

2. 8° 140
P i c h e d z e n a f

P r o t y k a

sa Sserbow

na lieto

1855.

S nakladom macjizy serbskeje.

W komisiji w Smolerjowej knižatni.

W tutym 1855. ljeći po Khrystuſu, kotrež 365 dnjow wopſchija, liczi ſo:

wot ſtworenja ſwjeta	5804 ljet
wot wuſtajeſjenja juliaſnjeje protyži . . .	1900 "
wot czerpenja a horjeſtacija Khrystuſowejo	1822 "
wot ſpocjatka kſheſzjanſtwa w Šerbach	890 "

wot ſałoženja budyſkeho tachantſtwa . . .	635 lje
wot ſpocjatka reformazije	337 "
wot naroda trala Jana	54 "
wot ſałoženja macziy ſerbſkeje	7 "

Zyrkwinske ljetne ſnamjenja.

W porebženej Rehorjowej W starej juliaſnjeje
protyży. protyży.

XIII. . . ſkota liczba . . .	XIII.
XVI. . wobwod ſtónza . . .	XVI.
XII. . Epakta	XXIII.
XIII. . Rómske danſke cýtſko	XIII.
C. . Piſmit nedjelſki . . .	B.
4 nedjelje po 3 krač	2.
8 haperl. jutrowniczka	27. mjerz.
27 nedjelje wot ſwjatkow do 1. adw.	27. —

Štyri ljetne czaſy.

Šapocžatk na ljeća 21. mjerza 4. hodž.	27 min. rano
" ljeća 22. junija 1. hodž.	28 min. rano
" naſymy 23. ſeptemb. 3. hodž.	38 min. pop.
" ſymy 22. dezemb. 9. hodž.	27 min. dop.

Štyri kwatembry.

W porebž. Rehorjowej W starej juliaſnjeje protyży. protyży.	
28. februara	Reminiſcere 16. februara
30. meje	ſwj. trojiży 18. meje
19. ſept.	Kružiš 21. ſeptemb.
19. dezemb.	Łuzije 14. dezemb.

Šacimicze ſtóniczka a mjeſaczka.

W ljeći 1855 budže 4 ſacimicja ſtóniczka a mjeſaczka; dwóży ſo ſtóniczko, dwóży mjeſacžk ſacimi; jenož priene ſacimicije mjeſaczka budže ſo ſ djela po-
la naſ widziej. —

Priene žyje ſacimicije mjeſaczka ſtane ſo 2. meje rano, a budže widžene w žyjej Ameriży; w Europi a Afriży budže jenož prieni djel k widženju. Pola naſ budže prieni djel rano 3. hodž. 4 min. a totalne ſacimicije 4. hodž. 6 min. k widženju, w kotrymž czaſu ſo mjeſacz žyje ſacimicij khowa a ſtóniczko ſhadža.

Priene ſacimicije ſtóniczka 16. meje dopolnja budže ſo jenož widziej dacz w poſnoznoraniſkej Europi, we žyjej Aſiſkej a w poſnožnej Ameriży.

Druhe (totalne) ſacimicije mjeſaczka 25. oktobra dopolnja budže k wobladanju w wečjernej Europi a Afriży, a w poſnoznoraniſkej Aſiſkej.

Druhe ſacimicije ſtóniczka 9. novembra budže wobladane w poſtoſkim lodoſtym moryu a w małym djeli noweje Hollandſkeje.

Jutrowna tabella.

1856 23. mjerz. pſcheſt. lj.	1864 27. mjerz. pſcheſt. lj.
1857 12. haperleje.	1865 16. haperleje. —
1858 4. haperleje.	1866 1. haperleje.
1859 24. haperleje.	1867 21. haperleje.
1860 8. " pſcheſt. lj.	1868 12. " pſcheſt. lj.
1861 31. mjerza.	1869 28. mjerza.
1862 20. haperleje.	1870 17. haperleje.
1863 5. haperleje.	1871 9. "

Abbreviatury abo pſchitróſjenja ſłowow.

○ ſtóniczko.	ſth. pop. ſthadjenje popoſtnju.
☉ młody mjeſacžk.	ſth. dop. ſthadjenje dopoſtnja.
☾ prieni bjertlik.	th. pop. thowanje popoſtnju.
☺ poſtny mjeſacžk.	lh. dop. thowanje dopoſtnja.
☾ poſleni bjertlik.	hodž. hodžina.
	min. minuta.
	* Štočaze wiſſ.

W 1855. ljeći kneži planet Mars.

Wopſchitkomna ſhromadžina macziy ſerbſkeje:
ſredu po jutrach.

Šhromadžina ſerbſkeho ew. duchomniſtwa:
ſredu po ſwjatkach.

1855. Januar, wulki rózł, ma 31 dnjów.

Tydjenje a dny.	Poredžena protyka		Stara julianska Dezember 1854.	☉		☾
	evangeljska.	katholjska.		sfhadj. hob. m.	thow. hob. m.	

1. tydjen. Text Dop. Jan. 4, 34—36. Pop. Rómst. 8, 24—28.

1 pónđj.	Rowe ljetó	Rowe lěto	20 Ignaza M.	8	8	4	0	th. dop.
2 wut.	Mattharia	Mataria	21 Julia	8	8	4	1	7 46
3 freda	Kaschpra	Genovesé	22 Anastasije	8	8	4	2	sth. pop.
4 schtw.	Bazaria	Žita	23 Dagoberta	8	7	4	3	4 51
5 pjat	Simeona	Telesfora	24 Had. a Žeby	8	7	4	4	5 58
6 sobota	Esjoch kral.	Sw. 3 kralow	25 Boži džen	8	7	4	5	7 9

2. tydjen. Dop. Matth. 3, 13—17. Pop. Galat. 3, 23—29.

7 nedj.	1. po 3 kral.	1. nedj. po 3fr.	26 nedj. po h.	8	6	4	6	8 20
8 pónđj.	Erharda	Severina	27 Schejep.m.	8	6	4	8	9 30
9 wut.	Ezejomjera	Juliana	28 2000 mart.	8	5	4	9	10 41
10 freda	Zachariaša	Agathona	29 new. djeezi	8	5	4	11	11 52
11 schtw.	Aloysije	Hygina	30 Enysije	8	4	4	12	sth. dop.
12 pjat	Reinhold	Artadia	31 Melanije	8	3	4	13	1 6
13 sobota	Hilaria	Leontia	1 Jan. 1855	8	3	4	15	2 26

3. tydjen. Dop. Matth. 4, 1—12. Pop. Rómst. 12, 1—6.

14 nedj.	2. po 3 kral.	2. nedj. po 3fr.	2 ned. po n.l.	8	2	4	16	3 49
15 pónđj.	Bohunjera	Pawowa	3 70 japoscht.	8	2	4	18	5 15
16 wut.	Erdmuthy	Marczella	4 Theofanta	8	1	4	19	6 37
17 freda	Antonia	Antonia	5 Malachiasa	8	0	4	20	7 47
18 schtw.	Felicity	Pétr. stow. Rom.	6 tsjoch kral.	7	59	4	22	th. pop.
19 pjat	Prieki	Kanuta	7 Jan tschcz.	7	58	4	23	5 43
20 sobota	Fabian Sebast.	Fab. ha Dosej.	8 Surijsa Chr.	7	57	4	25	7 17

4. tydjen. Dop. Jan. 1, 35—43. Pop. Rómst. 12, 14—21.

21 nedj.	3. po 3 kral.	3. nedj. po 3fr.	9 1 po 3kral.	7	56	4	27	8 46
22 pónđj.	Vinzenza	Vinczenza	10 Rehorka M.	7	55	4	29	10 11
23 wut.	Charity	Marije slubeia	11 Theodosta	7	53	4	31	11 32
24 freda	Timotheja	Thimothea	12 Tajiana	7	52	4	32	th. dop.
25 schtw.	Paw.w.	Paw. wobrocj.	13 Hermyla	7	51	4	34	0 49
26 pjat	Polykar.	Polykarp	14 Zacheja	7	50	4	36	2 7
27 sobota	Jana Chrysof.	Chrysofoma	15 Pawoł. Th.	7	48	4	38	3 23

5. tydjen. Dop. Jan. 1, 47—51. Pop. Rómst. 13, 8—10.

28 nedj.	4. po 3 kral.	4. nedj. po 3fr.	16 Triodium	7	47	4	39	4 35
29 pónđj.	Theobalda	Franca Sal.	17 Antona	7	45	4	41	5 40
30 wut.	Adelgundy	Martine	18 Athanasije	7	44	4	43	6 35
31 freda	Virgilia	Petra Mol.	19 Mataria	7	43	4	45	7 20

Mjesaczowe
přechmenjenje.
Wedro.

☼ Pořny
mješ. 3. jan.
dop. 9. 7 min.

ma desčej,
snjeh a hro-
sne wedro.

☾ Pořl.
bjert. 11. jan.
přchipotn. 1.

1 min. po-
suje hiščjen
přchzo na de-
ščejka snjeh.

☼ Mřody
mješ. 18. jan.
dop. 9. 25 m.

jenaf mřofre
wedro; jenož
hřdyř řio wjetr

f ranja wob-
roczj, budje
snjeh a mers-

nenje.
☼ Přieni
bjert. 25. jan.

rano 2. 26 m.
snjeh a wjetr
přchneře.

Stoljetna
protyka.

Mjesaz jan.
ma ř weřřcha
řuchu řymu,

mařo řnjeha,
weře mersnen.

Ljetó 1855
budje bōle řu-
ře, řnjili mo-

řre, řmjeye pař
druřdy řylne
desčejřili.

Hermantí a
řřocjaze wřli.

1 w řipřtu.
2 w Barczj.*
3 w Řeřwa-

cjibli.*
8 w Řakeřach
20 w Budyřři-

ni.*
23 w Řinřbōř-
řu.*

29 w Řohnřřei-
ni.
w Řumburgu.

w Řubanju.

Burřke pra-
widřa a přři-
řřowa.

We wulřim
rořřu mřřř
přřřineřu mřřre

nalřeto.
Pawōřa
řymu řawōřa.

Wulři rořř hřdyř
cjopřř je,
dřa bur ř Bohu

řřřřřje.—
Hřdyř řō řnjehřa
nalřje,

dřa řō řčejřřa
řandje.

1855. Februar, mały różek, ma 28 dnjów.

Niechajkowe
piskemienjenje
Wedro.

Hermaniki a
ščocaje wili.

Tydjenje a dny.	Poredžena protyfa		Stara julianska. Januar.	☉		☾
	evangelika.	katholika.		ščabž. heb. m.	šhow. heb. m.	šč. šho. heb. min.
1 šchw.	Brigity	Ignacija	20 Euthymia	7 42	4 47	šč. pop.
2 pjat	Marije wucj.	Śwētł Marije	21 Triodionia	7 40	4 49	4 58
3 šobota	Blazija	Bwazija	22 Timotheja	7 38	4 51	6 9

6. tydžen. Dop. Jan. 2, 23—25. Pop. 1 Korinth. 9, 24—27.

4 nedž.	Septuages.	Septuagesima	23 Septuag.	7 37	4 52	7 20
5 pónđž.	Agathy	Agathé	24 Xenije	7 35	4 54	8 31
6 wut.	Doretheje	Dorotheje	25 JurjaTheol.	7 33	4 56	9 41
7 šreda	Richarda	Romualda	26 Xenofona	7 31	4 58	0 54
8 šchw.	Honorata	Jana M.	27 Jana Chr.	7 30	5 0	šč. dop.
9 pjat	Apollonij	Hapte	28 Euf. S.	7 29	5 2	0 10
10 šobota	Scholastiki	Scholastiki	29 Ignaza	7 27	5 4	1 28

7. tydžen. Dop. Jan. 4, 5—15. Pop. 2 Korinth. 11, 21—31.

11 nedž.	Geragesima	Geragesima	30 Mjagopust.	7 25	5 6	2 51
12 pónđž.	Jordana	Eulalije	31 Cyriaka	7 23	5 8	4 13
13 wut.	Eulalije	Juliana	1 Februara	7 21	5 9	5 27
14 šreda	Valentina	Valentina	2 Mar. wucj.	7 19	5 11	6 26
15 šchw.	Faustina	Faustina	3 Blazija	7 17	5 12	7 11
16 pjat	Dnesima	Juliane	4 Jsidora	7 15	5 14	šč. pop.
17 šobota	Konstanz.	Konstantina	5 Agathy	7 13	5 16	6 10

8. tydžen. Dop. Jan. 4, 19—30. Pop. 1 Korinth. 13.

18 nedž.	Estomihi	Quinquages.	6 Šhyropust.	7 11	5 18	7 42
19 pónđž.	Eufanny	póšnicze	7 špocjattpošta	7 9	5 20	9 7
20 wut.	Póšniyz	póšnicze	8 Theofila	7 7	5 22	10 27
21 šreda	Šasna šreda	popelna šreda	9 Pop. šred.	7 6	5 23	11 51
22 šchw.	Pjetr šlof.	Petr. šlowa Ant.	10 Charelam.	7 4	5 25	šč. pop.
23 pjat	Lazara	Romané	11 Blazija	7 2	5 27	1 8
24 šobota	Matija	Matija	12 Metezta	7 0	5 29	2 24

9. tydžen. Dop. Jan. 5, 5—18. Pop. 2 Kor. 6, 1—10.

25 nedž.	Invocavit	1. nedž. pošta	13 Quadrag.	6 57	5 30	3 34
26 pónđž.	Nestora	Nestora	14 Awrenzia	6 55	5 32	4 32
27 wut.	Volprehta	Leandra	15 Dnesima	6 53	5 34	5 20
28 šreda	Kwatember	šuche dne	16 Šsuchi džen	6 51	5 37	5 57

☺ Pošny
mjeř. 2. febr.
rano 4. 29
min. smjeje
šnjeha wjetr.

☽ Pořl.
bjert. 10. feb.
rano 3. 48
ma šymu a
šnjeh.

☼ Mřody
mjeř. 16. feb.
wecřor 7. 35
min. ma šnjeh
a deřčej.

☾ Prjeni
bjert. 23. feb.
wecřor 6. 21
min. hiřčez
jane ljeřřche
wedro nima.

Stoljetna
protyfa.

☼ Přři spo-
cjattfu riane
a cjopte dny
wot 13. hacj
do 18. wjetr
a šnjeh, a na
to hacj do
řónza řhjetra
řyma.

Nařeto budje
řuche a řym-
ne, teřo bla
mařo piyz;
hacj do 9. jun
řmjeje wone
wele mřřřew.

6 w Barcij.*
w řarowi.
7 w Neřwaczi.
bli.*
8 w Radeber-
gu.*
12 w řholerzu.*
19 w Wojere-
jacz.*
w Rowofalzu.
w Biřkopizacz.*
21 w Bernaczi-
jacz.*
w Brobach.
w řahanju.

Burřte pra-
widřa a přři-
řłowa.
Na řwjeřřř Ma-
rije ma wow-
czer radřřo wel-
řa w hřobzi,
byřli řłoneřřto.

řdyř w mařym
řřřřu cji řunt-
wery řa wuřřo-
maj řyncza, dha
pobieřneřř w
řmjerzu ř wuřřo-
maj řa řhacj řie.

Matij řemju
wotanka abo
řanka.

Buřř řřadny,
dha nebudjeřř
niřdy řadny.

1855. Mjerz, naljetnik, ma 31 dnjów.

Mješčacke
přemjenjenje.
Weдро.

Hermanſki a
ſkocjaze wiski.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyła		Stara julianska. Februar.	☉		☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſtbadj. heb. m.	ſhow. heb. m.	ſt. ſho. heb. min.
1 ſchtw.	Albina	Albina	17 Konſtanzije	6 49	5 38	ſt. doy
2 pjat	Amaliſe 	Simplicija †	18 Dithora	6 47	5 40	6 46
3 ſobota	Kunizund	Kunigundé †	19 Agrippa	6 45	5 41	ſh. pop.

10. tydžen. DoLuſ. p. 9, 51—56. Pop. Hebr. 12, 1—6.

4 nedj.	Reminiſcere.	2. nedj. poſta	20 2. poſtn. ned.	6 43	5 42	6 21
5 pónđj.	Bedriſa	Bedriſa	21 Thimoteſa	6 41	5 44	7 33
6 wut.	Fridolina	Fridolina	22 Eugena	6 39	5 46	8 34
7 ſreda	Perpetuy	Domafſha Aquin.	23 Klemenſa	6 36	5 47	9 59
8 ſchtw.	Filemona	Filemona	24 Polykarpa	6 34	5 49	11 17
9 pjat	Boſut. pjatf.	Franciſki	25 hťowy Jan.	6 32	5 51	ſt. doy.
10 ſobota	Alexandra	Kaja	26 Tarafia	6 30	5 53	0 37

11. tydžen. Dop. Jan. 11, 1—16. Pop. 1 Pietr. 2, 21—25.

11 nedj.	Oculi 	3. nedj. poſta	27 3. poſtn. ned.	6 27	5 54	1 56
12 pónđj.	Rehorja	Rehora	28 Protopia	6 25	5 56	3 14
13 wut.	Salomona	Niceſora	1 Mjerza	6 23	5 58	4 18
14 ſreda	Abigailſe	Mathilde	2 Theodata	6 21	6 0	5 5
15 ſchtw.	Khryſtofa	Longina	3 Eutropia	6 18	6 1	5 41
16 pjat	Henrietty	Heriberta	4 Geraſina	6 16	6 3	6 5
17 ſobota	Herty	Patricija	5 Konona	6 14	6 5	ſh. pop

12. tydžen. Dop. Jan. 11, 32—46. Pop. Rómſt. 5, 1—6.

18 nedj.	Kátare 	4. nedj. poſta	6 4. poſtn. ned.	6 11	6 6	6 34
19 pónđj.	Joſefa	Joſefa	7 Baſilia	6 9	6 8	7 59
20 wut.	Joachima	Joachima	8 Theofilakta.	6 7	6 10	9 24
21 ſreda	Benefſha	Benedikta	9 40 mart.	6 5	6 12	10 45
22 ſchtw.	Kaſmira	Oktaviana	10 Kodrata	6 2	6 13	ſh. pop.
23 pjat	Eberharda	Viſtoriana	11 Sofronia	6 0	6 15	0 6
24 ſobota	Gabriela	Simeona	12 Theofona	5 58	6 17	1 20

13 tydžen. Dop. Jana 11, 47—57. Pop. Rómſt. 8, 31—39.

25 nedj.	Judica Mar. pſchip.	5. n. p. ſiv. Mar.	13 5. poſtn. ned.	5 55	6 18	2 26
26 pónđj.	Kaſtula 	Ludgera	14 Benedikta	5 53	6 20	3 18
27 wut.	Ruperta	Ruperta	15 Agapita	5 51	6 21	3 58
28 ſreda	Angeliki	Guntrama	16 Sabina	5 48	6 23	4 30
29 ſchtw.	Euſtaſchia	Euſtaſchia	17 Alereja	5 46	6 25	4 53
30 pjat	Guida	Quirina	18 Cyrilla wul.	5 44	6 27	5 10
31 ſobota	Detlava	Valbiné	11 Joſefa	5 41	6 28	5 25

☺ Poſny
mjeſ. 3. mjer.
za we. ſor 10.

56 min. jaſ-
ne nebjo a
merſnenje.

☾ Poſl. bj.
11. mjerza
rano 2 47 m.
lubirjanewe-
dro.

☺ Młody
mjeſ. 18. mj.
rano 5. 33
min. pſchineſe

deſcejiſ a
ſnjeh.

☾ Prjeni
bj. 25. mjerza
pſhipoſn. 12.
13 min. neda
liepſhe webr.
dočjakaj.

Stoljetna
protyła.

Mjerz ſo ſe
ſymnym we-
drom ſapocž-
ne; rano mer-
ſne a wečor
taje; 8. a 9.

deſcejiſ a
mjetr, wot
10. hač do
12. w nožy-
ſyma, wodnjo
ſnjeh a hač
do kónza ne-
ſtajne weđro.

3. w Žitawi.*
5 w Stoſpnju.*
6 w Barczi.*

7 w Neſwaczi-
dli.*
12 w Haſch-
trowi.*

14 w Eſhu Ko-
morowi.*
18 w Polcjni-
nizy.*

26 w Lubiju.

26 w Mujaſo-
wi.*

26 w Woſtlin-
fu.*

26 w Dubzu.

31 w Budyſchi-
ni.*

Burſke pra-
widła a pſchi-
ſłowa.

Schtož mjerz
wuwabi, to ha-
perleja ſacžeri.

Mjerz beſ wo-
dy, haſperleja beſ
trawny.

Hdyž dje w
mjerzu ſnjeh,
dha je ſa ſnywy
ſlje.

Šau paſ w
mjerzu ſuche
dny, dha budž,
buro, weſely.

Kofoſka, tiž
nehreba, ſor-
neſchka ſej ne-
namſa.

1855. Saperleja, jutrownik, ma 30 dnjów.

Mjeſzacyſowe
pſchemjenuje.
Wobro.

Hermanſki a
ſſocjaze wiſſi.

Tydzień a dnj.	Poredżena protyſka		Stara Julianſka Mierż.	☉		☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſſchadj. hod. m.	ſſhow. hod. m.	ſſh. ſſho. hod. min.
14. tydzień.	Dop. Jana 12, 1—12.		Dop. Filip. 2, 5—11.			
1 nedj.	Palmarum	Bowontyſka	20 Waji	5 39	6 30	ſſh. dop.
2 pøndj.	Roſſiny 	Francja Pawl.	21 Jutuba B.	5 37	6 32	6 32
3 wut.	Daria 	Richarda	22 Baſilja	5 35	6 34	7 42
4 ſreda	Ambroſia	Jſſdora	23 Mikodema	5 32	6 35	9 5
5 ſchw.	ſel. ſchtwörtſ	zel. ſchtwörtſ	24 Gabriela	5 30	6 37	10 25
6 piatk	czichi piatk	wulki piatk	25 Włagowj.	5 28	6 39	11 48
7 ſobota	Luiſy	jutrowna ſobota	26 Kortula	5 25	6 40	ſſh. dop.

15. tydzień.	Dop. Matth. 28, 1—10.		Dop. 1 Pietr. 1, 3—9.			
8 nedj.	1. ſw. jutrow.	1. ſw. dzeń jutr.	27 1. ſw. jut.	5 23	6 42	1 6
9 pøndj.	2. ſw. j. 	2. ſw. dzeń jutr.	28 2. ſw. jut.	5 21	6 44	2 3
10 wut.	Daniela 	Meſchtildé	29 Marka	5 19	6 45	3 15
11 ſreda	Julia	Leona wulſ.	30 Jana Klim.	5 17	6 46	3 42
12 ſchw.	Euforgia	Julia	21 Hygaza	5 15	6 48	4 9
13 piatk	Juſtina	Hermenegildé	1 Saperleja	5 13	6 50	4 29
14 ſobota	Tiburza	Tiburza	2 Tita	5 10	6 51	4 46

16. tydzień.	Dop. Jana 20, 19—23.		Dop. 1 Kor. 15, 50—57.			
15 nedj.	Quaſimodog.	Béwa niedżela	3 Quaſimod.	5 8	6 53	5 1
16 pøndj.	Arana 	Kalliſta	4 Niketaſa	5 6	6 55	ſſh. pop.
17 wut.	Rudolfa 	Rudolfa	5 Theodula	5 4	6 57	8 18
18 ſreda	Chryſoſtoma	Cleuthera	6 Eufyſa	5 2	6 58	9 40
19 ſchw.	Hermogena	Timona	7 Juriſa	5 0	7 0	11 0
20 piatk	Sulpiza	Sulpicza	8 Domaſa	4 58	7 2	ſſh. dop.
21 ſobota	Adolara	Anſelma	9 Eufyſa	4 55	7 3	0 11

17. tydzień.	Dop. Matth. 18, 1—7.		Dop. Rómſſ. 10, 8—14.			
22 nedj.	Miſer. Dom.	2. nedj. po jutr.	10 Miſeric.	4 54	7 5	1 11
23 pøndj.	Juriſa	Juriſa	11 Antiraſa	4 51	7 6	1 57
24 wut.	Alberta 	Tidela	12 Baſilia	4 49	7 8	2 31
25 ſreda	Marka	Marka	13 Ariemona	4 47	7 10	2 56
26 ſchw.	Kleta	Kleta	14 Miercjina	4 45	7 12	3 16
27 piatk	Anthima	Anthima	15 Ariſtarcha	4 43	7 13	3 32
28 ſobota	Witala	Witala	16 Agapije	4 41	7 14	3 45

18. tydzień.	Dop. Jan. 21, 20—22.		Dop. 1 Pietr. 2, 11—17.			
29 nedj.	Jubilate	3. nedj. po jutr.	17 Jubilate	4 39	7 16	3 56
30 pøndj.	Eutropia	Khaté Sien.	18 Jana Dej.	4 37	7 18	4 8

☺ Poſny
mjeſ. 2. ha-
perleje popo-
nju 3. 16 m.
pſchineſe rja-
ne a cjopte
dnj.
☾ Poſl.
bierſ. 9. ha-
perleje weczor
10. 24 min.
lubi jaſne
nebjó ale mer-
ſnienjemnoży.
☾ Młodny
mjeſ. 16. ha-
perleje popo-
nju 3. 52 m.
pſchindze ſne-
ſajnym we-
drom.
☾ Prieni
bierſ. 24. ha-
perleje rano
6. 44. min.
wjeſchjei de-
ſchjeiſ awjetr.
Stolietna
protyſka.
Wot ſpo-
czatka hać do
16. merſne;
wot 16. hać
do 23. budje
cjopliſhe we-
bro, wot 23.
hać 29.
ſymne dnj;
na to hać do
ſónza cjopto.

2 w Kulowi*
4 w Reſwaczi-
bli*
10 w Schjera-
chowi.
10 w Dżeżach*
16 w Woſpórt*
16 w Póſto-
wach*
23 w Ryſh-
bach*
23 w Nowo-
ſalzu*
30 w Raſe-
zach*
30 w Szym Ko-
morowi*
Burfte pra-
widla a pſchi-
ſłowa.
Jutrownego
deſchjeiſa
burjo ſoweſela.
Na Marka a na
Jurja
burjo jara kędz-
buj.
Tak dołho hać
jaby do Marka
wołaju,
tak dołho po
Marku melſnu.
Kopiza hnoja
domach na dwo-
ri a domjaza
djówſka nufſach
na ſtoli,
jenak wele pſchl-
neſetej.

Hermanfi a
sfociaze wif.

Tydzień a dn.	Porządka protyfa		Stara julianska. Haperleja.	☉		☾		☺ Połny miej. 2. meje rano 4. 51 min. lubi rja- ne wedro. ☾ Połn bjert. 9. meje rano 3. 49 min. wjeszcz ne tajne we- bro. ☺ Młody 16. meje ra- no 3. 1 min. ma jasne ne- bjo a cjopte wedro. ☺ Brjeni bj. 24. meje wnoz. 12. 15 min. marjane a cjopte wed. ☺ Połny mj. 31. mj. pop. 3. 35 mi. da deszcz- cjit a wjetr dożafacj.	1. w Barcji.* 2. w Nefwaczi- bli.* 7. w Wojere- zacj.* 14. w Kamei- zu.* 14. w Lubju.* 19. w Żitawi.* 22. w Kinsbór- fu.* 21. w Gródku.* 29. w Kutowi.* Burske pra- widła a pschi- słowa. Do swjateho ducha, nerwusłjełaj su fojucha. Kój, kój so w meji roji, sa połny wos syna stoji. — Mofre swjatk, tucjne hody. Gurban hej- busch syje. Na Gurban- wy džen, khwatai woshyj len. Łane symjo a pianka matej so w wo- leny jenaf.
	evangelśka.	katholśka.		ffhadj hod. m.	thow. hod. m.	ffh. ktho. hod. min.			
1 wut.	Fil. Zaf.	 Filipa ha Zaf.	19 Hermogena	4 36	7 19	ffh. pop.			
2 freba	Sigmun.	 Athanasia	20 Antiona	4 34	7 21	8 8			
3 schw.	Kschiz namał.	namał. sib. kziža	21 Januaria	4 32	7 23	9 38			
4 piatł	Floriana	Monifi	22 Paraflyta	4 30	7 25	10 55			
5 sobota	Gotharba	Pia pat.	23 Jurija	4 28	7 26	ffh. dop.			
19. tydzień. Dop. Matth. 28, 18—20. Pop. Zafub 1, 13—18.									
6 nedj.	Cantate	4. nedj. po jut.	24 Cantate	4 26	7 27	0 7			
7 pónbj.	Bohumjera	Stanisławawa	25 Marfa Gy.	4 24	7 29	1 4			
8 wut.	Ditricha	 Michaw. jierben.	26 Basilia	4 23	7 30	1 46			
9 freba	Benigny	 Jurija Naz.	27 Schimana	4 21	7 32	2 15			
10 schw.	Wistorije	Isidora	28 Jazona	4 19	7 34	2 35			
11 piatł	Abolfa	Florentina	29 9 martr.	4 18	7 35	2 53			
12 sobota	Pantraza	Pantracza	20 Zaf. jay.	4 16	7 36	3 7			
20. tydzień. Dop. Łut. 11, 1—4. Pop. 2 Korinth. 9, 8—11.									
13 nedj.	Mogate	5. nedj. po jut.	1 Mej. Rog.	4 15	7 38	3 20			
14 pónbj.	Khrystiana	Bonifacja m.	2 Athanasia	4 13	7 40	3 35			
15 wut.	Sofije	 Sofije	3 Thimoteja	4 12	7 41	3 50			
16 freba	Sary	 Jana Nowom.	4 Pelagia	4 11	7 41	th. pop.			
17 schw.	Boże spiczje	Bożoh spiczja	5 Boże spiczje	4 9	7 44	9 53			
18 piatł	Wenanza	Felira	6 Gioba	4 8	7 45	10 58			
19 sobota	Potenziana	Petra Cölest.	7 Kschiz nam.	4 7	7 46	11 51			
21. tydzień. Dop. Zap. st. 1, 15—26. Pop. Ef. 2, 4—7.									
20 nedj.	Graudi	6. nedj. po jut.	8 Graudi	4 5	7 48	th. dop.			
21 pónbj.	Brudenza	Donata	9 Zesatafa	4 4	7 49	0 30			
22 wut.	Heleny	Helené	10 Schim. Cel.	4 3	7 50	1 0			
23 freba	Desideria	Desideria	11 Mazia	4 1	7 52	1 20			
24 schw.	Hany	 Johané	12 Pantraza	4 0	7 54	1 36			
25 piatł	Gurbana	Gurbana	13 318 wótz.	3 59	7 56	1 51			
26 sobota	Bedy	Bedé	14 Isidora	3 58	7 57	2 4			
22. tydzień. Dop. Zap. st. 2, 1—13. Pop. Ef. 1, 9—14.									
27 nedj.	1. św. śwjatk.	1. džen swatk.	15 1. św. śwj.	3 56	7 58	2 15			
28 pónbj.	2. św. śwjatk.	2. džen swatk.	16 2. św. śwj.	3 55	7 59	2 28			
29 wut.	Manilia	Marimiliana	17 Andronika	3 54	8 0	2 36			
30 freba	Kwatemb.	 suche dué †	18 Kwatemb.	3 53	8 1	2 49			
31 schw.	Petronelje	 Petronelle	19 Potenziana	3 52	8 1	3 9			

1855. Junij, nasymnik, ma 30 dnjow.

Wjeſzacjowe
pſeumenjenje.
Wedro.

Hermanti a
ſtoćaze wiſi.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyſa evangelſka.	katholſka.	Stara julianska. Meja.	☉ ſthabj. kſow. hod. m. hod. m.	☾ ſth. kſo. hod. min.
-----------------------	----------------------------------	------------	---------------------------	---	-----------------------------

1 pjatſ	Rikodemuſa	Juvenecja †	20 Theſſaleja	3 51 8	3 ſth. pop
2 ſobota	Marzellina	Grasma †	21 P. P. S.	3 50 8	5 10 57

23. tydžen. Dop. Zap. ſt. 2, 38. 39. Pop. Rómſf. 11, 33—36.

3 nedj.	Sw. ſw. troj.	Sw. trojicze,	22 wſcht. ſw.	3 50 8	6 11 44
4 pónbj.	Karpafia	Karpafia	23 Sap. Pj. p.	3 49 8	7 ſth. dop.
5 wut.	Boniſaja	Boniſajca b.	24 Simeona	3 48 8	8 0 18
6 ſreda	Benigna	Norberta	25 Skow. Jan.	3 48 8	8 0 42
7 ſchtn.	Eufreſije	Božoho czjewa	26 Karpa	3 47 8	9 0 59
8 pjatſ	Medarda	Medarda	27 Jana P.	3 47 8	10 1 14
9 ſobota	Prima	Prima	28 Ryzetaſa	3 47 8	11 1 28

24. tydžen. Dop. Zap. ſt. 2, 42—47. Pop. 1 Jan. 4, 16—21.

10 nedj.	1. n. p. ſw. tr.	bez bož. czjowom	29 2. n. po ſw.	3 46 8	12 1 42
11 pónbj.	Barnabaſa	Barnabaſa	30 Iſaaka	3 46 8	12 1 57
12 wut.	Baſilida	Baſilida	31 Herminy	3 46 8	13 2 15
13 ſreda	Tobiaſa	Antonia Pab.	1 Junija	3 46 8	14 2 38
14 ſchtn.	Elifeja	Baſilia	2 Miſefora	3 46 8	14 ſh. pop.
15 pjatſ	Wita	Wita	3 Luſiliana	3 45 8	15 9 43
16 ſobota	Engelbera	Rainera	4 Metrofona	3 45 8	15 10 27

25. tydžen. Dop. Zap. ſt. 3, 1—10. Pop. Zak. 1, 21—25.

17 nedj.	2. n. p. ſw. tr.	3. nedj. po ſwat.	5 3. n. po ſw.	3 45 8	15 11 1
18 pónbj.	Arnolſa	Mark. ha Marcz.	6 Norberta	3 45 8	16 11 24
19 wut.	Gervafia	Gervafia	7 Theodata	3 45 8	16 11 42
20 ſreda	Sylberia	Sylberia	8 Božidara	3 45 8	17 11 56
21 ſchtn.	Filipiny	Aloſta	9 Cyrill. Alex.	3 45 8	17 ſh. dop.
22 pjatſ	Bomhajb.	Pawlina	10 Timotheja	3 45 8	17 0 10
23 ſobota	Baſilia	Agrippine	11 Bartromja	3 46 8	18 0 21

26. tydžen. Dop. Zap. ſt. 4, 8—21. Pop. 1 Timoth. 6, 6—10.

24 nedj.	3. p. ſ. tr. Jan.	4. nedj. Jana	12 4. n. po ſw.	3 46 8	18 0 33
25 pónbj.	Elogia	Proſpera	13 Atwilliny	3 46 8	18 0 45
26 wut.	Jeremiaſa	Jana ha Paw.	14 Elifeja	3 47 8	18 1 1
27 ſreda	7 ſpanzow	Kreſcenczia	15 Amoſa	3 47 8	17 1 20
28 ſchtn.	Lea	Lea druh.	16 Izhona	3 48 8	17 1 48
29 pjatſ	Pjotr. Pawoł.	Pëtta Pawoła	17 Emanuela	3 48 8	17 2 29
30 ſobota	Paw. w.	Paw. wopomn.	18 Leonzia	3 48 8	17 3 28

☽ Poſt. 4 w Wiſtapi-
bi. 7. junija zach*
dop. 8. 35 m. 4 w Ryſchwal-
ſ neſtajnym a bji*
deſchcjoſtym 6 w Reſwarci-
wedrom. dli*
☼ Młoby 11 w Šolergu.*
mjeſ. 14. ju- 18 w Haſſſſero-
nija pop. 3. wi*
17 min. na 18 w Fucjini*
wulki deſchcj 22 w Belez-
poſaje. cjni*
☾ Prijeni 24 w Woſſſlin-
bjetr. 22. jun. fu*
wečj. 5. 40 25 w Mujaſo-
min. ma wi.
cjopte a rjane 25 w Ryſchba-
wedro. chu*
☺ Poſtny
mi. 30. jun. Burſte pra-
w noy 12+1 widła a pſchi-
min. lubi ſłowa.
dobre wedro. Belez rybom,
mało ſornow.
Stoljetna
protyſa. Hluboka bródſa,
Smažnik ſa dolhi kloš.
pocjne ſo f
mroſom; hacj Hdyž na Me-
do 9. ſamró- darda deſchcjit
czjene nedjo; dje, ſa ſchtyri.
9. ſaſo mroš; nedj. neſaſtane,
na to ſo Hdyž woła ſe-
ſejoplt a hacj lena jabka, dha
do ſónz. rjane ſo raby kapta.
a cjopte; w
ſlecju budja Repe malo f
horze dny a cjeſſju
cjopte noy; dnyli wele f leſ-
mało wody jju.
w rjeſach a
ſtubnjach.

1855. Julij, praznik, ma 31 dnjów.

Miejscowe
wykramienie.
Wedro.

Hermani a
kocaze wisi.

Wybieżenie a dnw.	Poredżena protyka evangeliska.	katholiska.	Stara julianska. Junij.	☉ sfhadj. heb. m.	☾ khow. heb. m.	☽ sfh. kfo. heb. min.
27. tydzień.	Dop. Zap. st. 5, 16—21.	Dop. 2 Korinth. 4, 13—18.				
1 nedj.	4. n. po św. tr.	5. n. po św.	19 5. n. p. św.	3 49	8 17	sfh. pop.
2 pónbj.	Mar. domap.	Marij. domap.	20 Methodia	3 50	8 17	10 46
3 wut.	Kórnelia	Euloga	21 Juliana m.	3 51	8 17	11 5
4 średa	Hódricha	Prokopa	22 Eusebia	3 51	8 17	11 22
5 śwt.	Charlotty	Ilomené	23 Agrippiny	3 52	8 16	11 36
6 piat	Esaiasa	Dominiki	24 Jana ksch.	3 53	8 16	11 50
7 sobota	Wilibld.	Wilibalda	25 Febronije	3 54	8 15	sfh. dop.

28. tydzień.	Dop. Zap. st. 5, 34—42.	Dop. 1 Pietr. 3, 8—15.				
8 nedj.	5. n. po św. tr.	6. n. po św.	26 6. n. p. św.	3 55	8 15	0 3
9 pónbj.	Cyrylla	Cyrylla	27 Kónz. Pi. p.	3 56	8 14	0 20
10 wut.	Bohufhwala	Felicjé	28 Cyrylla	3 57	8 13	0 41
11 średa	Pia	Marcjana	29 Pi. a Paw.	3 58	8 12	1 9
12 śwt.	Hendricha	Jana Gualb.	30 Wschit. jap.	3 59	8 11	1 47
13 piat	Margar.	Anakleta	1 Julija	4 0	8 10	2 35
14 sobota	Bonaw.	Bonaventuré	2 Śautnj. M.	4 1	8 9	kfo. pop.

29. tydzień.	Dop. Zap. st. 6, 1—7.	Dop. Rómst. 6, 3—6				
15 nedj.	6. n. po św. tr.	7. n. po św.	3 7. n. p. św.	4 3	8 8	9 29
16 pónbj.	Rafaella	Marije Karmel.	4 Handrija	4 4	8 7	9 48
17 wut.	Meria	Meria	5 Athanasia	4 5	8 6	10 3
18 średa	Euzenia	Kamilla	6 Eisoasa	4 6	8 5	10 17
19 śwt.	Ruffina	Vinczenza	7 Dom. Alw.	4 7	8 4	10 27
20 piat	Eliaşa	Marathé	8 Prokopa	4 8	8 3	10 39
21 sobota	Prareba	Prareba	9 Panfrazja	4 9	8 2	10 50

30. tydzień.	Dop. Zap. st. 6, 8—15.	Dop. 1 Pietr. 2, 5—10.				
22 nedj.	7. n. p. fi.	8. n. Mar. M.	10 8. n. p. św.	4 10	8 1	11 4
23 pónbj.	Apollin.	Apollinara	11 Eufemije	4 12	7 59	11 22
24 wut.	Chrystiny	Kristiné	12 Prokla	4 13	7 58	11 44
25 średa	Jafuba	Jafuba	13 Gabriela	4 14	7 57	kfo. dop.
26 śwt.	Hany	Hané	14 Alwilje	4 15	7 56	0 17
27 piat	Marthy	Pantaleona	15 Kwirina	4 17	7 55	1 6
28 sobota	Pantaleona	Nazaria	16 Athemogena	4 18	7 54	2 16

31. tydzień.	Dop. Zap. st. 8, 14—25.	Dop. Rómst. 8, 12—17.				
29 nedj.	8. n. p. fi.	9. n. po św.	17 9. n. p. św.	4 19	7 52	3 42
30 pónbj.	Ruthy	Zulitté	18 Hyazintha	4 21	7 50	sfh. pop.
31 wut.	Florentiny	Ignacja	19 Makriny	4 22	7 49	9 27

☾ Pośl.
bjert. 6 jul.
popoś. 2. 16
min. pośaje
na nestajne
wedro.
☼ Młody
miej. 14. jul.
rano 4. 49
min. wele de-
schciza.

☽ Prieni
bjert. 22. jul.
dopośniu 8.
38 min. lubi
deschciz, wjetr
a stónczko
świeczenje.
☺ Pośny
miej. 29. jul.
rano 7. 8
min. pschine-
se wjetr a de-
schciz.

Stoljetna
protyka.

Wiśki spo-
czajku wul-
ka horzota;
wschjednje so
hrima a mie-
stami krupy
schłody naczi-
nia; hacj do
12. rjane we-
bro; na to
symne a kłó-
dne dnw; wot
28. hacj do
kónza deschciz.

2 w Huszy.*
2 w Dubzu.*
2 w Stolpnju.
3 w Barci.*
4 w Nefwaczi-
dli.*
9 w Bernaczi-
zach.*
9 w Nowosazlu.*
16 w Lubiju.*
16 w Polcizni.*
16 w Kulowi.*
16 w Schjera-
chowi.*
23 w Wósporku.*
25 w Wóślinku.
26 w Kameńzu.*
30 w Nowym
Gersdorfi.

Burske pra-
widła a pschi-
stowa.

Sbny na Jakuba
stónczko świeczi
dha symy dla so
wele storzi.

Riane wedro, kiz
so w nozy sapo-
czne, zenje dośho
netraje.

Ranschi deschciz
a neweziniski
placz jenał doś-
ho traje.

Schtoż śnyjesch,
to žnyjesch.

1855. August, žneňz, ma 31 dnjów.

Mješčackome
wichejnenje.
Wedro.

Hermanti a
ščozaje wisi.

Tydjenje a dny.	Poredžena protyfa		Stara Julianſka. Julij.	☉		☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſtħadj. ħob. m.	ħhoiv. ħob. m.	
1 ſreba	Pjetra w rečas.	Petra rečas.	20 Eliſa pr.	4 24	7 47	ſth. pop.
2 ſchw.	Gutaſa	Porejiunf.	21 Simeona	4 25	7 46	9 55
3 pjat	Auguſta	Šchejpana	22 Marije M.	4 27	7 44	10 2
4 ſobota	Dominif.	Dominika	23 Trofina	4 29	7 42	10 26

32. tyd je n. Dop. Zap. ſt. 8, 26 — 38. Pop. 1 Kor. 7, 12 — 13.

5 nedž.	9. n. po ſw. tr.	10. n. po ſw.	24 10. n. p. ſw.	4 30	7 41	10 45
6 pøndž.	Ultriſi	Kreſta pjetraſn.	25 Gany	4 32	7 39	11 11
7 wut.	Donata	Kajetana	26 Hermolaa	4 34	7 37	11 46
8 ſreba	Severa	Cyriaka	27 Bantaleona	4 35	7 35	ſth. dop.
9 ſchw.	Gricha	Romana	28 Prochora	4 36	7 33	0 30
10 pjat	Lawrenža	Wawřenca	29 Pallinifa	4 38	7 31	1 27
11 ſobota	Hermana	Sufané	30 Etilaſa	4 40	7 29	2 31

33. tyd je n. Dop. Zap. ſt. 9, 1 — 8. Pop. Rómſt. 2, 1 — 11.

12 nedž.	10. n. p. ſ.	11. n. po ſw.	31 11. n. p. ſw.	4 42	7 27	ſth. pop.
13 pøndž.	Aurory	Hypolita	1 Auguſta	4 43	7 25	8 11
14 wut.	Eufebia	Eufebia	2 Šchejpana	4 45	7 23	8 25
15 ſreba	Mar. knebju ſp.	M. do ſneb. ſp.	3 Iſaaka	4 46	7 21	8 35
16 ſchw.	Koča	Koča	4 8 mart.	4 48	7 19	8 46
17 pjat	Liberata	Liberata	5 Eufigna	4 50	7 17	8 57
18 ſobota	Auguſtiny	Helene	6 Sirta	4 51	7 15	9 9

34. tyd je n. Dop. Zap. ſt. 9, 19 — 28. Pop. Rómſt. 1, 10 — 20.

19 nedž.	11. n. po ſw. t.	12. n. po ſw.	7 12. n. p. ſw.	4 53	7 13	9 25
20 pøndž.	Bernhar.	Bernarda	8 Emiliana	4 54	7 11	9 41
21 wut.	Anaſtaſia	Francjiſki	9 Matthiaſa	4 56	7 9	10 11
22 ſreba	Alfonſa	Symforiana	10 Lawrenža	4 58	7 7	10 52
23 ſchw.	Zacheja	Filipa Beniz.	11 Hermana	4 59	7 5	11 49
24 pjat	Bartromenja	Bartrowna	12 Fozia	5 0	7 3	ſth. dop.
25 ſobota	Ludwifa	Ludwifa	13 Marima	5 2	7 1	1 7

35. tyd je n. Dop. Zap. ſt. 10, 25 — 33. Pop. 1 Kor. 4, 1 — 5.

26 nedž.	12. n. po ſw. tr.	13 nedž. p. ſw.	14 13. n. p. ſw.	5 4	6 59	2 38
27 pøndž.	Gebhard.	Gebharda	15 Marije kn. ſt.	5 6	6 57	4 15
28 wut.	Belagia	Awguſtina	16 Póm. ruba	5 7	6 55	ſth. pop.
29 ſreba	Zanowa ſmer.	Zanowa ſm.	17 Flor. Law.	5 8	6 53	8 0
30 ſchw.	Erniſta	Roſe	18 Nyſona	5 10	6 51	8 14
31 pjat	Joſuf	Raimunda	19 Sandrij. m.	5 11	6 49	8 29

☾ Poſt.
bjert. 4. aug.
wecjor 10. 9
min. ma ſtaj-
ne cjopte we-
bro.

☼ Mſoby
mj. 12. aug.
wecjor 7. 40
min. poſaje
na wele de-
ſchjſta a ne-
ſtajne wedro.

☼ Prieni
bj. 20. aug.
wecjor 9. 20
min. je de-
ſchjſkoſty a
wjetroſty.

☼ Potny
mj. 27. aug.
pop. 2. 9 min.
neſtajne we-
bro pſchineſe.

Stoljetna
protyfa.

Priene dny
ſmieja mħty;

na to ſo ne-
jo wujafni a
ħač do fónza
budže riane
wedro ſthje-
tro wulkej
ħoržotu.

1 w Neſwaczi-
dli.*
4 w Budyſchini*
6 w Kulowi.*
7 w Kinsbórfu.*
9 w Róſbórfu.
20 w Šhorelzu.
23 w Radeber-
fu.*
24 w Gródfu.*
24 w Ħalschtro-
wi.*
27 w Wóſpórfu*
27 w Ramenjo-
wi.

Burſte pra-
widla a pſch-
ſłowa.

Šdyž ſłónceſto-
ſhwjerci na Law-
renža, dħa
pſchindže cji rja-
na naſhyma.

Šchtož žneňz ne-
wari,
to póžneňz ne-
pecje.

Pólmnožne wjetry
w žneňzu lubja
ſtajne wedro.

Pólna neſe
kopa,
ħdyž pobraħuje
ſnopa.

Wiſchta praji:
kalena
neſe žana ma
lena.

1855. September, počinek, ma 30 dnjów.

Tydzień a dnj.	Porządza protyfa		Stara julianska. August.	☉		☾	
	evangelista.	katholista.		skadaj ho m.	skow. hod. m.	sk. kso. hod. min.	

1 sobota | Egidia | Egidia | 20 Samuela | 5 12 | 6 47 | sk. pop.

36. tydzień. Dop. Zap. st. 12, 1—11. Pop. Rómf. 7, 18—25.

2 nebj.	13. n. p. f.	14. n. po św.	21 14. n. p. f.	5 14	6 45	9 2
3 pónđj.	Mansuet.	Mansueta	22 Agathy	5 15	6 42	9 43
4 wut.	Św. Konst.	Rofalkje	23 Lupa	5 17	6 40	10 25
5 średa	Nathanaela	Lawr. Just.	24 Eufythia	5 19	6 38	11 18
6 śchw.	Magna	Magna	25 Bartrom.	5 20	6 35	sk. dop.
7 piat	Reginy	Reginé	26 Adriana	5 22	6 33	0 22
8 sobota	Marije narod.	Marije narod.	27 Pimena.	5 24	6 31	1 32

37. tydzień. Dop. Zap. st. 13, 42—49. Pop. Gil. 3, 12—16.

9 nebj.	14. n. p. f.	15. n. po św.	28 15. n. p. f.	5 25	6 29	2 43
10 pónđj.	Bulcheri.	Mitwawsch. Tol.	29 Jan. fm.	5 26	6 27	3 55
11 wut.	Abrama	Prota	30 Alexandra	5 28	6 25	skow. p.
12 średa	Bohumita	Juvenzia	31 Marje paś.	5 29	6 22	6 56
13 śchw.	Amata	Amata	1 Septembr.	5 31	6 20	7 6
14 piat	Bow. Kschiza	Kschiza powośch.	2 Mamerta	5 33	6 18	7 17
15 sobota	Frideriki	Nifodema	3 Anthima	5 34	6 15	7 30

38. tydzień. Dop. Zap. st. 14, 11—18. Pop. Gal. 5. 26—6, 6.

16 nebj.	15. n. p. f.	16. n. po św.	4 16. n. p. f.	5 36	6 13	7 48
17 pónđj.	Lamberta	Francziska	5 Zachar. Ev.	5 38	6 11	8 12
18 wut.	Titia	Josefa Kup.	6 Michala	5 39	6 8	8 44
19 średa	Kwatem.	suche dné +	7 Szajona	5 41	6 6	9 35
20 śchw.	Kalixia	Priski	8 Mar. nar.	5 43	6 4	10 45
21 piat	Matheja sz.	Mattheja +	9 Joachima	5 44	6 1	skow. d.
22 sobota	Moriya	Mawriczia +	10 Menodory	5 46	5 59	0 2

39. tydzień. Dop. Zap. st. 14, 19—23. Pop. Ef. 3, 14—21.

23 nebj.	16. n. p. f.	17. n. po św.	11 17. n. p. f.	5 48	5 57	1 36
24 pónđj.	Jan. pob.	Gerarda	12 Autonoma	5 49	5 54	3 12
25 wut.	Kleofasa	Kleofasa	13 Kornelia	5 51	5 52	sk. pop.
26 średa	Cypriana	Cypriana	14 + powysch.	5 53	5 50	6 17
27 śchw.	Kosmy a Dam.	Kosm. a Dam.	15 Nifetasa	5 54	5 47	6 33
28 piat	Wasyława	Waczswawa	16 Eufemije	5 56	5 45	6 50
29 sobota	Michala	Michawa	17 Sofije	5 58	5 43	7 11

40. tydzień. Dop. Zap. st. 15, 6—15. Pop. Ef. 4, 1—16.

30 nebj.	17. n. p. f.	18. n. po św.	18 18. n. p. f.	5 59	5 40	7 40
----------	--------------	---------------	-----------------	------	------	------

Mieśaźkowe
přichmenjenje.
Wedro.

Hermantki a
stocjazy witi

☾ Post. 1 w Żitawi.*
bjert. 3. sept. 3 w Pózkowach*
dop. 9. 12 3 w Stofpnju.*
min. lubi rja- 5 w Měšwacibł.
ne wedro. 8 w Muzaf-
wi.*
☺ Młody 10 w Bernaczi-
mj. 11. sept. zach.*
přichpoř. 11. 10 w Nowosajz.
30 m. cjopty 17 w Ramenzu*
f hrimanjom. 21 w Barczi.*
☾ Přieni zach.*
bj. 19. sept. 24 w Wojere-
rano 7. 49 zach.*
min. wjetr 26 w Pólcjni-
a deszczojte 39.*
wedro. 29 w Wóslinku*
☺ Pořny 29 w Welecjini*

Burske pra-
widła a pschi-
stłowa.

Wedro, fajfej
na Egidia pane
fajfej sčtyri ne-
djelje wostane.

Stoljetna
protyfa.

Bot 1. do
13. budze
rjany czař;
na to bóle sy-
mne dnj a
nozy; hacj do

Gdyj wokoř
Michala wele
joldjów nama-
fasc, na hodow-
niczku wulku sy-
mu masch.

28. rjane we-
dro, na fónzu
deszczaj mro-
cne nebjó.

Renjena Egidia
renje tež na Mi-
chala.

Rasyma
bóle sucha,
dyžli mofra;
do 1. adw.
snięh nepón-
dže.

Gdyj je lieta
merwa, tam je
f lietu beja.

Gdyj šo nihdy
neřwari, tam šo
f šbožu nechnoji.

1855. Oktober, winowz, ma 31 dnjów.

Mieſiaczowe
pſchemjenije
Wedro.

Hermantki a
ſkoczaje wifci.

Tydzień a dnj.	Poredżena protyfa		Stara julianſka. September.	☉		☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſſhabz. hod. m.	thow. hod. m.	ſſh. tho. hod. min.
1 pónbj.	Remigia 	Remigia	19 Trofina	6	1 5 38	ſſh. pop.
2 wut.	Raſeje	Otta	20 Euſtachia	6	3 5 36	9 8
3 ſreda	Marimiliana	Candida	21 Kwatem.	6	4 5 33	10 10
4 ſchw.	Franziſka	Franca	22 Joſaſa	6	6 5 31	11 18
5 pjat	Plazida	Placzida	23 Jan. pod.	6	8 5 29	ſſh. dop.
6 ſobota	Gidy	Bruna	24 Theſſje	6	9 5 26	0 29

41. tydzień. Dop. Jap. st. 17, 16—28.			Pop. Hebr. 10, 38—11, 6.		
7 nedz.	18. n. p. św. t.	19. n. po św.	25 19. n. p. św.	6 11 5 24	1 42
8 pónbz	Eſratma	Brigitė	26 Jana Th.	6 13 5 22	2 53
9 wut.	Dionyſia	Dionyſia	27 Kaliſtrata	6 14 5 19	4 4
10 ſreda	Athanaſ. 	Franziſka B.	28 Charitana	6 16 5 17	5 14
11 ſchw.	Gereona	Burſarda	29 Cyriaka	6 18 5 15	thow. p.
12 pjat	Marimiliana	Marimiliana	30 Rehorja B.	6 20 5 13	5 38
13 ſobota	Kolomana	Eduarda	1. Oktober	6 21 5 10	5 55

42. tydzień. Dop. Zap. st. 19, 1—11. Pop. 4, 22—28.					
14 niedz.	19. n. p. św. t.	20. n. po św.	22 20. n. p. św.	6 23 5 8	6 15
15 pónbdz.	Gedwiſi	Thereſje	3 Dionyſja	6 25 5 6	6 44
16 wut.	Hawka	Hawka	4 Hierothea	6 27 5 4	7 28
17 ſreda	Innozen. 	Gedwiſi	5 Charitiny	6 29 5 2	8 28
18 ſchw.	Luf. Ev.	Lufaſka ſcj.	6 Domaſch. i.	6 30 5 0	9 45
19 piat	Ferdinanda	Pėtra Alf.	7 Sergia	6 31 4 58	11 12
20 ſobota	Wendelina	Wendelina	8 Pelagia	6 33 4 56	tho. dop.

43. ty djeń.		Dop. Jap. ſt. 19, 23 — 40.		Pop. Kołoff. 3, 14 — 17.	
21 nedz.	20. n. p. ſw. t.	21. n. po ſw.	9 21. n. p. ſw.	6 35	4 54 0 42
22 pónđj.	Kordulje	Kordule	10 Eulampia	6 37	4 52 2 12
23 wut.	Severina	Severina	11 Filipa	6 39	4 50 3 41
24 ſreda	Salomy 	Rafaela	12 Proba	6 40	4 48 5 8
25 ſchw.	Wylemi.	Kryſantha	13 Kampa	6 42	4 46 ſſh. pop.
26 pjat	Gioba	Ewarifia	14 Nazareth	6 43	4 44 5 12
27 ſobota	Sabiny	Sabiné	15 Euthymia	6 45	4 42 5 36

44. tydzień.	Dop. Jap. sf, 20, 17—38.	Pop. 1 Pietr. 1, 22—25.			
28 nedz.	21. n. p. św. t.	22. n. po św.	16 22. n. p. św.	6 47 4 40	6 10
29 pónbz.	Narziffa	Karziffa	17 Hoſeaſ. pr.	6 49 4 38	6 56
30 wut.	Klaudia	Klaudia	18 Luſaſch. Ev.	6 50 4 37	7 55
31 ſreda	Sw. reform.	Wolfganga	19 Joela pr.	6 52 4 35	9 2

☾ Poſł.	1 w Huſay.*
bjert. 2. okt.	1 w Raſezach.
wecz. 11. 52	1 w Huezini.
min. ſmjeje	1 w Dubu.*
rjane, cjopte	3 w Reſmaczi
dnj.	dli *
☉ Młody	8 w Lubju.*
mj. 11. okt.	8 w Kutomi.*
rano 4. 11	9 w Szym Ro-
mi. ſmjeje de-	morowi.
ſchajſ.	16 w Kinebór-
☾ Brieni	fu.*
bjert. 18. okt	22 w Haſſſtro-
pop. 4. 25 m.	mi.*
lubi rjane	22 w Ryſchwał-
wedro.	dzi.*
☺ Poſny	27 w Budyſch-
mj. 25. okt.	ni.*
rano 8. 15	Burſte pra-
min. poczne	widſa a pſchi-
ſo ſe ſymu a	ſłowa.
ma poſdżiſcho	Na Schimana
deſchj.	Judy,
Stoljetna	ſchowajcie ſſchu-
protyfa.	dy, łamajcie kije,
Pſchi ſpo-	wobuwajcie ſo
cjatku budje	cziſje,
broſne wedro	tykajcie ruſajzy.
10. do 17.	Na ſwjateho
mros; 17. do	Hawka
25. rjane we-	je kał a rjepa
dro; 25. do	ſkała.
ſónza w nozj	Gdyż liſzje ne-
ſyma a merſ-	cha rady pa-
nenjo, jaſne	njej, dha chje
a ſłoneczne.	ſyma można
	ſtanyć.
	Stareho ſajaza
	netrebaſch wu-
	czij do kałutho-
	dziej.

1855. November, nasymnik, ma 30 dnjow.

Miejscowe
pamiętanie.
Wdro.

Hermani a
floczaje wiki.

Tydzień a dnj.	Porządka protyka		Stara julianska. Oktober.	☉		☽
	evangeliska.	katholiska.		sfhadj. hod. m.	thow. hod. m.	sfh.kho. hod. min.

1 schw.	Wschj. św.	 Wschj. św.	20 Arthenia	6 54	4 33	sfh. pop.
2 piat	Wschj. du.	 Wschj. du.	21 Hilaria	6 56	4 31	11 27
3 sobota	Huberta	Huberta	22 Alberta	6 57	4 30	sfh. dop.

45. tydzień. Dop. Zap. st. 21, 8 — 14. Pop. Fil. 1, 3 — 11.

4 nedj.	22. n. p. św. tr.	23. n. po św.	23 23. po św.	6 59	4 28	0 38
5 pónđj.	Blandiny	Zacharia	24 Arthasa	7 1	4 26	1 49
6 wut.	Leonharda	Leonharda	25 Marziana	7 3	4 24	2 59
7 średa	Ersmanna	Engelberta	26 Demetria	7 4	4 23	4 9
8 schw.	Emericha	Godofrida	27 Restora	7 6	4 21	5 23
9 piat	Bozidara	Ursina	28 Terenza	7 8	4 19	6 39
10 sobota	Marzina	Eberia	29 Anastasia	7 10	4 17	tho. pop.

46. tydzień. Zap. st. 24, 10 — 16. Pop. Fil. 3, 17 — 21.

11 nedj.	23. n. p. św. tr.	24. n. po św.	30 24. n. p. św.	7 11	4 16	4 47
12 pónđj.	Modesta	Marzina b.	31 Etachisa	7 13	4 14	5 26
13 wut.	Arkadia	Stanisława	1 Nowembra	7 15	4 13	6 21
14 średa	Levina	Klementina	2 Ajindina	7 17	4 12	7 34
15 schw.	Leopolba	Leopolba	3 Kcepsima	7 19	4 11	8 57
16 piat	Edmunda	Rehoza	4 Jana jap.	7 21	4 9	10 25
17 sobota	Huga	Dihmara	5 Galazeta	7 22	4 8	11 53

47. tydzień. Dop. Zap. st. 24, 24 — 27. Pop. Gal. 6, 7 — 9.

18 nedj.	24. n. p. św. tr.	25. n. po św.	6 25. po św.	7 24	4 6	tho. dop.
19 pónđj.	Hilzibeth	Hilzibet	7 Hieronyma	7 26	4 5	1 19
20 wut.	Emilije	Benigna	8 Epyt. Mich.	7 28	4 4	2 44
21 średa	Mar. wop.	Mar. woprui.	9 Dnejsa	7 29	4 3	4 9
22 schw.	Łazilije	Łazilije	10 Ernsta	7 31	4 1	5 36
23 piat	Pos. pj.	Clemensa	11 Wiktora	7 32	4 0	sfh. pop.
24 sobota	Kryfogena	Kryfogona	12 Jana jasm.	7 34	3 59	4 4

48. tydzień. Dop. Zap. st. 25, 6 — 15. Pop. 2 Korinth. 5, 1 — 10.

25 nedj.	25. n. p. św. tr.	26. n. po św.	13 26. n. p. św.	7 36	3 57	4 46
26 pónđj.	Konrada	Konrada	14 Filipa	7 37	3 57	5 39
27 wut.	Huncerja	Basilea	15 Cap. posz.	7 39	3 56	6 45
28 średa	Rufa	Softena	16 Matth. Ev.	7 40	3 56	7 55
29 schw.	Waltera	Saturnina	17 Rehorja	7 41	3 55	9 9
30 piat	Handrija	Handrija	18 Platona m.	7 43	3 55	10 22

☾ Posł
bjeri. 1. nov.
wecjor 6. 4

m. ma wjetr.
deszcz a
śnież.

☼ Młody
miej. 9. nov.
wecjor 8. 19
min. nelubi
żane lepsze
wdro.

☾ Prieni
bi. 17. nov.

w noży 12.
3 min. ma sy-
mne dnj.

☼ Potny
mij. 23. nov.
wecjor 8. 39

min. smije
jara nestajne
wdro.

Stoljetna
protyka.

Wot 1. hacj
do 10. syma;
wot 11. hacj
do 13. mhy
a deszcz; i;
wot 13. hacj
do kónza mer-
szenie.

1. w Gródku.*
5. w Nowo-
salzu *

5 w Rósborku.*
6. w Barczl.*
7. w Nieszwaczi-
bli.*

12 w Ryck-
bachu *

12 w Stótynju.
12 w Pótcynizy.
26 w Wosporf.*

28 w Radebur-
ku.*

Burske pra-
widła a pschi-
stowa.

Hdyż na Han-
drija mersne, dha
na hody taje.

Śnież, kij na
Handrija pane,
dotho leży; kij pak
na Huberta pa-
ne, do pschirowa
bieji.

Hdyż neje se
schliczkami, dha
je tola se kicz-
kami.

Ma jasyfu mjed,
we wutrobi
jied.

Nech so dje, kaj
so chje, jenoż so
so klepoze.

1855. Dežember, hodownik, ma 31 dnjów.

Mješčackone
pšchemjenje.
Wedro.

Hermanti a
fociaze wiski.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyfa		Stara julianska. November.	☉		☾
	evangeljska.	katholiska.		sthabj. hod. m.	thow. hod. m.	
1 sobota	Longina 	Eligia	19 Abediasha	7 44	3 54	stb. pop.

49. tydjenje n.	Dop. Jerem. 31, 31 — 34.	Pop. Pf. 100.	Jan. 17, 3.
2 nedj.	1. n. adventa	1. n. adventa	20 27. n. p. h. w.
3 pónbj.	Franza Kav.	Franza Kav.	21 Mar. wop.
4 wut.	Borborj	Borboré	22 Tilemona
5 šreda	Amesja	Sabbasa	23 Amfilocha
6 šchw.	Miklawšcha	Mitrawašcha	24 Katrziny
7 pjatk	Markwarda	Ambrosia	25 Klemenza
8 sobota	Mar. podj.	Mar. podjercj.	26 Surija

50. tydjenje n.	Dop. Jef. 40, 1 — 5.	Pop. Mal. 4, 1. 2.	1 Tim. 1, 15.
9 nedj.	2. n. ad.	2. n. adventa	27 1. n. adv.
10 pónbj.	Judithy 	Melchiada	28 Schejsep. m.
11 wut.	Damasa	Damasa	29 Barana m.
12 šreda	Epimacha	Dionysia	30 Handr. jap.
13 šchw.	Luzije	Ditlize	1 Dežembra
14 pjatk	Jsidora	Nikastia	2 Gabaluka
15 sobota	Ignaza	Kristiné	3 Sofrona

51. tydjenje n.	Dop. Hag. 2, 7 — 10.	Pop. 1 Mojs. 49, 18.	1 Tim. 2, 4 — 5.
16 nedj.	3. n. ad.	3. n. adventa	4 2. n. adv.
17 pónbj.	Izaaka 	Lazara	5 Samy
18 wut.	Bunibalba	Theotima	6 Miklawšch.
19 šreda	Kwatember	suche dné†	7 Ambrosia
20 šchw.	Almona	Almona	8 Patapia
21 pjatk	Domascha	Domascha†	9 Mar. podj.
22 sobota	Beaty	Flora†	10 Menasa

52. tydjenje n.	Dop. Jef. 12, 2 — 6.	Pop. 5 Mojs. 18, 18. 19.	1 Jan. 4, 9.
23 nedj.	4. n. ad.	4. n. adventa	11 3. n. adv.
24 pónbj.	patorziza 	patorzicza	12 Spiridia
25 wut.	Hodowniczka	Hodowniczka	13 Eustraja
26 šreda	Schejsepána	Schejsepána	14 Kwatemb.
27 šchw.	Jana Sz.	Jana sczen.	15 Eleutheria
28 pjatk	Newin. dzjeci	Newin. dzjeci.	16 Aggeja
29 sobota	Zonathana	Domascha biff.	17 Daniela

53. tydjenje n.			
30 nedj.	Ned. po h.	nedj. po hódj.	18 4. n. adv.
31 pónbj.	Sylvestra 	Sylvestra	19 Bonifaza

☾ Pošl.
bjert. 1. dež.
pop. 2. 58m.

počnje so
jašnje a

lubirjany ale
symny cjaš.

☉ Mšody
mjesh. 9. dež.
pšchip. 11. 5
m. wjetstkojty
a ma hylne
mersnenje.

☾ Prieni
bjert. 16. dež.
rano 7. 46m.

wjetr a
deschcijf.

☉ Pokim
23. d. pšchip.

11. 26 m.
sima a snje.

hojste wedro.

☉ Pošl.
31. d. pšchip.

12. 51 m.
deschcijf a
snjeh.

Stoljetna
protyfa.

Pšchi spo-
cjalnu mer-
snenje, na to

béršy deschcj.
léd a sima;

10. snjeh a
mersnenje,

19. deschcijf
a hač do
kónza snjeh
a sima.

1 w Žitawi.*
3 w Biskopi-
žach.*
4 w Barczi.*
5 w Nefwaczi-
dli.*

10 w Džejach.*
17 w Kulowi.*
17 w Gródku.*

21 w Mužaf-
wi.*

22 w Wojere-
žach.*

Burske pra-
widta a pšchi-
stowa.

Wele snjeha,
wele syna.

Selene hody,
bjete jutry.

Schtož stare ne-
plata,

a nowe na šedj-
bu nebere, da-

oko nepschindje.

Tučna kuchen
cjni suchu mō-
schen.

Rhubemu je
wječnje sima.

Sima ma wulfi
brjuch.

Duž dijelaj a
spjewaj.

Žadyn thumscht
neje protyfu cji-

nicej, hdyj je lieto
nimo.

Mjnotre europiske wërchi.

Jan, kral sakski, rodź. 12. dez. 1801; ženeny s Amaliu
 Augusta, bajeiskej prynzeſynu, rodź. 13. nov. 1801.
 Džerzi: Marja Augusta, rodź. 22. jan. 1827;
 Bedrich August Albert, rodź. 23. haperl. 1828,
 ženeny s prynzeſynu Karolinu s Waja. rodź.
 5. augusta 1833; Marja Hiljbeta, rodź. 4. febr.
 1830, wudata na Ferdinanda, wójwodu genue-
 ſſkeho; Bedrich August Jurij, rodź. 8. aug.
 1832; Marja Sidonia, rodź. 16. aug. 1834;
 Hana Marja, rodź. 4. jan. 1836; Margareteta,
 rodź. 24. meje 1840; Sofia, rodź. 15. mjerza 1845.
 Bedrich Wylem IV., kral pruski, rodź. 15. okt. 1795.
 Franz Joſef, hſjezor rakuski, rodź. 18. aug. 1830.
 Miſławſch, hſjezor ruſki, rodź. 6. jul. 1796.
 Napoleon III., hſjezor franżowski, rodź. 20. hap. 1808.

Abdul Medjid, hſjezor turkowſki, rodź. 23. hap. 1823.
 Maximilian II. kral bajeſki, rodź. 28. nov. 1811.
 Leopold, kral belgiſki, rodź. 16. dez. 1790.
 Bedrich VII., kral danſki, rodź. 6. okt. 1808.
 Otto I., kral gričiski, rodź. 1. jun. 1815.
 Jurij V., kral hanowerſki, rodź. 27. meje 1819.
 Viktoria, kralowa jendžeſka, rodź. 24. meje 1819.
 Wylem III., kral niederlandſki, rodź. 19. febr. 1817.
 Pjetr V., kral portugalski, rodź. 16. ſept. 1816.
 Pius IX., kamj rómſki, rodź. 13. meje 1792.
 Viktor Emanuel, kral ſardinſki, rodź. 14. mjerza 1820.
 Iſabella, kralowa ſpañiſka, rodź. 10. okt. 1830.
 Oskar, kral ſwedſki, rodź. 4. jul. 1799.
 Ferdinand II., kral ſiſliſki, rodź. 12. jan. 1810.
 Wylem, kral württembergſki, rodź. 27. ſept. 1781.

1.

Pomhaj Bóh Wam!

Œ taſkim pſchecjelnym poſtrowenjom pſchindze
 pſchedenaf ljeſta ſ wam, lubi Œſerbjo, a pſcheje wam
 na to lube nowe ljeſto ſbožje a ſtrowje na czieli a
 na duſchi, mjer a hnadu we Œhryſtuſu Jeſuſu.

Prieni raſ pſchithadja pſchedenaf a proſy wo
 mate mjeſtaſchſo we waſchich domach abo na blidži
 aby pſchi ſſjeni abo we blidowym kaſchcu. Wele
 ruma wón netreba.

Wón pſchindze ſ wam, ſo by wam dobre nowinki
 ſ Božeho kraſteſtwa abo ſe wſchjedneho ſhonenja powe-
 daſ a ſo ſ wami wot wſchelakiſch wjezwow roſtryczo-
 waſ, totrež bychu wujitne bycj móhſte ſ wuczenju, ſ
 ſwarenju, ſ dowedenju a ſ poljeſchowanju. A ſa
 to necha wón njezo mjeſc, byžli jenož waſchich wu-
 trobow dowjerenje a luboſ.

Wón pak nepſchindze jenož ſe ſwojim mjeſchom,
 kiž je polny powedancjow a dobrych wuczbow; ale
 wón pſchineſe tež ſerbiſtu protyfu ſobu, totruž wón
 Œſerbam ſ wužiwanju ſa iſch wſchjedne powołanje
 poſtiſcja. Œ dobrym ſamyſhom je wón ſerbiſtu proty-
 fu ſobu braſ, dokelž wón ſo nadžiſeſe, ſo pſches to
 cjim ſteiſcho pola waſ nutſpuć namaka a ſo budje
 cjim bóle witany. Pſchetož póbſla biblije a ſpiewar-
 ſkiſch, totrež dyrbitaž w koždym ſſchreſtjanſkim domi
 jaſo te najnuſniſche a najwažniſche knihi bycj, je
 protyfa pola luda hižom dawno wjeſte domjaſe pra-
 wo doſtaſa. Nunje kaž koždy hoſpodaſ we ſwojej
 ſwi ma ſeget pſchi ſſjeni wiſaſo, kiž ſemu hođžiny
 dnja poſnamenja, taž wón tež ſebi protyfu wobſtara

ſa poſaſowarja cjaſa, kiž po dnjach, tydjenjach a mje-
 ſažach ſwoj bjeſ wubjeſa.

Teho dla ſebi koždy ſerbiſki hoſpodaſ koždolietnje
 njemſki ſalender kupi, dokelž we ſerbiſkej macjernej ryčži
 žadyn tu nebie. Œžoho dla pak nedyrbjaſ Œſerb tej
 ſwoju ſerbiſtu protyfu mjeſc?

We tej protyży, totruž pſchedenaf ſobu pſchineſe,
 je wſchitſo wopisane, ſchtož ſerbiſtemu burej a mje-
 ſchcanej wedžici je nuſne. Œchtož je nenuſne a ſchtož
 lud neroſemi, to je ſo wonſa woſtajiſo. Taſ macje
 tu wopisany ljeſta bjeſ po mjeſažach, tydjenjach a
 dnjach; ſpomnje pſchi tym na to, kaſ ſo jedyn džen
 po druhim, jedyn tydžen po druhim, jene ljeſto po
 druhim mine a ſ koždym bliže ſ rowu a ſ ſudu pſchin-
 dzeje a cjinje, ſo byſchje ſbóžni byli ſ boioſžu
 a ſe rženjom Tu macje ſkónčſka a mjeſačſka ſſha-
 dženje a ſhowanje poſnamenene, a neſapomnje ſo
 módljč rano a wječor ſ temu, kiž naſche wuſchowanje
 je ſtajnje a pſchejo. Tu macje ſ krótkim wupra-
 jene, kaſkeho webra mamy ſo nadžiſeć, ale neſabudž-
 cje ženje: Bóh kneži na nebiu, wón lóſt a wjetry
 widži, tež wſchitſe mróćjeſe. Tu macje hermanſi a
 wiſi woſiewene, ale dopomje ſo, ſo tež macje wi-
 ſowacj ſ tym wot teho knesa dowjerenym puntom.
 Tu macje tež te ſwjaſte dny ſ woſebnymi piſmiki
 cžiſchcane a wyſche niſch te bibliſke tertny, wot koždych
 ſo ljeſta ma prijedowacj a duž neſapomnje, ſo jedyn
 džen we Božich pſchitwartach je liepſchi byžli taſwint
 hewaſ a budžje cžinerjo ſłowa, niž jenož poſluſcherjo,
 ſ koždym w ſo ſami ſiebacje.

Œe powedancja a te druge piſane wjezy, totrež
 pſchedenaf we ſwojim druhim wotdželenju ſobu

pschinesje, dyrbyja młodym a starym służyć i wuczenju a i słuźdzeniu we wschjem dobrym pocjinku.

Młodym Eserbam pschedjenat tute powedanczka poswecja, wošebje sa te weczory w symi, hđež na pschasy djeja. Na pschasy so w dólke nehorne słowa rycja a nablasne rycije webu a necjiste štutit so stawaja. Haj! njeotra pschasa, može jedyn prajicj, je mordašča jama, doleži so we nich njeotra newinowata młoda duški mori, pschetož ste rycije a ste towarstwa staja dobre pocjinki. Raf dha? Reby to ljepe bylo, hdy by hospodač, we kotrehož domi pschasa je, młodym pscheczam se šerbstich knihi priódč-čitač a ich myšlje a wutroby na ljepsche wjezy wobrocit? Tajse powedanczka, i priódččitanju na pschasy chje pschedjenat młodym Eserbam poslicicj, a kóžde ljezo ljepsche a nowe pschinesz.

Ale tež starym chje pschedjenat pomozny bycj, a jich po možnožji na to a tamne šedžblivnych činicj, šchož i jich čjašnemu a duchomnemu šboju može słu-žicj. Druhdy dobre słowo na dobre mješto pane a Boh na wschelake waschnje na durje čłowstich wu- trobow šlapa, so by je pošylit we wjeri, luboži, nadžiji.

Tak pschithadja pschedjenat na to ljezo 1855 i wam lubi Eserbio, i dobrym samyšleniem. Hospo-ducje jeho rady we swojich domach, a jeli so Boh žiwjenje a šrowož spojczy, pschindje won i ljezo sašo.

Daj Boh šbožje, haj daj to Boh!

2.

Njeschto sa došhe weczory. —

Ljezo ma dolhi pyšt a syma ma wulki brjuč. To kóždy wje a šastara so jako dobry, mudry hospo- dač se wschjem, šchož i wschjednej žiwnožji a čjelnej potrebnosti šluscha. — Syma ma wulki brjuč a wošebje došhe weczory; šcho dha na nich šapocjesch? Ze šu so naschim wóžtam minyle, prajisch ty, dha so tež nam minycj budja. Šchož chje dželacj, temu so čjaš mine, won newje tak. Našymu, po kermu- schi, trebaju so žyhy w brožni a krašnje to klineczi, hdyž po šchyryoch aby pecjoch so šlepoze. Ale čjaš tež pschindje, hđež je wumščozene a brožen so šanfa. Zehbym bórca wo ššwi koleška a rjana židžana šudžetka so pschedje. Pschi tym te došhe weczory ni- mo lecja, so jedyn newje, hđe šu wošale. Šola pak ušetora šchifowana hodžinka wysche wošane, hđež newješ, šcho činicj. Wone so tebi wustudji, pschi jenym a tym šamym dželci šedžicj a wošacj a wone so tebi po nječim druhim loštuje. Duž šhodžisch ty i šwojemu šušodej abo i wujej abo i šmótrej a

wóž šledžitaj hromadžje wot teho a tamneho, hacj je čjaš nimo. Abó ty dješch do šorcžny abó do pi- warnje, doleži tam tvojí dobri towaršchojo šo hro- madu namašaju a šedžisch tam a pijesch a powedajsch i nimi wschelle wužitne a newužitne wjezy, hacj dolhi weczor nimo neje. Štarasch pak ty šo i tym sa šwojeho ducha? Newješ ty niczo ljepscheho ša- pocjeci, so by ty čjaš wufupit a šon naložit i šwo- jemu duchomnemu wužitnej? Za bych hšichjen nje- šcho ljepscheho wedžit a ja to tebi necham šamelejecj: čžitaj, aby hdyž ty to radšcho štyšchisch: šasuj dobre wužitne šerbstich knihi. —

Dale; we bjehu tydženja, tak kóždy wje, nedžela pschindje, wot šotrej šecja šasnja praji: ty dyrbišch šwijaty džen šweejicj, to je tak wele: my šo dyr- bimy Boha bojecj a jeho lubowacj, šo bychmy pře- dowanie a Boho šłowo nesazpili ale te šame sa šwiate dželci, radiš štyšcheli a wufnyli. Šako dobry šchesh- žianski hospodač ty drje šwjern na to dželisch, šo tvoj dom, tvoja žona, tvoje dželci, tvoja čjelodž te mšchi dje, a to je wscheje šwalby hódne. Po wobedži pschindje nješt došhe šwójnje a po weczori šon dolhi weczor. Šcho dha ty činisch tu žyłu nedželu šwójnju a weczor? Dželacj ty nečasch, ty wješch, šo by hšich byt. Ty drjemasch trochu sa šhachlemi, ty šhodžisch i wujej, i šušodej, i piwar- žej abó druhdžen, šo by šo tebi čjaš minyl! Ale newješ ty šon džen Bohi ljepe naložicj i šwojemu duchomnemu wužitnej? A šcho dha tvojí domžan činja, tvoje dželci, tvojí šlužomni hólaj a hólaj nedželu šwójnju a weczor? Ty na nich nešedžibujesch a woni tebi roščjelajsa, pschetož woni praja: nedžela je našča, my šmy žylicji tydžen we čještym dželci šejeli, dha možemy šebi nedželu tež dobry džen činicj. A je dha to dobry džen, hdyž woni prošni wo- šolo bjeħaja a šo jow a tam wošolo waleja a do šleho towaršstwa we šorcžmach abó w druhich šhježach hromadu šo šhadžaja, hđež šo dobre pocjinki šaja a šo hroine rycije webu a brošne nešmanšwa šo wobendu? Newje dha młody lud šwój prošny čjaš a te nedželste šwójnje a weczory ljepe i šwojemu duchomnemu wužit- nej naložicj? Za bych njeschto ljepscheho hšichjen wedžit, wy młodži a šari Eserbio, šejim hšichje nedželu došto- nje šwecžili a šo sa šwoju dušchu šarali. Čžitaje abó šasujce dobre wužitne knihi! Wšach mamy we našchej šerbstich rycji wschelake šajse knihi nabóžnišch a druhcho wužitneho wopšchijecja, a kóžde ljezo šo wjažy čjšcheci a wukhadja, šo bych wot was šo šwjeru čžitale. Šajse dha? šaschecje wy šo; šajse knihi dyrbimy čžitaj? Za chju wam njeotro tu me- nowacj a to šu i šrienemu nabóžnišče.

Biblija aby šwiate pišmo wošane pscheco sa wschisch, młodych tak šarych, šon šlory šchazšachcij.

Wobhontje so we nim, pschetoj wy wjesze so we nim je to wjecne žwjenje.

Dale je tu sa Ewargelsch:

Dr. Mart. Luthera damjaza postilla, pschetojena wot Langi, Böhmerja, Schjeracha a Wöhnja, nowy wudawf 1845.

Dr. Jur. Riegera mafa wutrobna postilla, pschetojena wot Scholty.

Pucj t sbožnoski, w praschenjach a wotmolwenjach po namedowanju swjateho pišma wot Jana Gofnarja. Wojerezach 1854 pola Kulmana.

Missionsti posot, mjesaciny nabožny časopis sa hornjoluzijskich Eserbow wot Rychtarja b. w Kluschu.

Jesus we domi pobožnych; schyri priebowanja nebo nesfa Lubenskeho, wudate wot Satuba.

Domascha Kempenskeho schtwóre knihi wot shodjenja sa Khrystušom, stacjansteho pschetozi Wanaf. Bibliste stawisny, aby historiski wucjawf se stareho a noweho testamenta. 1853.

Sa Katholisch: Dobre semo na prwodnu rolu; wot Kucjanka. Jezusowa winica.

Chyzi pak schto knihi hinascheho wopschijecja cjtaj, dha wy wjesze, so to herbstowe tarastwo smenom: macjiza herbstka w Budyschini tajse kóžde lieto wudawa. Wot tych samych móhte so kóždemu hjejowaze t lasowanju sa dolhe wecjory poruczicj:

Zutrowne jeika wot Satuba Kucjanka.

Nichaj, aby schto cłowef hyje, budje won tejjnezj wot K. Kulmana.

Eserbai wot Dr. Psula.

Ribowczenjo wot Mucjinka.

Dobrotj, džiwy a šudy Bože nad israelstimi dijecjimi wot Jencja.

Knez Mudre wot Bufa.

Selensta, prjeni a drubi dzjel wot Jencja.

Bumenkar wot Dr. Psula.

Esadowa knizka wot Kojora.

Nadpad pola Bukej wot J. W.

Wschitte telej knihi su t dostacju w Smolersewej kniharni we Budyschini a su jara tune. Teho dla kupujcje sjebi te same a cjtajcje je na dothich wecjorach, dha budje so čas minyč a wy hischjen wujit smiejecje. —

3

Jan a pschedzenaf so wot protyfi rošryczujetaj.

Jan. K nam witaj, luby wujo, ty pschindjesch keta prjeni ras t nam; posyn so a wohrewaj so, wensach je syma, ja chy so tebe njescho prasceč.

Pschedj.: Wersch pomash, lubo mi se, hdyž so shwilfu synyč a so shričej móžu, pschetoj syma je so lieta trochu sahje sapocjata; schto dha chjesch noweho webdijč?

Jan. Ja bych najpredy njescho wot protyfi shonit, kotruž ty nam lieta šobu pschinešesč. Ja sym sebi kóžde lieto njemsti „kalender“ supit a we nim šwjeru cjtat, ale ja wshelafe, schtož we nim steji, nešym stosemit.

Pschedj.: Schto dha webdijč chjesch? To tola wjesch, so lieto ma 365 dnjow, 12 mjesazow, 52 tydzenjow, tydžen 7 dnjow, džen 24 hodzinow, hodžina 60 minutow a minuta 60 sekundow.

Jan. To wšach ja njem; ale to ja newjem, po cizmž jebyn ličji, so ma lieto 365 dnjow.

Pschedj.: To so po tym času ličbuje, kotryž semja treba, so by so wofoto stónčja šwercjela. Menuizy wuczeni mužojo, kofsiž na stónčjo a mjesacž a te druge hwjesdy na nebesach kóžduja a kotrymž astronomojo rjesaju, su wulicjbowali, so semja 365 dnjow, 5 hodzinow, 48 minutow a 47 sekundow treba, so by hwoj pucj wofoto stónčja dokonjala. Hdyž je tak dotho bježala, dha je jene lieto nimo.

Jan. To je mi jara djuwno! Ale to ja po prawym nechach webdijč. Ja jenož chych nashonit, schto to na sebi ma, so pschi kóždym mjesazu steji: porežena aby Rehoriowa protyfa a potom sašo stara julianska protyfa.

Pschedj.: To chy ja tebi tejj powedijč, dokelž tak pjeknje sa cjoptymi thachlami šedjimoj. Protyfa, schtož my Eserbo tak prajimy aby menujemy, rjesa we njemskim, kaž ty wjesch, kalender. To pak tejj žane njemste šlowo neje, ale kacjanste. Menuizy protyfa aby kalender je jara stara wjez. We Italistej bje wele stów liet do Khrystuša rómski kraj a we tym samym mjejach pohanizy mjeschnizy tu porucžnosj, hdyž bjechu sšhadjenja młodeho mjesacjka wohladali, to na wšchjeh torhoschjach a hašach jawnje wuwolacj. Pschetož protyfi abo kalenderje pišacj a cjischcjecj woni we tamnym času newedjichu. To wuwolanje noweho mjesacjka pak rjesasche: calare a teho dla prjeni džen mjesaza menowachu: calendae. Na prjene dny mjesaza pak mjesachu w tamnym času dožnizy dan pčacjč a kapitalistjo abo supzy menowachu šwoje danste knizki: calendaria.

Jan. Po tajkim pohanizy mjeschnizy prjene protyfi cjinjachu? Ale móžachu dha woni to tak sami po swojej woli cjinicj? Kaž wele dnjow dha tajti mjesaz mjesesche, a kaž wele mjesazow lieto?

Pschedj.: Dokelž mjeschnizy jenož wuwolachu, hdyž bjechu sšhadjenje noweho mjesacjka wohladali, a s tym so nowy mjesaz sapocjesche, dha wosta to dothi čas

jara newjesta wjez a ludzjo niz po lietach ale po mjesazach liczbowachu. Naposledek pat so fralojo do teho tycachu a lieta a mjesazow dothosz postajichu. Tak prjeni romski kral, Romulus, pro~~tu~~ postaji, kiz mjejesche 10 mjesazow; mjerz bjesche prjeni a dezember djesaty.

Zan. Njetk ja rosemju. Wschetoz ja sym tez khwilu na tucianskej schuli pobyt a steho cjasza ja so dopomnju, so dezember rjesa ton djesaty mjesaz, a je tola njetk dwanaty.

Wschedz. Zo dotho netrajesche, so dezember swoje meno se wschjem prawom sthowa. Wschetoz to lieto, kotrej bjesche Romulus postajit, mjejesche jenož 304 dnjow a k temu bje won 4 mjesazam 31 a 6 mjesazam 30 dnjow dat. Zo pat nihdy netrechesche a nihdzen nedobahashesche. — Duž hizom kral Numa Pompilius pschifasa, so dyrbi lieto 50 dnjow wjazy mjecj. Dofelz won pat tu pschiwjeru mjejesche, so liczba 30 je nesbozomna liczba, dha won tym 6 mjesazam, kotrej 30 dnjow mjejachu, jenož 29 popscha a s tych 56 dnjow, kotrej won njetk wysche mjejesche, won dwaj newaj mjesazaj scjini, menujzy januara a februara, kotrajz pat jenož 28 dnjow dostajtaj. Wot teho cjasza sem lieto 350 dnjow a 12 mjesazow mjejesche a hewat febi psches pschistajenje pschestupnych dnjow a mjesazow pomhachu. Tute pschestupne dny a mjesazay pschistajicj bje pat tym mjeschnikam poruczene a cji tu wjez najssere tez jara swjedomniwje newobstarachu, tak so borsy wulke saschmatenje we wschjehch naleznoszczach nastaj. Tola djesche do psches 700 liet. Kalendarje bjechu tehdom hizom pisane, aby k najmenschemu do kamenjow wurubane, kiz so na slawne torhoszczja abo haszy stajichu. Ale wscho bje pomatu a pomatu so tak jara saschmatalo, so bje hizom dawno so liczo sapoczajato, hdyz w kalendarju hischezen stejesche naljecza sapoczajit. Duž so tehdy Julius Cäsar, wyschi romski bohöt, do teho tycny a w liczci 707 po satoženju mjesta Roma pschifasnju wuda, so dyrbitaj so sredz novembra a dezembra dwaj mjesazaj nutsstajicj, tak so mjejesche to lieto 707 tehdy 14 mjesazow. K temu won postaji, so dyrbi lieto 365 dnjow a 6 hodzinow wopschijecj. Ze 6 hodziny pat kójde schtyri lieta pschestupny džen wuczinjachu a duž dyrbesche kójde schtwörte lieto pschestupne lieto bycz. Zo je njetk julianska protyfa a k cjeszi Julija Cäsara so sedmy mjesaz, kiz predy Quinctilis abo pjaty rjesashesche, njetko Julij menuje.

Zan. Tak bych njetk trochu wedjit, schto to s tej julianskej protyfu na febi ma, ale s wotkal su Evangeliszy a Podjanszy tu poredzenu protyfu wsali? Dha drje je julianska pohansa, poredzena pat kscheszjianska?

Wschedz. Za stara julianska protyfa, to je mjerno, je wot pohanow satožena. Ale jako kscheszjianska

wjera so sapoczjesche rospscheszjeracz a evangelion Jesom Khrysta po zlytm swjeczi knejicj, dha hischczen pohanske knejerstwa dotho wostachu a kscheszjenjo jim poddani bjechu. Tcho dla tez sa kscheszjanow julianska protyfa pscizjenu sthowa. Sene jenicize febi kscheszjenjo domolichu, menujzy to, so wont tym wschelakim dnjam kscheszjianske mena dawachu. Wschetož bes pohanami, wosebje bes romskimi, bje hizom saskarstu waschne, so woni tym wschelakim mjesaczny dnjam mena wosebnych a wo kraj abo lud saskstuzbnych mužow dawachu. Zo sa wulku cjesz pscizesche, hdyz bje njekoho meno k tajkemu dnju pschistajene a to bje wulka haniba, hdyz bu to samo saso precz wostajene. Zato pat kscheszjienjo we wschjehch krajach sapoczachu wetschina bycz, dha woni swoje protyki abo kalenderje wosebje wudzielachu. Duž woni tez te pohanske mena pschi tych dnjach nemozjachu stejo wostajicj, ale kscheszjianske mena, kaz te tych saposchtolow, martrarjow abo krawnych swjedkow, wosebnych duchomnych aby biskopow naložichu, tak, so wjazy nerjesashesche: na 20. januara ale na dnju Fabiana a mjesto 24. junija: na dnju Jana teho kscheszjenita aid. Takte rodbijjenje menow sta so tez po cjasu reformazije, so menujzy Evangeliszy tym wschelakim dnjam druge mena dawachu jako Pobjanszy abo Katholiszy. Hewat pat wosta julianska protyfa pscizajaja hač do lieta 1582. Tchy menujzy romski bamž Rehöt VIII. juliansku protyfu we wschjehch podjanskich krajach sakasa a swoju sawedže, w kotrejz hnydom po 4. dnju oktobra bje 15. stajeny a po tajsim djesacz dnjow mene.

Zan. Kak dha je romski bamž to cjinicz möht, so won 10 dnjow je wylje s protyki cjinicj?

Wschedz. K temu mjejesche won dobre prawo. Astronomojo bjechu menujzy wuliczbowali, so bje we julianskej protyzy lieto wo 11 minutow djesche rachnowane, hač po prawym je, a so to samo niz 365 dnjow a 6 hodzinow, ale jenož 365 dnjow 5 hodzinow 48 minutow a 47 sekundow wopschima. Tute 11 minuty bjechu wot cjasza Julla Cäsara sem 10 dnjow wuczinile, tak so so naljeczo hizom 10 mjerza sapoczjesche, bes tym so w protyzy na 21. mjerza bje stajene. Tute 10 dny, kotrej bjechu na tajle waschne wysche, dyrbjachu so wuwostajicj a duž bje bamž Rehöt po radzi romskich astronomow pschifakal, so te dny wot 4. hač do 15. oktobra w l. 1582 do protyki so stajicj nesmedja. Zo so tez sta we wschjehch podjanskich krajach a protyfach. Ale Evangeliszy wschaf to nechachn cjinicz, dofelz bje to romski bamž pschifakal a Evangeliszy kaz we wjezach wjeru tez we nastupenjju protyki febi wot bamža nechachu niczo pschifacacz dacj. We l. 1700 pat Evangeliszy Rehörjowu protyfu tez pschijachu.

Menuizy runje w l. 1700 so sašo karnje pota, so julianska protyfa tola prava neje. Menuizy po tej dyrbeske ljeto 1700 pschstupne ljeto bycj. Dofelz pak ljeto, hdyz jebon wscho swjeru licjbuje, jenož ma 365 dn. 5 h. 48 min. a 47 sek., dha to sa sto list jenož 18½ hodjinow wuczini, a to tež neje polny džen. So by so to wschito narunašo, dha bje we Rehoriowej protyzy postajene, so leta 1700, 1800, 1900 nesmedja pschstupne ljeto bycj, ale hake ljeto 2000, so by potom protyfa sašo sbjehom stoncija psches jene pschischka. To Ewangeliszy spósnachu a teho dla Rehoriowu protyfu pschljachu.

Jan. To rjeka, luby wujo, stajkimi wucženymi wjezami by ty me pschepushejicz móhl. Me hłowa boli, hdyz na te wschelake licjby pomyslu, kotrej ty jow powedasz, a naposled ja tu zyku wjez tak pramje nerofemju!

Pschedj. Ty pak sy to tola wedziej chyt, hewat nebych cji powedat.

Jan. Haj, ale to mi psches mój rosom dje.

Pschedj. Nicjo pak neschodji, luby pscheczelo, hdyz twój rosom trochu móstich, a druhdy na njeschto druhe pomyslich hacj na rozju a pschenju a konje a fruwy. Ezajaj jenož mažu khwilu, ja hischjen hotowy nešym. — Wot leta 1700 sem teho dla Ewangeliszy a Pobjaniszy Rehoriowu protyfu pschljachu a psches jene mjejachu. Zenož kscheczjenjo grichiskej zyrkwe, wosebje Ruškojo so Rehoriowej protyzy šynje pschecjwjachu a hischjen djenša juliansku wuziwaja. S teho pschindje, so su woni tež njelt hischjen, kaž so prjedu w protyzy pscheswjedzicz móžesh, 12 dnjow sesady wostali. Me tež ewangeliska a pobjanska zyrkej we jenym wotpohladanju, menuizy we nastupanju jutrow psches jene nebieshe. Menuizy Ewangeliszy jutro na prieni polny mješčacz po sapocjatu naljecja postajichu, Pobjaniszy pak djeržachu so k temu, schtož bje so na nizejskej zyrkwinskej shromadžini wuczinito. S teho pschindje, so w l. 1724 a 1744 w niemstim kraju jutry wot Pobjanstich so wo tydjen posdjisho sweczachu, dyžli wot Ewangelistich. Psches to pak nasta wulke saschmatanje we wschjeh krajach dla hermankow a lipschjaniske mafy a we druhich naležnosjach. Teho dla ewangeliszy krajni sasterperjo w l. 1777 we Regensburku pschifasachu, so ma tež w tym nastupenju Rehoriowa protyfa pšacjicz. Tak dosta Rehoriowa protyfa swoje meno: powšchitkomny krajny kalender abo poredjena protyfa.

Jan. Wo tajkim je pobjanska a ewangeliska protyfa jena a ta šama; cžoho dla je pak tola kóžda wosebje wotcischjana?

Pschedj. To s teho pschindje, so Pobjaniszy mješotte hinasche swedjenje a šwajate dny maju, dyžli

Ewangeliszy, a so su te mena, kotrej su so tym wschelatim tydjenskim dnjam dake, hinasche pola Ewangelistich a Pobjanstich.

Jan. Za bych hischje wschelake so naprashejicz mjel.

Pschedj. To ja derje wjerju, ale cžaj je nimo a ja dyrbju dale.

Jan. Zenož jene mi hischjen powedaj, swotkal dha te mena tych mješčazow, kaž januara, februara a t. d. pschindu.

Pschedj. To chzu tebi hischjen powedjicz. Tute mješčazne mena su s wetscha lute kacjanke a s rómškeho pohanstwa brane. Dofelz rómšy pohanjo bjechu prieni, kiž protyfu wubjizelachu, dha su so te mena, kotrej woni tym mješčazom dawachu, s cžahom tak twerdjije sahydlile, so so nedadja wjazy wuforenjicz. Njemšy a Šerbjo a tež druge narody su spytali tym mješčazom druhe kmaniske mena dacj, ale wone nejsu hischje pola luda domowinu móhle namafacz. Januar ma swoje meno wot rómškeho pschiboha Janus, kotremuž rómšy pschi spocjatu noweho ljeto wopory pschinesechu. Februar ma swoje meno wot kacjanškeho aby rómškeho šłowa: februare, t. r. wucjishicz, dofelz so we tym mješčazu pschi šwedjenju lupertalkow wucjishjenje žiwych a to woprowanje sa morwych šta. Mjerz pschindje wot Mars, pschiboha wojny, kotremuž rómšy pschi spocjatu teho mješčaza woprowachu. — Haperleja rjeka tak wot šłowa: aperire t. r. wotantnycz, dofelz we tutym mješčazu semja šwój klin wotanka. — Meja ma swoje meno wot pschibohowki Maja. — Junij rjeka tak, wot „Juno,“ pschibohowki Rómstich, kotraž —

Jan. Sastan, wujo, sastan se swojimi pohanškimi pschibohami a kacjanškimi šłowami; mi so hłowe wercji.

Pschedj. Ezajaj jenož khwilu; njelt mamy hischjen schjez mješčazow wuforejicz. Julij ma swoje meno s cžajki Julia Cásara, wot kotrehož šym predy powedat. August so menuje s cžajki khježora Augusta, pod kotrymž je so našch knes a šbójnik Jezus Khryštus narodjil [Lut. 2.] — September rjeka we kacjonskim šedmy, Oktober wofšmy, November djemjaty, Dezember dječaty mješčaz, dofelz mjejachu predy jenož dječacz mješčazow.

Jan. Dože dla: mi je so wostudjiko, hdyž chješ ty jenož lute kacjanke mena tudy trebacj. A k temu to hrošne pohanstwo; neje dha njcjo kscheczjaniskeho pódla? Braj mi radšcho, schto te mena chjedja, kotrej šwajemu dnju su pschifajene, kaž: Elmotheja, Fabiana, Sebastiana, Polykarpa, Jana Khryšostoma a. t. d.

Pschedj. Haj! lubje rady, jenož niž djenša. Čjaj je šo minyl a ja mam dale hieč. Hdyž žiwi šmy a Bóh seče, dha čhu cji drugi raš, hdyž sašo pschindu, te wjezy wukladowac! Bože mje!

Jan. Bože mje! a strowy sašo!

4.

Podaj dale.

We brunšwitskim kraju bjechu šo burjo we nje-
kotrych wšach nawučili, nedželu dopotnja do forc-
my na palenz khodjicj. Hdyž swony nedželu rano
swonjachu, dha burjo s hawtowanjom nimo žyrtwje
djiechu a šo w forcjmach sešydachu a pijachu a
čjerjachu haru a wotšwecjichu na tajše wašchnje
šwijatj džen. A šo weni to neššu jenož nedželu do-
potnja, ale tej wečior a šredž w tydženju činili,
to mčječe sebi myšlicj. Duchomni na to šwarjachu
a ludži napominowachu, šo bychu šo tajšeho nešče-
šžianšeho wašchnja wostajili. To pak ničšo nepom-
hašče. Duž šo krajna wyschnoš, fetrež bje to
šjewene, do teho da a frucje porucji, šo ma tajše
nefrucjomne činjenje šastacj. W nješotrych wšach
burjo poslušachu. W jenej wšy pak bjechu šo
wšičizny na to štajili, šo šo nochzedja w šwojich
šwjetnych wešelach daj melicj. Woni wostachu pšči
šwojim wašchnju a djiechu nedželu dopotnja nimo
žyrtwje a hdyž drusy ščesžienjo we Božim domi špe-
wachu a šo natwarjachu, dha cji bohacizny w forcjmi
šedjachu, hrajachu, pijachu a harowachu. Tute ne-
šmanšwo pšchindje, wójwodji, Korli Wylemej, kiz bje
pobežny a mudry knežet, k wušchomaj a wón wob-
šantny hnydom, šam do teho pohladacj.

Jemu nedželu šyny wón šo na konja a poda šo
nešnaty do teje wšy. W niž wošebnei, ščjerej, hacj
do kolen šapinenej, šufni stuji wón kóško predy, hacj
šo Boža služba šapocja, do forcjmy a djiesche tam
dó žiwy, hžej wulke dubowe blido štejesche. Tam
šyny wón šo prjedku ša to bldo a da sebi karancj
piwa wot forcjmarja poredjicj. Dotho netrajesche,
dha šo se wšchjemi swonami te mšči swonesche a
hlaj! pomatu a pomatu pšchifhabjeja burjo jebyn po
druhim do forcjmy, šydaja šo ša blido a hladaja
hrošnje na teho žusnika, kiz prjedku šedji a ničšo ne-
praji. Napošledk pšchindje tež tón prjeni bur
wšy, kiz bje s rychtarjom, wulke ščjereke mužiško, wot
wele lietneho pieja neduty a wopuſty, kiz hewat
pschedjo prjedku šydašče. Žašo tón widžišče, šo bje
niekajti žusnik jeho čješne mjesto ša blidom wobšyny,
šdašče šo jemu to jara wopaf a se šapenjom a
hrošnieczenjom pohladny wón na neho. Tón pak
wosta šmerom a neprajesche ničšo. Duž wali šo
rychtar nelepej došž na stólž k prawizy žusnika. Čji

drusy šynychu šo tež a blido bje wobšadjenje. Njet
šawota rychtar forcjmarja, kiz bóršy wulki karan pa-
lenza psched neho štaji. Š wobimaj rušomaj šapšhija
tón to šudobje, pohladawšči hrošnje na teho žusnika
na šwojej šjewizy, a jako bje šo napit, poda jón
dale šwojemu šušodej na prawy bót a rešny: podaj
dale. Tón karan djiesche njet dale hacj k šušodej
teho žusnika na šjewym boku. Žašo bje šo tón napit,
šiwasche rychtar, šo nešmje tón žusnik ničšo dostacj
a praji: nó, nech njet sašo takle wofoto dje, a to
šudobje djiesche sašo na šjewy bót wofoto, hacj k
šušodej teho žusnika na prawizy. Tón pijesche rucje
sašo a mžjesche šjedom wurycjecj: nó, nech njet sašo
takle wofoto dje. Duž štočji tón žusnik hore, wotapny
šufnju a pošafa šo we šwojej wojersej dražži, š hjewšdu
na wutrobi a dyri šwojeho šušoda k prawizy, weš-
neho rychtarja, ša wušchi, šo jemu šuby šasčjercjachu
a rešny: podaj dale! Žašo rychtar wójwodu špóšna a
tu šlotu hjewšdu wuhlada, štroži wón šo do šmerezje
a da tu plištu šwojemu šušodej dale. Tón pódla pak
šo šomdžesche a newedžišče, ščto by činil. Duž
wutorže wójwoda šwoj mečž, dyri wo blido a ša-
wota: dawajeje špieschnje pscheso dale; ščtož je šeni,
temu čhu ja s meczom popomhacj. Tajša rucj a
tón blyštotaty mečž tych burow tak wubudži, šo
šwojeho knežerja pšchitajnju s žykej mozu dopelnjo-
wachu. Še plišty djiechu šleštajo wot jeneho liza
k druhemu wofoto žykeho blida, hacj k šušodej wój-
wody na šjewizy. Šjedom bje tón šwoju na šjewo
lizo dostaf, dha jemu wójwoda druhu na prawe lizo
wotložil s tym šlowom: nó, nech njet sašo takle wo-
foto dje. Še plišty šo njet wróčjachu k rychtarej
na prawizy teho wójwody. Duž dyri tón jeho drugi
šročj ša wušchi a djiesche: nó, nech njet sašo takle
wofoto dje. Žašo bje šo tajše djiesho njetotre rasy wob-
nowito, pošaje wójwoda, djeržesche buram frute na-
pominanje a djiesche precj. Čji pak šedjachu jara
hnučji; jich liza šo čjerwenjachu šaj najrešni purpur;
jich wušchi šjesčtej derje šatščašenej a predy, džišli šem-
šchazy ludžjo domoj pšchindjachu, bjechu woni tež wšchizny
domach. Čji dobri ludžjetšo šu, šaj šo poweda, po-
tom najššwjernišči šemšchithodjerjo w žylym kraju byl.

„Lubuj pak to wobydjenje šnesoweho doma a to
mjesto, hžej jeho čješž bybli.“

5.

Wajštarej.

Munje bje jidnacje wotbilo, dha stuji wolborčan-
šči wajštarej psches proš šwojeje šhježe a šatrubli.
Bjesche pak čjicha našymška nóž, trochu čjomowa, tola
šišččen renje čjopta. We wšchječ šhježach bjechu
šo šwjezy hašnyte a wšchizny ludžjo w šwojich to-

jač s mjerom spachu, pschetož bje čas wuſhywa, hdyž rhodjenje sa pſuhom a sa brónami nobi jara ſprózne čini. Zenoj w forcymj ſo hiſchcjen ſwjecjeſche a psched jejnym duremi ſtejeſche wós s dwjemaj konjomaj. Na tym ſamym bje ſtóna a wotawa a pohonež bjeſche, dofelž psches nóz jiej mjeſeſche, konjomaj mjerzku wowaſa do korta ſypnył a nutš ſaſhot, ſo wofſchewicj. Jaſo njek wajchtarež Jan t forcymj piſhindže, pohlada wón psches wóno a wi-
dži, ſo nutša forcymarež Jurij a pohonež ſedžitaj. Wſchi prjedu chysche ſo jemu tež nutšancj a ſa troſchit kupicj. Ale t jenemu bjeſche wón hacj do džewecich w forcymj ſedžat a čuſjeſche hiſchcjen móz pakateho wóhnia w ſwojich ſtarach, t druhemu bjeſche won jara ſpróznj a ſaſparny a jehó žona bjeſche nuſu mjeta, jehó dowołačj a na nózne wachowanie wuhnačj. Teho dla wón pschi ſebi myſleſche, ach! ty budžeſh radſcho kuſt wotpocjowacj a ſpacj, hacj ton pohonež dale nejjedže. Duž ſaljeſe wón na wós a ſapany tam do meſteje ſtóny a hlubokoſho ſpanja. Rimalie po pót hodžini pschindže pohonež s forcymj, napowa konje, ſyny ſo na wós a jiedže dale, nenebžimſchi, ſo wón weſneho nózneho wajchtarja ſobu bere. Wón jiedže a jiedže ſam drje-
majo a wajchtarež Jan ſpi renje na ſwojim mjehſkim ložu. Po njekotrych hodžinach ſaſtane pohonež ſaſo pola jeneje forcymj w drugej wſhy, ſypne konjomaj s noweho kuſt wowaſa a dje nutš, ſo by ſebi čjopte-
ho thojeja nawaričž dal. Deſ tym wotuci wajch-
tarež Jan, ſune ſo s woſa delje, ſhrabne ſwój roh a ſapocjne, dofelž ſebi myſli, ſo je jenož hodžinu ſpał, na dwanacje tał s mozu trubicj, ſo žyta weſ to ſaſtyſchi a ſpyy ſo ludžjo na druhi bót walo pschi ſebi myſla: my móžemy wiſchat s mjerom ſpacj, wajchat wachuje a wone je haſle w dwanacij. Ale
hłaj! ljedom je wajchtarež Jan druhi raš wutrubit, dha nedaloſo wot neho jedyn na tſi trubi. Gniwny a meſſazy ſtočji wajchtarež Jan tam, s wotſal tón hłoš pschithadžeſche a mórjeſche: to ſu wjeſzje ſaſo loſhy hólžy, kiž chzedža mi t lubu čjiničj. Ale kał ſo ſtróžj, jaſo jemu muž napſchecjowo ſhwata, ſwobleſany kał wón; s ložuchom kał wón; s trubu kał wón. Wón ſebi myſli, ſo ſwojeho duſha widži. „Ščo ſy ty a ſčto ty?“ tał bórſy pocjinataj jedyn na drugeho ſwarecj. „Ščo chžeſh ty jow a ſčto čjiniſh ty tudy?“
móžnje wobaj wotataj a ſo pschimataj. „Waduſchi, wohen, t pomozh!“ njek s žylej ſchiju ſo klemitaj a a ſo na ſemi walejo bijetaj. Hara bu pschežo wet-
ſcha, pſhy w ſuſhodnych dworach a po žylej wſhy ſa-
pocjinaju ſchcjomtačj, a ludžjo ſtafaju ſe ſwojich ložow ſatraſcheni, w mjenenju ſo žyta weſ w ptóme-
njach ſteji. Pohonež a forcymať pak bjeſchtať naj-
prjenej na tym mjeſt, hdyž taj dwaj nóznej wajch-

tarež ſo w blóčji kuleſchtať. Rorcymať a čji druſh, kiž bjechu tež pschibježili, ſnajachu ſwojeho wajchtarja a wedžichu teho zuſcho s Wolborž t weſnemu ruchtarež, hdyž ſo wupofaſa, ſo bje wolborčijnſki wajch-
tarež Jan tſi hodžiny daloko wot ſwojeje wſhy dwanacje trubit, hacj runje bje hižom w tſjóch.

Nasajtra pak, jaſo Wolborčienjo na polo džiechu, ſetlachu woni wajchtarež Jana, kiž ſe ſwojim rohom dom džieſche. Róbeczanſe žony wotachu na neho: ſwotkal ty džieſh, Žano? Hdyžha ſy byl? Tón pak žane dobre ranje neprajeſche, ale melcjo a s hanib-
nym woblecjom domoj ſhwataſche, a ſo do helje le-
hy, ſo by ſo wuſpał wot ſwojeho nózneho wachowania a ſwojeho dalokoſho pučjowania.

S teho pak nawuſče, lubi čjitarjo, ſo wachowacj ma ſwój čas a ſpacj ma ſwój čas a ſo ſčtóz ſpi, hdyž ma wachowacj, do ſčtoby a haniby pschindže. Spjewačje pak tež tu ſčtucjku:

wachu, wſmi ſo na ſedžu,
ſo tón ſly ſwjet tebe
s mozu abo s leſnoſzju
niſhy wjaž neſtebe;
hłaj, ſo tu nebychu
ſlawy w ſwojim čjiek
ſaliſčni bratſja byli.

6.

Woſtań w fraju a žiw ſo po prawdži!

„Čze wy hižom teho Amerikanarja widžili?“ vra-
ſchachu ſo me nedawno ludžjo w jenej wſhy. Psche-
tož jedyn, kiž bje dothi čas w Amerizy pobyl, bjeſche ſo domoj wrócił a wot teho bje tam wſchjednje wele rycjenja a powedanja. Tutón Amerikanat, — tał jehó menowachu — wó wſhy ſa džen wele tróčj horje a delje džieſche, ſo by ſo ludžjom pokafowat. Wón mjejeſche ſylnu čjermenu brodu, ſchjery klobuť a mó-
dry mantyl s čjermenym podſchuwkom. Hdyž wietr na neho dujeſche, dha ſo tón mantyl ſnahowawe, kał rjana piſana thoroj.

To tež žadny džiw nebie, ſo weſni ludžjo, mułžy a mati na neho pohladachu a t wóſnam ſtupichu, hdyž „Amerikanat“ nimo džieſche. Pschetož tał daloko kał tón, hiſchcje ničto pschichoł nebie a taſku rjanu ſuſnju žadny bur nemjejeſche. A hdyž wón poweda-
ſche wot ameriſkeje frjejoth a ſwobody, wot tych wuľkich mieſtor, kiž pornio hribam ſe ſemie reſtu, wot tych ſchjerofich rjeſow, na kotrychž parne tódžje wele ſtóm mil daloko jjeđža, hdyž wón wuložowaſche, tał mojeſch ſebi tam ſa ſto tolet wuľki fruť fraja kupicj, kał tudy žane rycjerſubło neje, tał tam ſčtemy ſo porubuja, hježje a mjeſta ſo twarja, rola ſo džjeta

a kôždy wobšedžeť so we swojim wobšedžeństwi por-
njo weršej renje ma, kať kôžde dźeło dobru sdu da-
wa a penesy kať ničgo ludjom psches porstny so kule-
ja — dha drje je f wjeranju, so ludźi na teho A-
merikanarja pošluchachu, runje jako by ewangelion
prjedował. Woni sebi tehdy myslachu, so Amerika
je tón stoty kraj, hdyž mied a mlôko w riekach bje-
žitej, so je tam rjany paradis, hdyž nebjo polne
hušlow wišy. Wutroba w žiwocji kôždemu hrajesche,
kiz jenož swoje nusne troschki czežy sebi sašluzicj
môžesche, hdyž wot tych dollarjow šlyšesche, kotrej
tam mošćen lóžy pelnja a hdyž sebi pomyslesche,
so by wón tež schjery klobuk a módry mantyl f czer-
wenom podschwskom, kať tón Amerikanar, móht mjecz.
Tutón Amerikanar bje tež predy, hdyž bje hišcjen
doma, křudy dźetacjer a wešny nózny majchar byť.
Ale wón bje „kurazju“ mjel a do Ameriskeje cžahnyť
a bje njett cžineny mužit.

Za drje čju wjericz, so móže jedyn w Amerizy
swoje sbožje namafacj. Čžoho dla dha niz? To wschat
móže so pola naš stacj. Za snaju wjazy, dźyli je-
neho tudy, kiz bje predy křudy muž a njett w sbožu
hacj do wuschow šedzi. Ale wele wjazy tajkich ja
snaju, kiz jow žane wulke sbožje nimaju, so pať po
prawdži žiwja a su spokojom.

Móže so to pola naš stacj, cžeho dla dha niz w
Amerizy. Tón stary Bôh je wschat hišcje žiwj a
dawa sbožje wschittim, kotřiz so jeho boja, nech je
jow abo w Amerizy.

A temu je tam lóbyrka wscho nowe. Tam je
hišcjen njefotryžuliz křuch kraja, kiz so hodzi wob-
džetacj. To so trebaja pilne ruzy, mjesta a wšy
twaricj. To žadyn dživ neje, so tam njefotry swoj
křlieb namafa a křuch sboja hišcje póbla, hdyž
sprawnu wutrobu, pilnu rufu, mudru mysl a do-
wjerjenje f Bohu šobu wosme. Za necham nikoho
šwaricj, hdyž f dobrym pschemyslenjom swoj wóžny
kraj wopušcjeri a drubdže swoj křlieb pyta. Wschaf
je tež Habraham na Božu pschifasnju swoj wóžny
kraj a swojich pschecjelow wopušcjerit. Tak dži tež
ty w Božim meni, hdyž doma f tym „živ so po praw-
dži“ wjazy hicj necha, a we wutrobi tebi je, jako
by newidomna ruka tebe precj cžahnyť a potajny
křlob tebi mjera newoštajit a reknit: Dži se swojeho
kraja! Dži swoj pucj, a wimi šobu šerbstu šwier-
nosj a lubosj a bohabojosj a plahuj tute křwetli pschi
rjesy Mississippiu aby Džiu, wone budža tam taf
renje wonecz, kať pola Łóbia a Šprewje. Pomhaj
tam Bože kralestwo pschisporecz, dha budža so jan-
dželjo we nebesach a cžlowefojo na femi wešelicj.

Ale to cži praju a ty to šlonič — cžesta kroćel
to je — wóžny kraj a dobre pschecjelstwo wopušcjericj
a do žuseho kraja cžahnycj. Wóžny kraj — to neje

žane prošne meno. Tak derje jako ščto nana a
macjer ma, taf derje dyrbi wón tež wóžny kraj mjecz
a tón lubowacj jako nana a macjer. To su ne-
sprawni ludžjo, žygani a vagabundojo, kiz ničgo
wot wóžneho kraja wedžicj nechadja. Tcho dla cžini
mi kôždy ras žel, hdyž ja ludži widžu, kotřiz f lóhkej
wutrobu a spjewajo f wóžneho kraja do žuseho cžabnu.
Džicje, cžehnceje jenož wešeli, wy ludžjo, plakanje
cžaba dož pschindje a šyšťanje wonka newoštane.
Ach! hdy by to tajka křasna wjez nebyť a tymi
stotymi horami, wot kotrychž so tebi je šžalo! Hdy
neby to sbožje kôždemu taf pschichčo, kať wón sebi
to je myslit? Hdy by tam nusa, křorosj, hubenosj,
kotrymž je cžefnycj čžyť, na neho we wetschej mjeri,
džili jow nepschichla? Kať dha potom? Mi do
myšlow pane, so šym cžitat, so je taf njefotry, kiz je
tudy na wulki šwén biť, tam jara ponizowany ža-
tosžit. Dže so njefomu w Amerizy derje, dha wón
sebi tamny kraj jara křwali, dže so jemu šlje, dha
wón melezji. Čžoho dla? Wón necha, so byču so
jemu ludžjo jow šmeli. Wschitto stoto neje, ščtož
so blyšcjeri.

A ščtož te listy nastupa, kotrej f Ameriki pschi-
křadjeja, mjenicje wy, so luta wjernosj we nich šteji?
Pajera je ščjerpljwa, a te kôžje, kiz f Ameriki a
f Australije f nam pschindu, su husto jara cžešte wot
— křow. Ale drubdy tajzy ludžjo so šami psche-
radjeja. Dha je jedyn pišat: Amerika je šwobodny
kraj, tam žane šubnistwo a žani žandarmojo nešju,
jedyn kôždy móže cžinicj, ščtož wón čže. To by
pjeřna wjez byť, hdy by kôždy cžinicj móht, ščtož
čže. W tajtim kraju ja nebyčj bydlicj čžyť. Ale
tať šlje tam neje, tón listpišat je sebi myslit, hdyž
žju, čžu ja tež prawje křacj. A temu wón dale
pišče: tam netrebam ja psched žanym duchomnym
ani psched wucjerjom mjezu scžahnycj. Wšobi mu-
žiko, ja cži to wjerju. Tam hdyž ty so wofoto
walešch, tam drje žani duchomni a wucjerjo nešju;
ty teho dla tež netrebach psched žanym mjezu šejmacj.
Ale hdy by ty doma byť, ty by wjeřje rady pola
Popož nimo ščot a, hdy by duchomneho wohladat,
rady f nemu prajit: Pomhaj Bôh, kneže. To su
pohanjio, kiz tajke wjezy pišaju, a tajkim ludžjom
čžyli wy wjericj, so je tam tón křwalobny kraj?

Duž teho dla, hdyž tebe myšlje amerikanske pschimnu,
šyn so a djerž šwieru šam se šobu rabu a praschej
so: ščto tebe f wóžneho kraja honti a ščto ty tam
w Ameriskej aby Australiskej pytašch. Že to nusa,
woprawdžita nusa, a niz jenož tajka, kotruž sy sebi
šam nacžinit, dha necham ja tebi napschecjiwo bycj.
Jenož to čžu ja tebi prajicj: njefotryžuliz sebi nusa
wetschu cžini, hacj wona je, a newjeri našchemu
Bohu, so wón f nusy pomhaj móže. Tež je wot

Boha postajene, so kôzdy swoju nusu mjeć dyrbi, dokelz jemu wschitke wjezy t liepschemu stuzicj maju, a so kôzdy swoje brjemjo neše. Za sebi myslu, so to w Amerizy tež hinał neje.

Hdyž tebe pak hordosz aby lafomnstwo wabi, so psches wodu a morjo cjehnesh, dha ja newjem, schto tebi prajicj. Ty budzješ wobjarowacz, hdyž talsich winow dla wôtny kraj wopuschicjiz. Wschetož hordosz a lafomnstwo dobre ploby nepschineše a w Ameriskej a Australiskej schtomy tež do nebja nerostu a ludjom tam pečene hołbje do huby nelietaja. Prôsnizy pak a lienichojo, kôfiz su jow to pschistowa „džietaj a spjewaj“ sabyli, cji budza je tam sašo wufnycj dyrbecj — a to budje jim sawjeszje strowe. Abo chjesch ty moisal dla drugeje cjezeje winy, dla swjedomnja aby dla njekajseje drugeje styskneje thoroszje abo bojoszje na .duschi? Wjer mi to, so tutemu wschemu necjeknesh. To wschitko šobu dže a pschesajeha tebe, kaž szien. Tajke wjezy dyrbišch ty se swojim Bohom wuczinicj a t nemu stupicj a rez: ja sym shrjeschit psched tobu a we nebiu. Hewať ty jo newotbudzješ. A hdyž schto chje prajicj: „šub Boži budje tudy na tych hrjeschnych ludzi dopuschcjeny, temu chju ja s cjašom spucja hieć, dha je to farisejska mysl.“ Dokelz ty tak dotho, hać tudy biesche, tež s tvojim hrjeschenjom sy pomhať, so Wôh šub sjele, dha ty tež tvoj džiel dostaneš, byrnje byt w najdalsichim kuczj Ameriskeje aby Australiskeje. A nejeli jow — dha jumu — jumu.

Duž teho dla, lubi Šerbjo, wješta sta sypa sapocjina tež waš tschasz, menujiz ta wucjahowanika sypa. Gładaj kôzdy, tak by ju s cjašom sahajit, pschetoz rada Božeho šłowa wostane wjecjinje dobra: wostań w kraju a žiw šo po prawdzi.

7.

Справнось бо дані або:

Liebe maľo s cjeszju,
Džyli wele s leszju.

W Kromizach bydlesche Hurbanecz Jurij, thudy muž, kiz mjesjesche jonu a črjebdu džieczi sežiniczj. Sprawni pak bje, to wschitizy wo wšy wedžichu. Tcho dla, hdyž mjejachu ludzio njeshcho w mjeszi wobstaracz, dha woni Jurja pšłachu. Jedyn džen bjesche jeho wešny knes t sebi sawolat a prajit: Jurjo, dži hnydom do mjesto, a wobstaraj mi tam tele listn. Hurbanecz Jurij poda šo na pucz a džjesche wešetj na drošy do mjesto. Wón bje dobry piechť a nedžerjesche šo horje. Na puczju jemu wschelle myšlje psches šłowu džiechu. Wošebje spominasche na tón brohi cjaš, so šo džieczi doma bole sa thliebom pra-

šcheja, džyli ludzio sa džiekom, a so ma drje než w šaku, ničjo pak t franju sa te wbohe waćzi. Haj, w tym cjašu bje njekotra nanowa a macjerna wutroba staroziwa a tu prošwu: našch wschjedny thlieb daj nam dženska, njekotryžkuliz nutrnischo sychowasche, džyli hewat. Tak šo tež Hurbanecz Juriej džjesche na puczju do mjesto; wón tu schwörtu prošwu nutrnje spjewasche a pschi tym na jonu a na džieczi myšlesche a na šwój žoldt, kiz możnje schcjomkasche, dokelz bje prošny.

Glaj wschat! prajesche wón na jene dobo a sfhilischi šo posbježe maľy swjast, do módreje papery sawoleny, a na kotrymž stejesche: 100 tolet paperjanych penes.

W prjenim wofomiknenju šo myšlje radoszje we nim hibachu a wón pschi sebi refny: hdyž nusa najwetscha, je pomoz najblišcha, — 100 tolet — njett sy ty bohaty muž; — tak wele hiščeje zenje mjet nejšy. Ale we bliščim wofomiknenju stynnywschi ruzj šo modlesche: newedž naš do spytowanja. Šhwilku wón tak smjerom stejesche a pschi sebi myšlesche, tón kiz je te penesy šhubit, je tež wjeszje treba. Za bych chyzł, so bych je jemu sašo dacz móht.

Hurbanecz Jurij šo wschudžom rošhladowasche, ale nihto tu nebie, koho by šo praschecj móht, hać je njeshcho šhubit. Duž tyfny wón tu paperu do šaka a džjesche dale. Za pak jeho palesche kaž helsti woheń a spytowať pschezo sašo t nemu stupasche a jeho chyzke narycjecj: šchowaj sebi te penesy, te móža tebi wele pomhacz; tak mašch hnydom thlieb sa tebe a sa jonu a džieczi, a tón, kiz je te same šhubit, móže je wjeszje parowacz. Wón pak pschezo sašo šo modlesche: newedž naš do spytowanja.

Bo krotkej hodžini, jako bje tak dale schoť a šo se wschelatimi myšlemi bjeđzit, saštycha wón, so jedyn sa nim cžerjesche. To bje wošebny knes, derje swošefany, na kotrymž bje wibiczj, so jemu thlieba nepobrachowasche sa džieczi, hdyž by žane mjet.

Dobre ranje, praji wón t Hurbanecz Juriej, a refny: nejšy ty ničjo namakať?

Schtoha sje šhubili, wotmolwi Jurij, so by wjeszty byť, hać je wón tež tón prawy. Swjast, do módreje papery sawoleny, a na nim steji: 100 tol., nutška leži dwazjeczi pecj tolerstich, džjesche tón zušnit.

Wohladajce: hać to je! refny Jurij.

S wešethim spobjimwanjom pohlada tón knes na tón swjast a potom sašo na Hurbana, mašny na to nuts, wsa pecjtolersku paperu won a da ju Juriej. Tón pschi přjebdu ničjo bracz nechasche, da šo pak tola narycjecj a beresche s wulim džaťowanjom te penesy. Zušy knes pak praji, so ma šo wón wele bole podžaťowacz a woprascha šo dale sa tym, schto:

wón je, hódje bydlit, tak rješa, da jemu hiščejen jedyn frócz rufu a wróćci so.

Namafacij — namafacij — saso dajci — je moja nebo macjerka pschego prajita — wóny Hurbanez Jurij. A wone je wjerno, pschetož to je tež franene, hdyž jedyn namafane wjezy sfhowa a wje, sčto je shubit. Zych 100 tolet by mi na dušci palito, ale te pecj, kotrej je mi tón kneš darik, su prawe johnowanje, a tak chzu so ja Bohu podjafowaci, hdyž njest wot nich dleži tydžen, fhleb smiejú su mne a sa moje djeciji. Tón kiz je so djenska starač, budje so iutije tež staraci. Hallelujah! —

A to djiesche won fhwatojo dale, a wutroba jemu tak lóšta a wešeta hrajesche, so w prawym cjasu do mjesta pschindje. Tam dosta wón pola tych ludži, hdyž mjejesche te listy wotedacij, pomafu a schlenzu pira a dasche sebi derje fhlobdžij. A dompucju bje jemu hiščeje wele lóžo, pschetož w safu mjejesche wón dobru sdu a pecj tolet wysche. Zaso do Kromiz pschindje a pola pefarja nimo djiesche, dha so jemu te nowopieczene popruty psched wofnom renje do woczow fhmiejotachu; wón kupi sebi dwje a fhwatafche domoj.

Kajse pak tam sweshelenje nastá, jako nan f dwjemaj poprutomaj f buremi nutstupu. Djenska bje tam runje póstny džen byl, dokelž žaneho kufsa fhleba nebiechu mjeli. Duž juštachu wšhitke djewecj djeciji a fhwatachu sa blido, so bychu jjedli. Ale nan prajesche: najpredy spjewacij, potom jiesž. A to najmlódše djecijo počja spjewacij: pój kneže Jefom Khryscheje a budžanáš hosž a požohnuj, sčtož sy nam wobradžit. Zaso bjechu to wšhitzy sobu wuipjewali, wucježe nan nóž a woftra kóždemu a wone tralowszy fhlobdžesche.

Wšchi jiedzi powedafche nan swojim djecjom stawisny f tymi penesami, položji te pecj tolerje na blido a so smiejó praji wón: hlajcje, ja sym tych sto tolet temu zusemu knešej počžžit a wón je mi hnydom na žylo lieto dan predy do prjedka saplaciš.

A pobožna macj pak stynny swojej ruzy a ryčjesche cžisčje se swojim knesom. Potom djiesche wona: hlajcje lube djeciji, sprawnosž so dani a liepe mato f cžejzu, džiłi wele f lesžiu.

Bo dofonjaných žnjach sasta drohi cžas a bljede liza Hurbanez djeciji so saso cžerwenjachu. Tež nasch Hurban saso možimi a fhwalesche Boha sa te penes, kotrej bjechu jemu pravje f pomozy pschisčte, f cžasom pak saby wón tu žyłu wjež. Tak so hody pschibližowachu. Hodobnícífu bjechu wšhitzy se mšchi pobyli, a jako so djeciji Božeho djiesžja sweshelachu, pschibližowafche so f tej fhježi, hdyž Hurbanez bydlachu, póstnit.

Žon so wjesžje moli, prajesche macj, so wón f

nam dje; my tola wot nifoho žane listy nedostanemy. Ale ton póstnit so nemolesche; tón list, kiz wón nešesche, bje na Žurja Hurbana pišany a bje pírta fhwobodny a na nim stejesche, so 5 tolet nutška leži. —

Duž woni wulke wocji cžinjachu, a newedžichu, sčto prajicj. Nan cžitafche napíšmo pschego snowa pschi sebi myšlio: to možno neje; jow je so wjesžje smólka stala. Ale hinač nebie; tu stejesche: na Žurja Hurbana w Kromizach; a jako wón list wotežini, padže pecjtoletška papera won a nutška stejesche pišane:

Dokelž še mi techy na drósy do mjesta 100 tol. počžžiti, menužy ja bjech je shubit, a wy bjescheje je namafali — dha chzu ja tudy djačomnje dač wotwesz, kaž je prawe a fhodne. Natožcje ju derje a wucicje fhwoje djeciji sprawné byčj. Bože mje — a strowe fhwjate dny!

To bje tón listiz a hewat tam njezo nestejesche; žane mjesto, žadny datum, žane meno nebie podpisane.

Zaso bje nan to pschecžitat, sapocža wón wešelje spjewacij: „budž cžesž a fhwalba werschnemu, kiz wóž je wšhesche rady, kiz wšhelke džhwy cžini tu a dawa wele knaby, kiz husto žrudnym pomhač je a dale trošhtowacij lich chze, cžesž Bohu knešej dajcje.“ A wšhitzy, žona a djeciji sobu spjewachu. Nan pak wša te pecj tolerje a saplaciž fhwoj dóth ja hospodu. Žeho wutroba bje polna wešela a macjerka praji f djecjom: wy djeciji, hlajcje, sprawnosž so dani a luby Bóh we nebesach šele dan w prawym cjasu nutška a wonka. Duž nesapomnje tu sčtučtu: modł so a dži po Božej sčejžejy, cžim fhwjeru, sčtož ty cžinicj mawš, dha budje fhwoje w twojej fhježy, ty Božej hnaby wužiwawš; sčtož Bohu wšchón so domjeri, teho wón nihdy nepušcži.

Wot teho cžasa kóžde lieto na hody tón listiz saso pschindje a pecj tolet sobu, a kóžde lieto bjechu wone fhudym Hurbanež ludžom wulka pomoz. Wóni so Bohu sa to wutrobno djačowachu, a wjesžje je tež tón neštaty dobrocžiny daraw požohnowany byl, pschetož tón kneš w nebesach sapisčhe tajfu luhosž do knihi žiwjenja.

8.

Njesčto f Ameriki.

„Do Ameriki, do Ameriki!“ to je njett we njemsttim, kaž tež we šerbistim kraju wele ludži žadanje. Amerika je sa nič tón fhwalobny kraj, tón nowy Kanaan, hdyž sebi myšla, so so tam najrensche nadžiše a wšhitke stote fhny dopelnja. Ludžjo wešelje fhwoj wóžny kraj a fhwoje narodne mjesto wopušcžja a mjenja, so so jtm w Amerikšej liepe póndje, džiłi jow. Ničjo pak hórtičho neje, hacž dyž jedyn so facj ma, hdyž je pošdaje. Wodarmo je, tym prie-

domaći a wotrabdziej, kiž su swoje prjodkowsacije
twerdije na to stajili, so chgedja wuczahnycj. —

So pak w Amerizy lute skote horu nejšu, to
kóždemu tofom praji. Wy wiemy tež s Božeho sło-
wa, so je semja wschudjom teho knesa a so won
teho dla tež wschudjom na semi swjetlo a tšlódł.
šbojje a neibojje je šjenociž. Pšči tym chje naš
tón luby wótz wschudjom na to dopomnij, so je
našch wótzow kraj horka, hđjež je Jezus Khrystus.
Duž móže bo jedyn je wschjem prawom prafchecj,
hač dha we jenym kraju wscho dobre, we druhim
wschitlo neduščne je, to rjeta schtož Bože štutli na-
stupa, pšchetož my wjemy, so čłowekso wschaf se
swojimi hrjeschnymi štutkami šebi žiwenje husto čježe
a hórce cjinja.

S žyła: we Amerizy tež wscho skote neje, schtož
šo bšychciji a liščta praji: kalena neje malena.
To staj njechdy dwaj mandjelstaj šhonitaj, wot
kotrejuž nam wještj Gerštakar poweda, kiž je wele
liet w Amerizy wofoto pucjowat.

We haperleji lieta 1840 djeržesche jedyn wobydlei
pšči rjezy Missuri s njekotrymi towarščemi hontwu.
Pšči tej škladnoštj pšchindje won na jene mjesto,
hđjež bohath wofotowj podtopf namaka. Dofelž bje
runje šam, dha wobšantny, žanemu towarščej škow-
cija wot swojeho namafanja neprajicj, a wša šebi
prjodł, tam se žoku a dječjimi čjahnycj a na to ša-
me mjesto swoje wobydlenie postajicj, dofelž šo nadži-
jesche, we krotkim šebi wulke bohastwo nahromadjeć.
Jako domoj pšchitnje, powedašche wón swojej žoni
wot swojeho namafanja a naryčja ju, so dyrbi s nim
a s dječjimi tam čjahnycj. Amerikanarjo husto swoje
mjesto pšchemjenjeja a to našcheho muža netrafchešche,
so to nowe, kotrej bje šebi wušwolit, 50 mil daloko
ležesche. Dofelž swoju farmu na mještj pšchedaj
nemóžesche, wopušciji wón ju se swojej młodej žonu
a se swojimi dječjimi. Šewój najnusntički grat
škladje wón na jeneho konja, žonu a dječjč sešadja
na drugeho, a wón šam se swojej buščtwju na
ramenju dječesche podla. Dofelž bje najmłodshe, tšbjer-
telljetne dječjo šhorowate, dyrbjachu woni pomažu
pucjowacj a dyrbjachu pšched wečjorom f nožowanju
wufšowanje me wopušcjenej šladjitej hječj pytacj,
kotraž na brjosy jencje rječči štesjesche. Žjedom bjechu
tam sejahnyti, jako šo deščekit lišjesche, bšyštj ne-
beša rošwjekachu a móžne hrimanje sa nmti pšchicjeje.

Bóršy bje šo njest ta mała čjrijódka na nóz pšči-
hotowala. Łožo pošlachu šebi we tym jenym fucjifu,
wschaju te šudobie f warenju a pšchede wschjem šadžjeka
muž wot fuchčik dešfow se šjenny wohen, na kotryž
potom, jako bje dešček wopšchekstak, drowo f lišja na-
šladje. Gjeta pak bje hubena došj. Dešček šo pšches
roštorhanu tšjachu lišjesche, so wont smotnychu: fur

nšhbje won nemóžesche a pomhašche pšche hrosne
muchi, kotrej nutšchak bjechu a muštios rjekaju.
Tute amerikaniste muchi čjwiluja a kašaja čłoweka
tak, so jemu wot jich kašanja wulke pučerje naljesu,
kotrej jara bola a žakofnje pala. Čji pucjowarjo pak
bjechu špróžni, a hdyž je jedyn mucjny, dha šo wschudjom
derje spi, we Šaffonštej a tež w Ameristej a tak tež wont
bóršy čjštiche spaču. Ššredj nozy na jene dobo čjiesčne
dječjo wotucji a pecja pšakacj. Macj je špštasche
špofojicj, ale wone pšchego bóle wofašche. Duž pra-
jesche žona f swojemu mužej: dži wschaf a podaj mi
šhanfu wody, to dječjo chje picj a mi šamej li-
pi šo jafst f djašnam. „Haj“ dječše muž, „pocjafaj
šhwilku, hač wohen šadunu a šebi šafšwecja, ja
hewaf pō čjmti nemóžu študžen namafacj.“ S tym
štaje wón a mašafche šo f wóšnje. Na jene dobo
pak sawoła won móžnje a šfocji do napschecjwneho
fucjika teje štwy. „Bože dla — schto čji je?“ sawoła
ta žona nastrojžana. „Ničjo“? šafstona tón muž
šluboko šdychnywschit, „ničjo — ja — ja na njeschto
štupič.“ „Ja čžu stanyč a wohen šadžjefacj,“
dječše ta žona a čwyske stanyč. Wostan — Bože
dla — wostan,“ sawoła rucije a móžnje tón muž, —
„nehibaj šo f mješta hač šwjetko neje.“ W šmert-
nym šrašči a we swojej wulkej šwštnošti chje woboha
žona webžicj, schto je šo jemu šako. Wón pak na-
pošledf praji: Wō štwi šu hady a ja šym na jeneho
štupit.“ „Se čje štušaf?“ woprašča šo wuštrožena
žona. „Ja newjerju, jedyn šfocjt ša mnu, je pak
brje me šmolit, wostan jenož f mjerom ležo, nehi-
bai šo, a hladaj, so tež dječjč f mjerom wostanu.“
„O mój Božo“ žakofšesche woboha žona — hdy by
jenož džen bnt; me budje šwštnošť moricj, wostan
šwjeru, hđjež šy, so šo čji nešbojie nestane. „Haj
haj“ wotmolwt muž, „ja šo nehibnu, šedžbuj ty
jenož na tej dječjč.“

Doško hšichcjen žona beš spanje ležesche a se
šwštnoštju na najmejšche hibanje pošluchafche. Na-
pošledf pšchemō ju pak mucjnoštj, a dofelž bje šo
tež to mólčje šmjerowato, wušny wona šašo. Ale
šony ju čjwilowachu a škōčjne prubi jafnje pšches
šchmary teje hjetj šwječjachu, jako wona wotucjč.
Jako wona wofoto šo pohladowafche, widžisťe wona,
so dječjč hšichcjen na jeje boku f mjerom drjemafchtej,
so tam žane hady wjazj nebiechu a so jeje muž pšči
šjenti hšichcjen ležesche a spafche. Duž postany wona
rucije, woblecze šo a šupit f nanej swojich dječjč,
so by jecho šbudžka. Žjedom pak bje jecho ša ramjo
pšchitnyška, jako precj šfocjtwšči sawoła, hač tej
dječjč nastrojžanj wotucjčštej a žakofnje we tym proš-
nym twarenju šallincja.

Pšched nej ležesche čjeto, mormo a proste, f wotew-
renymaj ščlencjitymaj wocjomaj a nabubnnyti

stawami. Wschitto sa to swjedzescze, so bjechu jeho jjebojte hady skušale a so won mot teho jjeba bje wumreł. S mjerom bje won wuśnył a nebję żonu ſbudziej chył, so neby wona teſz wot ładow ſuſzana była. Wboha żona! Kaſtu wuſtu ſtyśnoſz wona czujeſche, kał ſel to jej czi niſche, hdyż ſrudnu ſmiercį ſwojejo muſa wopomni a na ſwoje dżeczi poſhlaba. Se ſaſoſzju pany wona pſchi tym morwym cjieli a ſyrtowaſche, ſchtōż mōſzeſche, ſo by je ſaſo do ſiwe- nja ſawołała. Ale wona bōrſy widziſche, ſo bje wſchitto podarmo a we hōrſch ſyſſach pany wona ſaſo na ſwoje liſhwo, ſo by ſwojy ſtyśnoſz wuplaſała. Tej dżeczatzy wot ſaſoſzenia ſwojeje hewał luboſziweje macjerje ſajatej, płaſaſchej ſobu a poſcheſchtej ſo ſ wołanjom na ſwoju macjer. To da jej zylu mōſz a wutrobitoſz ſaſo. Wona klatny ſo na ſwojej toleni a modleſche ſo k temu kneſje wu pomoſz a poſylnenje, kiż je wubowow a ſyrtow prawy mōtęſz.

Schtōż pał ſo k Bołu modlicy mōſze, tōn netreba ſo bojecz. Wōn prawy pucį k wumōſzenju wje a ſchtōż ſo jemu dowjeri, tōn neſańdſje. Tak ſo teſz tej wbohej wubowi dżieſche.

To priene, na czoſz myſleſche, bje, ſo by ſo wot tuteho mjeſta ſmierczie a ſtrachoſſje ſdaliła. Wſche- toż to jej roſom prajeſche, ſo hady ſaſo pſchincį a teſz ju ſuſaſcį mōſza, a ſchtoha potom ſ tymaj dżieſzjomaj budſje? Ale wutroba ju boleſche, hdyż wopomni: dyr- biſch dha ty twojejo muſa nepohrebaneho woſtaicį?

Modlitwa bje ju poſylnika. S mjerom wona wſchitto wopomni. Najpredy hotowaſche wona ſwo- jimaj dżieſzjomaj ſinubanie; potom wſa wona motyfu a łopacį a dżieſche, pōbla teje ſchwōrczateje rjeczi rōw ſa ſwojejo lubowaneho muſa wurycį. Zaſo bje to ſ wele płaſanjom a ſyſſowanjom doſonjało, wotneſe wona to cjeſke wobliebnene cjeke tam, puſchcį je do rowa, ſaprie wyſche cjeke njekotre deſti prieti, ſtykny ſwojej ruzy wyſche rowa a chyzche jōn ſametacį, jaſo ju jeina ſtarſcha dżiwſa wot ſchyrjoch liet ſa rufu pſchija a ju proſcheſche, ſo neby tola ſanu perſchcį na nana metała. Duſz wo- puſchcį ju hichcje junu jeje wutrobitoſz; wona cjiſch- cjeſche ſ płaſanjom ſwoje dżieczo na ſo a pōda ſo zylje ſwojej ſrudobi. Ale teſz njekį ju bōrſy ſaſo pſchewiny, neſcheſche tu mału wokoſcheſo ſ teho blaſa a doſonja rućje ſwoje ſrudne dżieko.

Njek pał trebaſche wona dałe to dowjerenje, kotreſz jenićzzy we nuſy pomha. A hlaj dżiwna bje kneſowa pomoſz. Boſe ſłowo neſje, kotreſz refne: praweho proſtwa wele ſamōſje, hdyż prawa je. Wſchitto wona na to hotowaſche, ſo by to ſrudne mjeſto wopuſch- czieſ mōhła. Wjeſz, kotreſz nuſnje netrebaſche, ſtkadje wona do hjety nuſa a ſawrie durje; bruche ſneſe won, nawjaſa jjebje ſa njekotre dny hromadu, a ſſabje te

najnuſniſche potreboſzje na teho jeneho ſonja a ſedto na teho druheho a wſa potom ſwojejo muſa tſjelbu, kuſkowu mōſchen a nōſz, ſo by pſcheſ tōn ſamotny liſe newobronena cjaſnycį netrebała.

S newuprajnej prōzu mōſzeſche wona napoſlebt wſchitto doſonecį a ſpomozu powaleneho ſchtoha ſa- ljeſy ſama na ſonja a ſadzi teſz dżieſzi k ſebi. Płaſajo prajeſche wona temu ſrudnemu mjeſtu, hdyſz bje tał wele ſhubiła, Boſe mje a pōda ſo w Boſim meni do teje ſchjerofeje puſzini won. Ale nowa nuſa bje njek k pſchewinenju — kał dyrbeſche ſ wjeſtoſzju ſwōj dom namaſacį, doſeł ſ na ſempucju nebie ſedſho- wała a jenoſz wot ſwojejo muſa ſyſchata, ſo iſch nowy dom k dołhemu wieczoru leſi. Tola tu nepom- haſche ſane ſadſjerowanie a wona wobſantny, ſo na ſwojejo ſonja ſpuſchcjecį, wot kotrehoſz ſo na- dżieſche, ſo dompucį ſam namaſa. Tōn pał bje ſ tej dobrej paſtwu derje ſ pokojom a nemjeſche myſlje tu mene rjanu trawu domach tał tſhetje ſaſo pſtacį, počia teho dla kōſzy krōcį, hdyſz bje jemu wuſda puſchciena, ſo paſa a neſedſbowawaſche ani hroſzenia ani wołanja.

To mōda ſona ſo na taſe waſdnje na neho ſpuſchcjecį nemōſzeſche a cjerereſche to ſtoſcio k kōttkemu ranju tał wele, hacį ſama wedſiſche. Ale jenoſz jara pomatu mōſzeſche wona dałe cjaſnycį, pſchetoſz teju dżieſzjom a teje dołheje tſjelby dla dyrbeſche wſchu mōſz- nu ſedſbliwoſz nałōſcį, ſo ſo neby do hałſow abo wiſaſzch ſdōnſow ſtoſcila.

Wokoło pſchipołnja pomrōcį ſo neho a ta ne- ſboſemna ſhubi ſ tym ſwojejo jenićkeho poſaſowarja, pſchetoſz po ſtori ſchtomow ſo nałōſcį, nebie nawuſka. A temu ſo wećor pſchibliſowaſche a niħdjen wona ſaneho bydlenja newuhlada. Wſchi małeſ hōrzy a na kromi jeneho cjiſteho ſōrka ſaſta wona, ſo by pſcheſ nōſz woſtała. Wona ſadſjela ſebi woheń a ſyſje ſo ſ dżieſzjomaj k nemu. Wuſke a dżiwe ſwier- jata wokoło niħ wuſachu, ſowy traſchne ſuta- chu, a teſz dżieſzi płaſaſchej pſched ſyſſanjom. Wu- troba jej we tutej traſchnej puſzini tſchepotaſche. Wona ſedſzeſche ſ mjerom tſjelbu we ruſomaj, modlitwy ſpe- wajo a wachowaſche zylciztu nōſz. Wokoło ranja hałke ſapanyſchtej jeje woczi a wona dſjemawaſche tſhwiltu, hacį priene pruhi ſlōnczka ju ſaſo ſbudſichu.

Tał pōda wona ſo ſaſo na pucį; ale to naj- hōrſche bje, ſo wona ſebi wjaſy ſamelczerį nemōſzeſche, ſo bje wot praweho pucja ſmolika, a ſo jej zpro- ba dołho wjaſy doſahacį nebudje. Druhi wieczor, jaſo bje dżieſzi naſpucila, mjeſeſche wona jenoſz mały kuſk kſlieba a kſlōd pſchinda ſo tſeczi dżerį k jeje druħim cjerpenjam. Njekotre jelenje bjeſche dſje na pucju widſiła, kiż budſichu ſo derje tſjelicį ho- dſiſe, ſ boſoſzju pał, ſo by ſo tōn ſpōſchil a jeje dżieſzi ſ neho deſje panyć mōhje, nebie dołal tſjelika.

Tej starszej stał tak nieszczęśliwy,
Co jemu pszczoła szepotał,
Tu druhu pał się wężem.

Ta bryła dźwięczą, wuknęły ściegi
A pisać, rżnąć wężem wiec,
Tu druhu chęć dła saszczęć.

Ta wosłane też teho dla
Tak nieszczęśliwa a hubena
Wściłi swojej hości szepota.

A tola tamna nemoże
Wes teje niczo dołojne
Tu pszczołotowacj kłopotobne.

A ta je saż' tak swólniwa,
Co be wścibieho łakomstwa
Si wścibieho cżiniej popomha.

A tutej hości nerunej
We tymle ściłi runej ściłi,
Co rełwacj żana nemżetel.

Wrał mi tej hości nerunej,
Kiż ściłi pilnie służitel,
A ściłi czi jara wużitel. —

d. Muża tebi naszpompju,
Śnajesz jecho menś derse.
Wón je rżany i dziwanju,
A sčerenju pał wona sferse.
Lubo ma wón dźwiękawoż,
Tej je luba szasparnosz;
Wścibie wón, dła wona dje,
Śnej wón zenje nepóndje.
Wjazy woczow wona ma,
Dyżli wopuśch pawowa,
Wón pał jene woko jeno —
Śnajesz jecho woka meno?
Ś kotrynij wjazy wobhlada,
Hacj ściłi woczow hromada.
Njektu wobel' menuj mi!
Derse znajomnał stał czi.

e. Kłejczęćku czerwonu
Móliczku mam,
Kóży, ślaj, noży ju
Wściłi ściłi śam.

Wótni dwje do nese-
Sa ducziłi ściłi
Wysze neł wyłoko
Saszczęć.

Njektu krejczęćkenu
Wścibie kłejczęćku dje,
Kłejczęćku mi harujo
Saszczęć.

Sa cżichim sčhorana
Kłejczęćka je,
Namłacz ju nemoże
Kóży, kiż dje.

Niktó ju łóżycho
Renamata,
Dyżli ta holiczka
Wuśwolena.

11.

Dziwny pomoznik.

„Hanso, Hanso“ sawoła nan swojeho syna,
„Hdjeha sy?“ „„Dom““ wotwolwi Hans. — „Hdjeha
ha?“ — „„Na łubi.““ — „„Sčtoha tam cżinił?““
„„Niczo.““ — „„Hdjeha je Jurij?““ — „„Tón je
też na łubi.““ — „„Sčto dła tón tam cżinił?““ —
„„Wón mi pomha!““

12.

Kotoł so kłachlonkej śmijeje, so je czorny.

Wjesze jedyn kneś, kiż weśele beśady a dobru
wienzu wina jara lubowasze. Kóży sčóznju sobotu
kłejczęćke wón do mjesta na wiski, hacj wón runje,
i najmenschemu wot jutrow, ani sorna na pschedań
nemiejelše. Tam sčadziowachu so njektosi tajzy bra-
tija a cżinjachu ściłi swoje weśelje hacj do półnozy.
Najchemu kłejczęćku so pszczołi tym husto sta, so dymbjachu
jeho do woka sčadziłej a wón neshoni, tak domoj
pszcibie. Jemu sobotu, hdyż bie swoju sčłenju
kłejczęćko wyszoło sčiehał, pszcibie wón poszje do
swojeje wsi. Wino bie jecho tak pschemóhło, so wón

prawje sčłowanje drjemasze. S jonym dobom sa-
sta pohoncz na pucju a kneś dyri i tajkej mozu wo
jedyn bół wosa, so wón wotucził.

„Cżoho dla dła ściłi, śmy dła doma?“ reknj
wón.

„Ach nie, wotwolwi pohoncz, ale jow leży jedyn
pjany przełi psches pucj, so ja nemožu nimo.“

S mersanjom wotewri ton kneś, hiżom pół wu-
spany, jene wótno, pohlada wón a swareśke: si,
ty pjane sčoczo, nehanbujesz so ty? Cżoho dla dła
so jow na pucju wokoło walesz?“

„Cżoho dla!“ wotwolwi śmijeje tón dobry pa-
choł, „teho dla moj kneś, so ja wós a konja ni-
mam, so bych so domoj wełż móhł.“

13.

Wścibie prawy bycz, — sčłóž sa tym wubji,
A newje śam, sčto prawe je,
S tym je so stało, tón so prudzi
A wjetil hacjiej spytuje —
Kiż móhł wścibie prawe wutredzić,
Ma wścibie so hiścien narodzić.

Wschodzenia

Pratyka

sa Sserbow
na lieto

1856.

С наглядом маціязь сербска.
В коммисіі в Смілержовей кнѣзѣтѣ.

W tutym 1856 ljezi po Khrystuſu, kotrež je pſheſtupne ljetu a 366 dnjow wopſchija, liczi ſo

wot ſtworenja ſwjeta 5805 ljet
 wot wuſtaſjenja julianſkeje protyży 1901 .
 wot czerpenja a horjeſtacja Khryſtuſoweho 1823 .
 wot ſpocjatka ſkhejzjanſtwa w Eſerbach 891 .

wot ſałoženja budyſkeho tachanſtwa 636 ljet
 wot ſpocjatka reformacijje 338 .
 wot naroda frala Jana 55 .
 wot ſałoženja macjusz ſerbiſkeje 8 .

Zyrkwinske ljetne ſnamenja.

W porebdenjej Rehorjowej W starej julianſkej
 protyży. protyży.

XIV . . . ſtota liczba . . .	XIV
XVII . . . wobwod ſtóna . . .	XVII
XXIII . . . Epakty . . .	IV
XIV . . . Rómſke danſke cjiſto . . .	XIV
F, E . . . Wiſmit nedželſti . . .	AG
1 . . . nedzela po 3 ſkalow . . .	2.
23. mjerza . . . jutrownicjka . . .	15. haperl.
28. nedželje wot ſwjatſ. do 1. adw. 25. —	

Schtyri ljetne czaſy.

Sapocjatt naljecja: 20. mjerza 10 hodj. 31 min. dop.
 . . . ljecja: 22. junija 7 hodj. 18 min. rano.
 . . . naſymu: 22. ſeptemb. 9 hodj. 25 min. wecz.
 . . . ſymy: 21. dezembr. 3 hodj. 21 min. pop.

Schtyri ſwatembry.

W porebj. Rehorjowej a w starej julianſkej protyży,
 13. februara . . . Reminiſcere 7. mjerza
 14. meje . . . ſwi. trojizy 6. junija
 17. ſeptembra . . . ſſchiza 19. ſeptemb.
 17. dezembra . . . Luzije 19. dezemb.

Saczmicije ſlóneczka a mjeſacjka.

W 1. 1856 budza 4 ſaczmicja ſlóneczka a mjeſacjka;
 dwójzy ſo ſlóneczko, dwójzy ſo mjeſacjka ſaczmij; jenož
 druhe ſaczmicije mjeſacjka budze ſo pola naſ widzijci.
 Prjene zyte ſaczmicije ſlóneczko 5. haperl. je jenož we
 noweje Hollandſkeje widzijci.

Prjene ſaczmicije mjeſacjka 20. haperl. dopotnja
 budze jenož w Amerizy, w noweje Hollandſkeje a ſ dje-
 lom we ranſkeje Aſiſkeje ſ widzenju.

Druhe ſaczmicije ſlóneczka 29. ſept. rano móže jedyn
 jenož we połnožnoranſkeje Europi, we zytej Aſiſkeje a
 w połnožnoweczorneje Amerizy widzijci.

Druhe ſaczmicije mjeſacjka 13. oktobra weczor budze
 ſo widzijci dacj w Europi a Afrizy, ſ dzielom tej w Aſiſkeje,
 noweje Hollandſkeje a w Ameriſkeje. Sapocjatt ſaczmicja
 budze pola naſ weczor: 10 hodj. 11 min., kónz teho
 ſameho 14. oktobra rano 1 hodj. 17 min.

W ljezi 1856 kneži ſlónzo. ○

Stoljerna protyſka praji, ſo ſu te ljeta, we kotrychž
 ſlónzo kneži, ſuche ſe ſrijenej cypiotu.

Naljeto je thjetro mofre, woſebje we haperleji budze
 webro jara neſtajne; meja budze rjana a ſucha a ſmijeje
 pſchi kónzu ſylnie mroſy a mersnenja, kotrež traja hač
 do ſredž junija.

W ljezu budze ſuchi czaſ a ſyma w nozač. S wet-
 ſkeho pak budze wiſchito renje roſz a pſchi kónzu ljecja
 ſaſo wjeſiſkojte a deſchjikojte webro naſtane.

Naſyma a ſyma budžetej rjanej a ſuchej; tola pak
 ſemja ſahje ſamerſne; ſnjeha mało ale druhdy wele wjetra.

Naljetny ſym dyrbi ſo ſahje wobſtaradž. Wobſ a jecz-
 meń budžetej ſtupje roſz, tola budžetej rjanej we ſornach.
 Zahly budza rjane, hdyž ſo ſahje wuſpyja. Sen nebudje ſo

Jutrowna tabella.

1857 12. haperleje	1865 16. haperleje
1858 4. haperleje	1866 1. haperleje
1859 24. haperleje	1867 21. haperleje
1860 8. pſcheſt. lj.	1868 12. pſcheſt. lj.
1861 31. mjerza	1869 28. mjerza
1862 20. haperleje	1870 17. haperleje
1863 5. haperleje	1871 9. haperleje
1864 27. mjerz. pſcheſt. lj.	1872 31. mjerza pſcheſt. lj.

12 nebeſke ſnamenja.

 boran,	 raf,	 waſa,
 koſorož,	 byt,	 law,
 ſchorpion,	 wódný muž,	 dwóinſkaj,
 knežna,	 tiſjelniſ,	 rybi.

derje radzijci. Rožka a pſchenja budžetej derje dawacj.
 Mato ſyma, ale wele wotawy. Wjažy truſchwow dyžli
 jablukow, wiſchnjom, worechow, ſlónkow a jódzjom.

Tuto ljetu ſwetscha ranſchi a połnožny wjetr buje, porjed-
 to weczorny a połonſchi; tej budžewele hrimanjow a newe-
 drew, kotrež polam a plodam ſchodu hroža. —

Abbreviatury aby pſchifrotſjenja ſłowow:

○ ſlóneczko,	ſth. pop. ſthadjenje popotnju
○ mjeſacjka,	ſth. dop. ſthadjenje dopotnja
○ połny mjeſacjka,	th. pop. thowanje popotnju
○ poſleni bjertlik,	th. dop. thowanje dopotnja
○ mlody mjeſacjka,	hod. hodžina
○ prijeni bjertlik.	min. minuta
	*. Stocjaze witi.

1856. Januar, wulki rózſ, ma 31 dnjów.

Mjeſjacſkowne
pſchemjenenje.
Wedro.

Hermanſki a
ſſocjaze wulki.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyſa		Stara julianſka. Dezember 1855.	☉		☾ ſwjecj.	
	evangelſka.	katholſka.		ſſhabj. hod.m.	ſſhom. hod.m.	ſſheb. ſſnam.	ſſſh. ſſh. hodj. min.

1. tydžen. Terty: Math. 16, 24—26. Pf. 102, 26—29. Febr. 10, 35—36.

1 wut.	Rowe lieto	Rowe lieto	20 Ignaza	8	7	4	0		ſſh. dop.
2 ſreda	Matcharja	Maſaria	21 Julia	8	7	4	1		1 57
3 ſchtw.	Kaſchpra	Genoveſa	22 Anaſtaſije	8	7	4	2		3 11
4 pjat	Balzarja	Tita	23 Dagoberta	8	7	4	3		4 31
5 ſobota	Simeona	Telesfora	24 Had. a Jery	8	6	4	4		5 52

2. tydžen. Jan. 1, 4, 5. Jeſ. 55, 3—5. Romſ. 10, 14—18.

6 nedj.	Iſioch fratow	Em. 3 fratow.	25 Boji džen	8	6	4	6		7 10
7 pónbj.	Julianj	Bojidara	26 Boj. macj.	8	6	4	7		ſh. pop.
8 wut.	Erharda	Severina	27 Scjsep. mari	8	5	4	9		4 18
9 ſreda	Gjezjomjera	Juliana	28 2000 mart.	8	5	4	10		5 49
10 ſchtw.	Zachariſa	Agathona	29 new. djeczi	8	4	4	11		7 22
11 pjat	Alonſije	Hygina	30 Anyſije	8	4	4	13		8 51
12 ſobota	Reinholba	Leontia	31 Melanije	8	3	4	14		10 20

3. tydžen. 1 Mojſ. 28, 10—17. Pf. 139, 7—12. Col. 2, 18.

13 nedj.	1. nedj. v. 3 frat.	1. n. po 3 frat.	1 Moj. 1856.	8	3	4	15		11 43
14 pónbj.	Felira	Silaria	2 Sylveſtra	8	2	4	16		ſh. dop.
15 wut.	Bohumjera	Pawowa	3 70 japoſcht.	8	2	4	17		1 6
16 ſreda	Erdmuthj	Marczella	4 Theofanta	8	1	4	19		2 30
17 ſchtw.	Antonia	Antonia	5 Malechiaſa	8	0	4	21		3 53
18 pjat	Felicity	Petr. ſtow. Rom.	6 Ijoch frat.	7	5	9	4		5 13
19 ſobota	Briſki	Kanuta	7 Jan. ſčen.	7	5	8	4		6 23

4. tydžen. 1. Kron. 18, 15—20. Jer. 9, 23—24. 1 Pjetr. 5, 6—7.

20 nedj.	Septuageſima	Septuageſima	8 1. n. po 3 frat.	7	5	7	4		7 22
21 pónbj.	Sanje	Sanje	9 Polymutha	7	5	6	4		ſh. pop.
22 wut.	Vinzenza	Vinczenza	10 Rehorja R.	7	5	5	4		4 35
23 ſreda	Charity	Marije ſlubeſa	11 Theodoſta	7	5	4	4		5 49
24 ſchtw.	Timotheja	Timotheja	12 Tajana	7	5	2	4		7 2
25 pjat	Pawole wobr.	Pawowe wobr.	13 Hermyla	7	5	1	4		8 13
26 ſobota	Polyſarpa	Polyſarpa	14 Zacheja	7	5	0	4		9 22

5. tydžen. 2. Sam. 12, 1—7. Ezech. 18, 20. 1. Kor. 6, 19—20.

27 nedj.	Septageſima	Septageſima	15 2. n. po 3 fr.	7	4	9	4		10 31
28 pónbj.	Karolinj	Ezerilla	16 Marzella	7	4	7	4		11 40
29 wut.	Theobolda	Francja Cal.	17 Antona	7	4	6	4		ſh. dop.
30 ſreda	Adelgundj	Martine	18 Athanaſije	7	4	5	4		0 54
31 ſchtw.	Birgilia	Petra Kol.	19 Maſaria	7	4	4	4		2 9

☉ Młody
mjeſ. 8. jan.
rano 0 hodj.
6 min. wjetr
a ſnjeh pſchi-
neſe.

☾ Prjeni
bjert. 14. jan.
weczor 4 hod.
32 min. po-
ſaje na ſnjeh,
deſchj a hro-
ſne wedro.

☼ Poſny
mjeſ. 22. jan.
rano 4 hodj.
18 min. ma
merſnenje a
jaſne wedro.

☼ Poſi.
bjert. 30. jan.
rano 9 hodj.
24 min. jaſne
nebj a mer-
ſnenje.

Stoljetna
protyſa.

Wulki rózſ
ſo ſe ſymu
ſapocjne; 16.
ſymny džen;
20. hacj do
27. deſchje-
ſoſte wedro a
ſnjeh hacj do
ſonja.

1. Lipſt.
2. Neſwa-
cjidto. *
7. Raſezy.
7. Riſnbórf. *
8. Bart * a
lane wulki.
19. Budy-
ſchin. *
19. Lukow. *
22. Riſnbórf.
28. Rumburg.
28. Luban.
28. Pſchibus. *

Burſte pro-
widla a
pſchiplowa.

Raniſcheſerja
na prjenim
dnju
Zaſoſ a nuſu
pſchineſu.

Sdyj na Win-
zenza ſtónceſko
ſwjeczi, móje
ſo bur rjaneje
roſtina bjiſerj.

Sdyj žona
nima drewa,
dha bórejſi cji
taž cjmela.

Raſtiſ je:
pomhaj Bóh,
Taſte je
werſch po-
maſy.

Horboſ ma
darmo, draſtu
dyrbi ſupicj.

1856. Februar, mały różk, ma 29 dnjów.

Mieſiaczkowe
pſchmienenje.
W e d r o.

Hermanſki a
ſkoczaje wiſti.

Thydenje a dny.	Poredżena protyka evangelſka.	Stara juliańska. katholſka.	Januar.	ſſhadj. hob.m.	ſſhow. hob.m.	hob.m.	ſſh. ſſho. hobj. niti
-----------------------	----------------------------------	--------------------------------	---------	-------------------	------------------	--------	--------------------------

1 piat	Brigity	Ignacja	20 Guthymia	7 42	4 47		ſſh. dep.
2 ſobota	Marije wucziſſ.	Swiętj Marije	21 Triobionia	7 41	4 49		4 47

6. tydżeń. Terty: dep. 1 Kral 2, 1—4. Pried. Sal. 7, 3—5. Hebr. 13, 7.

3 nedj.	Estomihi	Quinquagesim.	22 3. n. po 3 fr.	7 39	4 51		5 59
4 pónđj.	Beroniſſi	pónſnicj	23 Klemenſa	7 37	4 53		6 57
5 wutor.	Pónſniy	pónſnicj	24 Kenije	7 36	4 55		7 40
6 ſreba	Esafna fr.	papelnia ſreba	25 Jurja Th.	7 34	4 56		ſſh. pop.
7 ſchtw.	Richarda	Romyalſa	26 Fenofona	7 32	4 58		6 21
8 piat	Honorata	Jana mart.	27 Jana Chr.	7 30	5 0		7 54
9 ſobota	Apolloniſe	ſapła	28 Cuſr. S.	7 28	5 2		9 22

7. tydżeń. Terty: dep. 1 Kral 3, 5—15. Pſ. 85, 8—14. Romſk. 12, 7—8.

10 nedj.	Invocavit	1. nedj. poſta	29 4. n. po 3 fr.	7 28	5 3		10 48
11 pónđj.	Cuſroſſiny	Deſideria	30 Kreof.	7 26	5 5		ſſh. pop.
12 wut.	Jordana	Eulaliſe	31 Cyriaka	7 24	5 7		0 17
13 ſreba	Awatemb.	Euche dne	1 Februara	7 22	5 9		1 40
14 ſchtw.	Valentina	Valentina	2 Mar. wucj.	7 20	5 11		3 3
15 piat	Fauſtina	Fauſtina	3 Btażija	7 18	5 13		4 18
16 ſobota	Dneſima	Juliané	4 Iſidora	7 17	5 13		5 20

8. tydżeń. Terty: pop. Ezech. 33, 7—9. Jeſ. 58, 6—9. 2 Pjetra 1, 19—21.

17 nedj.	Reminiſjere	2. nedjela poſta	5 Triobium	7 15	5 15		6 7
18 pónđj.	Konfordiſe	Konfordiſe	6 Doroteje	7 13	5 17		6 42
19 wut.	Suſanny	Gabina	7 Barthemaſ.	7 11	5 19		7 7
20 ſreba	Leberechta	Eucharia	8 Theofiła	7 9	5 21		ſſh. pop.
21 ſchtw.	Eleonory	Abelheidé	9 Miſefory	7 7	5 23		6 0
22 piat	Polutny piat	Pétr. ſtow. Ant.	10 Charalamp.	7 5	5 25		7 11
23 ſobota	Razara	Romané	11 Btażeja	7 3	5 27		8 19

9. tydżeń. Terty: pop. Nehem. 9, 30—34. Pſ. 77, 8—14. 1 Pjetra 1, 13—16.

24 nedj.	Oculi	3. nedjela poſta	12 Septuageſ.	7 0	5 29		9 29
	Pſcheſt. dżeń	Pſcheſt. dżeń					
25 pónđj.	Mateja	Mateja	13 Marcżina	6 58	5 30		10 41
26 wut.	Wiktoria	Porſira	14 Awrenżia	6 56	5 32		11 53
27 ſreba	Reſtoria	Reſtora	15 Dneſima	6 54	5 34		ſſh. pop.
28 ſchtw.	Polprechta	Leandra	16 Pamſiła	6 52	5 36		1 10
29 piat	Mafaria	Euche dne	17 Konſtanżije	6 50	5 38		2 28

☺ Mledu
mjeſ. 6. febr.
pſchipoł. 11 h.
25 min. ſapo-
czne ſo ſe
ſnjehojſtym a
wſchodźu wſtup
wedrom.

☺ Prjeni
bjerł. 13 feb.
rano 3 hodj.
1 min. poſaże
na neſtajne
wedro.

☺ Polny
mjeſ. 20. feb.
wečer 10 h.
30 min. deſch-
cziſtojty.

☺ Poſleni
bjerł. 29 feb.
rano 2 hodj.
31 min. jaſne
nebio a mer-
ſnenje pſchi-
neſe.

Stoljetna
protyka.

Februar ſo
ſapoczne ſ
deſchcziſtojty
wedrom, 9. a
10. cziſe a
czopliſchedeny,
na to ſſi dny
ſnjeħ dje a
je jara ſyma,
tola pał 18.
ſaſo deſchczi
pſchindje, tiż
hać do kónca
traje.

1. Kalawa.*
4. Biſkopi-
zy.*
4. Wożere-
zy.*
4. Nowoſał.
4. Zwry.*
4. Żarow.*
6. Meſwa-
czido.*
9. Trjebulje.*
11. Choreł.*
11. Grođ.*
12. Barſchj.*
16. Żitawa.*
18. Stotnyj.*
18. Roſbórk.*
19. Dobroſug.*
25. Gałſch-
trow.*
25. Ryſwałd.*
25. Lubin.*
25. Jaſonża.
25. Drajdja-
ny.*
27. Kuland.*

Burſte pra-
widła a

pſchiſtowa.
Hdyż na
ſwiecziſt Ma-
riju ſo ſniej-
ka nandje,
oħa czi ſyma
bóřy ſandje.
Hdyż pał ne-
bio jaſne je,
Kaliſeto ſchje
nepſchindje.

Świecziſt
Marije we
djecielu, ju-
try we koju-
chu.

1856. Mierz, naljetnik, ma 31 dnjow.

Mje facifowe
pſtemjenjenje.
Wedro.

Hermanſki a
ſſocjaze wiſſi.

Wyjzjenje a dnj.	Poredžena protyka evangelſka.	fatholſka.	Stara juliańska. Februar.	ſſhabj. ſſhom. heb m. heb.m.	ſſhabj. ſſhom. heb m. heb.m.	ſſhabj. ſſhom. heb m. heb.m.	ſſhabj. ſſhom. heb m. heb.m.
1 ſobota	Albina	Albina	18 Orthodora	6 47	5 40		ſſhabj. dop.
10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.	10. tydžen. Terty dop.
2 nebj.	Łatare	4. nebjela poſta	19 Mjaſopuſka	6 45	5 42		4 45
3 pónbj.	Kunigundj	Kunigundé	20 Łw. fat.	6 43	5 43		5 33
4 wut.	Hadriana	Adriana	21 Timotheja	6 41	5 45		6 8
5 ſreda	Bedriča	Bedriča	22 Eugena	6 38	5 47		6 32
6 ſchw.	Gridolina	Gridolina	23 Klemenja	6 36	5 49		ſh. pop.
7 piat	Perpetuy	Domascha Aqu.	24 Polyſkarp	6 35	5 50		6 49
8 ſobota	Filemona	Filemona	25 Głowny Jan.	6 33	5 51		8 20
11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.	11. tydžen. Terty: dop.
9 nebj.	Gubica	5. nebjela poſta	26 Eſtrepuſka	6 30	5 53		9 51
10 pónbj.	Alexandra	Raja	27 Porſyfa	6 28	5 55		11 20
11 wut.	Rofiny	Rofiné	28 Proſopa	6 25	5 57		ſh. dop.
12 ſreda	Rehorja	Rehoſa	29 Eſaſna ſr.	6 23	5 59		0 48
13 ſchw.	Salomona	Nieſora	1 Mierza	6 21	6 1		2 8
14 piat	Abigailje	Mathilde	2 Theodata	6 18	6 2		3 16
15 ſobota	Kryſtofa	Longina	3 Eutropia	6 17	6 3		4 9
12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.	12. tydžen. Terty: dop.
16 nebj.	Palmarum	Boſtowitſka	4 1 Duabrag.	6 15	6 5		4 46
17 pónbj.	Gerth	Patricja	5 Konona	6 12	6 7		5 14
18 wut.	Anſelma	Gzerilla	6 42 mart.	6 10	6 9		5 33
19 ſreda	Joſefa	Joſefa	7 Kwatember	6 8	6 10		5 48
20 ſchw.	Łel. ſchwórt	Łel. ſchwórt	8 Theofilakta	6 5	6 12		6 0
21 piat	Gziſch piat	Wulki piat	9 40 mart.	6 3	6 14		ſſhabj. dop.
22 ſobota	Kaſmira	Oktawiana	10 Kdrata	6 1	6 15		7 18
13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.	13. tydžen. Terty: dop.
23 nebj.	1. ſw. b. jutrow	1. ſw. b. jutrow	11 2. n. poſta	5 58	6 17		8 29
24 pónbj.	2. ſw. b. jutrow	2. ſw. b. jutrow	12 Theofona	5 56	6 19		9 43
25 wut.	Marije pſchypow.	Marije pſyp.	13 Nieſora	5 54	6 21		10 58
26 ſreda	Kaſtula	Ludgera	14 Benedikta	5 52	6 22		ſſhabj. dop.
27 ſchw.	Ruperta	Ruperta	15 Agarita	5 50	6 23		0 16
28 piat	Angelſki	Guntrama	16 Sabina	5 47	6 25		1 30
29 ſobota	Euſtachja	Euſtachja	17 Aleria	5 45	6 26		2 36
14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.	14. tydžen. Terty: dop.
30 nebj.	Quaſtimodogeniti	Łewa nebjela	18 3. n. poſta	5 43	6 28		3 29
31 pónbj.	Łellawa	Łalbiné	19 Joſefa	5 40	6 30		4 5

 Mody mjeſ. 6. mjer- za wieczor 9 h. 28 min. poſa- je na deſchczi a ſnjeſh.	 Prijeni bjert. 13. mj popoſn. 3 hod. 26 min. neba żane ljeſpſche wedro do cza- facj.	 Poſny mjeſ. 21. mj. wieczor 4 hod. 54 min. ſo wujaſni a ſhjetro wulta ſyma.	 Poſl. bjert. 29. mj. popoſn. 3 hod 21 min. poſa- je hiſchczen na wultu ſymn.	3. Połcjni- ja.*	3. Rychbach.*	3. Dubj.*	3. Grabin.*	3. Żahan.*	4. Bart * I.w.	5. Reſwaczi- dio.*	10. Lubij.*	10. Muja- kow.*	10. Lubnjow*	10. Woſplint*	13. Kameńż.*	15. Budy- ſchin.*	15. Trebulje.*	17. Kulow.*	18. Warſchj.*	25. Schjera- chow.*	25. Dziejje.*	29. Stara Darbna.*	31. Woſport*	31. Khorje- buſ.*	31. Poſtowny.	20. Chorełż.*
Stoljetna protyka.																										
Mjerza ſapo- czatk ſmjeje jara deſchczi- kojte wedro ſe ſnjehom hacj do 20., 22. a 23. budje twerda ſyma; wot 25. hacj do kónża kó- de ranje lód a wo dnjo tacije.				Burfte prawidła a pſchifłowa. Eſtóncoſto ſmjecj na Joſefa, So ſo burjo weſela, Eſwjecj teſj na Ruperta renje, So ſo neſfor- żi wo jni jenje.																						

1856. Saperleja, jutrownik, ma 30 dnjow.

Mjeſiaczowe
pſchemjenenje.
W r o.

Hermanſki a
ſtocjaze wiſi.

Tydjenje a dnj.	Poredjena protyſka		Stara julianska. Mjerz.	☉		Stoſte mjeſte	D ſth. ſh. hobj min.
	evangelſka.	katholiſka.		ſthadj. hob. m.	ſhow. hob. m.		
1 wut.	Theodory	Hugo	20 Jana Scr.	5 38	6 32		ſth. dop.
2 ſreba	Rosamundy	Francza Pawl.	21 Jaſuba W.	5 36	6 34		4 55
3 ſchtw.	Daria	Richarda	22 Baſilia	5 33	6 35		5 11
4 pjatſ	Ambroſia	Iſidora	23 Miſobema	5 31	6 37		5 24
5 ſobota	Marima	Marima	24 Gabriela	5 29	6 38		ſh. pop.

15. tydżeń. Terty dop. Matth. 18, 10—14. Pſchiſt. Gal. 22, 17—19. Ezech. 6, 1—14.

6 nedj.	Monica, Lemina	2. nedj. po jut.	25 Jana Scr.	5 27	6 40		8 47
7 pónbj.	Lufſy	Herm. Joſefa	26 Kortula	5 25	6 41		10 18
8 wut.	Coſteſtina	Mansweta	27 Ruperta	5 23	6 43		11 45
9 ſreba	Theoſila	Mar. Kleop.	28 Hilaria	5 20	6 45		ſh. dop.
10 ſchtw.	Daniela	Mechthilde	29 Marka	5 18	6 46		1 2
11 pjatſ	Julia	Leona wulf.	30 Jana Klim.	5 16	6 48		2 4
12 ſobota	Euforgla	Julia	31 Hygaza	5 13	6 50		2 47

16. tydżeń. Terty dop. Jana 12, 24—26. 2 Korinth. 4, 7—11. 1 Kor. 15, 19.

13 nedj.	Rubilate	3. nedj. po jut.	1 hap. 5. n. penta	5 11	6 52		3 18
14 pónbj.	Tiburza	Tibureza	2 Elta	5 9	6 53		3 40
15 wut.	Paterna	Paterna	3 Joſ. a Reh.	5 7	6 55		3 57
16 ſreba	Marona	Marona	4 Miſetaſa	5 4	6 57		4 10
17 ſchtw.	Rudolſa	Rudolſa	5 Theodula	5 2	6 59		4 19
18 pjatſ	Khryſtoſtoma	Eleuthera	6 Eutyſa	5 0	7 0		4 30
19 ſobota	Hermogena	Timona	7 Jurija	4 58	7 2		4 39

17. tydżeń. Terty dop. Eſj. Jan. 5, 28, 29. 1 Korinth. 15, 40—44. Eſj. Jan. 21, 4.

20 nedj.	Sanitate	4. nedj. po jut.	8 Baj:	4 56	7 4		ſth. pop.
21 pónbj.	Abolara	Anſelma	9 Eutyſa	4 53	7 5		8 46
22 wut.	Sotera	Sotera	10 Terenza	4 51	7 7		10 4
23 ſreba	Jurija	Jurija	11 Antiraſa	4 49	7 9		11 21
24 ſchtw.	Alberta	Fibela	12 Baſilia	4 48	7 10		ſth. dop.
25 pjatſ	Marka	Marka	13 Artemona	4 46	7 11		0 30
26 ſobota	Kleta	Kleta	14 Mjercjina	4 44	7 13		1 26

18. tydżeń. Terty dop. Matth. 7, 7—11. Jerem. 5, 24. Jaſ. 5, 7, 8.

27 nedj.	Kogate	5. nedj. po jut.	15. 1. ſw. jut.	4 42	7 15		2 7
28 pónbj.	Bitalla	Bitala	16 2. ſw. jut.	4 40	7 17		2 37
29 wut.	Sibyllſe	Petra	17 Simeona	4 38	7 18		2 59
30 ſreba	Eutropia	Rhaté Sien.	18 Jana Dej.	4 36	7 20		3 19

2. Mjedy
mjeſ. 5. hap.
rano 6 hobj.
42 min. ſe
ſacimicjom
ſtónčja, fi
ſo pola naſ
widicj neda,
moſtre wedro
lubi.

3. Prieni
bjert. 12. hap.
rano 5 hobj.
42 min. pſchi-
neſe cjopli-
ſche a reniſke
dnj.
Poſny
mjeſ. 20. ha-
perl. dopetn.
10 hobj. 3 m.
ma jenaf cjo-
pte a rjane
dnj.
Poſl.
bjert. 28. ha-
perl. rano 0
hobj. 16 min.
ma ſymny po-
wjetr a deſch-
ciſtoje wedro.
Stoljetna
protyſka.
Pſchi ſapo-
cjoſtu je hap.
ſymna; 4 rja-
ny a cjoſty
bżeń; 8. wjet-
ſkojte ſwul-
fim deſchciz-
ſom; 9. hacj
do 11. cjoſto;
18. hrimanje,
19. renje; na
to hrimanje a
moſkota; 25.
a 26 ſymne a
hacj do kónza
pomróčjene.

2. Reſwa-
cjdło*
5. Drjowſ*
7. Nowoſaſz*
7. Brody*
14. Raſezy*
14. Name-
njow*
14. Wjeto-
ſchow.
15. Eſy. Ro-
morow*
21. Wojerezy*
21. Luſow*
25. Kalawa*
28. Kameňz*
28. Lubij*
28. Gubin.

Burſke
prawidła a
pſchiſtowa.
Schtjz hroſny
mierz nežere,
To haperleja
ſ ſebi bere.
Moſtra ha-
perleja wele
plodow lubi,
hymotata
haperleja
mroſy ſa-
cijert.

Wjeſtiſtoja
Rosamunda
cziſchu Eſy-
biſtu porodji.
—
Sſwar je
Boži dar;
Puſi ſu cjer-
towe fuſi.

—
Schtjz voſ-
leni do mje-
ſa,
Je prieni
ſ mjeſa.

1856. Meja, rôžomnik, ma 31 dnjów.

Mjeſaciſłowe
pſchemjenjenje.
Wedro.

Hermanſki a
ſtoćaze witi.

Tydzień a dnj.	Poredżena protyfa		Stara julianska. Haperleja.	☉		Mjeſcie lunarna.	☾	☾ Młoby mjeſ. 4. meje pop. 3 hodj. 32 min. wje- ſcheci neſtajne wedro.	☾ Prieni biert. 11. meje weczor 9 ho- dzin. 35 min. pſcheneſe deſchcz a wjeſtr. Potny mjeſ. 20. meje rano 6 hodj. 23 min. wo- ſtane pſchi rjanym cjo- płym wedri.	☾ Stolietna protyfa. 1. a 2. meje je hroſne a wje- ſſkojite; wot 4. hacj do 15. rijane a cjo- płedny ſmało deſchczikom. — 24. rane łób; 27 rjanj djeni; 28. a 29. ſyma a deſchcz; 30. mersnenje a mróſy a na to ſnjeh a deſchcz.	☾ 1. Bart.* 2. Piſchibuz.* 3. Żirawa.* 5. Gródt.* 5. Lubin.* 5. Żaban.* 5. Ety Ko- morow.* 5. Kinsbórt.* 6. Barſchcz.* 7. Neſwaczi- dio.* 13. Kulow.* 13. Wolbra- moży.* 13. Żybalin.* 19. Biſtopi- ży.* 19. Kuland.* 19. Piżn.* 23. Stara Darbna.* 24. Lubin.* 26. Eholerz.* 26. Lubnjow.* 29. Ditrand.* Burfte prawidła a pſchiſłowa. Móſtra meja, Krurow reja. Trawa jim ſłodji Eſyno je w hrodzi. Panfraż, Cervaza Bo- niſaz ſu iſſjo mużojo ſ łoboſtecho moria. — Starſchi wót Twerdſi rôh.
	evangelſka.	katholiſka.		ſſhodj. hod.m.	ſſhow. hod.m.		ſſh. ſſhow. hodj.min.				
1 ſchw.	Boże ſpicicje	Bożoh ſpécja	19 Hermogena	4 35	7 21		ſſh. dop.				
2 piatf	Sigmunda	Athanaſia	20 Anttona	4 33	7 23		3 43				
3 ſobota	Kſchj nam.	Ramaſ. ſiv. kija	21 Januaria	4 31	7 24		3 57				
19. tydzień: Terty dop. Eż. Jan. 14, 12—17. 2. Pietra. 1, 2—4. Hebr. 8, 1, 2.											
4 nedj.	Grabi	6. nedj. po jut.	22 Quſimod.	4 29	7 26		ſh. pop.				
5 pónđj.	Gotharda	Pia pat.	23 Żurja	4 27	7 27		9 13				
6 wut.	Jana Pfort.	Jana Pfort.	24 Salweſa	4 25	7 29		10 38				
7 ſreda	Bohuwiera	Stanisława	25 Marka Ew.	4 23	7 31		11 49				
8 ſchw.	Ditricha	Michawa jiew.	26 Baſiła	4 21	7 32		ſh. dop.				
9 piatf	Benigny	Żurja Maż.	27 Jaſona	4 20	7 34		0 42				
10 ſobota	Biſtorije	Żiſdora	28 9 matr.	4 19	7 35		1 18				
20. tydzień: Terty dop. Eż. Jana 14, 23—27. 1. Kor. 12, 3—7. Hebr. 2, 2—4.											
11 nedj.	1. ſw. ſw.	1. džen ſwaſkow	29 Miſeric. D.	4 17	7 36		1 44				
12 pónđj.	2. ſw. ſw.	2. džen ſwaſkow	30 Jaſ. Jap.	4 16	7 38		2 3				
13 wut.	Servaza	Servaza	1 Meje	4 14	7 39		2 16				
14 ſreda	Gumember	Euche dne	2 Athanaſia	4 12	7 41		2 28				
15 ſchw.	Seſije	Seſije	3 Thimoteja	4 11	7 42		2 38				
16 piatf	Sary	Jana Nepom.	4 Pelagia	4 9	7 44		2 49				
17 ſobota	Jodoka	Bruna	5 Jreny	4 8	7 46		2 59				
21. tydzień: Terty dop. 1 Jana. 4, 12—16. 1. Kor. 2, 10, 11. 2. Kor. 13, 13.											
18 nedj.	Ew. ſw. trojizy	Ew. trojizje	6 Jubilate	4 6	7 47		3 11				
19 pónđj.	Potenziana	Petra Coleſt.	7 Kſchj nam.	4 4	7 49		3 26				
20 wut.	Thereſy	Baſiſije	8 Jan. Theob.	4 3	7 50		ſh. pop.				
21 ſreda	Prudenja	Donata	9 Jeſaiaba	4 2	7 51		10 20				
22 ſchw.	Heleny	Bożoh cjewa	10 Echim. Sel.	4 1	7 53		11 22				
23 piatf	Deſideria	Deſideria	11 Mažia	3 59	7 54		ſh. pop.				
24 ſobota	ſhany	Johané	12 Panfraza	3 58	7 56		0 8				
22. tydzień: Terty dop. Luſ. 17, 20—21. Pi. 78, 1—7. Hebr. 10, 23—25.											
25 nedj.	1. nedj. po ſw. tr.	2. ned. po ſwaſk.	13 Cantate	3 57	7 57		0 41				
26 pónđj.	Bedy	Bede	14 Jiſdora	3 56	7 58		1 5				
27 wut.	Florenza	Wylema	15 Pechona	3 55	8 0		1 22				
28 ſreda	Wylema	Germana	16 Sary	3 54	8 1		1 37				
29 ſchw.	Maniſia	Marimiliana	17 Androniſa	3 53	8 1		1 51				
30 piatf	Wiganda	Ferdinanda	18 Theodeta	3 51	8 2		2 3				
31 ſobota	Petronelje	Petronelle	19 Potenziana	3 50	8 4		2 17				

Wydjenje a dnj.	Poredžena protyka evangeliska.	Stara julianska. katholiska.	Meja.	sthadj. hod.m.	sthow. hod.m.	sthef. hod.m.	stth. hod.m.
-----------------------	-----------------------------------	---------------------------------	-------	-------------------	------------------	------------------	-----------------

23. tydžen. Terty dop. Sz. Jana 5, 23—24. Jerem. 7, 25—28. 2 Kor. 13, 8.

1 nedj.	2 n. po sw. troj.	3 n. po swatf.	20 Rogate	3 50 8 5	stf. dp.		
2 pónbj.	Margelina	Grasma	21 P. P. S.	3 49 8 6	2 58		
3 wut.	Grasma	Klotilde	22 Basilišta	3 49 8 7	th. pop.		
4 šreda.	Karpasja	Karpasja	23 Sap. Pi. p.	3 48 8 8	10 30		
5 šchw.	Donifaza	Donifacza b.	24 Bože spicije	3 48 8 9	11 14		
6 pjatf.	Benigna	Norberta	25 Głow. Jan.	3 47 8 10	11 45		
7 sobota	Lutrefrije	Lutrefrije	26 Karpa	3 46 8 11	th. dop.		

24. tydžen. Terty dop. Sz. Jan. 5, 39—44. Matth. 5, 13—16. 2 Tim. 3, 15—17.

8 nedj.	3 n. po sw. troj.	4 nedj. po swatf.	27 Graubi	3 46 8 12	0 6		
9 pónbj.	Prima	Prima	28 Rizetaša	3 46 8 13	0 21		
10 wut.	Dnofria	Dnofria	29 Theodosije	3 45 8 13	0 34		
11 šreda.	Barnabaš.	Barnabasa	30 Jsaaka	3 45 8 14	0 45		
12 šchw.	Basilida	Basilida	31 Herminy	3 45 8 14	0 55		
13 pjatf.	Tobiaša	Antonia Pab.	1 Junija	3 44 8 15	1 6		
14 sobota	Eliseja	Basilida	2 Nifefora	3 44 8 16	1 16		

25. tydžen. Terty dop. Sz. Jana 6, 47—51. Matth. 7, 24—27. 1 Tim. 1, 18. 19.

15 nedj.	4 n. po sw. troj.	5 nedj. po swatf.	3 1. sw. swj.	3 44 8 16	1 30		
16 pónbj.	Engelberta	Rainera	4 2. sw. swj.	3 44 8 17	1 49		
17 wut.	Lawry	Marta	5 Dorotheje	3 44 8 17	2 14		
18 šreda.	Arnolfa	Mark. ha Marcz.	6 Kwatember	3 44 8 18	stf. pop.		
19 šchw.	Gervasia	Gervasia	7 Theodata	3 44 8 18	10 5		
20 pjatf.	Sylveria	Sylveria	8 Božidara	3 44 8 18	10 42		
21 sobota	Filipiny	Alonsta	9 Cyrill. Alex.	3 44 8 19	11 9		

26. tydžen. Terty dop. Sz. Jana 8, 31—36. Matth. 6, 22. 23. Hebr. 13, 9.

22 nedj.	5 n. po sw. troj.	6 nedj. po swatf.	10 Wschist. sw.	3 44 8 19	11 28		
23 pónbj.	Baskla	Agripine	11 Bartromja	3 44 8 19	11 44		
24 wut.	Jana schćenika	Jana kćenika	12 Dnofria	3 45 8 19	11 56		
25 šreda.	Glogla	Prospera	13 Atwiliny	3 45 8 19	stf. dop.		
26 šchw.	Jeremiaša	Jana ha Paw.	14 Eliseja	3 46 8 19	0 10		
27 pjatf.	7 spanzow	Krescenczia	15 Amofa	3 46 8 19	0 23		
28 sobota	Lea	Lea druh.	16 Thchona	3 47 8 19	0 40		

27. tydžen. Terty dop. Sz. Jan. 10, 23—30. Matth. 5, 44—48. 1 Jan. 1, 8—10.

29 nedj.	6 n. po sw. troj.	7 nedj. po sw.	17 2 n. po swj.	3 47 8 19	1 0		
30 pónbj.	Paw. wopomn.	Paw. wopomn.	19 Leonzia	3 48 8 18	1 28		

2. Brody *.
4. Nešwa-
cizdo *.
9. Grabin. *
9. Gubin. *
16. Ryb-
wald. *
23. Gucina. -
23. Halsch-
trom *.
23. Muzatow. *
24. Welecin *
24. Woslin *.
25. Zarom.
30 Rychbach.
30. Drjowf. *
30. Rosbórk. *

Burste
prawidla a
přichlowa.
Deschcij, kiz
na Bita, 15.,
dje, jecimenej
schodzi.

Stoljetna
protyka.
2. junij renje,
3. deschcij;
wot 4. hacj do
8. syma; 9.
rjany cjopty
džen; 10. ne-
stajne wedro;
11. hacj do 14.
symne dnj;
15. wodnjo
a w nozy
deschcij; 20.
rano jara sy-
ma; 22. a 23.
jara cjopto;
24. a 25. syl-
ne deschcijti;
wot 26. hacj
do kónza luty
deschcij.

Kastiz koren,
tastiz wufor-
ren.
Hdyj stare
wohy hraja,
chje šo wedro
přichemjenicz.
Hdyj je jusch-
ka jara šlób-
ka, dha šo
borij wu-
tunka.

Brunka šo
rad w wodzi
tunka.

—
Schto cji
pomha wulki
hrod,
Hdyj je maza-
sch luty šlób.

1856. Julij, praznik, ma 31 dnjow.

M. chasciowe
wskazujecie.
W edro. Hermani a
floczaje wisi.

Tydzenie a dnj.	Poredjena protyfa		Stara julianska. Sunij.	☉		Mesece inwentu.	☾	Młody mjes. 2. jul. dop. 10 hody. 20 min.	1. Bart.* 1. Drjowf. 1. Stry Ro. morow.
	evangeliska.	katholiska.		sfhadj. hob.m.	sfhov. hob.m.				
1 wut.	Theodoricha	Theodoricha	19 Zudasza j.	3 49	8 18		sfh. dop.	pschines po deszczu	2. Husa.* 2. Dubj.*
2 sřeba			20 Metodia	3 49	8 17		sf. pop.	ryjane wedro.	2. Resmacziblo 4. Kalawa.*
3 schw.	Kornelia	Euloga	21 Juliana m.	3 50	8 17		9 44	☾ Prieni hert. 10. jul.	5. Rubin.* 6. Nowosalz.
4 piatf	Hofdricha	Profopa	22 Eusebia	3 51	8 16		10 9	dop. 8	7. Bernacziy.* 7. Stolpnjo.*
5 sobota	Charlotty	Filomené	23 Agrippiny	3 52	8 16		10 26	hody. 12 min.	7. Trebulje.* 7. Dziejje.*
28. tydjen. Terty dop. Matth. 16, 15 — 19. Matth. 6, 2 — 8. Hebr. 13, 8.									
6 nedj.	7. n. po sw. tr.	8. n. po sw.	24 3. n. p. sw.	3 53	8 15		10 41	hody. 12 min.	7. Kalawa.* 8. Barschj.*
7 pøndj.	Wilibalda	Wilibalda	25 Febronije	3 54	8 15		10 52	☉ Połny mjes. 17. jul.	14. Lubij.* 14. Schjera- chow.
8 wut.	Kiliana	Kiliana	26 Dawida	3 55	8 14		11 2	wecjor 10	19. Rubin.* 21. Potcjni- za.*
9 sřeba	Cyrilla	Cyrilla	27 Rónz Pi. p.	3 56	8 13		11 11	hody. 20 min.	28. Wöpförk.* 28. Kown Gersdorf.
10 schw.	Bohuthw.	Feliczité	28 Cyrilla	3 57	8 13		11 22	može deszczif pschines,	31. Kamenj.* Burske prawidła a pschisłowa.
11 piatf	Pia	Marciana	29 Pieter Paw	3 58	8 12		11 36	hody. 20 min.	Deszcz na Marije do- mawytanie schtyri ne- dzjelje dje.
12 sobota	Hendricha	Jana Gualb.	30 Wschit. jay.	3 59	8 11		11 51	do ranja ne- wobroci.	—
29. tydjen. Terty dop. Matth. 9, 9 — 13. Matth. 6, 19 — 21. Romf. 8, 8 a 9.									
13 nedj.	8. n. po swj. tr.	9. n. po sw.	1 Julija 4. n. p. s.	4 0	8 10		sfh. dop.	☉ Wosłeni bjeril. 24. jul.	—
14 pøndj.	Bonaventury	Bonaventury	2 Eufn. M.	4 1	8 9		0 13	pop. 3. hod.	—
15 wut.	Zapesch. dzieł.	Hendricha II.	3 Hyazintha	4 2	8 8		0 45	51 min. nedjo	—
16 sřeba	Rasaela	Marije Karm.	4 Handrija	4 3	8 7		1 30	so wuschni a stencjo wali.	—
17 schw.	Meria	Meria	5 Athanasta	4 4	8 7		sfh. pop.	☉ Młody mjes. 31. jul.	—
18 piatf	Eugenia	Kamilla	6 Estraša	4 5	8 6		9 11	wecjor 9 hody.	—
19 sobota	Ruffina	Wincencja	7 Dom. Alw.	4 6	8 4		9 34	58 min. po- faje na ne- stajne wedro.	—
30. tydjen. Terty dop. Lut. 12, 42 — 48. 1 Mojs. 37, 4 — 11. Romf. 6, 16 — 18.									
20 nedj.	9. n. po swj. tr.	10. n. po sw.	8 5. n. p. swj.	4 8	8 3		9 50	Stoljetna protyfa.	—
21 pøndj.	Prareba	Prareba	9 Panfraya	4 9	8 2		10 4	1. 2. 3. julija	—
22 wut.	Mar. Mablensy	Marj. Mabl.	10 45 mart.	4 11	8 0		10 17	je nedjo sa- mroczene a	—
23 sřeba	Apollinara	Apollinara	11 Eufemije	4 12	7 59		10 30	powietr synny; 4.	—
24 schw.	Chrystiny	Chrystine	12 Profła	4 14	7 58		10 46	cjopto; 6. ja- ra sřłódne;	—
25 piatf	Zakuba	Zakuba	13 Gabriela	3 15	7 56		11 4	wot 7. hacj do	—
26 sobota	Hany	Hané	14 Alwillija	3 17	7 55		11 30	18 renje cjo- pto; wot 19.	—
31. tydjen. Terty dop. Lut. 13, 31 — 35. 1 Sam. 19, 1 — 6. 1 Pietra 3, 15 — 16.									
27 nedj.	10. n. p. sw. tr.	11. n. po sw.	15 6. n. p. sw.	4 18	7 53		sfh. dop.	hacj do 21.	—
28 pøndj.	Pantaleona	Nazaria	16 Athemogen.	4 20	7 52		0 5	deszcz; po- tom horjo.	—
29 wut.	Beatrycy	Beatryce	17 Mar. Mabl.	4 21	7 50		0 54	—	—
30 sřeba	Ruthy	Julitte	18 Hyazintha	4 23	7 49		sfh. pop.	—	—
31 schw.	Florentyny	Ignacja	19 Makriny	4 24	7 47		8 12	—	—

1856. August, źneńz, ma 31 dnjów.

Mieściłowe
pikemjenenje.
W e d r o.

Hermani a
stocżaje wiki.

Tydjenje a dnj.	Poredżena protyka		Stara julianska. Julij.	☉		Mieściłowe pikemjen. f. h. m.	☾
	evangeliska.	katholiska.		sthadj. hob. m.	sthom. hob. m.		
1 piatf	Pietra w reczaj.	Petra reczaj.	20 Eliasa pr.	4 26	7 45		st. h. pop.
2 sobota	Gustawa	Porcziunk.	21 Simeona	4 27	7 44		8 46
32. tydże n. Terty dop. Łuf. 13, 23—35. 1. Sam. 24, 17—20. Romf. 14, 17—19.							
3 nedj.	11. n. p. św. tr.	12 n. p. św. tr.	22 7 n. p. św. tr.	4 29	7 42		8 59
4 pónđj.	Dominika	Dominika	23 Trofina	4 30	7 41		9 9
5 wut.	Dswatda	Afré	24 Rhystryng	4 31	7 39		9 18
6 średa	Ulriki	Rhystrya pjetras.	25 Gany	4 33	7 37		9 29
7. sctw.	Donata	Rajetana	26 Hermolana	4 34	7 36		9 39
8 piatf	Severa	Cyriaka	27 Pantaleona	4 36	7 34		9 55
9 sobota	Gricha	Romana	28 Prochora	4 37	7 32		10 12

33. tydże n. Terty dop. Łuf. 15, 11—32. 2. Sam. 18, 31—33. Jaf. 2, 10.							
10 nedj.	12 n. p. św. tr.	13. n. p. św. tr.	29 8 n. p. św. tr.	4 39	7 30		10 39
11 pónđj.	Hermana	Sufané	30 Siliaska	4 41	7 28		11 17
12 wut.	Klary	Rassiana	31 Eudogina	4 42	7 26		st. h. dop.
13 średa	Aurory	Hippolita	1 Augusta	4 44	7 24		0 12
14 sctw.	Eusebia	Eusebia	2 Schczjepana	4 45	7 23		1 27
15 piatf	Mar. f. nebju stp.	Marj. d. n. stp.	3 Jsaaka	4 46	7 21		2 53
16 sobota	Nocha	Nocha	4 8 mart.	4 48	7 19		st. h. pop.

34. tydże n. Terty dop. Łuf. 9, 57—62. 1. Mójs. 43, 26—30. 1. Kor. 7, 24.							
17 nedj.	13. n. p. św. tr.	14. n. p. św. tr.	5 9. n. p. św. tr.	4 50	7 17		8 10
18 pónđj.	Augustyny	Helené	6 Cirta	4 51	7 15		8 23
19 wut.	Sebalda	Julia	7 Daniziana	4 53	7 13		8 37
20 średa	Bernharda	Bernarda	8 Emiliona	4 55	7 10		8 51
21 sctw.	Anastasia	Franciszi	9 Mathiasa	4 55	7 9		9 8
22 piatf	Alfonsa	Symforiana	10 Lawrenza	4 57	7 7		9 32
23 sobota	Jacheja	Filippa Beniz.	11 Hermana	4 59	7 5		10 5

35. tydże n. Terty dop. Matthy. 11, 16—19. 1. Sam. 3, 11—13. Jaf. 1, 5, 6.							
24 nedj.	13. n. p. św. tr.	15. n. p. św. tr.	12 10. n. p. św. tr.	5 2	7 3		10 48
25 pónđj.	Ludwika	Ludwika	13 Marima	5 4	7 0		11 47
26 wut.	Samuela	Zefirina	14 Rónz posz.	5 1	6 58		st. h. dop.
27 średa	Gebharda	Gebharda	15 Mar. f. n. st.	5 5	6 56		0 58
28 sctw.	Pelagia	Gawżiána	16 Póin. ruba	5 7	6 54		2 14
29 piatf	Jan. smier.	Janowa smiercz.	17 Flora, Ław.	5 9	6 51		3 31
30 sobota	Ernsta	Rosé	18 Ryfona	5 11	6 49		st. h. pop.

36. tydże n. Terty dop. Matthy. 11, 25—30. Dan. 5, 13—17. Łuf. 17, 10.							
31 nedj.	15. n. p. św. tr.	16. n. p. św. tr.	19 11. n. p. św. tr.	5 12	6 47		7 17

Przeni
djert. 9. aug.
rano 1 hodj.
12 min. lubi
rjane wedro.
Polny
miej. 16. aug.
rano 6. hodj.
44 min. ma
stajnie rjane
a czopte dny.
Post.
djert. 22. aug.
wecjor 9 hodj.
57 min. poka-
je na pschem.
wedro a ma
wiazzy desz-
czkoitych hacj
rjanych dn.
Młody
miej. 30. aug.
pschipołn. 12.
hodj. 3 min.
jaśnym ne-
bjom św sa-
wocjne, ale
deszczikom f
kónzej dje.
Stol. prot.
1. hacj do 6.
renje czopte.
8. zyly džen
deszcz; 9. hacj
do 11. mało
deszczjika.
13. rjany; 15.
w noży mros;
16. brimanje
se syln. desz-
czom; 17. sym-
ny deszcz; 18.
hacj do 25 ja-
ra horzo; 26.
hacj do 28
wschjednje
deszcz dje a
niefastane hacj
do 31. —

2. Budy-
schin.*
4. Kulow.*
5. Resywa.
čido.*
11. Rame-
njow.*
11. Kins-
bórk.*
11. Estank-
now.*
11. Gubin.*
11. Zahai.*
12. Bart.*
12. Dobro-
luch.*
12. Sły Ko-
morow.*
18. Scholerz.*
18. Kuland.*
18. Rumburg.*
18. Pozkow.*
18. Grabin.*
25. Halsch-
trow.*
25. Wóspórk.*
25. Hrodsk.*
25. Brody.*
25. Lubniow.*
25. Łufow.*
29. Stara
Darbna.*
30. Trebulje.*

Burske
prawidła a
pschysłowa.

Horzo na
Dominika,
Wulla syma
nastawa.

Kaź je na
Batromja,
Tajka je tej
najyma.

Żonu sej bei
je pschodstwa.
—

1856. September, późniejszy, ma 30 dniów.

Miejscażewne
přemjenjenje.
Wedro.

Hermani a
stocjaz ewiki.

Tydjenje a dny.	Poredjena protyła		Stara Julianſka. August.	Kalendar		Stolica Numeru.	D ſth. ſh. hod. min.	D Prjeni bier. 7. ſept. popoſn. 4 hod. 46 min. pſchi- neſe deſchje- toje a ne- ſtajne wedro.	D Boſny mjeſ. 14. ſept. popoſn. 2 hod. 58 min. ma- rijane wedro.	D Boſleni bier. 21. ſept. rano 6 hod. 38 min. moſt rjany wo- ſtaſj.	D Mtodby mjeſ. 29. ſept. rano 4 hod. 37 min. rjane wedro ſkaſy a deſchj pſchineſe.	D Stoljetna protyła.	D 1. hač do 4 cjopie wedro. 4. w noży hrymanje a wulſi deſchj 5 hač do 9. budje re- nje; 11. ma- to deſchjſta; wot 18. hač do 25. ne- ſtajne webro, wjetr a přie- ni ſnjeh; wot 29. hač do ſonja deſchj.	D 1. Barschj.* 1. Stoſpnjo. 3. Neſwaczi- dło.* 8. Kſhoce- bus.* 8. Wotbra- mez.* 8. Piſchibus.* 12. Kalawa.* 13. Drjowf.* 15. Kamenž.* 15. Rykſach.* 15. Jarow.* 22. Eſtan- ſnow. 22. Bart.* 22. Biſtopi. 22. Gubin.* 22. Trebulje.* 22. Lubin.* 24. Potečni- ja.* 29. Kafež.* 29. Woje- režy.* 29. Welecin.* 29. Woſklin.* 30. Huſt.*
	ewangelſka.	katholiſka.		ſthod. m.	ſhow. m.									
1 pónđj.	Egidia	Egidia	20 Samuela	5 14	6 45		ſh. pop.							
2 wut.	Abſaloma	Rahele	21 Thadea	5 15	6 42		7 37							
3 ſređa	Manſueta	Manſueta	22 Agathy	5 17	6 40		7 47							
4 ſchtw.	Eſw. ſonſtit.	Rofallije	23 Lupa	5 19	6 38		8 0							
5 pjat	Kathanaela	Lavr. Juſt.	24 Euſebia	5 20	6 35		8 15							
6 ſobota	Magna	Reginé	25 Bartoma	5 22	6 33		8 38							
37. tydžen. Terty dop. Eſ. Jana 9, 1—5. 2 Sam. 12, 19—23. Zaſ. 4, 7—10.														
7 nedj.	16. n. p. ſ.	17. n. p. ſwat.	26 12. n. p. ſw.	5 24	6 31		9 10							
8 pónđj.	Mar. narđ.	Marijenarodj.	27 Poſmena	5 25	6 28		9 55							
9 wut.	Eidonije	Gorgonta	28 Moſſaſa	5 26	6 27		10 59							
10 ſređa	Pulcherije	Miſiwawſch. T.	29 Jana ſm.	5 28	6 25		ſh. dop.							
11 ſchtw.	Abrama	Brota	30 Alexandra	5 30	6 22		0 19							
12 pjat	Bohumita	Juwenzia	31 Marje paſ.	5 31	6 20		1 48							
13 ſobota	Amata	Amata	1 Septembra	5 33	6 18		3 22							
38. tydžen. Terty dop. Luſ. 12, 54—57. 2 Moſj. 2, 16—20. 1 Theſſal. 4, 11, 12.														
14 nedj.	17. n. p. ſ.	18. n. p. ſwat.	2 13. n. p. ſw.	5 35	6 15		ſth. pop.							
15 pónđj.	Friđerik	Nikodema	3 Anthima	5 36	6 13		6 42							
16 wut.	Eufemije	Eufemije	4 Babyla	5 38	6 10		6 56							
17 ſređa	Kwatember	Euſhe dne.	5 Zachariſa	5 39	6 9		7 13							
18 ſchtw.	Elta	Joſefa Kup.	6 Michata	5 40	6 7		7 33							
19 pjat	Renata	Januaria	7 Szona	5 42	6 4		8 3							
20 ſobota	Kalirta	Priſti	8 Mar. nar.	5 44	6 2		8 44							
39. tydžen. Terty dop. Matth. 10, 16—22. 1 Moſj. 18, 20—32. Matth. 5, 33—37.														
21 nedj.	18. n. p. ſ.	19. n. p. ſwat.	9 14. n. p. ſw.	5 45	6 0		9 39							
22 pónđj.	Mwrlga	Mawriczia †	10 Menodory	5 47	5 57		10 48							
23 wutor.	Thellje	Polirené	11 Theodory	5 48	5 55		ſth. dop.							
24 ſređa	Jana pod.	Gerarda	12 Autonoma	5 50	5 53		0 2							
25 ſchtw.	Kleofaſa	Kleofaſa	13 Kornelia	5 52	5 50		1 19							
26 pjat	Cypriana	Cypriana	14 powyſch.	5 53	5 48		2 34							
27 ſobota	Koſmy a Dam.	Koſmé a Dam.	15 Rifetaſa	5 55	5 45		3 46							
40. tydžen. Terty dop. Mark. 9, 38—41. 1 Moſj. 33, 9—11. Zaſ. 3, 5—10.														
28 nedj.	19. n. p. ſw. tr.	20. n. p. ſwat.	16 15. n. p. ſw.	5 57	5 43		4 57							
29 pónđj.	Michata	Michawa	17 Eſſije	5 58	5 41		ſh. pop.							
30 wut.	Hieronym.	Hieronyma	18 Eumenia	5 59	5 40		5 56							

Burſte
prawidła a
pſchiſtowa.
Ejich budj
moj Michale
ſemaf jara
ſyma je!
Deſchjſki na
Michata lóh-
fu ſymu ho-
tuja.
Wjazy daſch,
wjazy hnoży
maſch. *

Mieścizkowe
pismienienie.
W e d r o .

Hermanki a
stoczące wisi.

Tydjenje a dny.		Poredjena protyfa		Stara julianska.	O			homena	D	D	Prjeni	1
		evangeliska.	katholiska.	September.	shodj. hod.m.	shod. hod.m.			sh. shod. heb.j.min.		biert. 7. oft. rano 6. heb. 27 min. dawa liepsche wedro dociakaj. Połny mjes. 13 oft. wecejor 11 h. 19 min. po- faze na wiet siojte a des- ciojte wedro Poł- lent biert. 20 oft. wecejor 6 heb. 56 min pshineke f djiela hrofn f djiela rjane wedro. Młody mjes. 28 oft. wecejor 10 h. 44 min. ma deschej a snieh.	Rejwa- cjidlo.* 6 Hucjina.* 6 Dubz.* 6 Chjera- chow.* 6 Kulow.* 6 Bernarcej. 3.* 7 Grabin.* 7 Gredf.* 11 Lubin.* 13 Lubij.* 13 Kinebórk.* 13 Zybálin. 14 Barschej.* 14 Stry Ro- morow.* 20 Halsch- trow.* 20 Rumburg.* 20 Zahan.* 21 Kinebórk.* 20 Rych- wald.* 25 Wudy- schin.* 27 Wjeta- schow.* 28 Zafonza.*
1 freba	Remigia	Remigia	19 Kwatember	6	1	5	37		fh. pop.	7	9	21. tydjen. Terty dop. Matth. 19, 3—8. 1 Moj. 13, 8. 9. Matt. 5, 27—30.
2 schiv.	Rahelje	Die	20 Eustachia	6	3	5	35		6	22	5 nedj. 20. n. p. swj. tr. 22. n. p. swj. 2317. n. p. swj. 6 8 5 28	
3 pjatf	Marimiliana	Kandida	21 Kobrata	6	4	5	33		6	41	6 pónbj. 21. n. p. swj. 22. n. p. swj. 2318. n. p. swj. 6 8 5 29	
4 sobota	Franziska	Francza	22 Fofaša	6	6	5	30		7	9	7 wut. 22. n. p. swj. 2319. n. p. swj. 6 9 5 28	
41. tydjen. Terty dop. Matth. 19, 3—8. 1 Moj. 13, 8. 9. Matt. 5, 27—30.												
5 nedj.	20. n. p. swj. tr.	22. n. p. swj.	2317. n. p. swj.	6	8	5	28		7	48	8 freba 23. n. p. swj. 2320. n. p. swj. 6 12 5 22	
6 pónbj.	21. n. p. swj.	23. n. p. swj.	2318. n. p. swj.	6	10	5	25		8	43	9 schiv. 24. n. p. swj. 2321. n. p. swj. 6 14 5 19	
7 wut.	22. n. p. swj.	24. n. p. swj.	2319. n. p. swj.	6	11	5	23		9	56	10 pjatf 25. n. p. swj. 2322. n. p. swj. 6 15 5 17	
8 freba	23. n. p. swj.	25. n. p. swj.	2320. n. p. swj.	6	12	5	22		11	17	11 sobota 26. n. p. swj. 2323. n. p. swj. 6 17 5 15	
9 schiv.	24. n. p. swj.	26. n. p. swj.	2321. n. p. swj.	6	14	5	19		fh. dop.	0	47	42. tydjen. Terty dop. Matth. 12, 46—50. Rutthj 1, 15—17. Eph. 5, 25.
10 pjatf	25. n. p. swj.	27. n. p. swj.	2322. n. p. swj.	6	15	5	17		0	47	12 nedj. 21. n. p. swj. 22. n. p. swj. 30 17. n. p. swj. 6 19 5 13	
11 sobota	26. n. p. swj.	28. n. p. swj.	2323. n. p. swj.	6	17	5	15		12	7	13 pónbj. 22. n. p. swj. 23. n. p. swj. 30 18. n. p. swj. 6 21 5 10	
42. tydjen. Terty dop. Matth. 12, 46—50. Rutthj 1, 15—17. Eph. 5, 25.												
12 nedj.	21. n. p. swj.	22. n. p. swj.	30 17. n. p. swj.	6	19	5	13		3	49	14 wut. 23. n. p. swj. 24. n. p. swj. 30 19. n. p. swj. 6 23 5 8	
13 pónbj.	22. n. p. swj.	24. n. p. swj.	30 18. n. p. swj.	6	21	5	10		fh. pop.	5	14	15 freba 24. n. p. swj. 25. n. p. swj. 30 20. n. p. swj. 6 24 5 6
14 wut.	23. n. p. swj.	25. n. p. swj.	30 19. n. p. swj.	6	23	5	8		5	14	16 schiv. 25. n. p. swj. 26. n. p. swj. 30 21. n. p. swj. 6 26 5 4	
15 freba	24. n. p. swj.	26. n. p. swj.	30 20. n. p. swj.	6	24	5	6		5	35	17 pjatf 26. n. p. swj. 27. n. p. swj. 30 22. n. p. swj. 6 28 4 2	
16 schiv.	25. n. p. swj.	27. n. p. swj.	30 21. n. p. swj.	6	26	5	4		5	59	18 sobota 27. n. p. swj. 28. n. p. swj. 30 23. n. p. swj. 6 30 4 59	
17 pjatf	26. n. p. swj.	28. n. p. swj.	30 22. n. p. swj.	6	28	4	2		6	37	43. tydjen. Terty dop. Matth. 21, 28—31. 1. Mojs. 39, 2—5. Matth. 23, 27. 28.	
18 sobota	27. n. p. swj.	29. n. p. swj.	30 23. n. p. swj.	6	30	4	59		7	27	19 nedj. 21. n. p. swj. 22. n. p. swj. 30 17. n. p. swj. 6 19 5 13	
43. tydjen. Terty dop. Matth. 21, 28—31. 1. Mojs. 39, 2—5. Matth. 23, 27. 28.												
19 nedj.	21. n. p. swj. tr.	23. n. p. swj.	7 18. n. p. swj.	6	32	4	57		8	34	20 pónbj. 22. n. p. swj. 23. n. p. swj. 30 18. n. p. swj. 6 21 5 10	
20 pónbj.	22. n. p. swj.	24. n. p. swj.	8 19. n. p. swj.	6	33	4	55		9	48	21 wut. 23. n. p. swj. 24. n. p. swj. 30 19. n. p. swj. 6 23 5 8	
21 wut.	23. n. p. swj.	25. n. p. swj.	9 20. n. p. swj.	6	35	4	53		11	6	22 freba 24. n. p. swj. 25. n. p. swj. 30 20. n. p. swj. 6 24 5 6	
22 freba	24. n. p. swj.	26. n. p. swj.	10 21. n. p. swj.	6	37	4	51		fh. dop.	0	23	23 schiv. 25. n. p. swj. 26. n. p. swj. 30 21. n. p. swj. 6 26 5 4
23 schiv.	25. n. p. swj.	27. n. p. swj.	11 22. n. p. swj.	6	39	4	49		0	23	24 pjatf 26. n. p. swj. 27. n. p. swj. 30 22. n. p. swj. 6 28 4 2	
24 pjatf	26. n. p. swj.	28. n. p. swj.	12 23. n. p. swj.	6	41	4	47		1	35	25 sobota 27. n. p. swj. 28. n. p. swj. 30 23. n. p. swj. 6 30 4 59	
25 sobota	27. n. p. swj.	29. n. p. swj.	13 24. n. p. swj.	6	43	4	45		2	47	44. tydjen. Terty dop. Marka 12, 41—44. 2. Mojs. 5, 1—4. Zaf. 4, 2. 3.	
44. tydjen. Terty dop. Marka 12, 41—44. 2. Mojs. 5, 1—4. Zaf. 4, 2. 3.												
26 nedj.	23. n. p. swj. tr.	24. n. p. swj.	14 19. n. p. swj.	6	44	4	45		3	56	27 pónbj. 24. n. p. swj. 25. n. p. swj. 30 24. n. p. swj. 6 45 4 42	
27 pónbj.	24. n. p. swj.	26. n. p. swj.	15 20. n. p. swj.	6	45	4	42		5	6	28 wut. 25. n. p. swj. 26. n. p. swj. 30 25. n. p. swj. 6 47 4 40	
28 wut.	25. n. p. swj.	27. n. p. swj.	16 21. n. p. swj.	6	47	4	40		6	17	29 freba 26. n. p. swj. 27. n. p. swj. 30 26. n. p. swj. 6 49 4 38	
29 freba	26. n. p. swj.	28. n. p. swj.	17 22. n. p. swj.	6	49	4	38		fh. pop.	4	47	30 schiv. 27. n. p. swj. 28. n. p. swj. 30 27. n. p. swj. 6 51 4 35
30 schiv.	27. n. p. swj.	29. n. p. swj.	18 23. n. p. swj.	6	51	4	35		4	47	31 pjatf 28. n. p. swj. 29. n. p. swj. 30 28. n. p. swj. 6 52 4 34	
31 pjatf	28. n. p. swj. reformat.	30. n. p. swj.	19 24. n. p. swj.	6	52	4	34		5	11		

1856. November, našym niif, ma 30 dnjow.

Miechajkow
wshemjenenje.
Webro.

Hermanfi a
sfocjaze wifk

Tydjenje a dnj.	Poredjena protyfa		Stara julianska. Oktober.	○		Miechaj kownia.	D sth. fh. hodj. min.
	evangeliska.	katholiska.		shbatj. hodj. m.	fhom. hodj. m.		
1 sobota	Wschjeh swj.	Wschjeh swat.	20 Arthenia	6 54	4 32		fh. pop.
45. tydjen. Terty dop. Matth. 20, 20—23. Jes. 55, 8, 9. Filip. 1, 20—21.							
2 nedj.	24. n. po sw. tr.	25. n. po sw.	220. n. v sw.	6 55	4 31		6 36
3 pondj.	Huberia	Huberia	22 Alberta	6 57	4 29		7 43
4 wut.	Korise	Korl. Vor.	23 Jak. jay.	6 59	4 27		9 0
5 sreda	Blandiny	Zacharia	24 Arethasha	7 1	4 25		10 24
6 schtw.	Leonharda	Leonharda	25 Marziana	7 3	4 24		11 51
7 pjatf	Ermana	Engelberta	26 Demetria	7 4	4 22		fh. dop.
8 sobota	Emericha	Godofrida	27 Nestora	7 6	4 20		1 18

46. tydjen. Terty dop. Matth. 13, 47—50. Prijed. Sal. 8, 11—13. Jakub 1, 12.							
9 nedj.	25. n. v. swj. tr.	26. n. po sw.	2821. n. v. swj.	7 8	4 19		2 45
10 pondj.	Marzina Luther.	Liberia	29 Anastasia	7 10	4 17		4 15
11 wut.	Marcj. biff.	Marcj. biff.	30 Zenobia	7 12	4 16		5 48
12 sreda	Modesta	Evagria	31 Stachisa	7 13	4 15		sth. pop.
13 schtw.	Arfadia	Stanislawawa	1 Novembra	7 14	4 13		4 27
14 pjatf	Levina	Klementina	2 Ajindina	7 16	4 12		5 13
15 sobota	Leopolda	Leopolda	3 Acepsima	7 17	4 10		6 14

47. tydjen. Terty dop. Ejew. Jana 3, 15—17. Ps. 16, 8—11. 1. Korinth. 15, 58.							
16 nedj.	26. n. po sw. tr.	27. n. po sw.	422. n. v. sw.	7 20	4 9		7 29
17 pondj.	Huga	Dihmara	5 Galazeta	7 21	4 8		8 48
18 wut.	Hesychia	Hesychia	6 Pawola	7 23	4 6		10 8
19 sreda	Gilzbeta	Gilzbeta	7 Hieronyma	7 25	4 5		11 13
20 schtw.	Emilije	Benigna	8 Spyt. Mich.	7 27	4 4		sth. dop.
21 pjatf	Wokutny pjatf	Mar. woprurw.	9 Dnesifa	7 28	4 3		0 50
22 sobota	Ezizilije	Ezizilije	10 Ernsta	7 30	4 1		1 33

48. tydjen. Tertydop. Ej. Jana 21, 5—7. Prd. Sal. 12, 13. 14. 2 Thess. 2, 16. 17.							
23 nedj.	27. n. po sw. tr.	28. n. po sw.	1123. n. p. sw.	7 32	4 0		2 53
24 pondj.	Khryfogena	Khryfogena	12 Jana jalm.	7 33	3 59		4 4
25 wut.	Katrjiny	Katrjine	13 Jana Chr.	7 35	3 58		5 16
26 sreda	Konrada	Konrada	14 Filipa	7 37	3 57		6 30
27 schtw.	Huncjerja	Basilea	15 Sap. posj.	7 38	3 56		fh. pop.
28 pjatf	Rusa	Eosthena	16 Matth. Ev.	7 40	3 56		3 58
29 sobota	Waltera	Saturnina	17 Rehorja	7 41	3 55		4 33

49. tydjen. Terty: Ej. Jana 15, 1—16. Ep. Rom. 13, 11—14.							
30 nedj.	1. nedj. adventa	1. n. adventa	1824. n. p. sw.	7 42	3 55		5 35

Prijem
bjert. 5. nov.
wecjor 6 hod.
12 min. ma
symne desch-
cizojte dnj.

Potny
mjes. 12. nov.
dop. 9 hodj.
45 min. lubi
ljepshewebro

Posl.
bjert. 19. nov.
pschp. 11 hd.
23 min. po-
faze na cjo-
plischi a re-
nishi cjas.

Miody
mjes. 27. nov.
wecjor 4 hod.
51 min. pschi-
nefe mersne-
nje a symu.

1. Grodt.*
3. Rowojalz.
3. Kuland.
3. Lufow.*
3. Lubin.
4. Bart*(lw).
5. Reswaczi-
dfo.*
8. Trebulje.*
10. Gubin.*
10. Resbert.*
12. Potczni-
ja.*
17. Mychbach.
17. Stolpnio.*
17. Wijn.*
18. Jazonza.
24. Woport.*
24. Lubin.*
25. Dobro-
lug.*
25. Ely Ro-
morow.*
29. Sitawa.*
30. Wschibus.*

Stoljetna
protyfa.
November
ma wot 1.
hacj 14. desch-
cizojte a
shjetro symne
wedro; 16.
w nojy dje
snjeh; 20.
deschcj; wot
21. hacj do
26. rjane cjo-
ple dnj a to
traje hacj do
konza.

Burske
prawidla a
pschislowa.
Sbzy na
Mierczina
mofre a syma
neje; Dha tej
w symi syma
nebudze.
—
Esucheho
Handrija bur-
rabscho ma
ozyli mofreho.
—
Zeneho schto-
ma dla hola
nepane.

1856. Dezerber, hodownik, ma 31 dnjow.

Mjeſiaſtowe
wſchemienjenje.
W e d r o.

Hermantki a
ſtoczaje wſti.

Tydjenje a dnj.	Poredjena protyka ●		Stara julianſka November.	☉		D ſwiec.	
	evangelſka.	katholſka.		iſhadj. hod.m.	ſhow. hod.m.	ſreb. ſnam.	ſſh. ſh. hodj. min.
1 pónđj.	Longina	Eligia	19 Abediaſa	7 43	3 54		ſh. pop.
2 wut.	Aurelije	Pauline	20 Reh. D.	7 45	3 53		8 11
3 ſreba	Franga Kav.	Francja Kav.	21 Mar. wop.	7 46	3 53		9 36
4 ſchw.	Borbory	Borbore	22 Gilemona	7 48	3 52		11 0
5 piat	Amoſa	Sabbasa	23 Amfilocha	7 49	3 52		ſh. pop.
6 ſobota	Mikławſch	Mikławoſcha	24 Katrziny	7 50	3 51		0 24

50. tydjen. Terty: Ez. Matth. 5, 17—19. Epiſtola: Zap. ſtuſki 3, 23—25.

7 nedj.	2. nedj. adventa	2. n. adventa	25 25. n. p. ſtr.	7 52	3 51		1 49
8 pónđj.	Mar. podj.	Mar. podjecj.	26 Jurſja	7 53	3 51		3 17
9 wut.	Agripiny	Leofabſje	27 Jakuba m.	7 54	3 50		4 48
10 ſreba	Judithy	Melchiada	28 Schjejp. m.	7 55	3 50		6 20
11 ſchw.	Damaſa	Damaſa	29 Parana m.	7 56	3 50		ſh. pop.
12 piat	Epimacha	Dionyſta	30 Handr. jap.	7 57	3 50		3 53
13 ſobota	Luzije	Ditliſe	1 Dezebrea	7 58	3 50		5 4

51. tydjen. Terty: Ezenje: Matth. 11, 2—10. Ep. Koloff. 1, 12—15.

14 nedj.	3. nedj. adventa	3. n. adventa.	2 1. n. adv.	7 59	3 50		6 24
15 pónđj.	Ignaza	Kriſtine	3 Soſtrona	8 0	3 50		7 46
16 wut.	Araniaſa	Dympiſe	4 Borbory	8 1	3 50		9 4
17 ſreba	Awatember	Euche dne	5 Sawy	8 2	3 50		10 18
18 ſchw.	Wunibalda	Theotima	6 Mitamirida	8 3	3 51		11 30
19 piat	Reinharda	Joſſima	7 Ambroſia	8 3	3 51		ſſh. dop.
20 ſobota	Amona	Amona	8 Patapia	8 4	3 52		0 41

52. tydjen. Terty: Ez. Jana 1, 19—27. Epiſt. 1 Jana 1, 1—4.

21 nedj.	4. nedj. adventa	4. n. adv.	9 2. n. adv.	8 4	3 52		1 49
22 pónđj.	Beaty	Stoy	10 Menafa	8 5	3 52		3 0
23 wut.	Dagoberta	Wito	11 Daniela	8 6	3 53		4 13
24 ſreba	Watorerzja		12 Spiridia	8 6	3 54		5 29
25 ſchw.	Hodowniczka		13 Cuſtraja	8 7	3 54		6 45
26 piat	Schjejp. an		14 Thyoſa	8 7	3 55		7 55
27 ſobota	Jana Ez.	Jana	15 Eleutheria	8 7	3 56		ſh. pop.

53. tydjen. Terty: Ez. Matth. 25, 14—30. Epiſtel Jakob 4, 13—15.

28 nedj.	Ned. po hodj.	ned. po hodj.	16 3. n. adv.	8 7	3 57		4 37
29 pónđj.	Jonathana	Domaſcha diſt.	17 Star. wótz.	8 7	3 58		5 59
30 wut.	Dawida	Honoria	18 Seb. m.	8 7	3 59		7 25
31 ſreba	Eylweſtra	Eylweſtra	19 Awatember	8 7	4 0		8 42

Prjeni
bjert. 5. dež.
rano 4. hodj.
16 min. po-
ſaje na merſ-
nenje a ſnjeh.
Poſny
mjeſ. 11. dež.
weczor 9 hodj.
2 min. ma
wulki ſnjeh a
ſymu.

Boſt.
bjert. 19. dež.
rano 7 hodj.
33 min. ma
oſchi jaſnym
nebu twerd-
ſymu.

Witody
mjeſ. 27. dež.
dop. 9 hodj.
34 min. ſſch-
neſe wulki
wjetr a po
tym ſnamym
ſnjeh a
deſchje.

Stoljetna
protyka.

Dezerber. 1.
a 2. ſnjeh; 3.
hacj do 8. ne-
ſtajne wedro,
10. w nozj
wulka ſyma a
wulki ſnjeh;
11. a 12. mój-
na ſyma; 13.
a 14. ſnjeh
a cjoſliſcho;
16. hacj do
20. jaſne ne-
bjo a jara ſy-
ma, ale maſo
ſnjeha.

1 Biſkopizj.*
3 Bart (lan.
wiki.)
3 Reſwacjz.*
8 Dijeſje.*
8 Brody.*
8 Drjow.*
12 Stara
Darbna.*
15. Hródf.*
16 Borſchj.*
17 Ruland.*
20 Trebulje.*
(a lane wiki.)
20 Wojereſz.*
22 Kulow.*
22 Muſza.*
kow.*

Burſke
prawidſka a
pſchiſlowa.
Eſſy roſkuna
Gydia, ječ-
meń, mrowſ
na Benedikta,
hróch na Re-
horja, woku
na Filipa, z-
blu na Am-
broſa, len na
Wita, rjepu,
na Kiliana
ſolbaſy tyſaj
na Mjercje-
na, huſurſo-
ſaj na Os-
walda, jehn-
jatſo rieſaj
na Wladiſja;
ſatep na po-
torſizju, jerje
jies na Okuli,
budz poboſny
zyle lſeto,
wumrecj mó-
jeſch kóſdy
djen.

3 Procent.						3½ Procent.						4 Procent.						4½ Procent.						5 Procent.					
lietnje.			mjesecajne.			lietnje.			mjesecajne.			lietnje.			mjesecajne.			lietnje.			mjesecajne.			lietnje.			mjesecajne.		
kapit.	to	du	to	du	to	kapit.	to	du	to	du	to	kapit.	to	du	to	du	to	kapit.	to	du	to	du	to	kapit.	to	du	to	du	
1	tol.	9	—	7/10	—	1	3/10	—	1	2	—	1	13 5/10	—	1	13 5/10	—	1	5	—	1	5	—	1	5	—	1	5	
5	5	4	5	3 7/10	—	5	2 5/10	—	6	—	5	6 7 5/10	—	5	6 7 5/10	—	5	5	—	7	5	—	7	5	—	7	5		
10	10	—	9	7 5/10	—	10	5	—	12	—	1	13 5	—	1	13 5	—	1	11 1/10	—	15	—	15	—	15	—	15	—		
15	15	13	5	1 1 1/10	—	15	7 3/10	—	18	—	4	20 2 5/10	—	4	20 2 5/10	—	1	16 1/10	—	22	5	—	22	5	—	22	5		
20	20	18	—	15	—	21	—	17 5/10	24	—	3	27	—	3	27	—	2	23 1/10	—	1	—	—	1	—	—	1	—		
25	25	22	5	1 8 7/10	—	26	2 5/10	—	1	—	2	1 37 5/10	—	2	1 37 5/10	—	2	28 1/10	—	1	7	5	—	1	7	5			
30	30	27	—	2 2 5/10	—	1	15	—	6	—	3	1 10 5	—	3	1 10 5	—	3	3 3 1/10	—	1	15	—	1	15	—	1	15		
35	35	1	1	2 6 3/10	—	1	6 7 3/10	—	1	12	—	3	1 17 2 5/10	—	3	1 17 2 5/10	—	3	3 9 1/10	—	1	22	5	—	1	22	5		
40	40	1	6	3	—	1	12	—	3	5	—	4	1 24	—	4	1 24	—	4	4 5	—	2	—	—	2	—	—	2	—	
45	45	1	10	3 3 8/10	—	1	17 2 5/10	—	1	24	—	4	2 7 5/10	—	4	2 7 5/10	—	5	5 6 1/10	—	2	7	5	—	2	7	5		
50	50	1	15	3 7 5/10	—	1	22 5	—	2	—	5	2 7 5	—	5	2 7 5	—	5	5 6 3/10	—	2	15	—	2	15	—	2	15		
60	60	1	24	4 5	—	2	3	—	2	12	—	6	2 21	—	6	2 21	—	6	6 7 5/10	—	3	—	—	3	—	—	3	—	
70	70	2	3	5 2 5/10	—	2	13 5	—	2	24	—	7	3 4 5	—	7	3 4 5	—	7	7 8 1/10	—	3	15	—	3	15	—	3	15	
80	80	2	12	6	—	2	24	—	3	6	—	8	3 18	—	8	3 18	—	8	9	—	4	—	—	4	—	—	4	—	
90	90	2	21	6 7 5/10	—	3	4 5	—	3	18	—	9	4 1 5	—	9	4 1 5	—	10	10 1 3/10	—	4	15	—	4	15	—	4	15	
100	100	3	—	7 5	—	3	15	—	4	—	10	4 1 5	—	10	4 1 5	—	11	11 2 5/10	—	5	—	—	5	—	—	5	—		
200	200	6	—	15	—	7	—	—	8	—	20	9	—	20	9	—	22	22 5/10	—	10	—	—	10	—	—	10	—		
300	300	9	—	22 5	—	10	15	—	12	—	1	13 15	—	1	13 15	—	1	1 37 5/10	—	15	—	—	15	—	—	15	—		
400	400	12	—	—	—	14	—	—	16	—	1	18	—	1	18	—	1	1 15	—	20	—	—	20	—	—	20	—		
500	500	15	—	1 7 5	—	17	15	—	20	—	1	22 15	—	1	22 15	—	1	1 26 2 5/10	—	25	—	—	25	—	—	25	—		
1000	1000	30	—	2 5	—	35	—	—	40	—	3	45	—	3	45	—	3	3 22 5	—	50	—	—	50	—	—	50	—		
5000	5000	150	—	12 15	—	175	—	—	200	—	16	20	—	16	20	—	18	18 22 5	—	250	—	—	250	—	—	250	—		

Wulicibowanje, kaŝ wyŝoko 1 punt pŝchindze, hŝyŝ gentnar 1, 2, 3 hacz 100 tol. pŝaciŝ.
Gentnar ma 110 puntow: 1 tol. 30 nŝl.; 1 nŝl. 10 np.

[illegible]

W s c h i d a w k.

Njéktre europiske wréchi.

San, fral saksi, rodj. 12. dez. 1801; ženeny s Amaliu
Augustu, bajerstej pryncychnu, rodj. 13. nov. 1801.
Džerji: Marja Augusta, rodj. 22. jan. 1827;
Bedrich August Albert, rodj. 23. haperl. 1828.
ženeny s pryncychnu Karolu s Wasa, rodj.
5. augusta 1833; Marja Hiljbeta, rodj. 4. febr.
1830. wudowa nebo genuesskeho wóswody Berdi-
nanda; Bedrich August Surij, rodj. 8. aug.
1832; Marja Sidonia, rodj. 16. aug. 1834.
Čana Marja, rodj. 4. jan. 1836; Margareta,
rodj. 24. meje 1840; Sofija, rodj. 15. mjerza 1845.
Bedrich Wylem IV., fral. pruski, rodj. 15. okt. 1795.
Franz Josef, kšejor rakuski, rodj. 18. aug. 1830.
Alexander II., kšejor ruski, rodj. 29. haperl. 1818.
Napoleon III., kšejor franžowski, rodj. 20. haperl. 1808.

Abdul Medjid, kšejor turski, rodj. 23. haperl. 1823.
Maximilian II., fral bayerski, rodj. 28. nov. 1811.
Leopold, fral belgijski, rodj. 16. dez. 1790.
Bedrich VII., fral danski, rodj. 6. okt. 1808.
Ota I., fral grichiski, rodj. 1. jun. 1815.
Jurij V., fral hanoverski, rodj. 27. meje 1819.
Wiktoria, fralowa šendelska, rodj. 24. meje 1819.
Wylem III., fral niderlandski, rodj. 19. febr. 1817.
Don Pedro V., fral portugalski a algarbijski, r. 16. sept. 1837.
Pius IX., bamj rómiski, rodj. 13. meje 1792.
Wiktoria Emanuel, fral sardinski, rodj. 14. mjerza 1820.
Sfabella, fralowa španijska, rodj. 10. okt. 1830.
Oskar, fral šwedski, rodj. 4. jul. 1799.
Ferdinand II., fral špijski, rodj. 12. jan. 1810.
Wylem, fral württemberski, rodj. 27. sept. 1782.

1.

Pomhaj Bóh Wam!

Čim trudniški čjaš je, čim wutrobniško postrowja
waš, lubi Eserbio, pschedenat s tym starym šerbskim
postrowenjom: pomhaj Bóh wam! Nech Bóh wam
wschitkim hnabnje pomha a wam na to nowe lieto
společji čielne deržecije, škojje a strowje a pschede
wschjem duškie mjer a hnabu w Khrystusu Jezusu.

Šrubny a čejki je čjaš; we tej šforžbi staj šerbski
mješecjan a wešny bur psches jene. Wobaj šforžitaj
dla wschelateje nusy, wošebje dla čielneje a penjejeje.
Mješecjan šforži, so je wschitko, šchojž k wschjednej
potrebnošći a žiwnošći šluska, jako kšlieb a butra,
mjašo a bjerny, šwjecjenje a zofor, jara drohe, a so
šu te žatki, kotrež k ranjšemu kšofejej jje, psches mjeru
mólicje. Wón praji, so šo se šwojimi džjecjimi wjazy
najšej a so se šwojim remešnistwom wscho, šchojž šo
treba, dowarbowacj nemóže. Burski lud na wsach pak
šona a šo se wschjednej starošću bjedži, šo nebudje móž
wobštejecj a to lieto pschelišej. Žnje šu jara šupje
wupanyke; mašo je kopow a hdyž šo domšhowane žito
młóćji, dha tež mašo dawa. Wón šo boji, šo nebudje
s kšliebom došahacj a so po tajtim mašo abo ničjo na
pschedaš nesmjije, a newje, s wostal budje te nusne pe-
nešy braci. Kóždy mješaz wajchtaš kaže, šo ma šo to
a druge dawanje wonweš, šda ša čjeladnikow a dru-
hich pomoznikow we hospodarski ma šo placicj; nowy
grat ma šo kupowacj, šufnje a čirije ša žonu a džjecj
šu nusne, daš ša doh ma šo šlojčji, s jenym šłowom:
beš penes bur nemóže wobšacj. Druhe lieta won te
se šwojich polow bereše, hdyž móžeshe njekotre kóry
do mjesta na wiski doweš. Š wostal dyrbi tón nusny

kšoch lišja pschincj? Tcho dla je bur bity a ma
lutowacj a šo tcho a tamneho šwinycj, šchojž by rady
w mješji kupowat, hdy by penes mješ. Hdyž pak wešni
ludžjo malo pschedawaja, dha tež malo kupuja a duž
maja tež mješecjanšy remešnišy šchodu, dofelž ničjo
nepschedawaja.

Šrubny a čejki je čjaš; to ničto přecj nebudje
a my wschitzy se starošću a s bojošću na prošy no-
weho lieta šejimy a žalošćjo šo prašamy, kaš šo nam
póndje. Pschedenat by rady widžit, šo by šo wam,
lubi šerbszy čitarjo, liepe šcho, hacj šo wam dje;
wón by rady widžit a wam to popšat, šo by w mješji
a na štraju liepe wonšlabašo a šo byšćje wy tu pro-
tyku, kotruz wam posticja, s wešelschim duchom do ruki
wsacj móhli. Žemu šo pak tež dje, kaš wam wschitkim;
wón tež šobu čjerpi, hdyž drušy čjerpja a čjašow šrud-
nošć a nusa jeho runje, kaš waš wschitkich, trechi. Ale
wón šebi pschi tym wopomni, šo we knihach wschitkich
knihom, we šwjatym písmi, píšane šej: tym, kšofj
Boha lubuja, dyrba wschitke wjezy k liepschemu šluzicj,
a dale: wufuče šebi šprawny čjaš, pschetož tón čjaš
je šty; tcho dla nebudje nerošomni ale rošomni na
to, šcho by byla tcho kšesa wola a džafucje šo kóždy
čjaš ša wscho Bohu a temu wóztu we tym meni na-
šesheho kšesa Jefom Kšryta; a dale: naša žalosa,
kotraž je kšofka a lóžka, došonja wječnu a psches mjeru
jara wulku a wážnu krašnošć nam, kšij my nehladamy
na to widomne ale na to newidomne. Pschetož šchojž
widomne je, to je čjašne, a šchojž newidomne je, to je
wjecjne. Wopomnje tež wy Božo šlowo, hdyž čjaš-
neje a čielneje nusy dla wutroba wam čje čježa byci.
Psches to šo pošylni a wóžiwu dowjerjenje k Bohu, kšij
šlubit je: ja nočzu waš wopušćecj ani šakombjicj,

ale chzu wam pomhać we prawym czasie. Tęho dla budymy dobrze nadzié a spokojom s tym, sztoż je nam Bóh dał, a diałujmy šo jemu tež sa to mato, sztoż mamy, pschetóž my hišćien to se swojim stajnym hrješčenjom nejpmy šaslužili. Gładajmy pak tež na to, šo, čim frudnišcho šo nam we swontomnym dze, čim liepe s nami by we snuśtomnym stalo. Zeli wonka šhudoba, nech snuśtomny čłowek šo bóle wobohaczi na wsčjem dobrym póśnaczu wjery a na lubozi pscheciwo bratram. Zeli nemjer fotowofoto naš, dha nech tón snuśtomny mjer, kiž je wyschi, dylzi wschitón čłowiski rosom, myšlije a dušcije we šchrystušnu Jesušu wobarnuše. Zeli čielna staroż wulka, dha nebudž ta duchomna staroż wo dušcije šbojnož fabyta, šo dostojnišchi mus dzemy k tamnej krasnozi. Pschetóž kóžde ljetó, kórež Bóh nam dawá, wedže naš bliže k rowu a k šmertnej hódžini.

Duž w Bóžim meni čzemy tež tuto nowe ljetó nastupacž; w Bóžim meni čzemy hić, kaž wón naš wedže a we wsčlech wjezach daćje šo nam wopofacž jako šlužomnikow Bóžich we wulkei sezerpliwoszi, we žatofžjach a nufach, w šyśnosžjach a próžach, we wachowanju a pošenju, w čisťoszi, wšedomnozi, łahodnozi a dobroćiwoszi, w štejatym duchu, w prawej luboszi, w šłowi teje wjernosžje, psches brón teje prawdosžje na prawej a šlewej ruzy, jako juđni, ale pschego wešeli, jako šhudži, ale kiž my wele wobohacžimy, jako czi, kiž ničó nimamy a wsčas wschitko wobšedžimy, (2 Kor. 4, 6). To je „pomhaj Bóh“ pschedenafá k nowemu ljetu; to je jeho wutrobne pschecié, wschitkim Šserbam pošwecžene, šo by šo wschitko stalo:

we Bóžim meni!

2.

Šudancžka a flucžje k nim.

Šudancžko je podobne na worech. Worech, hdyž čžesch jeho šłobne jadro iješ, dyrbišch rośtufnyć; šudancžko, hdyž čžesch jeho potajnu myšl šroemicž, dyrbišch šhubacž. — Šudancžko pak je tež podobne na twerdy šank. Šdyž čžesch šank wotanknyć, dyrbišch prawy flucž mjecž. Runje tak, hdyž čžesch šudancžko wuhudacž, dyrbišch to prawe šłowo trećicž. Mersáže je, hdyž čžesch jedyn šank wotankacž abo do jšwý abo do ščinje, a nemóješch prawy flucž namafacž. Runje tak mersáža wjež je, praji Šanšez šmótr, hdyž šudancžko čžitam a šudam na to a tamne a tola necha nišdžen prawje trećicž; to je šłowu łamanje a šchudirowanje, šo šebi jedyn žaneje radny newje; rabscho čžu ja póť s pola dželacž abo hušancže hujesda s kala šbiereciž, abo na pjestu ryby łojicž abo na wodži młóćicž, hacž tajše mersáže dželto čjinicž, kaž šudanje šudancžkow.

Šaj, šaj, praji Šanšez šmótr, a tón a tamna šo boji, šo móht šebi šienju žitu nacžahnyć, hdyž šwój dobry rošomećk fuff treba a šwoje dobre myšlije na šudanje natoži. Tola to nišomu nešćodži, hdyž druhdy trošku s mjerom šebzi a šwój rošom wóšfi. A wulke je to wešelié, hdyž šy flucž namafat a wutrechit tu potajnu myšlićku šudancžka. — Tęho dla čžyt ja šo praschecž, hacž šje te šudancžka we łonschey protyży pod č. 10 šapifane, šhubali? Zeli šo tón aby druhi neje, kaž šym šlyščas, ša tym pschischoť, ššto šo we nich łhowa, dha čžu ja tudy te flucžje k nim pschypotožicž.

We prjenim šudancžku staj taj brataraj: lizy. We druhim šu te tšf šłowa: dub, łub, sub. We tšecjim štej tej šosfi: prawiza a šjemiza. We šchtwórtym tón muž a ta žona: džen a nóz; we pjatym šudancžku ta młóćicža šhjećicža s tymaj dwjemaj wóšnomaj (wócžoma), psches kotruž rječka čjerwena bježi, je: wutroba.

Njeť pak čžu wam s nowa njeťotre woreščki na to nowe ljetó k rośtufnjenju pschepodacž. Šudajće, ššto to je, a pytaćje flucž, wy mudre šłowy:

1.

Ja šwóžeram a pschegyruju wšcho,
Šštož šworanu a šštož mi bliži šo;
Ja žeru drewo, wuhlje, łamenje,
A šmóła waržaza mi šłobna k šebzi je.
Mi špirituš, čžim čježi je, čžim liepe šłobži,
A jenož woba šłaj! mi šrašćnje šchłodži;
Šdyž jeje ja šo dož tu napiju,
Dha hnydom šwójoh' dycha šabudu!

3.

Nowe knihi ša domjazu knihownju.

Šdyž ty k knesej duchomnemu abo wucžerej pschin-djelch, dha ty we jich šiwach dołhe rynki knihi wóhładajch, kotrež šu na kniheržu pschit šženi po redži renje šestajene. To je jich knihownja, kotraž wopšchija wschitke te knihi, s kotrychž woni wufnu, šštož k wucženju trebaja, we kotrychž woni čžitaja k došpotnjenju šwoježo póśnacža a k natwarenju šwojeje wutroby, šo bychu tež druhich wucžicž a natwaricž móhli. — Tajšu knihownju pak dyrbjat tež kóždy wešny bur abo kóždy druhi mjecž, kiž duchomny abo wucžer neje. We kóždym šcheszjanskim domi dyrbjata šo tajša domjaza knihownja namafacž. Wšyše šwinych šłidow abo ławkow móht ty šebi s deštow meńšchi abo wetschi šhamork wudželacž, do kotrehož bychu šo wschelake dušćne knihi a kniži šestajate. K čžomu dha to? a ša koho dyrbjá tajše knihi być? praschesch ty šo s po-džiwanjom abo s mersanjom. Ja šym bur a mam na roli dželacž abo s rufu šwój wschicžny šhlieb war-

bowacj a netrebam žanu wulku wučjenosz abo wjedom-
nosz; ja nimam khwilje we knibach cžitacj a žane pe-
niesz, tajše sebi kupowacj; sčtož pshezo w knibach
leži, temu budže hlowa cžežka a won neje khmany t
wščjednemu dżetu, — a sčtož je jara mudry, tón je
pot nemdry. —

Tak ty pschi sebi swarisch a smorcisch, kaj Dunder
we ptóncisfu, hdyž je wot knihcžitanja a kupowanja
rycž, a nješt čže tebe tón lesny pschedženat hščhčen
narycžej, so by sebi žyfu knihownju satožit?!

Oh! nje! mój pscheczelo, pschedženat necha tebe
roshnjewacj, won čže jenož s dobrej radu tebi sluzicj.
Duž froym jenož jeho prawje a daj sebi radžicj. Dom-
jaza knihownja neje tajša, kaj ju knes duchomny we
swojej swicizy ma, kotraž grichiste a kacjanste a he-
brejste a wščelate knihi wščelaticž zushyč rycžow a
wščelateho wopschijecja wopschija. Domjaza knihownja
je tajša, we kotrež so biblija, spjewarste, katechismus a
druhe knihi nabožnišeho a drugeho, sa tebe wužitneho,
wopschijecja a to we serbskej rycži namataja. Tajšu
knihownju ty wjeszje hižom masč a wone so jenož
wot teho rycži, so by ty tu samu kóžde ljetu wudo-
spótnit a sebi tu abo tamnu wužitnu knižku, kotraž je
we twojej serbskej macžernej rycži wuschla, pschifupit.
We tajšich knižkach ty tež netrebasč cžitacj, hdyž tebe
nufne wščjedne dżieto na polo abo do brojnje wola.
Ale hdyž je dobra khwila, na neželach popotnju a na
doščich wečorach w symi, tehdy dyrbi domjaza kni-
hownja tebi abo twojim dżieczom abo twojim sluzom-
nym abo druhim domjazym knihi posticžicj, we kotrychž
bychu móhli cžitacj, so natwaricj a wufnyčj.

Hižom lóni je tebi pschedženat tajše knihi wufhwalit
a tebi porucžit, so by je sebi kupit. Sčy ty to cži-
nit? Ty drie kóždžicžku soboru abo tola kóždy mješaz
a t hermantkam do mjesta pschindžesch a sy wele fróčj
pola Šmoleršewej kniharnje nimo schoł abo tež nuteška
we nej pobyt. Nejšy dža widžit, so tam na kniher-
zach a na blidži leža a steja wščelate tajše selene kniži?
To su lute serbske, we twojej lubej macžernej rycži
spisane sa tebe! Nejšy sebi hščhčen ženje žane ku-
powat? — — Druhdy, hdyž sy w mješzi, na wischach
abo na hermantku, dža newjšesch, sčto dyrbišch twojim
dżieczom sobu dom pschinesz; kup jim serbsku knižku
a staj ju do domjazeje knihownje. — K hodam čžesch
ty tyčch swojich s njecjim swětelicj a newjšesch husto
s čjim. Pschifup t tym daram lubosžje, kotrež čžesch
t Božemu dżeszju daricj, jenu abo druhu serbsku knižku,
a tak sebi bóršy schifowanu domjazu knihownju na-
hromadžisch. Dyrnjež ljetša cžasžy ste byte a dyrbišch
kóždy kroschit wještje na kedybu bracj, to tebe hščhčen
necžisne a nebudješch suchi khlieb jješž trebacj, hdyž
nješotre šlieborne na wužitne knihi wajisch.

Teho dla so pschedženat smynčj nemože, so neby

swojim cžitarjam nowe serbske knihi, kiž su w pre-
dawšich ljetach abo kónšche ljetu wuschle, sa sčy dom-
jazy knihownju porucžit. To su pak sžehowaze, naj-
preby nabožnišeho wopschijecja:

Šsobudar na pucž psches swiet wot E. B. Ja-
kuba, 3 nřl. — Bibliste stawišny abo historiski wu-
čawš stareho a noweho testamenta wot J. Bartka
a K. E. Petarja, 10 nřl. — Dr. Merten Lutherowe
rošwucjenje t kščeshjanstemu dżieczu wotcžehnenju wot
K. w B., 1 nřl. — Dr. Merten Lutherowe žiwjenje
wot d. Kaniga, 5 nřl. — Sčto je to wjerne kščesh-
janstwo, 6 np. — Džertel sta wužitow wopitšwa,
4 np. — Wopommenje šmercžje, 4 np. — Wutrobne
kniži, 5 nřl. 5 np.

Knihi drugeho wužitneho wopschijecja je macžiza
serbska cžischčej dža, kaj:

Wotroha krala Žana habo zawožeño cžeršwitižki na
Lubobórtu, 2½ nřl. — Khrystof Kolumbuš abo na-
makanje Ameriki wot Dr. Sommera, 3 nřl. — Wo-
hufšwan z Dubowina wot J. B., 3 nřl. — Neželja,
kronowany piš wot B. Schwerina, 2½ nřl. — Šserbske
bašnje wot H. S., 2½ nřl. — Knež Mudre, wot
B., 5 nřl. —

4.

Jedyn, kiž krahólžam prudla lecže.

Barowski hermant bje Kolbasę* lumpak w mješzi
a nemješesche žaneho kroschka w safu, so by sebi nješch
kupowacj móht. Duž won na bohatej hašy t wošebni
swobóletanemu knesej stupi, sčahny ponižnje swój kło-
buk a refny: „najčšesjenišchi kneže, nebyšchje wy tai
dobri byli a mi hnydom 5 tolet počžili?“ „„Sčtoha
sebi myšlišch,““ wotmolwi roshnjewany tón knes,
„„wščaf ja tebe nesnaju.““ „Runje teho dla ja waš
prošču, refny na to Kolbasę lumpak, „sčtož me šnaje,
tón mi žadyn peněž nepožči!“

5.

Gubancžko. 2.

Wjez, kiž mjenju, čžini lute ranj,
Al je na meč podobna
Tola je kraj žohnowany,
Kiž so na nju sepera.

6.

Jan a pschedženat so wo protyžy rošrčžujetaj.

Jan. Wój nuts, luby wujo; wotpožoj twój mječ
a syň so! Moš mamoj wščelto hromadžje rycžej!

Pſchedz: Moje dla a pomhaj Bóh tež nuts. Hdyj je wotpuszczene, chzu ſo rady ſhwilſku poſhynycj.

Jan. Pſchineſeſch protyfu ſobu, wujo?

Pſchedz: To ſo wie! Protyfa na jene jeniczke lje to neje žana protyfa. Kóždoljetnje budže wona njett wuſhadžecj.

Jan. To je jara ſchifowanje. Ale, wujo, ſy dha protyfu ljeſſa ljeſſu wuhotowat, dylſi loni? We teſ lonſchej mi ſo to a druhe prawje neje lubito!

Pſchedz: Echto dha je to byto?

Jan. Ja chzu tebi to wupowedać. K prjenemu ſo mi to lubicj nechaſche, ſo nebjelſke a druhe ſwjate dny ſ čjerwenymi piſmami čijiſchjane nebjechu. We njemifich „ſalenbrach“ namafa ſo tuton čjerweny piſ a naſch jedyn je tón taſ nawučeny, ſo, hdyj twoju protyfu do ruſow wſach, ſo mi ſdaſche, jaſo neby to žana protyfa byta!

Pſchedz. Wſchitſón ſawocjaſt je wſchaſ čjeſti a mójeſchj wjericj, ſo je wjernoš, teho ſtowa tež protyfa ſhonicj dyrbała. Wona nemójeſche hnydom we taſ pſchiſtoſnej a rjanaj puſni t ſwojim lubym Eſerbam pſchincj, kaſ by rady chyla; maciza ſerbſka nemójeſche ju ſ jenym d.bom taſ renje wuhotowacj, kaſ ſebi žadaſche, doſelž newedžiſche. Ħacj budže beſ Eſerbami wele lubowarjow namafacj. K temu je to čijiſchjenje ſ čjerwenymi piſmami jara droha mje. Čiſaj jenož ſmjerem, protyfa ſo ſ čjaſem bóle doſpoſni. Wohladaj jenož do neje; neje ſo hjom ljeſſa ſtało, ſchtož ſy ſebi požadał? Nejeſu we nej te wot tebe a druhich požadane čjerwene piſmami a nebjelſke dny a čjerwene mjeſacj?

Jan. Haj woprawdže. To je mi lubo; njett je mi protyfa wele króć lubſcha dylſi loni! Mjei djał ſa to!

Pſchedz. Mi ſo netrebaſch podjałowacj. To je maciza ſerbſka byta, tiž je wjažy penes na to wajała, ſo by tebi a ſwojemu ſerbſtemu ludej tutu protyfu prawje rjanu wuhotowala. Ale ty prajeſche, ſo ſo cji hiſchčen njechto druheho na tei protyžy lubito neje. Echto dha to je?

Jan. Kóždemu hoſpodaſej je wele na tym ležane ſo by taſ derje Ħacj móžno wediſ, kaſ kóžde lje to wedro pane, menužy Ħacj budže čjopte aby ſymne, ſuche abo mokre lje to. To kóždy hoſpodať rady trochu predy mje, ſo by po tym ſwoje dylje na poli a we ſahrodzi wobſtaſat. Mój ſtary dylje je mi prajił, ſo jenož trebam do protyſi Ħadać, kaſſi planet kneži a ſo móžu po tym lóžy wuhudacj, kaſke budže wedro! Njett ja pytač we lonſchej protyžy a nemóžach dowuſljedžicj, kaſſi planet w ljeći 1855 kneži a to me merjaſche.

Pſchedz. Wſchaſ we njekotrych protyſach, tiž ſu poſdylſcho čijiſchjane, namafuſch, ſo je Mars knežił.

Jan. We mojej protyžy, kotruj ja mam, paſ nicjo wot teho neſteji.

Pſchedz. Po prawym to tež taſta wulfa ſchfoda neje, pſchetož ſ teho, kaſſi planet kneži, hiſchčen nihto

nemóže ſhonicj, kaſke budže wedro. To je ſtara djeſdowa pſchuwjera, mój wujo. Wjeſch dha ty, ſchto je planet?

Jan. Nie! to ja newjem; ja ſym to jenož wot naſcheho ſtareho dyljeba ſtyſchał, tiž bje jara ſhoneny muž a wele na to Ħadaſche.

Pſchedz. PoſtuchaĦ dha! Ja chzu cji prajicj, ſchto ſu planety, a ty budžeſch potom wjeſže ſam prajicj dyrbecj, ſo wone nemóža na čjoptym abo ſymnym čjaſu, na ſuchoci aby mokroci wina bycj. Te Ħwjeſdy, kotrež ſo na jaſnym wećjoru ſ nebja deſe ſybolicj widžiſch, ſu dwojaſe, abo twerdže ſtejaž abo planety. Te prjeſche menužy pſchego twerdže na jenym mjeſzi ſteja, a wobſchowaja tón ſamy porjađ, tiž hjom pſched wele tamſynt ljetami mjejaſchu. Wone ſo newercja wokoło ſlónža, kaſ naſcha ſemja, ale runaja ſo naſchemu ſlónžu, tiž tež twerdže ſteji a ſu ſame ſlónža meſche aby wetſche, dylſi to ſlónžo, kotrež nam ſwjezi a ſdađja ſo nam jenož taſ mólčže, doſelž ſu wele dale wot naſcheje ſemje ſdalene, dylſi ſlónčico. Taſke twerdže ſtejaž Ħwjeſdy ſu nebeſti wóſ, čjećeranz, koſy a t. d. kotrež ty wjeſže ſnajeſch. — Planety paſ ſu taſke Ħwjeſdy, tiž ſwoj rjađ pſchecziwo druhim Ħwjeſdam newobſchowaja, kotrymž je nebeſti Wſchedomóžny ſtwo-ricjel wjeſte pucije wotmjerił, po kotrychž wone ſhodža a ſo wokoło naſcheho ſlónčica wercja a wot ſlónža ſwoje ſwjetlo doſtaſwaja, doſelž ſu čjomwe ſwjety. — Taſlich wokoło bjeħazych Ħwjeſdom ſnajaču ſtari ludžjo jenož ſydom. Ale kóžde lje to ſu Ħwjeſdarjo abo aſtro-majo nome planety namafali, ſo jich jedyn njeto 18 lićbuje. Te ſtare planety ſo menowachu: Saturn, Jupiter, Mars, Venus, Merkur, Mjeſacj a naſcha ſemja. K tym pſchindžechu poſdylſcho: Uranus, Zereſ, Ballas a we najnowiſchim čjaſu: Zriſ, Metiſ a druhe. Wjerno je, ſo ſu tute planety, kotrež kaſ naſcha ſemja tež, w meſichich abo wewſchich koſach wokoło ſlónža bjeħaja, be wſchjemi Ħwježtami naſchej ſemi najbliſche, Ħaj wele bliſche, Ħacj žane jeniczke ſlónžo abo žana twerdže ſtejaž Ħwježta, wjerno dale je, ſo tute planety pſchego jenaf dalofo wot ſlónža neſteja, ale ſu abo taſ abo Ħinał t nemu naſhylene a ſo teho dla wſchelaſe ljetne čjaſy, ſymu a ljećjo, maja kaſ naſcha ſemja. Ale ſ teho hiſchčen nemóže nihto dopoſaſacj, ſo tute planety čjopte aby ſymne, ſuche aby mokre wedro naſcheje ſemje pſchihotuja.

Jan. Čjoha dla nedyrbało to móžno bycj? Hdyj tute planety ſwoje pſchemjenenja ljetnych čjaſow maja kaſ naſcha ſemja, a naſchej ſemi jara bliſko ſu, čjeħo dla dha nedyrbało bycj, ſo by wot nič wedro pola naſ wotwiſcho.

Pſchedz. Nie wſchaſ niħdy niž, wujo! To móžno neje! Ludžjo praja, ſo taſſi planet ſa ſydom ljet jedyn króć kneži, a ſo jeħo kneſtwo wot 21. mjerza teħo jeħeħo Ħacj do 21. mjerza druheho lje ta je. K temu

woni niest pschistaja, hdy Saturn kneži, dha je symne a mokre lieto, hdy Jupiter, dha je srienja cypłota, ale bole mokre dyili suchy; hdy Mars, tehdy je bole suchy, dyili mokre; pod knejsiwom stonza je pschi srienja cypłocij jara suchy a t. d. Zow ty widziš, so so tež stonzo f planetam licibuje, kotrej tola jadyn planet neje. Ale je dha to wierno, so stonzo jenož sa sydom liet jedyn kroć kneži? Echto dha by semja była, hdy neby stonzo kōzde lieto swoje jasne pruhi na nju płalo? Nefneži dha stonzo kōzde lieto a nećini wone, so ma nascha semja swietło, so wona so shrjeje, so na nej rosze a tyje wschitko? A praj mi dale, wujo, kať dha by to pschincz dyrbjalo, so jenož te sydom planety bychu njeschto samohle we wotpohladanju na wedro a te druhe 11 niz. Hdy by to wierno byto, so planety cypłoty abo symny, mokry abo suchy čas kōz-doljetnje pschihotuja, dha nebychmy wjazy na te 7 pla-nety ale na te 18, kotrej niest snajemy, kedjbowacz dyrbeli a ta zyła wjez f tym wedrom by so jara pscheminycz smieta.

Zan. Wujo, mi so sda, jako by ty prawo mjet. Ale praj mi tola, f cjomu dha sy we protyzy na stroni 1 stajit, so lietša 1856 stonzo knežicj budze? Njeschto tola dyrbi na tej wjezy bycj.

Pschedz. Za wjez ma so tak. Sastarsku su psches swjerne wobfedybowanja winamafali, so so sa sydom liet to samo wedro wrōci. Po tutych wob-fedybowanjach su woni te lieta do sydom rjadomnijow djielili a su kōzdemu lietu potom snamjo jeneho pla-neta dali, dokeli sebi woprjeba myslach, so tajsi planet wedro cini. Njest pať su wschitzy protyfarjo derje pscheswjedzeni, so planety f wedrom nascheje semje nećo cinić nimaja, woni su pať je sashowali, so bychu f krotim mōsli ludjom, kiž wele na to hladaja, prajicj, tajseho a tajseho cjasfa macje so nadzijecj. Po tutym wobfedybowanju a dothim shonenju, so sa sydom liet so jenajse wedro wrōci, je stolsaina protyfa hromadu festajena, kotraž na sto liet predy praji, kajsi budze kōzde lieto cjať. Stolsajna protyfa so wona pať tež teho dla menuje, dokelž so te wobfedybowanja satozujia na stolsajne shonenja, kotrej su lubzio ciniłi f tym, so su sto liet sa sobu kōzde lieto wedro napisali a f teho wuschljedzili, so je kōzde sedme lieto predawšchemu sed-memu na wedri rune abo podobne byto.

Zan. Njest ja wjem, schto ta zyła wjez na sebi ma. Praj mi pať hischcjen, schto to rjecacj dyrbi, so budze lietša 1856 stonzićto knežicj?

Pschedz. Kať sym tebi predy prajit, dha to ne-rjeka: 1856 kneži stonzićto, pschetōž stonzićto kōzde lieto kneži, ale to rjeka: 1856 je lieto schtwōrteje rja-domnje, kotrej ma to snamjo ☉, a we kotrymž budze pschi srienja cypłocij f wetscheho suchy čas a žita

mōza so runje po tym samym waschnju radzijć, kať sydom liet predy.

Zan. Mōže jedyn pať temu wjericj? Za sym wele kroć shoniť, hdy sym wedzijć chytł, kajse wedro budze, so protyfa husto tje. Mōžesch dha ty f tajsej wjestoszju prajicj, tehdy a tehdy budze deschej a snieh, wjetr aby jasne wedro?

Pschedz. Dh! mōj wujo, schto ty tola bledziš! Protyfa mōže jenož prajicj, kajse wedro bycj mōhto a kajsi cjať po starym shonenju a wobfedybowanju, ale ženje f wjestoszju, kajse budze. Zana protyfa a jadyn planet to nemōže cinić, ale jenož tōn, kiž zyty swjet, stonzo a mjesaz a hwjesdy stworit je, jenož tōn nebeski stworiciel a sderžet swjeta we swojej wschedomozy a wschedomudroszi cini kōzdoljetnje wedro. Tego dla radzu ja tebi, nespuschecj so na protyfu, ale; poruć Bohu swjeru twōj pucj a srudobu a wopomni f pra-wej wjeru, Wōh kneži na nebiu, wōn losti a wjetry wodzi a wschitke mroćelje, pucj, po kotrymž so khodzji, tym swojim siewicj wje. A duž Bože mje!

Zan. Cžafaj hischcjen matu khwilku! Za mam so tebe hischcjen wo jene prashecj.

Pschedz. Ze dha to tež njeschto tajse, schtož so tebi we protyzy na lieto 1855 lubilo neje?

Zan. Haj, wujo! Ale ja widzu f swojemu wul-temu spodobanju, hdy do lietuscheje protyfi pohladam, so je so tež we tutym nastupanju pschemjenenje stalo!

Pschedz. Echto dha ty mjeniš?

Zan. Tu steja lietša te wschelake snamenja, kotrej we njemstim kalenderu so namafaja, menujzy: rak a boran, law a waha, dwōjnifas a t. d. To so mi lu-bicj nechafše, so bie ty te we lonschej wonka wostajit. Moja luba tneni mandzelska tej jara swaresche, so tele snamenja we protyzy nestejachu a wona prajesche, so tajsa protyfa, we kotrej tute wjezy nestaja, jadyn fro-schit winojta neje. Za sebi pschi prjedu myslach, jako sebi serbistu protyfu kupich, so jadyn njemski kalender trebacz nebudu. Ale mōj f mojej Hanu f twojeje serb-isteje nemožachmōj wobstejecj a ja sebi dyrbiach njemsku kupicj, dokelž we tej wschitko steji, schtož serbisti hospodac a serbista hosposa wedzijć trebataj, hdyž so jeju hospo-darstwo se žohnowanjom a f sbožu wejz chje.

Pschedz. Za cje proschu, wujo, schto dha ty tudy bledziš? Žohnowanje a sbožje twojeho buršeho hos-podarstwa dyrbjalo wot protyfi a wot snamenjom, we tej samej sapisanych, wotwisacz? Wujo, tebi drje so diti! Ty sy so wot pschwiery sasplicj dat! To ja sebi nihdy nebych myslit, so ty hischcjen tajse wjezy wjericj mōžesch jako by wot rafa abo wot borana schoda abo wuzit sa tebe pschischot!

Zan. Za wjez neje tak smjeschna, kať ty mjeniš, wujo. Za sym wot swojeho shoneneho nebeczićseho djičeda a wot mojeje žonineje wowlki štychat, so ma

mudry bur na tute sfocjata w prothyj swjeru kedyb-
wacz. Moja żona wjeźje žane czeło neshwajša, hdyž
raf w prothyj steji; predy hač ja šyju rožku abo
wowš aby jecmeń, pohladam ja do prothy, hač we
nej žane wopake sfocjo nesteti. A hdyž čžu pčjolti
wurjesač abo młode pčjoty činič, hdyž čžu sebi žitu
rubacj dacz a t. d., dha ja trebam wedžicj, hač to f sbožu
wupane, a pohladam sa tym, kajše sfocjo je we prothyj.
Jako šo našča Marka psched postjetom ženesh, dha
je moja Hana swjeru na to kedybowala, so neby tón
kwaš na raka trechit, dofelž šo bojesche, so móhla ta
žyta žetitwa trudny kónž mječj.

Pschedj. Našč nebo džjed, našč nebo džjed!
dyrbju ja rez. Nejšy ty pohan, luby wujo, a neje
twoja žona, moja luba čjeta, pohanča, hdyž wój mje-
nitaj, so domjase žohnowabnje a sbožje wot tutych
snamenjow w prothyj wotwisujetej. Šy dha ty
ššesjšan, so newjesch: dobry a došonjany dar pschindže
wot wóža teje šwjetloszje? A newjesch ty, ščto tute
snamenja na sebi maja a ščto šo f nini wupaja?

Jan. Nje! to ja wopravdžje newjem! Ja šym
jenož wot džjeda a wowš fšyščač, so šu tute wiezy
jara wajne; hewal ja šo hšščen jenje nejšym sa
tym prasčač, ani wot nikoho šyščač, ščto raf a boran
a ryby w prothyj čhzedja. Powedaj mi to!

Pschedj. To čžu, tak derje hač ja samožu!
Mój šmój predy wot dwójakich hwjesdow rycžatol,
neje wierno?

Jan. Haj! ty prajeshč, so šu hwjesdy abo wofoto
bježaje, kotrymž planety rjekaja, abo twardžje stejaze.

Pschedj. Ja šym tebi tež prajit, so te twardžje
stejaze hwjesdy husto blisko hromadžje, jena nedalofo
wot druheje steja a so šu hwjesdarjo tajkim sebi bliskim
hwjesdam wieste mena dali, jako nebelst wós, čječ-
eranz, kofy a t. d. Runje tajše hwjesdowe snamenja,
to rjekaj, wiestja hromada abo licžba twardžje stejazyh
hwjesdow namaka šo we tym mješji, hdej pucz, a
kotrymž našča semja wofoto stónža bješa, wdej, a
tutym hwjesdowym snamenjam šu hwjesdarjo wieste mena
wot stotu dali, kotremuž šu wone, f daloka widžene,
podobne.

Jan. Ty prajišč, so semja wiesty pucz ma, na
kotrymž wona bježi. To ja nerosemju; stónžo drje
bješa wofoto semje a semja niz wofoto stónža?

Pschedj. Nje! to je wučjinena wjež, so stónžo
f mjerom steji a so šo semja wercji. Našča semja
dofelž je kulojta, šo šama wofoto šo wercji a f teho
nastawa džeń a nóz. Wona šo pak tež wercji abo
bješa wofoto stónža a po tym šo licžbuje žyłe ljetu,
a dofelž šo wona we tym čjašu swojeho bješa pschego
hinač pschecžiwu stónžu postaja, dha f teho nastanu te
4 ljetne čjašy. Tón pucz pak, kotryž semja kóžboljetnje
čjini, je podobny na došhofulojše koto a menuje šo:

ekliptika. Tuto koto je do 12 truchow džjelene a te
posnameneja šo psches 12 hwjesdowe snamenja jako:
boran, byš, dwójnikaj, raf, law, knejna, waba,
ščkorpion, ššelnit, kosorožt, wědny muž a rybi. Do-
felž pak tute hwjesdowe snamenja dla swojeje spodob-
noszje na sfocjata swoje mena f wetšča wot stotu
maja, dha to koto šo tež menuje: sfocjaze koto. Hdyž
šo njett naljeto sapočjne, dha našča semja tak steji,
so hdyž jedyn na nebio pohlada, šo jenemu šda, jako
by stónžo we boranu stejalo; a t. d. Tuto sfocjaze koto
po tajkim ničjo druhe neje, džyli njekajša wjež sa hwjes-
darjow, psches kotruž woni riad semje pschecžiwu stónžu
posnamajuja. Runje kaž masč ty na twojim čjaš-
niku žyfrowu tašlu psches 12 licžby posnamenenu, tak
je tež to sfocjaze koto tajka žyfrowa tašla sa hwjesdarjow.
A runje kaž te planety ničjo f naščim wedrom čjinicj
nimaja, tak tež te twardžje stejaze hwjesdy we tym sfo-
čjazym koli f tym ničjo čjinicj nimaja, ščtož ty we
swojim hospodaštwi čjinišč. Tebi móže to wscho
jene byčj a tež twojej lubej Hani, hač stónžo w bo-
ranu abo we ratu abo we wofy abo druždžen steji.
Hdyž jenož Bóh swoje žohnowanje f wschemu dawa,
dha budže šo wschitko derje radžj, ščtož ty sapočnejš
abo derje a f mudrosžju wuwedžesh.

Jan. Mi je šo wostudžito na twoje mudre roš-
wučenja wot hwjesdow pošluchacj. Ja newjem, hač
dyrbju tebi, kž šy hšščen tajki młody člowek abo
wobštarnemu šhonenemu džjedej wjericj. Wone móže
tola byčj, so wedro a druhe wot tutych snamenjow
wotwisuje.

Pschedj. Ščtož šym tebi prajit, to ja sebi nej-
šym nummyšlit, to šu mudrišči ludžjo, džyli mój wo-
haj šmój, wuššjedžili a sich šhonjenja tola f šapicju
nejšu. Mi pak kóždy ras, hdyž wot nebelstich hwjesdow
njeshčto čitam, do myšlow pschindže, ščtož tón Wšče-
homóžny f Hiobej št. 38, šč. 31 praji:

Móžesh ty čječeranzowe swjaštji hromadu swjasacj?

Abu tyh kofow swjaštji rošwjasacj?

Wjesch ty, tak šo nebeša dyrbja wesz?

Abu móžesh sich kneštwa na semi postajicj?

Ščto je tak mudry, so móht mročelše račnowacj a
wózne kšoby na nebešach šajpacj?

Ščtož f tym Wšchemóžnym šo čže wadžicj, nedyrbšaj
wón jemu wopokasacj?

A ščtož mudruje, nedyrbšaj jemu tón wotmošwicj?

A kóždy budže derje čjinicj, hdyž šo we ponjnoszji
psched nim žhila a f Hiobom pošnaje: „Ja čžu swoju
ruku na swoju hubu pokožicj, ja pošnaju, so ty wschitko
samóžesh a nejšym jo rosemil.

Jan. To je wierno!

Pschedj. Haj! Šamen a šhwalene budj jeho
krafne meno wječnje!

7. Gudanczka. 3.

Mamli łopeschta,
Gzi wonjam renje,
Zako khorosz me
Niewitasz rad zenje.

8. Dziwne liczbowanie.

Nebawno pschindze kóblczanski knes liekar do Mieczej, so by tam dziejom jietra schjesepil a blichu żony hijom se swojimi dzieciami we koczimi shromadzene a czachu na neho. Przenja pola burjom bedziache Weluschkez Hana a mjejesche swoje przenenarodzene na klini. A nej stupi knes liekar a praszka so: kak starj bje wasch maty hólecz? Weluschkez Hana pichemykli sebi tu wiez khwilku a wotmolwi na to: hdyż so Pawlitez brzeń saso wotpali, dha budje maty Zant lieto starj!

9. Knes Kunz s Kaufungen, rubeżnik saksionskich prynzow.

Hdyż tež nihto wot was, lubi chtarjo, neje w Altenburgu pobyt, dha sje drje tola wot tuteho płódnego rjaneho altenburgiskeho traja płyscheli. Wón nedalofo Lipsta k połonju leži a mezuje s naschim saksionskim kralestwom. We starych czachach wón tež pod kneżstwom saksionskich kurweřchow stejesche, kosiż jon posdżisko saksionskim wójswodam pschepodachu. Wopomnienia hódnj je tón kraj ja naš Eserbow, dofelż w Altenburgskim we starodawnych czachach tež Eserbjo bydlachu a njetziŭchi tamni wobydlerjo swójsz splash wot tych samych maja. Altenburgsyz drje žane serbste słowczko wjazynerycja, wóni su so žylje pschenjemczili; ale jich draszenje, jich žylje waschnje we wschjednym žiwenju, pschischczijnach a kwasach na Eserbowstwo dopomnja.

Psihi spoczaiu lieta 1455, po tajkim psched schtyrta lieta, byblesche na hrodzi, kiz je na wyšotej hórzy pódla mjesta Altenburga natwareny, kurweř saksionski, Bedrich czihi se swojej mandzijskej Marschu. Wonaj mjejeschtaj dweju prynzow, Ernsta, kiz bje tehdy 14 liet, a Albrehta, kiz bjesche 12 liet starj. Tuteju prynzow lubowaschtaj wobaj starschej s wutrobnej luboszi a czechnischtaj jesu horje se wschej kscheszianskej pobożnoszi a swjernoszi. Woschbie Marscha, ta pobożna kurweřchowa, se wschej macjernej luboszi na swojimai synomaj wišasche. Tej dziełzi bjeschtej jeje wutrobny weselje a rabosz. Jesu dla pak bu wona do głubokeje srudžby stajana, dofelż buschtaj jej we nozj

wot 7. do 8. julija 1455 na leśne waschnje rubenaj. — We tamnym czasu semenjo we njemskim traju wetšchu móz mjejachu, dylili dženša, hacž runje ju tež dženša nejsu žylje shubili. Woni tehdy na swojich wyšotich hrodach bydlachu a rubežne žiwenje wedžichu. Woni sebi wojakow djeržachu a, hdyż bje wójna, s tymi samymi kurweřcham abo kralam abo thježorej sa wještu sdu k pomozh czechnichu, a, hdyż bje mjer, wšy a mjesta a ludzi na drohach wurubjachu. Tajki semjan bje tež Kunz s Kaufungen, muž šlyny a saszadžity na swontomnym napohladi, falschny pak we swojej wutrobi. Wón bje hijom we wele wójnach šobu pobyt a bje pschezo temu štužit, kiz jemu najwjazynenes placjesche a naposledt tež na dwór saksionskeho kurweřcha Bedricha pschischot, kiz bje sebi jecho sa domjazeho marschala pschistajit. Zako bje kurweř se swojim bratrom Wylemom, wójsvodu we Saksionstej, do wójnj pschischot, buch wot Wylemoweho wójsa rycerzskubta, Kunzej kuschaze a we Thuringskim ležaze, wupuszene, wot Wylema sebrane a wještemu s Wighumej barene. Kurweř Bedrich pak we swojej dobroczijnoszi chyzsche Kunzej tutu jecho schtobu wurunacz, a pschepoda jemu sdošwane s Wighumowe rycerzkubta, kotrej w Mišchonskim ležachu, na tak dotho, hacž swoje thuringiske saso nedostane. Zako beš tym saksionski kurweř Bedrich a wójswoda Wylem mjer sejinischtaj, bu postajene, so dyrbja so te rubene rycerzkubta swojim wobšedjerjam saso daci. A po tajkim dyrbjesche Kunz swoje thuringiske a s Wighum swoje mišchonske kubta saso dostaci. Kunzej so pak to nechasche; wón chyzsche wele bóle Wighumowe mišchonske sthowacz, dofelż biechu liepsche dylili te, kotrej wón w Thuringskim wobšedjesche. Dofelż knes Kunz so kurweřkej pscheczijnwesche, puschci tón jecho se swojeje štužby. Košstobeny a roshnjewany psches to wschitto, swaresche knes Kunz na kurweřcha, pišasche jemu listy, we kotrychž wón jecho hanesche a wobštoržowasche. Dofelż pak ani na puczju škoržby ani s mozu niczo došpecž nemožesche a kurweř jemu swójsz kraj sakasa, cziestasche wón do Gžjesseje a sšadowasche tam s njekotrymi saksionskimi semjanami, kosiż biechu na kurweřcha sli a s jecho traja cziekali, stu radu, kak bychu so na hłowi a czieli kurweřcha weczicž móhli. Tón pak bje wscheje staroszi a bošoszi a bje prait, jako jemu k wuschomaj pschindze, so chze Kunz nišchto pscheczijnwo nemu wuwesz: mójs Kunzo, gładaj so, so mi ryby w hatach nespališ! Knes Kunz pak se swojimi towarščami w Gžjeskej wotczakowasche prawy czas a pschichotowasche wschitto na to, so by kurweřkej njekajtu prawje wulku kschimdu sejinil a jecho we najhlubškej wutrobi franit. Wón derje wedžijsche, kak wutrobnje kurweř swojesu synow lubowasche a teho dla bje sebi wumyšlit, teju jemu rubicz. So by to wuwesz móhl, bje wón jeneho swojich štužomnikow, leśneho a beššwjedomniweho pachota

pod slubenjom dobrego saplacenja, naryčaj so by tón hlađak, hač neby w altenburgskim hrođi nječajšu službu dostaj mólk. Tótón, s menom Hans Schwalba, bje šo tež do Altenburga podał a tam na hrođi jakošnje storžł, so je khudy cłowet, so hnidjen žanu službu nenamaka a bje Bože dla prošyl, so bychu jemu tola nječajšu službu dali, so chze tu najnižšu raby na šo wsacj, hdyž jenož khljed sa nju dostane. Kurweřhowa Marscha, kotrejž bje prošwa zurnika poweđjena, smill šo nad nim a pschifasa, so bychu jeho sa pomoznika we kuchini postajili. Hans Schwalba bje weřet a po šdacju dżakomny sa tu młofž kurweřhoweje a cżi-nesche swoju službu tak šwieru, so ničtō tu najmehke na neho pschinež nemožesche. Wón bje swólniwy a pilny a dżesche žonam a mužam w kuchini a wschitkim na žylm hrođi k rukomaj, so šo ničtō ničō sřeho wot neho nenadżjesche, ale wschitzy jeho křwalachu. Ale na jasytu mjed, we wutrobi jjed. We potajnym djeržesche wón s Kunzom a dżiesche jemu powesjje šobu, ščo šo na hrođi podawasche. Kunz, křž šo šrabzu na hrođi Rohrenu pola Frohburga sadjeržowasche, pschindje wot tam do šahrody, křž bje wokoło altenburgskeho hrođa, a tam šo wón s Hansom w nozy treči a s nim rořryčowasche.

Na tajše wařnie bje kneš Kunz psches swojeho lubeho Hansa nashonł, so kurweř do Lipska po-
jjedje a w nozy wot 7. do 8. julija domach nebudje; dale, so šu druřw wořebniřki ludžjo, kaž komornizy a jich žony wečor teho šameho dnja na wulku hořžinu k altenburgskemu mješćžanostj pscheproschenti, so po tajkim kurweřhowa se swojimai synomaj šama luttu na hrođi wořane a žyl hrođ jenož wot stareho wro-
nika a wojaka wobwachowany budje. To bje prawy šladny cjař sa teho šařatkeho, po wečženju lačneho, Kunza. Wón se swojim Hansom wiřo derje mot-
rycja, wsła dżewecj pomoznikow, beř kotrymž bjeschaj dwaj semjanaj Wylem s Rosen a Wylem se Schönsfeld a pschindje wečor 7. julija do šahrody pōdla alten-
burgskeho hrođu. Gžicha nōž se swojimi křidkami mjeřto a hrođ křjesche, jako šo to šadleřko slych ru-
bežnych ludži pschi murji šhromadżesche, kotraj šo psches šahrodu cžehne. Wschitzy w mjeřti we mjeri wotpo-
czowachu a we cžichtim španju ležachu. Tej kurweřhowa bjesche šahje do šoja šhta a pōdla neje we bliřkeř komorzy jeje šynaj špařhtaj. Gžichi mjer toko wokoło
hrođa knežesche a jenož s daloka bje piřsanje heržow šřyschecj, křž we domi mješćžanosty weřete roneřta k rejam piřsachu. Jako bje jidnacje wobito, wotcżini
šo we tej řwi, pōdla kotrejž młodaj prynžaj ležeshtaj, wōkno a jena ruřa puřchj s neho rjebel delje, křž bje s šojow twerdžje hromadu wity a pľecženy. Š blisřki
řertow šahrody řtup Kunz a ljesesche, kaž kōčřta, na tym rjebłu horje. Jako bje s wōknom nuts řaljeř, řtup wón s pomozu swojeho lubeho Hansa, křž bje

to wōkno woteřnik a rjebel delje puřchjřł, do komōry, we kotrejž prynžaj we drjemanju ležeshtaj. Priene, šhtōž Kunz njeř cżinische, bje to, so wōn te durje, kotrejž do šparneje komōry řurčmethoweje weđjechu, řa-
řadži, potom tymaj prynžomaj, kotrajž nařtōženaj wo-
tucjřhtaj, a nemedžo, šhto šo řtawa, wōkacj chyschaj, řubu s rubisčejom řatřka. Na to wsła wōn jeju, do-
řelž s dobrym řobu hieř nečaschaj, pod pažu a puřchjř šo řařo po tym řojanym rjebłu delje do řahrody, hōžej
jeho pomozniřy na neho cřařachu. Kurweřhowa pak bje tola wot wōkanja řwojeju řynow a wot hary we řuřobnej komorzy wotucjřta a do neje chysla. Jako
pak durje řantřene namaka, wōlasche wona s řyřei řchju a wotcżini wōkna. Ale kař šo wona řrōži, jako
řow wōhlada cřloweka, křž jeju řynow djeržo na rje-
belu delje ljesy. Š mōžnym řľakansjom a řuřy řa-
manjom prořšesche njeř ta wōřha mačř wo řwojeju řynow, a lubesche wele penes, hdy bychu jenož řeju na
potoj wōřajili. Ale šhto mōjesche řwierdnenu wutrobu beřbōžneho Kunza hnučł! Jako bje wón do řahrody
pschřřok, řhrabny wón teho młōdřeho, Albrechta, řadži
jeho k řebi na řonja a jješasche s nim precj do ra-
bensteinskeje holje, so by s nim na najbliřřim pučju do Gžej pschřřok. Kaž bje wotryčane, tak tež taj
dwaj druřaj řemjanaj s Mořen a se Schönsfeld cżiniřhtaj, wsaschaj teho druřeho prynža Ernsta k řebi a podaschaj
šo do žwikawřskeje holje, so byřhtaj tam psches wōgt-
landři řraj pučřowatoj a potom s Kunzom řařo w Gžieskei hromadu trečřkoj.

Ředzy bjeschu rubežniřy pod řrywom cżjemnořje s řeje hrođowisze řahrody cżeknyli, dža kurweřhowa, tōn
wulki řtrach, we kotrymž jeje řynaj bjeschaj, wopom-
niřki, ludži wubudži, křž hřščjen na hrođi bjeschu a pōřta do mjeřta a da rořřčerticj, šhto bje šo řtao. Řjekoiř šo na řonje řynychu a sa tymi rubežnikami
cjerjachu, njekoiř tu beřtōřřtnu kurweřhovu tōřř-
towachu a njekoiř šo na mjeřti k kurweřčej do Lipska
podaču, so bychu jemu tu wřej řewili. Tōn tež řny-
dom řpōřna, so to ničtō druři neje był, džili Kunz s
Řaufungen a dawasche řrutu pschřřasnu, šo durbja
tych rubežnikow wschubřom pyřacj, šo dyrbi šo se
wschjemti řwonami we mjeřtach a wřach řwonicj a šo
cži řřōřniřy, hōžej šo trečřa, řopanyř. Hans Schwalba
pak bje šo, jako bjesche Kunz cżeknył, řařo do řwo-
jeho řoja řehnył, jako neby ničō s řej wřegu cżiničř
mjeř a řebi myřłł, šo chze šo pschi řľakniřkim cřařu
sa swojim kneřam do Gžieskeje podacj.

Tótōn jeho kneř, Kunz s Řaufungen pak bje beř
tym řylu nōž pořpōči jješal a we řaniřch hōřžinach
hač do wokołisze mjeřta Elterleina pschřřok. Doleř
widjřche, šo ničtōn sa nim nečřerj, a dořelž mjenische,
šo budje w hōli mjeřy psched řōžnym nadřadom, wōř-
řantny wōn řařacj a řonjomaj řuff wotpōčřinka po-
pschecj. Wón řtup teho dla se swojeho řonja a wot-

uskocij to tež swojemu rajtnikej s menom Schweinik, kiz s nim bje. Tež dowoli wón temu mlódemu prynzaj, so smje do bliščich kerkow hieč a sebi tam truščalzy pytarčj. Wón sam pak cizny so na jenu travu, so by sebi s wešelom rospomnik, tak derje bje so jemu jeho šty skut poradjit. Mlody prynz Albrecht wofoto po holi tam a sem khodjo a cjerwene truščalczi schcipajo a se srudnošju na swoju macgerfu spominajo, treči na jene dobo na jeneho wuhlerja, kiz šredj holje wuhlje palešche. Jato wón teho wuhlada, masaneho wot swojeho cžornešho djela, nastroži so wón woprieda. Ale bóršy stupi wón melcjo k nemu a reknj: pomhaj Bóh tebi a pomhaj ty mi; wumóž me, ja hym prynz Albrecht, hym saksonšeho kurwečja; zusy muž je me w nozy šroda mejeho nana rubit a Bóh wje, hđe čže me wón weš. Ja so psčed nim boju. Tón wuhleč, kiz teho mlódeho hólza, jeho wošebne fufnje, jeho newinoštej wocij, s kotrejuz so bylly konjachu, wohlada, a tu naležnu próstwu teho sameho škýšesche, a kotremu so to hnydom šasche džiwno byčj, so zusy kneš s tajnim hólzom na potajnyh pucjach we holi wofoto pucjuje, wjeresche na mješje tym słowam teho mlódeho prynza. Wón so naprašča, hđe tón zusy kneš je a jato bje prynz Albrecht to jemu prajit, šhrabny wón swoju wullu heju a djješche s nim. Bes tym pak bje wón swojej žoni pschifajnu dač, so by wona po waschnju holanistik wuhlerjow šušodam psches bicije na šhtomy to bes nimi wotryčane snamjo dač, so bychu jemu k pomogy šhwatali. Žona to cžinesche, kaj bje sej muž pschifalak, dočelj sebi myščlache, so su drie rubežnizy we blisfošji a cžjeresche šylnu haru. Tón wuhleč pak s menom Jurij Rowat, so nekombješche ale šhwatašche, so by teho rubežneho semjana popanyk. Kunz, ležo na trawi a driemajo we swojich myščlach, so nemato nenaštroži, jato teho cžorneho wuhlerja, kotrehož tón mlody prynz wedješche, wuhlada. Wón špieschnje horjeitocij a so špusčjo na swój wótry meč, teho wuhlerja s lóštim pschewinyncj myščlesche. Alle hraj! hdyž wón Jurij Rowatej napscheciwo štapasche, dha tón se swojej heju bes bojofšje na neho djješche, jato by hižom we wele bitwach byk. A Kunz, kiz bje swoj meč wučajnyk a jenu króčel do sad stupit, so by so rasej wuhlersteje heje wuwinyk, sawi so se swojimi wotrohami do njekasheho kerta a padže na semju. Jato to Jurij Rowat widjšche, djješche wón šylnje na Kunza a bijesche jeho se swojej heju, so tón sabj stanvej. Kunzowy rajtnik, kiz bje trochu do boka šaschoč, pschibjeja na wołanje swojeho kneša k pomogy, ale tež czi šušodni wuhlerjo pschibjejaču s šhwatom swojemu towarščej na pomog. Duž dołho netrajšche, dha lejšche kneš Kunz pschewineny a šwiasany na felenej trawi a jeho rajtnik pódla neho!

Šhto pak njest cžintej? Jurij Rowatwedjšche radu.

Wón a jeho towarščjo newišču sebi šhwille, so myčj a rebjizj wot swojeje wuhlersteje cžornošje, ale wont šadžichu teho mlódeho prynza na Kunzoweho konja a kneša Kunza nušowachu woni, so by stanyč a cžjerjaču jeho šwiasaneho se swojim rajtnikom do bliščesheo mješta, do Grünhaina, hđež wobeju šubnistwu pschepodachu. Najweščlisch wot wščitlich pak bje mlody prynz Albrecht. Wón so wešelesche šascho dom pschincj k nanej a k macerji, a wón nepschida, so by so wuhleč Jurij Rowat domoj wrocit, ale wobstejšche na tym, so by šobu do Altenburga šchoč. Tak teho dla tež druhi džen dopolnji wulki a weščely cžah do altenburgšeho brodu cžehnišche. Mlody prynz Albrecht šedjšche na konju a sa nim djješche wulka cžjéda ludji, šotšj bječu so jemu na pucju pschifantnyli; ale jemu k prawizj djješche se swojej móžnej heju Jurij Rowat, tón cžorny wuhleč, kiz bješche jeho s rukow nepscheczela wošwobodžit. Kaste bje to šweščelenje na hrodzi, jato so tón mlody prynz strowy a cžerstwy šascho domoj wrocjšche. Žeho macj Marscha, kiz bje tawšynt šylow wo neho štakak, oh! s šastim šadowanjom wona jeho škonja šbeje a s kastej wutrobnej radosju wona jeho wofotšowasche! A kaste bje to powedanje, jato prynz Albrecht na Jurija Rowarja pošasowasche a prajesche, tón je me wumóht. Tón bu pak s wulkej cžesju witanj a jato so kurweč po dalškej rošprawi wobhonojowasche, kak je so wšcho štak, sawoša tón cžumpajo swoju lubu heju: Kunza hym ja krašnje tryllowak. Tuteho šlowa dla pschilasa kurweč so dyrbi Jurij Rowat pschichodnje to meno: Jurij s Tryller wej a wotpusčejj jemu, so by sebi jenu hnadu wu:rošyk. Tón ponižny wuhleč pak wuprošy sebi jenož, so by jemu wotpusčejene byko, we tej holi, hđež bje teho prynza s rukow Kunzowyh wumóht šwobodnje wuhlje palicj. Kurweč so šmjejo dla tuteje ponižneje próstwy dowoli jemu wišo a dari jemu a jeho potomnikam k temu hiščeje šwobodne wulke burške kublo we Škertšbachu pola Žwikawy.

Tón mlódi prynz bje šascho namakany, ale hđe bje tón staršči, Ernst, wostak? Weščelje staršcheju bje wulke, jato teho jeneho swojeju šynow šascho stroweho pichi sebi mješeshtaj, ale jeju starož a šruboba bje hiščien wulka dla teho drugeho, wo kotrymž hiščien ničto ničto newedjšche, hđe bje wostak. Žeho bješhtaj knešaj s Mosen a se Šchönfels šobu wšakoj a snim na druhu stronu cžjekatej. Wonaj nebieshtaj dalofo pschichotaj, dha wonaj škýšeshtaj, so so na wšach, hđež nimo jječashhtaj, wščudjom šwoni a šteho wonaj šhubashtaj, so je jeju žyła wječ snata. Žeho dla so wonaj dale newjerišhtaj, ale so se swojimi šlužomnikami we jenej škalobit nebaloko mješta Hartenšaina šhowashtaj. Tam wot hłoda cžwilowani a šóže wofomifenje we štrachofšji, so jich ludžjo namakaja, wobšantnychu wont, so na hnadu podacij. Wont poštachu do Žwikawy na

hamstkeho hetmana jeneho wot swojich služomnikow a dachu jemu prajicj, so chzetaj prynja Ernsta swobodneho puschecicj, jeli so jima wotpuschjene budje, bes khostanja se saksionskeho kraja do Gjesseje so podacj, so pak budjetaj teho prynja a sameju sebe stónjowacj, hdyj jima swobodnosť dowolena nebudje. Na to zwislawski hetman jeju wumjenjena dopelni. S Mosen a se Schönfels a jeju služomničy cjechniču do Gjesseje a prynj Ernst k nanej a k maczeri do Altenburga, hdyj bu wekełof starscheju njett dołonjana a njekotra dźakomna modlitwa wot pobdžneje kurweřhoweje temu Knekej spjewana, kiž slu radu słych nepschecjelow slemi a tym swojim pomha se wscheje nusy.

Schtoha pak je so k Runjom, tym rubežnikom, stało? budjecje wy so praschecj a sjeho pomocnikom Hanšom! Runkej bu 15. julija 1455 we Freibergu, hdyj bjesche k wotšudjenju dowedženy, hłowa wotcjata. Hanš Schwalba a rajnik Schweinitz buschtaj wot schyrjoch konjom rostorchanaj. S Mosen a se Schönfels buschtaj wot Albrechta a Ernsta po šmerczi jeju nana wobhnadžanaj. A ty, mój cjtatarj, hdyj to wopomniš, schtož sy njet cjtat, schto ty prajiš? Wsmi sebi se swojeje domjazeje knihownje bibliju a wopomni to, schtož steji: Pschist. Salom. staw 26, scht. 27.

10.

Gudanczk. 4.

Prjedu mjašo, sadu mjašo,
Škredža drewo, želešo;
Wóbla wróny šchromadja so
Byrobu šej pytajo!

11.

Jedyn, kiž pšy sa wopuschje wjasa.

Golanstki bur, Watuschz Mótš, pschicnje nedawno jenu šobotu do mješta k kopornikej a chze jenu staru pónoj vřchedacj. Schtoha placicje sa starj kopor, prascho so Mótš. Nowy kopor placji 12 uřł, starj 8 uřł, rečne kopornik. Na to Mótš swoju pónoj da a kopornik ju pschewaji a praji: šydom puntow wona cječne. To možno neje, mōrczi Mótš; ja šym ju domach wajił a dha cjechniče wona džeřacj puntow. To by bylo, wotmolwi kopornik; kał daloko do mješta macje, luby pschecjelo? Ařt hodžiny, wusna so Mótš. Mō, rečny kopornik, newjesje dha, so je kopor, hdyj so neše abo wese na kōžbu hodžinu wo punt lōji? To by bylo! džiwa so Mótš. To hiščojen nešym wedžił. Šail to mi wjerceje, wotwerdži kopornik, ty macje nowu pónoj, wona njett waji 15 puntow, a hdyj ju domach wajicj budjecje, budje wona wjesjis jenoj 12 puntow cjeřta.

12.

Přchasz a přchafne koleřko.

Hdyj Hejduřkež kmōtr to napřsmo cjtta, dha wōn šnadj protyfu sasio s rukow položi a drje s nudrym mřnenjom swojich ščerych wobwecjom rečne: Šlaj wschaf, hlaj; pschēdženaf, abo tōn, kiž protyfu piřche, chze nař wuřicj pschasz a kał ma jedyn koleřko štajicj a ludjekku kłaz a tajke a hinajse; ja chzu hnydom Mōts Zunka rjekacj, hdyj je tōn hdy sa koleřkom šedžaf a pschadł. Ale, luby kmōtře, praju ja, cžataj šhwiltu, cžitaj jenož dale. To mi do myřlow nepschindje, so bych wot tajkich wjezow ryczał, kotrež ja nerořemju. To neč bledžakojo cjinja, ja nřz. Wudry hlaba so tajkich ryczow. Prawje pak masch, so hiščojen ženje nešym žanu nřtu pschadł.

Schtož ja chzu, to je njeschto druhe. Pořłuchajcje jenož, dha budjecje je wedžicj.

Nesje dha wy so ženje sa tym prascheli, kał dořho to je, so šu lubjio len, wotmu, konopej pschasz řapocjeli a schto je řjene pschafne koleřko wudžjelaf? Abo řje wy sebi myřłili, so šu lubjio hnydom tajke řhumschne koleřko mjeli, kaž njett řony a řolzy, hdyj na pschafu džeja. —

Šm; hm; njett newjesje, schto prajicj. Šlascje, to chzu ja wam wupowedacj kał derje hač mōju a kał, kaž my to se stawřsnow stareho cžafa wjemj.

Sřwjate piřmo praji, so řjenaj cřlowekaj řebt řigowe řřje wokoło řiwota řwjajšchaj; to bje jeju řjenaja řuřnja. Žako buschtaj pak dla řwojeho řrjeřa s řarabiřa wuřnataj, jako řwoju řolu wobbžjelacj byřbeřchaj, na kotrejš cřnje a wōřty řořichu a jeju kałachu, dha drje bōřy řhonřschaj, so na tajkej řuřni doř neje, a duž cřiniřchaj řebi řuřnje s řožow řwjeriny.

Tajke řožane řuřnje so pak řjentim cřlowekam dořho lubicj nemōžachu; te bjechu abo cřople abo nečřste a řłofacj so wone teř nedachu. Teho dla woni na druhe myřłachu. Žasne a řřane barby pak so cřłowřstmař wocřomaj wot řpocřka lubjachu. Hdyj teho dla cřłoweřojo řřane řřane řtacřki wohladachu, kiž řwoje řrasne a řřane řerjowe řuřnicřki mjeřachu, dha so wjesjis we řyř hōřbyř wutrobach to řabanje mōanje hiřasche: oh! hdy bychmy my tola teř tajřu řřanu řřanu řuřnju mjeli. A hdyj je řo jenož we tym cřłoweku tajke řabanje hiřařo, dha jeho mudroř hnydom na to pomyřli, kał by to řamo řpokořila. Pořłuchajcje njett, schto řo se řaryř cžasow poweda, kał we tej wjeřy cřłoweřojo řu řřuřowali.

Egipcjenjo a Gřicojo stareho cžafa, a Čhineřojo, řotřji w Ařřej bydla, a Řeruanajo, řotřji w Americy řwoje wobřblenje maja, cři wřchityz praja, so je cřłowek pschasz wuřnył wot mařeho mudreho řworencřka, menuřzy wot pawła. Čřoho dla dha niř? Je to řa- nřba řa cřłoweka, hdyj wot řřotu njeschto wuřne, řo-

kretnu je Bóh tón kneš bjlwne bary bał? Bóh chyt bač, so by tak njetotry próšnik a ljenik wot mrowje a wot pčojkŭ wutnył pilnoš we bjełst a slutniwoš, s kotrejž ma potrebu nahromadzić a sa slywaš t radži djerzej! Neje dha to t wjeranju, so je pilna hospoŭa, hdyj je pawka wbdžila te cjenke nitki pawčjiny tkacj, šo na to dopomnila, kač by tež s włóšna sčtomow a s wołmy wowzow tajse nitki pschhotowacj a t tolschim nitkam hromadu werczej móhła?

Zako bjechu cjlwefoŭo tak daloko, so webdžichu cjenke nitki swerczej a je tak dołhe scjinič, hač jenož chychu, dha wont wjeszje potom bórsy wrecjeno wunamafachu. A temu pschindže, so wont sa tym pschindžechu, so len, hdyj je treny, t rjanym nitkam šo pschaz hodži a tak naska tón drohi, naskim Šerbowkam tak luby khumšcht pschderjenja.

Rajski stary khumšcht to je, to je s teho wbdžici, so šo praji: Naema, šotra Žhubalkajnowa, mišchtra wšchelaŭeho džiela kopora a jeleŭa, wot kotrejž šo 1. Móš. 4, 22 poweda, je jón hžjom móhła. Tón najstarschi spjewat grichisteho luda, s menom Homeruš, poweda, so je macj Nawstfaje purpurist wotmuu s porstami pschadta. Teho runja šo dwje grichistej žont, Helena a Penelopa menujetej, kotrejž pschaz a tkacj móžschtej. Hžjom saŭstarku Genizisžy, kotšž we Tprušu a Sidoni bydlaču, rofemlaču rjanj plat, byssuŭ me-nowany, pschaz a tkacj. Tajski plat wont s cjerwenym purpuruom barbjachu a s nim wont swoje witolwanje cjerjachu. Tajku suknju s purpuristeho plata mjejeŭe Jofes, syn Jakubowy, a teje sameje dla bjechu jemu jeho bratšja sawistni, so jeho stónzowacj pytachu. Tež beš israelskimi djeržimi bjechu žony, kotrejž pschaz a tkacj móžachu, hač tež žane tajse pschafne koleŭa a žane trošna nelnajachu, kač we njetzišchim cjašu šo beš nami namafaja. We 2. knižach Móššafowych 35, 25 a 26 cžita šo, hdyž šo wot skadowanja t Božej hječci rycji: „Kotrejž bjechu mudre žony, te pschebdžichu se swojimaj rukomaj a pschineŭechu swoje pschebjene wjezy wot žokteje žiby, šcharlatoweje, rōžoweje cjerwe-neje a bjeleje žiby a kotrejž jene tajse džielo mjejachu a t temu hotowe bjechu, pschebdžechu kosaze kosmy. — Wola starych Njemzow bje jara cšfna wleŭ, sčtōž mó-žesche pschaz a tkacj a hžježor Korla wkiŭ pschitasa, so dyrbjachu jeho džōwki to wutnyč. Hšchcjen we poŭdžischich cjaŭach šferschcžiny a kralowy tajse džielo sa cšfne džielo djeržachu a šedžachu s kudžekwu w sumi sa khačlamy a pschebdžechu, runje kač njeit sa cšfne a kneisje plačji, s lahodnymi porstami dječ a tylacj. Tež naski Šerbjo nejšu tak hłupi bułi, so nebychu šami swoje šutnje šebi tkali a to t temu trjebne wu-pschadli. Hdyj swoje wowzy w selenych dołach a na tucjnych kufach paŭechu, šu nasche Šerbowki pre-

dawšchich cjaŭow swoje cženke a židžane nitki pschadke a t temu rjane šerbise pschšpolo spjewafe.

Wele tawšynt liet šu mužojo a žony pschadli a nejšu ničjo wo tym webdžili, sčtož dženšniŭchi dječ žana wowka a žana koleŭka neby parowacj chyla. Stari wtožo s wrecjenom swoje pschazy djeržachu a na kotwrot abo na koleŭko ničtō neby šo dopomnik. Hakle 1530 bu pschafne koleŭko wunamafane. Tehdy menužy bje we brunšwistej wšy, s menom Watten-büttel, mudry muž Jan Žürgens žyw. Wōn bje rješ bał a šnamenik, wustojny a wuŭšikny we wšchch khumšchach a tón swojej lubej žoni t polōženju jeineho džiela koleŭko mudžela, kotrejž bje šebi we swojej mudrej hłowi wumyšlił. Dženšniŭchi džen hšchcjen w Watten-büttellu ta hžježa stejt, we kotrejž je wōn bydlik. Wona je njeit forčžma, kotraž ma we swojim woponi pschafne koleŭko a dyrbjat sčtō wot waš hdy tam pschincj, tōn neč t cješji Žana Žürgenska schlenju wina abo piwa wupije. — Tuto priene pschafne koleŭko neby tak dokonjane a hmane, to šo wše, ale jako jenož bje wunamafane a po šwjecji snate, dha jow a tam šo mudri mužojo na ne dachu a je bóle widoŭpolniču, so wone tajse šo scjini, kač njeit je a kač wy je njeit, Šerbjo a Šerbowki sa khačlemi šejo macje, so renje bórcži a šo njetotry schcžen na nim wupšchdze.

Jow móht ja saŭstaci. Ale ja čžu hšchcjen pschi-spomnicj, so je we lječji 1714 a 1724 wustojny dreschler w Niemeŭgu koleŭko s dwjemaj žywkomaj wunamaf, so šo na nim s wobimaj rukomaj pschaz hodjesche a so stej jedyn duchomny Trefurt w Hanoverstej a tšchet s menom Šlohr w Šafsonstej wo wudokonenje kotwrota šebi wulku prózu dawakoŭ. Mena tajkich wo pschazy a pschedenje wyšoko sašlužbnych mužow durbi tōždy muž a tōžda žona, tiž raby pschdze, we džakomnym wopommenju djeržecj, teho dla je pschebdenak tudy na nič s dobrym wotpohladanjom špomnik.

Sa pschelcžje a pschafne koleŭka je pał njeit šrudny cjaš. Neje wjerno? Pschedenjo mačo pčacji a džielo je žabne a drohe. Teho dla koleŭka tak weŭeke wjažy nebórcja. Stari ludžjo móža šo dopomnicj, so bje pschi pschebdenju dobra warba a njeit šebi žona ljeby šōł wupšchdze, hdyž šo na šawku šyne a pilnje pschdze. Wot jeneho lieta t druhemu je huŭeniŭšo a tam a šem maja myšlje, se swojimi koleŭkami khačlje tepič a šebi štwu šrjecj. — Na tym, prajšich ty, mudry kmoŭe, šu te pschafne mašchiny wina, kotrejž kšudym ludžom khljeb precž beru; precž s nimi! Te tak wele pschadu, so šo ničjo wjažy newarbuje, hdyj jedyn s ruku pschdze. — Sa pał cži wotmolwju, to je wjerno a neje wjerno. Š mašchinu drje šo wele pschdze, to je wjerno, ale to pschedenjo tež ničjo hōdne neje, to je cženke a lōhke a nedjerži ničjo. Teho dla tež tkaly wele wo ne nerobja.

Mudre hospody teho dla bjeły płat, kiż je s pschędjena, s maschinu pschędzenego tiany nekupuja ale jenoż tajst płat hladaja, kiż je dżietany wot pschędżana, kotrej su pilne ruki pschelczow pschadse. Duż wy herbiste pschelczie, nesańskie pschasz a nepuiskcze nadżiju, so też sa waś jako ljejsche czaśy pschindja, hdej bwdze so też sa wasche symste dżieko, kotrej sa czoptymi łhachlemi sedjo pilnje wobstaracze, ljejscha sda płacizci. Sserbjo masa dobrotu łhwalbu se starach czaśow sem, so mōža derje pschasz, tutu łhwalbu sebi łshowajcse!

Schwórczo, bórczo, schjebotajo

Šycza wasche kolejta,

Khmana pchasa dyrbi hrajo

Šicj wot ruki holecja.

Spseschna ruka łhwalbu dawa,

Nech je wulka abo mała

A tak psches to kolejto

Mosje domej boħaśwol! —

13.

Šudanczko. 3.

Šchtōž so cżini, neħa jo,

Šchtōž so neħe, neħa jo,

Šchtōž so treba, newje so.

14.

Róždy swoje lubuje.

Dwał Kuficjanaj rosręczowaschtaj so, šhto na nas-kepe šlodji? Šdyž mi moja Marscha hubtu da, walt tón prjeni, dħa sebi myšlu, so je to to 'najšłodse na semi! Dho! refny tón druhi, ty drje hišczen nejšy ženje hręch so šwiničnym usajpom šjed?

15.

Šslubicz a dacž je wele.

Jano, počž mi twojej rufajzy, wono je jara ňma a ja dyrbiu do mjesta šjecj! — — wolašcse łneži šrienł na Wejškež pohonca. „Wot jutrow hačž do Michala, dħa ja rufajzy netreba, dħa mōžesč sej dostacž — wotmolwi tón.

16.

Budž frijadny, Dħa nebudžesč nihdy žadny.

Psched nimalje dwazycji lietami we Knotežach wscho jara hubenje stejše. Wozajy tam řóždy mjesaz na ekskuziju řhobjachu, dokelž Knoczenjo ženje we prawym cjařu swoje dawki newotdawachu a žandarmojso tam pschego na straži ležachu, dokelž luty nerodny a paduřny lud tam bydlešče. Knoczenjo tež bjechu wschitny lide-

rakojo, řleniřojo a wopilžy. Na jich polach wjazy pórta rořesče dyřli řita a jich łuti bjechu řakřnene, so řanu dobru trawu neneřechu. Řhieje řyřchu řromadu padacj jako bychu řriady wot řrořneho cřerwia rořtočene byte, a luba nusa s wótnami won a nutařladasče. Ze řyřdom řuche egiptowřte řieta tam bjechu, a ludjo pra-jachu: Knoczenjo djeja wschitny po prořšenju, jenož niz řuchomny ani řchřbat ani řychat a tucji řřio teho dla niz, dokelž řane cřrije nimaja. Tak pched dwa-zycji lietami w Knotežach wonřladasče. Džicze njest tam, wscho je řinał. Řichtō wjazy po prořšenju neħo-dži, řhieje řu renje bjele, pucje řu dobre, pola řu derje wobdžekane a řiesniřy tam wjazy tucznych wořow a řormenych řruwow řupuja hačž bje tam preby řu-řich řosow. Š Wořej pomozu je řo tam wschitno psche-mjenjařo. Dobre pocřinři, pótřmowř a mjer we domach a w mandřelřwach tam řneža, so řo řóždy, kiž tam pschindje, nad tym řweřeluje.

Řak dħa je to pschitřo, řchtō dħa je to tak řaloto domedł? prařesče wy řo! řa řřu wam to wupowebacj a wy budžecze řo džiwačj, řak wele jedyn řenicřti cřloweř řamōje, řdyž wón jenož řře, byrnjež wón řarať abo wučeř nebył.

We Knotežach, ř prawijy řdyž jedyn pola řyřkwe nimo dje, řiejše řhieja. řa cřinesče řaž řari lubjo; wona řo řhileře, jako by řo řóždy džen do řromady walič řhyła. řón, řomuž wona řlusčesče, menowasče řo řaleniz řowat, řary řumpelat, kiž řadřcho wořolo dundaře a we řorczi řydasče a pjeře, hačž so by ř rukomaj njeshřo džielať. Wón bje ř wudowřom a mjeřeře řjanu, pjeřnu a lubořnu dřowku. řeho pola nebjechu řnojene, łuti řane řyno neneřechu, dokelž řak dořho hačž řchtō řpomni, řadyn popeł na ne nebj pschitřot, a řola bje pobita a řpschdawana. ř temu bje řaleniz řjetr řak řeni, řo, řdy bychu řkote řdesčej-řom ř neħa padale, wón řo neby řřhilił, je řeljjeracj.

Řyřlej wřy lubjo jemu: řaleniz liberat řjekachu. řeho dřowka, řa pjeřna řerta, džielaře řaž nepřchecjel a domjazeřo řospodareřwa řwjeru řladasče, ale wona ničjo nemōžesče dořonečj. Wono bje řateja na popřenim. řunřřoj našymu bje řerta na poli pobyla a řebi trawu řa řu řenicřu řolu řorħała, řkoraž hiřczen we řowarež wulkej řrđji řiejše. Wona bje řebi řochu wele do řwojeje pčachy nařladla a duž bje jej to řrijemjo jara cřjeře. řeho dla pořřny řo wona pschł pucju na řrijoh, řo by łust wotpocřowala a pschemyřł řebi do wulke řubenřwo we řwojim domi, řak řola ničjo dořonečj nemōže se řwojim džiřom a řřřowanřom. řuto domjaze řubenřwo jej řak ř wutrobi džiře, řo wulysčije řrudna řapłatny. řako wona řrudna a řłasajo řam ředjeře, pschindje na pucju řřwary a derje řwobleřany pachol. řón wosřa pschł nej řejo a prařesče řo, řhto jej je a řa řo řnej do řycřow.

Wón bje kowaristki a nemjejsche runje žaneho mješta, hdyž by dijelo namakał. Wón bje s horow a bje w Delanezach był, dolež bje štychał, so tamny kowar pomoznika treba. Tón pak bje hžiom jehoho mjeł a duž chysche wón sašo domoj. Wecjor hžiom šmjer- kasche, jako taj dmaj, Herta a tón kowaristki do wšy djieschtaj a wšhelko we wšchej čjezi a potziwošzi ry- čjeschtaj. Wón bje sjeje ryčow šhonik, so je jeje nan kowar, a dolež so jemu to pšchistojne waschnje teje holčiki lubesche, pšchi šebi myšlit, hdy by wona miš- terka była a ja s mišchtrom był, to wjez by ščła; a wona bje tak pšchi šebi prajila, hdy by tutón pachol dzył do nascheje kowarnje stupicj, ja jemu rad bych pomhala kowacj. Wes tym bje Nowkež Handrij, tak so tón kowaristki menowasche, prajit, so je žara hlódnj a spróžny a Herta bje k nemu rella: hdyž chješč s na- maj wecjoreč, dha pój šobu k nanej, ale my ničjo nimamy, dzyli hornejš biernow. Zo ničjo newadži, praji wón a djiesche šobu. Maleniz Bjetr pak bje dobročijnj miž a wša teho hosja s lubošju horje. Wón šebi s tym welecjanškim pachókom po wecjori to a tamne powedašče a wecjor so minj, wonaj newe- djieschtaj, tak. Naposleđ pak Nowkež Handrij k staremu kowarež nanej praji: nebych ja móht pola waš wostacj a djiele doštacj; ja widju, so we kowarńi wele wješow leži, kotrež chježja dohotowane byč; ja šebi žanu šdu ša to nežadam, dajče mi jenož ijelš, s tym budu spo- tojom. Po šhwili bjeschtaj wonaj pščeš jene.

Nasajtra rano žara šahe tón nowy kowaristki hžiom we kowarńi šejesche a kowasche a klepasche, a te stare toka a radliž dohotowasche, kotrež hžiom dawno w ko- warńi ležachu a ša kotrymiž bjechu so ludžjo wele kóčj prafčeli, hačj hiščecjen hotowe nejšu. Ša nje- kotre dny bje wšchitko hotowe. Nješt tón kowaristki na- šhonik, so jene polo hiščecjen worane neje, ani wob- šyte, hačj runje bje mješecjanštki hermanit nimo. Ža nemóžu pšchiladowacj, praji wón k kowarež nanej, so tajše polo newobšyte wostane a k temu macje tež wulki kruč stareje pastwy a pušjiny; to móhli wy k polej čjiničj, ale mono dyrbi so našymu šacj, so brošba pščeš šymu leži a hniše, so móhte so naljeto bjerny tam šabječj abo woroš wošpčj. — Ach! šchó nam to woddžjela; štonasche kowar, to by žakóšne djiele byto. Ša chju to djiele čjiničj, wotmolwi Nowkež Handrij, hdyž šuchč čjaš wostane a nesamersne, mi to wešelše čjini. — Zo wešelše chju tebi popščečj, praji Bjetr so šmjejo a djiesche do kóčjiny na palenž. Žačo bjechu na to hiščecjen šuche dny a we kowarńi žane nusne djiele so nenamaka, djiesche Handrij s motwu a s kopacjom won na polo, a djielešche pilnje. Wón ryčjesche s jenym burom, kiž to próšne polo wobšy a ryčjesche a kopasche tu pušjinu. Ša tydžen bje wona wobrocjena a s šču- bokimi přecjiznizami a pšchjerowami pšchecjehnena, so

by w šymy woda wotbježala. Žačo drusy kóčjenjo to škutkowanje teho žuscho pachóla widžiču, šmjerjachu so woni; ale dołho netrajesche, dha njekotři prafachu: hšupy wón neje. Woni dobwjachu dowjerenje k temu nowemu kowaristkemu a pšhinesčichu šwój grat do ko- warnje, so mjejsche wón wobej ruyj polnej djiele. Wón stawasche rano šahe a bje s djiekom husto hotowy, preby hačj kowarež mišchtr s toja pšhindeje. Tón pak, jako tu pilnož a nepróžniwož šwojeho pomoznika widžiče, kiž žanu šdu neberesche a tola wšchitko šwoje djiele na najliepe wobštara, šapocja so šwojeho próšnothodjenja hanibowacj a pšhindeje dhyš a dhyš šašo do kowarnje a pomhaje kowaristkemu jow a tam. Najwešelišča pak we žylm domi bje Herta. Šeje ličjy so čjerenesčitej pšched wešelom, s lošchom wona šwoje domjaze djiele wobštarašče a jej so šdašče, jako by nowy liepšči duch do domu pšchischoł.

Tak so šyma minj a na jutry Maleniz Bjetr, kiž so hanibasche, kowaristkemu ša jehoho newustawate djiele jenož ijedj dajč, k Handrijei praji: jow maich ty šwoju šdu, ty šy ju šebi derje šakluzik. — Dyrbiu ja hdyž? prafčesche so tón. — Nje, wotmolwi kowar, ty mó- žešč pola me wostacj tak dołho hačj chješč; jenož dyrbišč ty šdu bradž. — Na to djiesche Handrij: mišch- tre, ja bych wedžik, tak byščeje šebi tu šdu ša mne šalutowali a ja bych tu póbla wostacj móht. — Rak dha? prafčesche so tón. — Dajče mi Hertu, retny Handrij; ja šym dobrych šarschich šyn a nejšym khuby. — Dješčešo šynka šebi kowarež Bjetr žadacj nemó- žesche a teho dla wón praji: moje dla, jenož so Herta chje! — Na to padje Handrij staremu kowarej wo- tolo šchije a šhwatasche do hróbjje, hdyž Herta šwoju šošycjku dejesche a prafčesche so jeje, hačj chje jehoho ša muža mječj. Herta pak šakta s dejenjom a šajt dónčjku na bok a wotmolwi s hanibicjiznym šacjer- wenjom: Handrijo, nemjei so mnu šwoj šmječ; ja šym khuba holja a šchto dale, to ničtó newje. Han- drij pak nedasche šebi ryčječj a dołho netrajesche, dha wona praji: Haj.

Žačo to wešne holjy ščyšchachu, so štaj tón žusy kowaristki a kowarež Herta nawóženja a newešča, dha wone šawiščje polne to a tamne, tajše a hinajše kle- šchachu. — Ša ši nedželše pak djiesche Handrij se šwojej newešču do Welecžina k šwojemu wujej, kiž bje jehoho šórminda był, a šbježe šebi šwoje šamóženje, 400 tol. penes, a po kóčkim bje kwaš. — Tón młody kno- cjanštki kowar mjejsche nješt djiele došj; nowe žiwenje wotucji we jehoho domi a wón rjane penesy warbowasche. Wokólo Žana šupj wón drewo a wutwari štaru ko- warnju. Wot tych druhich penes, kiž mjejsche, šupj wón njeshčo polow a šukow tunjo. Še pola wotšlaba wón šwjeru, te šuki pohnoji wón s popelom, k temu štaji wón krumicjku k šošycjy do hróbjje, a wy byč-

cje wdzicj byrbelt, tak weseła a pšna nješt Herta bješe.

Zako te pola renje neseču, te lusi rjane syno dawacy a jedyn krcj wjazy, byžli preby; jako Handrij dječel spjesche a hšichčen jenu kruwu sebi kupt, dha Knoczenjo hłowy tšpaseču a mjenjachu: hłupy wón neje! a sapocjachu jedyn po druhim cjinicj kaž wón. Tež se starym kowarjom bje so wulle pšchemienjenje stalo. Wón we kowalni a na polt sobu pomhaše, we krcjmi wón nebie wjazy widžicj a t hšlamarej, hđež bje wón preby po žytčy dnjach sybał a swoju trubku furit a jenu schlenju po drugej wupiwat, wón tež wjazy husto nepschindje. Jeho dla sle huby hnydom prajachu: tón wbošt Bjetri! woni jemu niczo wjazy nedawaja, wón byrbi dječelacj a jemu so sšie dje. Ale kóždy, kiž t młodym kowarezom pšchindje, widžišče, so temu tak nebie. Handrij a Herta se swojim nanom derje a lubošnje wobkhađeščaj, a tón, hđež won pšchindje, swojej dječelj jara hšwalešče a hšwježesche, so dječel je wulle jošnowanie.

Mašpohžimnišče pak bje to, tak so Knoczenjo pšchemjenjachu. Pšči spocjatu woni na Handrija móżnje šwarjachu a djaču: tajši wóšhrimž, tajši žyž sšiepy naš nebudje wucizc, tak mamy woracj a pola dječelacj; blaj! wón dže wšo nowe cjinicj, wón hžiom budje widžicj, tak so jemu pšindje, wón tam pšchindje, hđež hušy a kury seru. — Zako woni pak se swojtimaj žiwymaj wocjomaj widžichu, so so jemu wšo derje radješe, so jeho hšuboko worane pola rjane žnje neseču a so jeho hšubolženje pohnojene lusi wjazy syna mjejachu, byžli kiž, dha woni womelknychu a rošomnišči dječelu t nemu a prajachu so wo radu. Handrij pak bje kóždy čas swóštny a hotomy dobru radu dawacj, hđež moješče, a s ruku pomhačj, hđež bje nusne. Do krcjmy na palenž wón ženje nethodješe. Ale nedželu dječelche wón t temu a druhemu šušodej, kotrehož bje sa rošomneho muža špšnał, abo rycješe s ludižmi, hdyž pšched ducemi sebižichu. Šchož jeho najbole merjaše, to bje to po proščenju hšodjenje dječelji. Wón dowedje Knocjanow, so bychu wele špšči był, hdyž bychu swoje dječelji t dječelu dječel abo je njebđe pššistajit. Husto dyrbiachu woni wot neho to pššistowo šlyšecj: Knoczenjo wščitny po proščenju hšodja, hšiba jich duchomny, wucjeł a rychtarit, a to dokeł žane cjinije nimaja. Wón nesafta předowacj, so je to haniba sa žyłu weš a so to wullu šchodu pšchineše dječjom, hdyž wot młodosjje šem wufnu prošno hšodječ a so pšchuwucija t nerodnemu, hšenemu a besbžžnemu žiwjenju a so to treba neje, hby bychu jenož dychli swoje pola špe hladacj a mōđdželacj.

Tu a tam tajše šłowo na dobru rolu pabje a ludžjo sebt jeho napominanje t wutrobi bereču, ale weišči dječel wosta pšči tym: tón wóšhrimž nam niczo rošasowacj nima; a šwarjachu na neho!

Handrij pak nesafta předowacj a napominacj a mjenesche: jeneho ščtoma dla hola nepane. — We domach Knocjanow knežesche wšchella nečistost a neroda, swada a nejednota. Jeho dom bje dom Božj. We ntu hšwecjesche so wšchitto wot cžistosjje. Wón a Herta žane nedušne šłowo hromadje neryčesčaj. Š lubošnym waschnjom wonaj so šetkaščaj. Dwe dječelji bješe jimaž Bóh wobrabžit, kotrež bješečej jeju wesełje a radoš. Kóždu nedželu wonaj se mišči hšodješčaj a domach wonaj šłowo Bože cžitaščaj we wškej mudrosž. Rano sahe stawaščaj a wečer pošđje do kóža hšodješčaj a bješčaj pšči tym pšhego wesełaj a špšojnaj. To bje waschnje pola młodych kowarez a Bože jošnowanie bje wšchudjom pola neju.

We Knotežach pak hinajšče waschnje knežesche. Žyrtej bje prošna, ale krcjma wječnje pošna. Žow šybaču mužjo a šartowachu hač do pošnožy a pšjachu šylnje. Žony se šwjatym wečerom lehnycj dječelu a myšlachu sebi, so jim kral šwinje paše. A kaž je, so piwo raby sa pščokku wonja a šajšj je koren, šajšj je wuforen, tak tež tón młody knocjanški lud wšchitte nešmanštwio cjinereše, so hač do dwanačich hromadje wōđesche a se špiewanjom nehornyč žortnyč hšerluchow so šlyšecj dawasche.

To wšchitto so Handrijei nelubesche a wón na to a tamne myšlesche, tak by so tajšemu nesšukowanju najšpe wotpomhačj mōhto.

Jenu nedželu šedješčaj Handrij a Herta hromadje sa blidom a wón sapocja: ja wšem, Herta, tak by so tajšemu hušenštwu we našej wšy wotpomhačj mōhto. Ja šym hžiom wele tudy w Knotežach wuwebł, ja džu tola hšadacj, hač nemōžu młody a starý lud t špšchemu waschnju wobrocizc. Ach! wostaj to, praji Herta, ty sebi t tajšim cžinenjom lutyč nepschcelow cjinicj a tola jich nepoššepšchich. — Oh, wšmolwi Handrij, to mi niczo newabđi. Jedyn so nepschcelow bojecj nešme. Čži mudrišči a rošomnišči jo tola špšnaja a šu mi dołri. — Šcho dha dječel cjinicj, prajesche ša Herta. — Ja džu so sa gmejnshego wajčtarja pššistajit, dješče wón. — Herta pak to sa wullu hanibu dječelche, so by Handrij, jenny muž, tón samōžity kowarški mištr, wowsy nōžny wajčtar był. Jeho dla wona praji: ty tola nebudješč, Handrijo, a dječelche se ššw a pšaske.

Na pošnižy bje gmejnska hromada a, dokeł bje starý wajčtarež Jurij wumret, dyrbesche so nowy wajčtar wufwolizc. Dwaž byščaj raby tu šlužbicžtu mjełoj; jedyn žadasche sebi 30, tón drugi 25 tol. Duž poštaže kowarez Handrij a reknj: ja džu tu šlužbu na so wšacj; ja džu wam darmo šlužicj, wy mi netrebacje žanu šdu dač; jenož jene sebi wucjinju, so mi šlubicje, so dječel tón hšofny pucj pšheš weš našeto poredicj. — Wšchitny so wuklyčnyje špšbjuwachu, so dže mištr kowar t wajčtarjom byčj;

ale ta wjez so jim lubesche, so jemu netrebachu žanu
sou daci, a tón pucj wo wšy poredžicj, to chynchu raby
sejiničj. Duž bu Handrij sa wešneho a nōžneho wajš-
tarja po- a pšhštajeny.

Na wecjoz pšhšindje wōn domoj a pšhšineše wajš-
taršu trubu sobu. Herta pak pšafasche, jako to wuhlada
a neryčesche žane šlowečjo, pšhetož wona bje jara sta
na to. — W dješacjich dješesche łowarez Handrij a
wša swoju trubu, so by prjeni trōčj swoju nowu službu
wobštarał. Poškuchaj, praji wōn k swojej žoni, šhto
bubu ja ludjom trubicj. Za pak bje wobuzna a ne-
refny nicjo.

Delfach wo wšy bje forcžma. Wona bje djenka
połna; Knocenjo pijachu a šhartowachu a harowachu
kam, so to na nicjo podobne nebje, wščak bjechu
pōsnizy. Handrij djeržesche swōj roh blisko k wōn-
nam a trubesche tak šylnje do neho, so wščitzy, kiž wo
jstwi šedjachu k ławkow horje slečjichu a so strōžichu,
a šwarjachu na teho noweho wajštarija a klijachu a
šakrowachu wščitzy do hromadn. Handrij pak, jako
bje dješacj trubil, spjewasche wōtšje tule šhtucžku:

Wščak žyrkeł prošna a forcžma poła je,
Duž w Knotežach wšcho wopak bje.
Muž pšhi šhartach, žona domach wo nusy le,
We domi na kšjebi pobrachuje,
Duž šlyščich tu lute šforjenje
A masch lute po prošhenju šhobjenje.
Dješacj je biko!

Tu šhtucžku spjewasche wōn po žylej wšy. Žony,
kiž hiščejen do šoja nebjechu, a te kiž hižom ležachu,
šfočjichu k wōn- a jako to spiewanje šahlychachu,
prajachu pšhi šebi: tōn nowy wajštatał tym našim
nerodnym mužam renje piška. Tak je prawiel! Tež
Herta so šmiejesche, jako swojeho muža tajše wjezj
spjewacj šlyščesche. Ale cji we forcžmi hawtowachu a
klijachu a šarocjachu so: temu čžemy pucjie pokasacj;
neč jenož šašo pšhšindje, my jehi nabijemy. To pak
bje k hubu šjelene; woni bjechu wulzy hubatojo ale
wopravdžj bjechu woni jara bojasni. Duž bje wetschi
džjel precj k forcžmy, kaž by jich wičhor wšak, a jako
židnacžen bjesche, jenož tšjo k forcžmarjom sa blidom
šedjichu a šhartowachu. Duž nowy wajštatał šašo sa-
trubi a po tym spjewasche:

Tšjo hiščejen šedja a šhartulu,
Čžecje wy wobjicj, šhto woni šu?
W dwanacjich ja jich menuju. —
Židnacje je biko, —

Wōn ma čžerta, wōn je tajši a hinast, prajachu
čžj tšjo dobri bratšja a forcžmat. Wōn wopravdžj, hbyž
tu wōstanemy, našče mena po žylej wšy wuwōla, a
tak k bojošje domoj šhlpachu. Na druše ranje pak
so soždy prashesche, šhto dha šu čžj tšjo byli a došho

netrašesche, dha bjechu jich mena šhudane. Handrij
pak wobtwerdžesche: hbyž jich šašo trečju, dha ja jich
mena menuju.

Gracžy pak a picžy djeržachu mudru radu a wob-
šantnychu, so čžebja do forcžmy hiečj a šwjezu hašnyčj,
hbyž bubje wajštatał k forcžmi so bližicj a tak jehi šebacj.
Žljefotre žony pak bjechu to šlyščate a, dofelj bjechu
Handrijej dobre, to wobšantnenje tyčj knicžomnikow
pšhšeradžite.

Na wecjoz teho dla, jako Handrij k forcžmi pšhšindje,
je tam čžma. Gracžy bjechu čžinist, kaž bjechu to
wotryčjeli a šwjezu hašnyčl. Handrij pak trubesche
kaž hewak a spjewasche:

Wy lubi racžy šwjezu brje hašnyščje,
A mjenicje, so wajštatał tuto šhonicj nebudje,
Wōn pak to ludjom powedžicj čžje —
Dješacj je biko!

Tak wōn po žylej wšy šhobjo spjewasche. Wščitzy
so šmiejachu, cji pak we forcžmi klijachu a sa nim
wotachu a šwarjachu, napošleł pak domoj šhwatachu.
Židnacžja, žr. dijera. wšna. Pa. tšja. wšnyčj-hyščja.
łowarez Handrij Knocjanow wot wulkeje nerody a wot
nōžneho šhdanja we forcžmi pšhi šhartach a palenju.
So swojimi šmješčnymi šhtucžkami wōn tyčj nerod-
nyč do bojošje staji a tyčj rošomnyč šwešeli. Druhi
wecjoz, jako po wšy šhobjesche a trubesche, wuhlada
wōn hōlzy a hōlzy so hromadžje wobjicj a we jenym
fucj hōlja k hōlju šejo. Duž šaspjewa wōn:

Kurwarjo boja so šwjetkeho dnja,
W nožy so wotoło waleja!
Dyrbju jich mena wam prajicj ja?
Židnacžen je biko!

Pšhšhodne ranje so wščitzy wo wšy woprašcho-
wachu, šhto staj bykaj. Handrij pak to nepraji, ale
wobtwerdžesche, hbyž jeju šašo trečju, dha ja jeju meno
wjeslje praju.

Na tajše wasčnje redžesche wōn nowy wajštatał
swoju weš wot wšhelateho nešmanštwu. Najeto bje
pucj pšhes weš renje wuporedžany a wščitzy so na
tym šwešelicu. Najbōle pak so wščitzy na tym šrad-
domachu, so wšcho šlepe štejesche a dješesche. Wnužjo
wostachu pšejnje doma; žony dostachu wjažy lōšča
k swojemu hospodaštwu; dječj buchu k dječju a k
šhul djeržane; mōdy lud bje we potymōšji a čžistōšji
žiwj, a we žylej wšy kčžjesche šbojje a žohnowanje.
Jako bje šeto wotoło, bje so wšhitko w Knotežach
pšhemjenjało. Čžjo na pōsnizy pak bje gmejna hro-
mabje a mjejesche gmejnšeho priōdštejerja wušwolčj,
dofelj njetžišči wōstupicj mjejesche. A toho woni wu-
šwolichu? Šswojeho došalnišeho nōžneho wajštarija.
Ženohšhōnje so žyła gmejna sa to wupraji: łowarez
Handrij dyrbi naščj priōdštejeret byčj. Wōn pak, hbyž

też ǳo trochu wobaraſche, to ǳaſtojniſtwo na ǳo wſa a niſtǳo ǳo bóle neſmjejeſche, byǳli Ģerta, jaǳo wón weǳor domoj pſchińǳe a jej powedaſche, kaǳe domje-
renje je pola gmeiny namaſaǳ. A hiſſcheǳen ǳjenſa ſhwała Ģnoczenjo ſwojeǳo mudreǳo a roſomneǳo przyǳ-
ſejerja. Wón hiſſcheǳen ſwoje przyǳſejerſtwo je ǳoh-
nowanjom weǳe — jeſt neje wumreǳ.

17.

Ljepe je ǳoczaſacǳ, ǳacǳ poſhwatacǳ.

Wampucheǳ Miſhaǳ ſ Ģunitworǳ, ǳobra ǳuſſa, ale niǳ jara mudry, bje ſ wojaǳam pſchliſhoǳ a mjejeſche neǳawnǳ wachu abo ſtraǳ pola jeneǳo Ģrobu w Draj-
ǳjanach, ǳǳeǳ jedyń zuſy wóǳwoda byǳleſche. Wóǳ-
woda? Wóǳ wje kaǳe je to ſwjerjo, mjenefche Miſhaǳ ſam pſchi ſebi, a niſtǳo jemu tež neǳe prajǳt, ſo je to wulſt Ģneſ a nimalje ſchoǳ ſraǳ. Ģemu bje pſchi-
kaſane, ǳǳyǳ Ģneſ wóǳwoda nimo pónǳe, ſo ǳyrbi praſentirowacǳ, t. r. ſwojo iſſelbu ǳo ruſow wſacǳ a jeǳo ſ tym po wojerſku poſtrowicǳ. Wofoto Ģrobu paǳ bje wſchliſto melcjo a neǳe ĳana ǳuſſa niǳǳjen wi-
ǳicǳ. Miſhaǳej bje ǳo ſmercǳ wofubǳiſto, a wón ne-
weǳjiſche, ſcho ǳapocǳeǳ. Ģuǳy ſem paǳ bje ſebi ſa nowy ſlijeborny koǳbaſy a ǳaǳtu kupiǳ. „Aǳ niſt tu tola niſtǳo neǳpſchińǳe, praji wón ſ ſebi a ſiaǳi ſintu na bóǳ, wucjeǳe ſwojo koǳbaſu a ǳaǳtu a ſapocǳa ijeǳ. Wón ǳieſche runje w naiſſepſchim ǳǳieǳt, ǳǳa ſiejeſche ſ jenym ǳobom jedyń zuſy muǳ w ſelenej ǳraǳt pſcheǳ nim. — „Œto ty ijeſcǳ?“ — „„Nó! ſhubajeǳe wſhaǳ tola.““ — „Ģrupianu koǳbaſu!“ — „„Nje, ljepe.““ — „Ģowjaſu?“ — „„Nje! hiſſcheǳen ljepe.““ — „Ģobru?“ — „„Ģaj! ſhubane!““ — Ģón ǳórtniwǳ wojaǳ ǳo wóǳwodiǳ polubi a wón reǳny ſ nemu: „ale niſt ſhubaǳ, ſcho ja ſym.“ — „„Ģajniſ?““ — „Nje, ljepe!“ — „„Semjan?““ — „Nje, biſſcheǳen ljepe.“ — „„Wóǳwoda?““ — „Ģhubane!“ — „Nó, ǳǳa ǳjerǳe mǳ ſhjeſſe, reǳny Miſhaǳ, moju koǳbaſu a tuǳe ſulſu ǳaǳty, ǳoſeǳ mam pſchliſaſnju, ſo ǳyrbiu praſentirowacǳ, ǳǳyǳ wy pſchińǳeje.““

18.

Ģubancǳko. 6.

Ģubaǳ, ſyli mudra ĳowa,
Œto ǳo w moǳich ĳowach ſſhowa!
Œo je wleǳła merſaǳ,
To eǳi praju ǳo przyǳa.
Ģǳyǳ eǳe ſcho ſ neǳ ſweſell,
ǳǳa eǳe ĳrebe w wutrobi;
ǳǳiwno paǳ, ſo ǳǳyǳ ju maſcǳ,
Œubicǳ ju ſeǳ neǳabaſcǳ!
Œere ſloǳiſcǳ ſtaroǳ wſſu

Na to, ſo ǳy ǳobǳt ju!
Ze paǳ potom ǳobya,
ǳǳa je preǳ, kaǳ ſhubena.
Niſt mi praǳ ty ǳaǳna ĳowa:
Œto ǳo w moǳich ĳowach ſſhowa!

19.

Ģhofejowy ſpiew.

D, ſchemceǳ! barby bruna juſſa,
Ģhofej tež twoje meno je,
Niſeǳotra ſakraſnena ǳuſſa
Po tebi ǳaǳna ſǳyǳuje;
D, juſſa juſſow naiſſepſſa,
ǳyǳortjowa ſotſieǳta,
ǳe je kut, ǳǳeǳ eǳe neſnaja?

Ģhofejo! luboǳ wſchliſcǳ lubǳt,
ǳyǳ ſkalow, Ģneǳich, proſſerjow,
Kaǳ w Ģroǳach, taǳ naiſtǳieǳej ǳubǳt
Maſcǳ ſwoǳich ſwjernych ǳeſerjow;
A ſy tež ǳlieǳy, ǳienſuſſt,
To wſchliſto niǳjo neǳaǳt,
Wſchón ſwjet eǳe toǳt wuſhwakt.

Ģhofej! ty ſylne poǳaǳanie
A wulſa ǳaǳow poǳeba,
Œtoǳ ſlyſchi twoje pluſkotanje
Œ tej brunej ſhany ǳo noǳa,
A neǳt ſopaǳ ſaſtarſt:
Ģón ǳo kaǳ ſ nowa narobǳt,
A po wſchǳeǳ ſmyſſach ſweſell.

Ģuǳ tež ſ tej ǳobrej brunej wóǳhu
ǳjeǳ ſapocǳina ǳloweſtwo,
Kaǳ bóǳy ſ toǳa kóǳtu ǳróhu
Ze ǳo ĳiwenja ſupitǳo;
Ģhofej! iǳt weǳe wóǳa,
Kaǳ rano wocǳi wocǳinja,
Ģhofej je prijenja myſſieǳta.

A kaǳiſcǳ weǳeǳiſtwo je ſ treǳa
Ģón ſkóǳny ǳieǳnie Ģotowacǳ!
To ǳónſtu ǳo wjeǳinoſſie Ģreba,
Œǳyǳt ji ſcho we tym poruǳ ǳacǳ;
Muǳ ǳre wſhaǳ tež ǳón nawari
A ſ ſhjetrej ǳeǳejju wobſteǳi,
Tu ǳonu paǳ neǳſchetreǳt.

Teǳ prawa ǳona ſ luboſnoſſju
We pomhaǳ jeǳo ſlaboſtǳi,
ǳǳyǳ ǳón ſ ǳim ĳieǳſcheǳe ǳyǳniwóſſju
ǳo rjaneǳ ſchalǳt poǳeǳt,
Taǳ, neǳ tež trochu jeǳny je,
Neǳ ſwjetta ſchalǳy pſcheſ niǳon ĳre,
Wón — ſ luboſju ǳo wobſuǳne.

Nek husto daš kłosej hamlutki
 Móz wutłym, duchoj lichidoleščka?
 Haj, cjasło wulke myślije, stutki
 Eso pschi kłoseju narobja;
 Wón wunamfanjow babenz je,
 A do myślije czi pschimedze,
 Štož dwazyjom so nedzije.

A kasje pscheczelstwa wón ljept,
 Hbyž pscheproscha so na schalku!
 Eso twerdšja luboż ljeodom scheczejt
 Pschi piri, wini, palenzu;
 A je što pobja k tunkanju,
 Šmiesch sapalciz sej trubcziczkę —
 Kat szejbaja jon k radošnju!

Kat jónstich jasyt tehdy neidze,
 Kat jónstich so rym powešjow,
 Hbyž prawe towarstwo so seidze
 Kłosejowych tych šotšiczkow;
 Za wobwertilmož jasyfa
 Eso psches tu brječkę poweščę
 A štowa masnje wulecja.

Sa to pał na nim nešju pikt
 Eso ludžjo lóhzy banferot,
 Eso nešju peni pschi nim bikt
 A waleli so, kaž tón škót;
 Na piri, wini, palenzu
 Pał njechtóžkultiz k hanibru
 Eso kłory pik, haj k proščerstwu.

Duž nešwar mužo jonu twoju,
 Hbyž šktróciz sa džen semele,
 Hlaj, šlaboż nošy kóždy swoju —
 Wot jónstich tale netwóhne;
 Kłosej jbyn jona lubuje
 A absolut jon hotuje
 A tež sa kroschli poslene.

D derje pał, hbyž do kłosela
 Eso muzej, jont jenat chze;
 Hbyž w roli psches te krepti šesja,
 Tam žiwenje je žbjane;

Tym ščóška, husta šmetana
 A móžne dulje zošora
 Nech nihdy na fal nebija!

20.

Wještj bur bu praschany, kaž je so jemu tola pschi
 tych czejstich cžahaniach wšcheltich tych wojašow w san-
 djenej wójni škto a kaž je so wošebje k Franzowšami
 wobenciz a šrejeciz móhł. O to žana nusa nebje, wol-
 molwi wón, wont bječju kaž djeciz! No, to je tola
 škoty djetw, ale prajeje jeno, po cžim dha bječju wont
 pschecziwo wam, kaž djeciz? Alj nó, wont čyčju wšchitko
 mjecz, šktož widžičju! wotmolwi šmjejo škibalski
 burit.

21.

Dobra rada.

Šej šrudny, luby pscheczejo,
 Dha radju, so by modlit so;
 Najtyšchulšcha ta šrudoba
 Psches modlitwu so pomeščę.

Šej myšlije dobrej wešekej
 Dha radju, so by špiawat šej;
 Wšcha našcha radož wutrobna
 Psches špiewanje so poweščę.

22.

Čjeni je wobidny.

Wudžjelaš bje šowarez miščter dwje rablitzj.
 Ratarez Jan kupi jenu; tu druhu pał cžšny miščter
 do kuta. Ju pobjeza šersaw, došel tam isti šchwó-
 cžny šeta ležesche preby hač ju Mašakež Wots kupi.
 Kat so Mašakež Wotsowa rablitzj džiwašče, jako ju
 Ratarez Janowa duży na rolu došjeje: Kat šy ty
 tola tał rjana, luba šotra! praj mi wšchal, škto cje
 jał šladkowal a wupychit je? Eso šwječizh mž
 šchihel! Ja so šama psched šobu hanibuju a boju.
 Ratarez Janowa wotmolwi: „Neššym prošna ležala,
 šym pilnje dječkala.“ Čjenoz čjini wobidnyh.

2.8° 141
W i e d z e n a

P r o t y k a

**sa Sserbow
na lieto**

1 8 5 7.

S nakladem macizy perbskeje.

W komissii w Ssmolerjowej kniharni.

W tutym 1857^{ym} lleczi po Chryſtuſu, kotrej 365 dniow wopſchija, liczi ſo

ot ſtworenja ſwjeta	5806 let,	wot ſaſoſjenja budyſſeho taſchaniſwa . . .	637 let,
ot muſtaſjenja julianſkeje protyſi	1902 .	wot ſpocjatka reformazije	339 .
ot czerpenja a horjeſtacja Chryſtuſoweho	1804 .	wot naroda krala Jana	55 .
ot ſpocjatka ſſcheszjanſwa we Eſerbach	892 .	wot ſaſoſjenja macijzy ſerbskeje	9 .

Byrſwinſke ljetne ſnamenja.

B poredbenej Rehorjowej protyſzy.	W ſtarej julianſkej protyſzy.
XV . ſtota liczba	XV
IV . epakty	XV
XVIII . wobwod ſtónza	XVIII,
XV . rómſke danſſe cýſtlo	XV
D . piſmít nedželſti	F
4 . nedželſe po 3 kralow	2
12. haperl. jutrowniczka	7. haperl.
24. nedž. po ſw. trojizy do 1. aby.	26.

Schtyri ljetne czaſy.

Sapocjatł naliecja: 20. mjerza, 4 hodž. 24 min. popotnju.
 • llecja: 21. junija 1 hodž. 5 min. pſchipołn.
 • naſymy: 23. ſeptemb. 3 hodž. 13 min. rano.
 • ſymy: 21. dežembr. 8 hodž. 56 min. weczor.

Schtyri ſwatembry.

W porebž. Rehorjowej a w ſtarej julianſkej protyſzy.
 4. mjerza Reminiſcere . . . 27. februara,
 3. junija ſw. trojizy . . . 29. meje,
 16. ſeptembra ſſchiza 18. ſeptembr.
 16. dežembra Łuzije 18. dežembra.

Saczmiczje ſtóniczka a mjeſaczka.

W l. 1857 žane ſaczmiczje mjeſaczka nebudže, tóniczko pał ſo dwójzy ſaczmí.

Prjene žyłe ſaczmiczje ſtóniczka ſmije ſo 25. mjerza weczor a budže jenož we wettſchim dželſi połnožnjeje i ſredžnjeje Ameriki a w Auſtralijej i w idženju.

Druhe ſaczmiczje ſtóniczka 18. ſeptembra rano budže ſo widžicj dacj we połnožnoraniſkeje Afrizy, we žylej Aſijej i we wettſchim dželſi połnožnoraniſkeje Euruopy. We tſpſtu to ſaczmiczje pſcheſtane, hdyž ſtóniczko ſſhadžecj chže.

Jutrowna tabella.

1858 4. haperleje.	1863 5. haperleje.	1868 12. haperleje.
1859 24. .	1864 27. mjerza pſch. l.	1869 28. mjerza.
1860 3. . pſcheſt. l.	1865 16. haperleje.	1870 17. haperleje.
1861 31. mjerza.	1866 1. .	1871 9. .
1862 20. haperleje.	1867 21. .	1872 31. mjerza pſch. l.

12 nebeſke ſnamenja.

 botan,	 lam,	 tſjelniſt,
 był,	 knežna,	 koſorožt,
 dwójnitaj,	 waha,	 wódný muž,
 rał,	 ſchorpion,	 ryby

W lleczi 1857 kneži Venus.

Etoljetna protyſka graj, ſo ſu te ljeta, we kotrychž Venus kneži, bóle mofre dželſi buche a druhdy tſjetro cýopte.

Nalieto poſdžje pſchindže, ale je jara rjane a hoji wſchitkim plodam.

Hdyž mofrota w naliecju dołho neſe trała, dha w lleczi cýoptota ſžehuje; jeli ſo pał we naliecju dołho deſchěžkojte wedro je, dha w lleczi ſuchota naſtane, ſo bur malo kopow nawjaſa.

Naſyma je ſ wettſcheho cýopta a rjana, ale ſredž novembra ſemja ſamersne a do hód wjažy neroſtaje.

Syma je pſchi ſapocjatku ſrjenje ſucha, pſchi tónzu pał mofra, ſo wulke deſchěžkili cýlowekam a ſtotu jara ſchodža.

Naljetny ſyw byrbi ſo ſ czaſom wobſtaracj, do-

tež jemu ſuchota ſchodžicj móže, ale kóždy hladaj, ſo ſwoje žnje mofroty bla beſ ſchodby domthowa. Rožta a pſchenža nebudžetej ſo derje radžicj, budžetej pał rjanej w plómi. Wot ſadu wele neroſže. To ljetno ma wele hri-manjow a ſylnych deſchěžkow, wele rybow a malo ſornow.

Abbreviatury abo pſchifrótſjenja ſłowow.

○ ſtóniczko,	ſſh. pop. ſſhadženje popołnju,
∩ mjeſaczł,	ſſh. dop. ſſhadženje dopołnja,
☾ połny mjeſaczł,	ſh. pop. ſhowanje popołnju,
☾ poſleni bjertiliſ,	ſh. dop. ſhowanje dopołnja,
☾ młody mjeſaczł,	hod. hodžina,
☾ prjent bjertiliſ,	min. minuta,
	* ſtotne wiki.

Maciejnych ſpiſow czo. 30.

1857. Januar, wulki różk, ma 31 dnjów.

Miejscowe
přehledy.
W e d r o.

Hermani a
řtome wili.

Tydjenje a dny.	Poredjena protyka.		Stara Juliansta. Dezember 1856.	☉		Mieřte řmennie.	☾		
	evangelsta.	katholsta. ¹		řřhbj. řhob. m.	řřhbw. řhob. m.		řřh. řhob. min.		
Tert dop.: Łut. 12, 5—9. Pop.: Matth. 16, 24—26. Psalm. 102, 26—29.									
1 řřtw.	Nowe lřeto	Nowe lřeto	20 Ignaza	8	7	4	1		10 12
2 pjatř	Matřaria	Matřaria	21 Julia	8	7	4	1		11 36
3 řobota	Kařkpra	Genoveře	22 Anastasije	8	7	4	2		řřh. dop.

1. tydzeń. Dop.: Lut. 2, 33—40. Pop.: 1 Mójś. 17, 1—4. 3cf. 45, 5—7.										
4 nedz.	po now. lécz.	po now. lécz.	23 4 adv.	8	7	4	3		1	0
5 pńdz.	Simeona	Telesfora	24 Gab. a Żeby	8	7	4	5		2	28
6 wutora	Żyoty, frat.	Żyoty, frat.	25 Boży bżen	8	6	4	6		3	55
7 średa	Juliany	Bożybara	26 Boży marz.	8	6	4	8		5	25
8 śchw.	Erharda	Severina	27 Ścży. mart.	8	5	4	9		6	47
9 piat	Zachariaśa	Juliana	28 2000 mart.	8	4	4	10		7	54
10 śobota	Żyżyżmżera	Agathona	29 new. bżeczż	8	4	4	12		śth. pop.	

2. tydzeń. Dop.: Łut. 2, 41—52. Pop.: 1 Mjśc. 28, 10—17. Pj. 139, 7.									
11 niedj.	1 niedj. po 3 frał.	1 n. po 3 frał	30 G. o hoj.	8	3	4	13		5 18
12 pńdij.	Reinholba	Arfabia	31 Melanije	8	3	4	15		6 41
13 wutora	Gilaria	Leontia	1 S. 1857	8	2	4	16		7 57
14 śreba	Gelira	Gilaria	2 Sylwestra	8	1	4	17		9 12
15 śchw.	Bohuwiera	Pawowa	3 70 JapoŃcy.	8	0	4	19		10 23
16 pjat	Erzmuthy	Marcella	4 Theofanta	7	59	4	21		11 34
17 sobota	Antonia	Antonia	5 Malachiasa	7	58	4	22		Ńchw. dop.

3. tydžeii. Dop.: Jan. 2, 1—11. Pop.: 1 Mřřř. 50, 15—52.									
18 ned.	2. n. p. řřřř.	2. n. po řřřř.	6 řřřř. řřřř.	7 57	4 24		0	45	
19 pńńđ.	Řřřřřř	Řanuta	7 řřřř. řřřř.	7 56	4 26		1	55	
20 wut.	řřřř. řřřřřř.	řřřřřř	8 řřřřřř řř.	7 55	4 28		3	10	
21 řřřř.	řřřřřř	řřřřřř	9 řřřřřřřřřř	7 54	4 30		4	24	
22 řřtw.	Řřřřřřřř	Řřřřřřřř	10 řřřřřř řř.	7 53	4 31		5	37	
23 pjatř	řřřřřř	Řarije řřřřřř	11 řřřřřřřř	7 51	4 33		6	42	
24 řobota	řřřřřřřř	řřřřřřřř	12 řřřřřř	7 50	4 35		7	33	

4. tydžen. Dop.: Matth. 8, 5—13. Popotnju: 2 Móřř. 34, 4—10.									
25 nedj.	3. nedj. po 3 řřřř.	3. řřřř. po 3 řřřř.	13 řřřř. řřřř.	7 49 4 37		8 11			
26 pńńđj.	Polykarpa	Polykarpa	14 řřřřřř	7 48 4 38		řřh. pop.			
27 wut.	řřřřřřřř.	řřřř řřřřřř.	15 řřřř. řř.	7 46 4 39		6 31			
28 řřřř.	Řaroliny	řřřřřř	16 řřřřřř	7 45 4 41		7 57			
29 řřřřw.	řřřřřřřř	řřřřřř řřřř.	17 řřřřřř	7 43 4 43		9 23			
30 pjatř	řřřřřřřř	řřřřřř	18 řřřřřřřř	7 42 4 45		10 49			
31 řřřřřř	řřřřřř	řřřř řřřř.	19 řřřřřř	7 41 4 47		řřh. dop.			

3 řřřřřř
řřřřřř řřřř.
přřřřřřřř řřřř.
řřřřřř. 1 min.
řřřřřř, řřřřřř
a řřřřřř přřřřřř.
neřř.

☉ Pořřřř
miejř. 10. jan.
dopotnju 9 h.
55 min. po-
řřřř na řřřřřř
wedro a mer-
řřřřřř.

☾ Pořřřř
řřřř. 18. jan.
řřřř 5 řřřřřř.
40 min. ma
řřřřřřřř a
řřřřřřřřřř
wedro.

☉ Mřřřř
miejř. 26. jan.
řřřř 0 řřřřřř.
15 min. po-
řřřř na řřřř
a řřřřřř.

Stoljetna
protyka.
Wot 1. řřřř
do 3. řřřřřř
pomřřřřřř
neřřřř řřřřřř
řřřř; wot 4.
do 6. wulřř
řřřřřřřř, wot
7—9. řřřřřř
řřřř, 11.
řřřřřřřř, wot
25. řřřř do
řřřřřř řřřřřř-
ne wedro, řř
řřřřřř, řř
řřřřřř a řř
řřřřřř.

1. řřřřřř.
6. řřřřřř.
7. řřřřřřřřřř
řřřř.
7. řřřř řřřřřř.
12. řřřřřř.
24. řřřřřřřř.
26. řřřřřřřř.
26. řřřřřřřř.

řřřřřř
řřřřřřřřřř a
přřřřřřřřřř.

řřřřřř řřřřřř
řřřřřřřř řřřřřř,
řřřřřřřřřř
řřřř řř.

řřřřřř řř
řřřřřř řřřřřř,
řřřřřř na řřřř
řřřřřř.

řřřřřř řřřřřř
řřřřřř, řřřřřř
řřřřřř řřřřřř
řřřřřř.

řřřřřř řřřřřř
řřřřřř řřřřřř,
řřřřřř řřřřřř řř
řřřřřřřřřř.

řřřřřř
řř řřřřřřřř
řř řřřřřřřř
řřřřřř.

Tydzienje a dnj.	Poredжена protyfa evangeljska.	katholjska.	Stara julianska. Januar.	skadzi. hod. m.	skow. hod. m.	Miejsce namiar Miejsce hod. min.
------------------------	-----------------------------------	-------------	-----------------------------	--------------------	------------------	---

5. tydzień. Dop. Matth. 8, 23—27. Pop. Josua 1, 7—9.

1			20	7 40	4 48	0 15
2 pónbj.			21 Triobtonia	7 38	4 50	1 42
3 wut.	Blazija	Bwazija	22 Timotheja	7 36	4 52	3 10
4 freda	Veroniki	Handr. Kors.	23 Klemenfa	7 35	4 53	4 34
5 schtw.	Agathy	Agathé	24 Kenije	7 33	4 55	5 45
6 piatf	Dorotheje	Dorotheje	25 Jurja Th.	7 31	4 57	6 38
7 sobota	Richarda	Romualda	26 Xenofona	7 30	4 59	7 15

6. tydzień. Dop. Matth. 20, 1—10. Pop. 1 Kron. 18, 15—20.

8			27	7 29	5 1	7 40
9 pónbj.	Apollonije	Haple	28 Euf. S.	7 27	4 2	1h. pop.
10 wut.	Scholastik	Scholastiki	29 Ignaza	7 25	5 5	6 53
11 freda	Eufrosyny	Desideria	30 Kreof.	7 24	5 7	8 5
12 schtw.	Jordana	Eulalijs	31 Cyriaka	7 22	5 9	9 17
13 piatf	Eulalijs	Juliane	1 Februara	7 20	5 10	10 28
14 sobota	Valentina	Valentina	2	7 18	5 11	11 40

7. tydzień. Dop. Luf. 8, 4—15. Pop. 2 Sam. 12, 1—7.

15			3	7 16	5 13	1h. dop.
16 pónbj.	Dnesima	Juliana	4 Jfidora	7 15	5 14	0 15
17 wut.	Konstanzija	Konstantina	5 Agathy	7 13	5 16	2 16
18 freda	Konfordije	Konfordije	6 Dorotheje	7 11	5 18	3 20
19 schtw.	Eufanny	Gabina	7 Parthenia	7 9	5 20	4 27
20 piatf	Leberehta	Eucharia	8 Theofila	7 7	5 22	5 25
21 sobota	Cleonory	Adelhetbé	9 Nifefory	7 5	5 24	6 7

8. tydzień. Dop. Luf. 18, 31—43. Pop. 1 Kral. 2, 1—4.

22			10	7 3	2 26	6 37
23 pónbj.	Lazara	Romané	11 Blazija	7 1	5 28	6 59
24 wut.		(atje)	12 Metezia	6 59	5 30	1h. pop.
25 freda		Wielka freda	13 Marcjina	6 56	5 31	6 58
26 schtw.	Nestora	Nestora	14 Aurenzja	6 54	5 33	8 27
27 piatf	Wolprehta	Leandra	15 Dnesima	6 52	5 35	9 56
28 sobota	Makaria	Makaria	16 Pamfila	6 50	5 37	11 26

Przegląd. 1. febr.
wieczor 9 hod.
10 minut. na
deszcz, wjezt
a snieży po-
kaje.
Ponny
miej. 9. febr.
rano 0 hod.
42 min. dawa
lepsze we-
dro a jasne
niebo docza-
laci.

Pogoda
bierł. 17. feb.
rano 3 hod.
9 min. pokaje
na symu a
mefnjenje.
Młoty
miej. 24. feb.
pschopof. 12h
47 minut. ma
śnieży a
deszcz.

Stolietna
protyfa.
Wot 1. do 7.
budze deszcz
cził, wjezt a
furjawa, 8.
jasny a sym-
ny dzien, 9. do
12. deszcz cził a
śnieży; 19. do
22. symny
wjezt; 23. do
26. jasne, ra-
no lód, w no-
cy symny
deszcz cził; 26.
—28. symne
a wjeztkojte
wedro.

2 Luban.*
3 Jarow.*
4 Niesmaczi-
dfo.*
4 Kadeberg.*
9 Schorel.*
9 Lubnów.*
9 Łukow.*
16 Gashyn.*
16 Bichibus.*
20 Kalawa.*
23 Bistopizy
23 Nowosah.*
23 Wosierzy
23 Brody.*
24 Jaseńka.*
25 Bernaczi-
zn.*
28 Trebulje.*

Burske
prawidła v
pschisłowa.
Tolerfo stere
pscheczini,
byłi sałtuji.

Wulke deszcz
cził phtaja-
dobrze tjechi.

Sauhodstwo
bes ptotow a
miesnikow te
wjezte nepsche-
czelstwo.

Raz tolerfo pi-
staja, tal
trojchki re-
waja.

1857. Mierz, naljetnik, ma 31 dnjow.

Mjesacjewe
pſchemienje.
We dro.

Hermani a
ſkotne wiki.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyka		Stara julianska. Februar.	☉		Mjesec namena.	D ſth. ſho. hodj. min.	D Prjeni bjert. 3. mjer- za rano 5 hod. 20 m. pſchi- neſe jaſne ale ſymne wedro.	D Bjert. 18. m. wecjor 9 hod. 53 min. je moſtry a wje- tiſkojty.	D Bjert. 25. m. wecjor 11 h. 18 min. ſne- widomnym ſacmiejom ſtoncja po- faje na ne- ſtajne wedro.	D Bjert. 1. do 7. mjerza je we- dro ſymne a wjetſkojty; wot 8. do 17. budje jara ſyma, 19. wjetr a ſnieh ſ deſchjſtom, 20. a 21. deſchjſta ſy- ma, popoſnju pak budje ſo- ſwetscho nebo wujaj- neja hacj de- ſtonja wedro neſtajne.	D 2 Drazdžany. 2 Luboraſ. 2 Zaban.* 2 Bredſ.* 3 Bart * a lane wiki. 3 Grojſſſcho. 3 Barſchj.* 4 Reſwacjje blo.* 7 Zitaran.* 9 Stoſpujo.* 10 Dobroſlug.* 11 Radeburg.* 14 Ruſow.* 16 Drazdžany.* 16 Gaſſſſchrow.* 16 Rychnowſd.* 16 Lubin.* 16 Soſtanſcow.* 18 Ruſland.* 18 Kheſno.* 23 Reſcinja.* 23 Rychnowſd.* 23 Dubj.* 23 Grabin.* 23 Goſliſchym.* 29 Brinowſd.* 30 Lubj.* 30 Weſſlin.* 30 Lubniew.* 30 Wujafow.*
	erangelſka.	katholiſka.		ſthodj. hod. m.	ſhom. hod. m.							
9. tydžen. Dop.: Jan. 10, 12—16. Pop.: 1 Kral. 3, 5—15.												
1 netj.			1 Ewangelija	6 48	5 39		ſh. dop.					
2 pónbj.	Amaliſe	Simplicja †	18 Eſuchi bjen	6 45	5 40		0 57					
3 wut.	Kunigundj	Kunigundé †	19 Agrippy	6 43	5 42		2 24					
4 ſreda			20 Ew. kat.	6 41	5 44		3 39					
5 ſchtw.	Bedriſa	Bedriſa	21 Timotheja	6 39	5 45		4 37					
6 pjatf.	Fridolina	Fridolina	22 Eugena	6 37	5 47		5 18					
7 ſobota	Perpetuj	Domaſa Agu.	23 Klemenja	6 35	5 48		5 45					
10. tydžen. Dop.: Matth. 15, 21—28. Pop.: Ezech. 33, 7—9.												
8 netj.			24 Ewangelija	6 33	5 50		6 5					
9 pónbj.	Rebeli	Frangjeſti	25 Gſowj Jan.	6 31	5 52		6 21					
10 wut.	Alexandra	Raſa	26 Teretiſje	6 29	5 54		ſh. pop.					
11 ſreda	Rofiny	Rofiné	27 Kwatember	6 26	5 55		7 2					
12 ſchtw.	Rehorja	Rehoſa	28 Protopia	6 24	5 57		8 12					
13 pjatf.	Polutaw	Nicefora	1 Mjerza	6 22	5 59		9 24					
14 ſobota	Abigaliſe	Matthilde	2 Theobaſa	6 18	6 0		10 36					
11. tydžen. Dop.: Luſ. 20, 9—20. Pop.: Nehem. 9, 30—34.												
15 netj.			3 Ewangelija	6 17	6 2		11 50					
16 pónbj.	Henrietty	Heriberta	4 Geraſina	6 15	6 4		ſh. dop.					
17 wut.	Herty	Patriſja	5 Konona	6 13	6 6		1 4					
18 ſreda	Anſelma	Egerilla	6 42 mart.	6 10	6 7		2 13					
19 ſchtw.	Joſefa	Joſefa	7 Baſilia	6 8	6 9		3 15					
20 pjatf.	Joachima	Joachima	8 Theoſilaſta	6 6	6 11		4 2					
21 ſobota	Veneſa	Venebiſta	9 40 mart.	6 3	6 12		5 37					
12. tydžen. Dop.: Jan. 15, 28—25. Pop.: Glob 22, 21—30.												
22 netj.	Marje	4 nedžela poſta	10 Poſta nedj.	6 1	6 14		5 1					
23 pónbj.	Eberharda	Viſtorina	11 Soſronina	5 59	6 16		5 20					
24 wut.	Gabriela	Simeona	12 Theoſona	5 56	6 17		5 36					
25 ſreda	Marſje pſa	Marſje pſa	13 Nicefora	5 54	6 19		ſh. pop.					
26 ſchtw.	Raſula	Ludgera	14 Venebiſta	5 52	6 21		7 25					
27 pjatf.	Ruperta	Ruperta	15 Agarita	5 50	6 23		8 58					
28 ſobota	Angeliki	Guntrama	16 Sabina	5 47	6 24		10 33					
13. tydžen. Dop.: Jan. 16, 16—22. Pop.: Jeſ. 53, 1—5.												
29 netj.			17 Ewangelija	5 45	6 26		ſh. dop.					
30 pónbj.	Quida	Kwiritna	18 Egerilla wult	5 43	6 28		0 5					
31 wut.	Deſilawa	Balbine	19 Joſefa	5 40	6 29		1 28					

1857. Gaperleja, jutrownik, ma 30 dnjow.

Mieſiaczkowe
pſchemjenenje.
W ed ro.

Hermanſki a
ſtoine wiſi.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyła		Stara julianska. Mjerz.	☉		Mieſto hmanſke.	☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſthodj. hod. m.	ſthow. hod. m.		ſth. hrow. hodj. min.

1 ſređa	Theodory	Hugona	20 Jana Ecr.	5 38	6 31		2 34
2 ſčtw.	Roſamundy	Francza Pawl.	21 Jakuba B.	5 36	6 33		3 19
3 pjat	Daria	Richarda	22 Baſiła	5 33	6 34		3 51
4 ſobota	Ambroſia	Iſidora	23 Rifodema	5 31	6 35		4 13

14. ty dže ii. Dop.: Math 21, 1—9. Pop.: Jeſ. 53, 11—12.

5 nedj.	Palmaria	Domonika	24 Jana Ecr.	5 29	6 38		4 28
6 pónđj.	Srenđa	Wilhelma	25 Błagowj.	5 26	6 39		4 42
7 wut.	Luiſy	Herm. Joſefa	26 Kortula	5 24	6 41		4 52
8 ſređa	Edeſtina	Manſweta	27 Ruperta	5 22	6 43		5 1
9 ſčtw.	El. ſčtw.	Hel. ſčtwórk	28 Hilaria	5 20	6 45		ſth. pop
10 pjat	El. pi pjat	Bulki pjat	29 Marfa	5 18	6 46		8 23
11 ſobota	Julia	Leona wult.	30 Jana Klim.	5 16	6 47		9 37

15. ty dže ii. Dop.: Mark. 16, 1—8. Pop.: Luc. 24, 1—9.

12 nedj.	1. ſwędj. jutrow	1. ſib. džen jut.	316. Waſt	5 14	6 49		10 50
13 pónđj.	2. ſwędj. jutrow	2. ſib. džen jut.	1 Gaperleje	5 12	6 51		ſth. pop
14 wut.	Liburza	Liburca	2 Iſta	5 9	6 52		0 2
15 ſređa	Paterna	Paterna	3 Joſ. a Reh.	5 7	6 54		1 6
16 ſčtw.	Narona	Narona	4 Miſetaſa	5 5	6 56		1 58
17 pjat	Rudolfa	Rudolfa	5 Theodula	5 3	6 58		2 36
18 ſobota	Rhryſtoſtom	Eleuthera	6 Euryka	5 1	6 59		3 3

16. ty dže ii. Dop.: Jan. 20, 24—29. Pop.: Jan. 14, 1—5.

19 nedj.	Quaſimodogenit	1 nedj. po jut.	7 1. ſw. jut.	4 59	7 1		3 24
20 pónđj.	Sulpizja	Severiana	8 2. ſw. jut.	4 57	7 3		3 41
21 wut.	Adolara	Anſelma	9 Euryka	4 54	7 4		3 54
22 ſređa	Eotera	Eotera	10 Terenza	4 53	7 5		4 7
23 ſčtw.	Jurija	Jurija	11 Antiraſa	4 51	7 7		4 19
24 pjat	Alberta	Jidela	12 Baſiła	4 49	7 9		ſth. pop
25 ſobota	Marfa	Marfa	13 Artemona	4 47	7 10		9 31

17. ty dže ii. Dop.: Jan. 21, 15—17. Pop.: Matt. 18, 10—14.

26 nedj.	Anterie. F. emini	2. nedj. po jut.	14 Quaſimod.	4 45	7 12		11 4
27 pónđj.	Tertulliana	Anthima	15 Ariſtarcha	4 43	7 13		ſth. dop
28 wut.	Vitalia	Vitalia	16 Achazija	4 41	7 14		0 21
29 ſređa	Sibyllje	Petra	17 Eimeona	4 39	7 16		1 16
30 ſčtw.	Eutropia	Rhaté Elen.	18 Jana Dez.	4 37	7 18		1 54

☾ Prieni
bjertl. 1 hap.
pop. 2 hodj.
23 min. ma
neſtajne we-
dro.

☉ Polny
mieſ. 9. hap.
dop. 10 hodj.
18 min. pſchi-
neſe rjane
naſjetne wed.

☾ Poſl.
bjert. 17 hap.
pſchipoſn. 12
hodj. 49 min.
poſaje na
deſchcij.

☉ Młody
mieſ. 24 hap.
rano 8 hodj.
4 minut. ma
rjaneale mje-
iſtoje dnj.

Stoljetna
protyła:

Capocjaſt
hap. ma ſdije-
lom deſchcj. 1
djelom rjany
cjaſ; 4. ſnjej,
hacj do 14.
jara neſtajne
wedro; wor
15. hacj do
22. rjanewe-
dro; hacj do
kónza deſch-
cij, ſnjej,
mjetry a mer-
ſnenje, 30 paſ
ſo nebjowu-
jaſni a cjo-
piota ſo ja-
pocjne.

1 Neſtracze-
blo.*
2 Kamenj.
3 Stara
Dardna.*
4 Budyſchin.*
4 Irebulje.*
6 Goſſyn.*
6 Kulow.*
6 Wiſom.*
7 Waſchek.*
9 Schorſj.*
14 Schjer.*
chow.*
14 Djeſia.*
18 Stara
Dardna.*
20 Bojſtow.*
20 Wiſtow.*
20 Scherſebus.*
22 Staderg.*
25 Drjów.*
27 Nowoſalj.
28 Brody.*
28 Damna.*

Prſte
prawidła a
pſchiſtowa.

Stupy ſpyet,
Rhudy jnyet.

—
Róždy ptačj,
tiž iſtewa, neje
ſpylobit.

—
Zena ſhojza
neje hiſchčen
žabyn lieſ.

—
Snaby
ſladacj, rjeſa
huſto, nuſa
trabacj.

1857. Maja, różomnik, ma 31 dnjów.

Miejscowe
pismienicze.
W edro.

Hermani a
fotne wili.

Tydzień a dnj.	Porządka protyka		Stara julianska. Maja.	☉			Miejsce numeru.	D fsh. fhow. hodj. min.
	evangeliska.	katholiska.		fsh. hod. m.	fhow. hod. m.			
1 piątek	Św. Józef	Św. Józef	19 Hermogen.	4 36	7 19			2 18
2 sobota	Sigmund	Athanasia	20 Antonia	4 34	7 21			2 36
18. tydzień: Dop.: Łuk. 24, 46—49. pop. Jan. 12, 24—27.								
3 niedz.	Jubilate	3. niedz. po j.	21 Miseric. D.	4 32	7 23			2 50
4 piątek	Floriana	Moniki	22 Paraskyta	4 30	7 25			3 1
5 wt.	Gotharda	Pia pat.	23 Jurija	4 28	7 26			3 10
6 środa	Jana Pfort.	Jana Pfort.	24 Salwesa	4 26	7 27			3 20
7 śwt.	Bohujwiera	Stanisława	25 Marka Ev.	4 24	7 29			3 30
8 piątek	Ditricha	Michała zjeiw.	26 Basilia	4 23	7 30			3 43
9 sobota	Benigny	Jurija Raz.	27 Jazona	4 21	7 32			fsh. pop.

19. tydzień: Dop.: Jan. 16, 5—15. Pop. Jan. 5, 28—28.								
10 niedz.	Gentate	4. niedz. po j.	28 Jubilate	4 19	7 34			9 51
11 piątek	Adolfa	Florientina	29 9 mart.	4 18	7 35			10 48
12 wt.	Pankraza	Pankraza	30 Józef. Jap.	4 16	7 37			11 54
13 środa	Servaza	Servaza	1 Maja	4 15	7 38			fsh. dop.
14 śwt.	Krystina	Pachonia	2 Athanasia	4 13	7 40			0 36
15 piątek	Sofije	Sofije	3 Thimoteja.	4 12	7 41			1 7
16 sobota	Sary	Jana Nepom.	4 Pelagia	4 10	7 43			1 29

20. tydzień: Dop.: Jan. 16, 23—28. pop. Mat. 7, 7—11.								
17 niedz.	Rege	5. niedz. po j.	5 Gentate	4 9	7 44			1 45
18 piątek	Benanza	Felira	6 Gioba	4 8	7 45			2 0
19 wt.	Potenziana	Wetra Golest.	7 Kichnam.	4 6	7 47			2 12
20 środa	Theresy	Basillje	8 Jan. Theob.	4 5	7 48			2 25
21 śwt.	Boże wstanie	W. Józef	9 Jozafata	4 4	7 49			2 38
22 piątek	Heliny	Bożoj ejewa	10 Echim. Sal.	4 2	7 50			2 56
23 sobota	Desideria	Desideria	11 Maza	4 1	7 51			fsh. pop.

21. tydzień: Dop. Jan. 15, 26—6. pop. Jan. 4, 12—17.								
24 niedz.	Grabi	6. niedz. po j.	12 Bogat	4 0	7 52			9 55
25 piątek	Gurbana	Gurbana	13 318 wotów	4 59	7 54			11 2
26 wt.	Bedy	Bedy	14 Jidora	4 85	7 55			11 49
27 środa	Florenza	Wylema	15 Pachona	4 57	7 57			th. dop.
28 śwt.	Wylema	Germana	16 P. J. J. J.	4 56	7 58			0 20
29 piątek	Manilia	Marimiliana	17 Andronika	4 55	7 59			0 40
30 sobota	Wiganda	Ferdinanda	18 Theodota	4 54	8 0			0 57

22. tydzień: Dop. Jap. fl. 2, 1—13. pop. Jan. 14, 23—27.								
31 niedz.	1. fweby. Jap. Jap.	1. dnj. wotów	Grabi	3 53	8 1			1 8

Przeni
bieril. 1. meje
rano 1 hodj
7 min. pshi-
nefe rjany o
cjoply cjaś.

Pośny
mjeś. 9. meje
rano 3 hodj
0 min. ma
plodne nozy
a rjane dnj.

Pośl.
bieril. 17. meje
rano 0 hodj
0 min. fshowa
to famo rja-
ne wedro.

Młoby
mjeś. 23. meje
popoś. 3 hodj.
37 min. ma
deszczijofte a
mofre wedro.

Przeni
bieril. 30. meje
popoś. 2 hodj.
1 min. ma ne-
wobfajne
wedro.

Stolietna
protyka.

Wot 1. do 7.
rjane wedro;
7. brimanie a
na to deszczij-
h. do 17., wot
17.-22. wje-
a cjoply dnj,
wot 23—29.
ymne a wie-
tšifofte dnj;
pshi kónzu
fajfo renje.

1 Bart.*
3 Lips.*
4 Kalez.*
4 Name-
njon.*
4 Rubnjon.*
4 Jaban.*
5 Sły Ro-
morum.*
6 Nefwaj-
blo.*
11 Drajba-
ny.*
11 Wojer.*
11 Łufow.*
12 Eifenberg.*
12 Hendrich-
37.*
15 Kalama.*
18 Lubij.*
18 Kameniz.*
18 Kalama.*
18 Gubin.*
19 Wschibrieg.*
20 Rufow.*
20 Zembr.*
21 Woroi.*
22 Beštom.*
22 Wschibud.*
23 Sitawa.*
23 Wifom.*
23 Gafyn.*
25 Kinskorf.*
25 Lubin.*
25 Grod.*
26 Warichij.*
27 Nadeburg.*

Burske
prawidła a
pšchiflowa.
Dyrbi djela-
cjec na fow
cjafacj, dawa
też raby na fow
cjafacj.

Stadschopen-
farei hacj lie-
farei.

1857. Julij, praznik, ma 31 dnjow.

Miejscowe
přemienjenje
Wedro.

Germani a
stotne wiki.

Dopijenje a dnj.	Poredžena protyfa.		Stara julianska. Junij	⊙		Mieście numera	D sth. łbow. hodj. min.
	ewangelista.	katholiska.		stodj. hod. m.	łbow. hod. m.		
1 średa	Theodoricha	Theodoricha	19 Zudascha	3 50	8 16		sth. dop.
2 śchw.	M. K. Karm.	Marj. domag.	20 Methodia	3 51	8 16		0 10
3 piat	Kornelia	Euloga	21 Juliana m.	3 52	8 16		0 27
4 śobota	Śofricha	Prokopa	23 Eusebia	3 53	8 15		0 50

27. tydzień. Text dop.: Łuk. 6, 36—42. Jan. 6, 47—51.

5 niedj.	4. n. po. św. tr.	5. n. po. św.	23 4 n. po. św.	3 53	8 15		1 23
6 pónđj.	Eliafa	Dominik	24 Jana śchw.	5 54	8 14		2 8
7 wutora	Wilibalda	Wilibalda	25 Febronije	3 55	8 14		sth. pop.
8 średa	Kiliana	Kiliana	26 Davida	3 56	8 13		9 38
9 śchw.	Cyrilla	Cyrilla	27 Kónz. Pj. p.	3 57	8 13		9 58
10 piat	Bohufhwala	Felicjité	28 Cyrilla	3 58	8 12		10 14
11 śobota	Pia	Marežiana	29 Pjotr Paw.	3 59	8 11		10 27

28. tydzień. Text dop.: Łuk. 5, 1—11. Pop.: Jan. 8, 31—36.

12 niedj.	5. n. po. św. tr.	6. n. po. św.	30 5 n. po. św.	4 0	8 10		10 40
13 pónđj.	Margarethy	Anakleta	1 Julija	4 1	8 9		10 51
14 wut.	Bonaventury	Bonaventurę	2 Esufnj. M.	4 2	8 8		11 4
15 średa	Zapofcht.	Śendricha II.	3 Hyazintha	4 4	8 7		11 22
16 śchw.	Rafała	Marije Karm.	4 Śandrija	4 5	8 7		11 46
17 piat	Aleria	Aleria	5 Athanasta	4 6	8 6		sth. dop.
18 śobota	Eugenia	Kamilla	6 Sifrafa	4 7	8 5		0 19

28. tydzień. Text dop.: Matth. 5, 1—12. Pop.: Jan. 6, 23—30.

19 niedj.	6. n. po. św. tr.	7. n. po. św.	7 6 po. św.	4 8	8 3		1 9
20 pónđj.	Eliafa	Marthę	8 Prokopa	4 9	8 2		2 19
21 wut.	Prareba	Prarada	9 Pantraza	4 11	8 0		sth. pop.
22 średa	Mar. Madleny	Marj. Madl.	10 45 mart.	4 12	7 59		9 4
23 śchw.	Apollinara	Apollinara	11 Eufemije	4 13	7 58		9 12
24 piat	Rhryfyny	Rhryfínę	12 Proffa	4 14	7 57		9 42
25 śobota			13 Gabriela	4 16	7 55		9 39

30. tydzień. Text dop.: Mark. 8, 1—9. Pop.: Matth. 16, 15—18.

26 niedj.	7. n. po. św. tr.	8. n. po. św.	14 7 n. po. św.	4 17	7 54		9 53
27 pónđj.	Marthy	Pantaleona	15 Kwirina	4 18	7 53		10 6
28 wutor	Pantaleo.	Nazaria	16 Athemogen.	4 20	7 51		10 10
29 średa	Beatryx	Beatricę	17 Mar. Madl.	4 21	7 50		10 31
30 śchw.	Ruthy	Zulittę	18 Hyazintha	4 23	7 48		10 52
31 piat	Florentyny	Ignacza Bolog.	19 Martrny	4 24	7 47		10 19

Pofny
miej. 7. julij.
rano 7 hodj.
33 min. budze
cjoply a rjany
Pofł.
bjert. 14. julij.
popoř. 1 hodj.
46 min. pŃŃi-
neŃe cjoply
deŃŃejŃif.
Włody
miej. 21. jul.
rano 7 hodj.
2 min. poŃaje
na rjany a
cjoply cjaŃ.
Přieni
bjert. 28. jul.
wecj. 10 hodj.
3 min. wedro
Ń deŃŃejŃifom
ŃaŃy.

Stoljetna
protyfa.
PŃŃi Ńapo-
cjařu neŃa-
ne wedro; 4.
mřoŃ; popoř.
hřimanje; na
to renje; 11.
deŃŃejŃif hacj
do 15.; 16. a
17. rjane we-
dro; 18. do
26. deŃŃejŃ;
28, 29, 30.
hřimanje, 31.
renje.
BurŃŃe
prawidła a
pŃŃiŃłowa.
DłeŃŃi djeń a
tróřŃa nřg!
PřŃnemu ho-
řpodarej řo řa
djeŃacj řet
juno rabj.
Wupořęji řo
řkere hacj řařo
dom bere.
W brřjńi neŃ-
řu řane řawłi.

1857. August, žneňz, ma 31 dnjow.

Mjeskacjowe
přichemjenje.
We d r o.

Hermanſki a
ſtotne wiſk

Tydjenje a dnj.	Poredjena protyſka		Stara julianska. Julij.	☉		Mjeſće mnoſtwa	☾ hobd. min.
	evangelſka.	katholſka.		ſſhabd. hob. m.	ſhoro. hob. m.		
1 ſobota	Pietra w recj.	Pietra řecjaz.	21 Eliſa pr.	4 26	7 45		11 59
31. ty d ě ě. Dop.: Matth. 7, 15—23. Pop.: Matth. 9, 9—13.							
2 n e ě ě	8. n. po ſw. tr.	9. ě. po ſw.	8. n. p. ſw.	4 27	7 44		ſh. dop.
3 p o n ě ě	Augusta	Schcěpana	22 Mar. Mab.	4 29	7 42		0 55
4 wut.	Dominika	Dominika	23 Trofina	4 30	7 41		2 5
5 ſřeba	Dſwařda	Uřř	24 Křřſtiny	4 32	7 39		ſſh. pop.
6 ſchw.	Ulřiř	Křřřta pjeřř.	25 Hany	4 34	7 37		8 21
7 pjařř	Donata	Kajetana	26 Hermolana	4 35	7 35		8 34
8 ſobota	Severa	Cyriaka	27 Pantaleona	4 36	7 33		8 47

32. ty d ě ě. Dop.: Luř. 15, 1—9. Pop.: Luř. 12, 42—48.							
9 n e ě ě	9. ě. po ſw. tr.	10. ě. po ſw.	28 9. n. p. ſw.	4 38	7 31		8 58
10 p o n ě ě	Lawrenza	Wawřencza	29 Kařinika	4 39	7 30		9 11
11 wut.	Hermana	Suřanė	30 Siliaka	4 41	7 28		9 27
12 ſřeba	Klary	Kařřana	31 Eudozia	4 43	7 26		9 48
13 ſchw.	Murory	Hippolita,	1 Augusta	4 44	7 25		10 17
14 pjařř	Eufebia	Eufebia	2 Schcěpana	4 45	7 23		11 1
15 ſobota	Mar. ř nebju řř.	Marj. ř n.	3 Iřaaka	4 47	7 21		ſſh. dop.

33. ty d ě ě. Dop.: Luř. 19, 41—48. Pop.: Luř. 13, 31—35.							
16 n e ě ě	11. n. po ſw. tr.	11. ě. po ſw.	4 10. n. p. ſw.	4 48	7 19		0 1
17 p o n ě ě	Liberata	Liberata	5 Euffigna	4 50	7 17		1 18
18 wut.	Augustiny	Helenė	6 Sira	4 51	7 15		2 44
19 ſřeba	Sebařda	Julia	7 Dantĵiana	4 53	7 13		ſh. pop.
20 ſchw.	Bernharřa	Bernarřa	8 Emiliřna	4 54	7 12		7 38
21 pjařř	Anařřařa	Francĵiřř	9 Matřřiařa	4 55	7 10		7 50
22 ſobota	Alfonřa	Symforiana	10 Lawrenza	4 57	7 8		7 59

34. ty d ě ě. Dop.: Luř. 19, 9—15. Pop.: Luř. 13, 23—25.							
23 n e ě ě	11. n. po ſw. tr.	12. ě. po ſw.	11 11. n. p. ſw.	4 58	7 5		8 9
24 p o n ě ě	Barřoma	Barřona	12 Eřia	5 0	7 3		8 20
25 wut.	Ludwika	Ludwika	13 Marima	5 2	7 1		8 35
26 ſřeba	Samuela	Jeřřřna	14 K o n ě ě. po řř.	5 4	6 59		8 54
27 ſchw.	Geřharřa	Geřharřa	15 Mr. ř n. ř.	5 5	6 56		9 17
28 pjařř	Pelagia	Hawřřena	16 P o ě ě. ruba	5 7	6 54		9 51
29 ſobota	Jan. řmer.	Janowa řmercĵ.	17 Flora, Law.	5 9	6 52		10 40

35. ty d ě ě. Dop.: Matth. 13, 24—30. Pop.: Luř. 15, 11—32.							
30 n e ě ě	12. n. po ſw. tr.	Reřmunda	18 12. n. p. ſw.	5 10	6 50		11 44
31 p o n ě ě	Jořufy		19 Ĥandr. m.	5 11	6 48		ſh. dop.

☾ Potny
mjeř. 5. aug.
wecĵor 7 hod.
18 min. ma
wjeřřkojste a
deřřcĵkojste
dnj.

☾ Pořř
ĵiert. 12. aug
wecĵor 6 hod.
31 n. n. řane
ľeřřře we-
dro do ĵa-
řacĵne da.

☾ Mřody
mjeř. 19. aug
wecĵor 5 hod
15 min. po-
řaĵe na řu-
řotu a wjeřř.

☾ P ř ě ě ě
ĵiert. 27. aug.
popoř. 3 hodĵ
54 min. na
neřřaĵne we-
dro po řaĵe.

Stolĵetna
protyřka.

Wot 1. do 9.
deřřcĵĵ; 10.
řřany ĵĵen;
11. do 15. řa-
řo deřřcĵĵ;
16. do 26.
řřany ĵĵořř
ĵařř; na to
ĵaĵ do řo n ě ě
ľuty deřřcĵĵ-
kořř ĵařř.

Burřř
prawiřřa a
přřřřřowa.
Wĵaĵy řřřřřa-
řřowa a p ř o ĵ
niřře ľřř.

P ř o řřny mjeřř
neřřřř.

1857. September, późniejszy, ma 30 dniów.

Miejscowe
późniejszenie.
W e d r o.

Hermani
istotne wisi.

Tydzien a dnij.	Poredżena protyka evangeliska.	katholiska.	Stara julianska. Mieja.	sskady. hod. m.	thom. hod. m.	Stef. hod. m.	St. hod. m.
1 wut.	Egidia	Egidia	20 Samuela	5 15	6 46		1 0
2 średa	Abisaloma	Rahela	21 Thadea	5 15	6 44		2 23
3 śwt.	Manfueta	Manfueta	22 Agathy	5 16	6 41		3 49
4 piat	Manfion	Rosalije	23 Lupa	5 18	6 39		ish. pop.
5 piat	Nathana	Laur. Just.	24 Eusebia	5 20	6 37		7 6

36 tydzień: Dop.: Łuk. 10, 25—37. Pop.: Łuk. 9, 57—62.

6 wt.	13. n. p. św. tr.	14. n. p. św. tr.	25 13. n. p. św. tr.	5 21	6 34		7 18
7 średa	Reginy	Reginy	26 Adriana	5 23	6 32		7 35
8 wt.	Mar. nar.	Marj. nar.	27 Bojmena	5 25	6 30		7 54
9 średa	Eidonijs	Gorgonia	28 Mojżasa	5 26	6 28		8 19
10 śwt.	Bulcherijs	Witwawsch	29 Jana św.	5 27	6 26		8 58
11 piat	Abrama	Prota	30 Alexandra	5 29	6 24		9 52
12 średa	Bohumila	Juvencja	31 Marje paś.	5 30	6 21		11 4

37. tydzień: Dop.: Łuk. 17, 11—19. Pop.: Matth. 11, 17—19.

13 wt.	14. n. p. św. tr.	15. n. p. św. tr.	1 14. n. p. św. tr.	5 32	6 19		ish. dop.
14 średa	Pom. Kijija	Kijija powośch.	2 Mameria	5 34	6 17		0 26
15 wt.	Frederiki	Nitodema	3 Anthima	5 35	6 14		1 49
16 średa	Kawalemb	Eufre dr.	4 Babyla	5 37	6 12		3 10
17 śwt.	Lamberta	Francziska	5 Zachariasa	5 38	6 9		4 29
18 piat	Tita	Josefa Kup.	6 Michala	5 40	6 7		th. pop.
19 średa	Renata	Januaria	7 Sojona	5 42	6 5		6 18

38. tydzień: Dop.: Matth. 5, 24—26. Matth. 11, 25—30.

20 wt.	15. r. r. św. tr.	16. r. r. św. tr.	8 15. r. r. św. tr.	5 43	6 2		6 28
21 średa	W. Kufijs	W. Kufijs	9 Joachima	5 45	6 0		6 41
22 wt.	Moriza	Mawriczja	10 Mensdory	5 47	5 58		6 57
23 średa	Thelje	Polirené	11 Theodory	5 48	5 55		7 18
24 śwt.	Jana pod.	Gerarba	12 Authonoma	5 50	5 53		7 48
25 piat	Kleofasa	Kleofasa	13 Kornelia	5 52	5 51		8 29
26 średa	Cypriana	Cypriana	14 r. r. św. tr.	5 53	5 48		9 26

39. tydzień: Dop.: Łuk. 7, 11—17. Pop.: Jan. 9, 1—5.

27 wt.	16. n. p. św. tr.	17. n. p. św. tr.	15 16. n. p. św. tr.	5 55	5 46		10 36
28 średa	Wiazskawa	Wacyswawa	16 Eufemija	5 57	5 44		11 55
29 wt.	Michala	Michala	17 Sofije	5 58	5 41		th. dop.
30 średa	Hieronyma	Hieronyma	18 Kwartant	6 0	5 39		1 19

Pokny
4 sept.
ano 5 hodj
ma rjane a
cjople wedro.
Bosł
bjert. 10 sept.
wecjor 11 hd.
40 m. pokaje
na deszczif.

Miody
miej. 18. sept.
rano 6 hodj
23 min. f. ne
widomnym
saczmiczom
stancja ma
deszczifosje
wedro.

Prient
bjert. 26. sept.
dop. 9 hodj.
49 min. pschi-
neke saso
rjane wedro.

Stoljetna
protyka:
Wot spoczja-
ta hacj do 11.
rjane wedro;
17. do 25. f
wetscheho
symne a mo-
tre dny; wot
26. hacj do
konca budje
saso renje.
Zeli na
Egidia ren-
je, budje
schtyri ne-
dzjelje sa sobu
rjane wedro.

Burske
prawidła a
pschistowa.
Kabliza, f. fo-
trej so naj-
bole wora, je
najswietlisze.

1 Damna.
1 Barschej.
2 Reswacjio.
5 Rufow.
5 Zitawa.
7 Stolnjo.
7 Póskowy.
7 Rhocjebus.
7 Bidibius.

8 Wolbra-
mozy.
8 Mujakow.
11 Kalawa.
11 Nowosalez.
14 Kalawa.
14 Jarow.
16 Kadeburg.
19 Drjow.
21 Kamenj.

21 Bart.
21 Rychbach.
21 Stanknow.
21 Gubin.
21 Lubin.
23 Wotczniza.
28 Wistopiz.
28 Wolereg.
28 Trebulje.
29 Welerjin.
29 Woslin.

29 Borol.
30 Grojisch.
30 Hufsa.
30 Kroszyn.

—
Siepe je docja.
sacz hacj po-
chwatacz.

1857. Oktober, winowz, ma 31 dnjow.

Mjesacjowe
přechytenjenje.
Webro.

Germani a
stotne wiski.

Tydjenje a dnj.	Poredjena protyfa		Stary juliansky. September.	☉		Mjesec nomencla- tura.	☾ sth. thow. hodj. min.
	evangeliska.	katholska.		sth. hod. m.	thow. hod. m.		
1 schtw.	Nemigia	Nemigia	19 Trofina	6	2 5 37		2 43
2 pjatk.	Nahelje	 Die	20 Eustachia	6	3 5 34		4 7
3 sobota	Marimil.	 Kandida	21 Kobrata	6	5 5 32		sth. pop.

40. tydjenje. Text dop.: Luf. 14, 1—11. Pop.: 12, 54—57.

4 nedz.	17 n. p. sw. tr.	18. n. p. sw.	22 17 n. p. sw.	6 7 5 30		5 38
5 pondz.	Plazida	Placida	23 Jan. pobj.	6 8 5 27		5 57
6 wut.	Fidy	Bruna	24 Thellje	6 10 5 25		6 21
7 preda	Ephery	Marka	25 Eufrosiny	6 12 5 23		6 56
8 schtw.	Efraina	Brigité	26 Jana Th.	6 14 5 21		7 46
9 pjatk.	Dionysia	Dionysia	27 Kalistrata	6 15 5 18		8 54
10 sobota	Athanasia	Franciszka B.	28 Charitana	6 17 5 16		10 13

41. tydjenje. Text dop.: Matth. 22, 34—40. Pop.: Matth. 10, 16—22.

11 nedz.	18 n. p. sw. tr.	19. n. p. sw.	29 18 n. p. sw.	6 19 5 14		11 36
12 pondz.	Maximiliana	Maximiliana	30 Rehor B.	6 21 5 12	sth. dop.	
13 wut.	Kolomana	Eduarda	1 Oktobra	6 22 5 9		0 59
14 preda	Burkharda	Kalirta	2 Cypriana	6 24 5 7		2 16
15 schtw.	Hedwigi	Theresije	3 Dionysia	6 26 5 5		3 32
16 pjatk.	Hawla	Hawwa	4 Hierothea	6 27 5 3		4 45
17 sobota	Innozenza	Hedwigi	5 Charitiny	6 28 5 1		sth. pop

42. tydjenje. Text dop.: Luf. 10, 38—42. Pop.: Mark. 9, 83—41.

18 nedz.	19 n. p. sw. tr.	20. n. p. sw.	6 19 n. p. sw.	6 30 4 59		4 49
19 pondz.	Ferdinanda	Petra Alf.	7 Sergia	6 32 4 57		5 9
20 wut.	Bendelina	Bendelina	8 Belagia	6 34 4 55		5 23
21 preda	Burschle	Burschle	9 Jak Alf.	6 35 4 54		5 49
22 schtw.	Kordulje	Kordule	10 Eulampia	6 37 4 52		6 26
23 pjatk.	Severina	Severina	11 Filippa	6 38 4 50		7 16
24 sobota	Salomy	Rafaela	12 Proba	6 40 4 48		8 20

43. tydjenje. Dop.: Luf. 13, 6—9. Pop.: Matth. 19, 3—8.

25 nedz.	20 n. p. sw. tr.	21. n. p. sw.	13 20 n. p. sw.	6 42 4 46		9 34
26 pondz.	Gioba	Evarista	14 Nazaretha	6 43 4 44		11 54
27 wut.	Sabiny	Sabine	15 Euthimia	6 45 4 42	sth. dop.	
28 preda	Echim. Jud.	Echim. Jud.	16 Longia	6 46 4 41		0 14
29 schtw.	Marziffa	Marziffa	17 Heseasa pr.	6 48 4 39		1 36
30 pjatk.	Klaudia	Klaudia	18 Luf. Ew.	6 50 4 37		3 1
31 sobota	Ew. r. smat.	Wolganga	19 Joela pr.	6 52 4 34		4 29

☉ Potny
mjes. 3. okt.
dopohnja 3 h.
58 min. moze
hische rjane
dnj mjesz.

☾ Posl
bjertl. 10. okt.
rano 6 hodz.
43 m. wjeszje
rjane dnj
pshineše.

☾ Mtohy
mjes. 17. okt.
weczor 10 hd.
28 m. pokazje
na deszcz a
wjetr.

☾ Brjeni
bjertl. 20. okt.
rano 2 hodz.
55 min. pschi-
neše jasne
nebo s mer-
snenjom w
nozach.

Stoljetna
protyfa.

1. a 2. rense;
3. hrimanje se
slynym
deszczom;
wot 10. hacz
do 29. rjane
wedro; 30. a
31. snjeh.

4 Pysk.
5 Gucina.
5 Rakez.
5 Schjera.
chow.
5 Bernaczi.
17.

5 Dubz.
5 Grabin.
5 Gashn.
5 Luborad.
6 Jarow.
6 Gród.
7 Nefmaczi.
blo.*

10 Lubin.
12 Lubij.
12 Kulow.
12 Rinebört.
12 Zybalin.

13 Barsch.
13 Sch. Ro.
morow.*
19 Galsch.
* trom.*
19 Rychbach.*
19 Golsch.
19 Zabañ.*
22 Wilow.*
22 Budyshin.*
26 Lubnjow.*
26 Wjeta.*
schow.

27 Bschibrieg.*
28 Sajonza.

Burste
prawidła a
pschistowa.

Po twaszu
masz jonu, po
scyzinach masz
dzierzo, po ter-
muschi masz
masane szieny
a niczo dale.

1857. November, nasymniš, ma 30 dnjów.

Mješčarskawe
pischenjenenje.
W e r o.

Hermanst a
istne wist.

Tydjenje a dnj.	Poredžena protyfa		Stara julianska. Oktob.	Meseč. Imenit.		D sth. tho. horj. min.
	erangel'ska.	kathol'ska.		sth. b. hod. m.	thom. hod. m.	
44. ty d ž e n. Dop.: Matth. 25, 1—13. Pop.: Matth. 12, 46—50.						
1 nedj. 21. n. p. sw. tr.	22. n. p. sw. tr.	20. 21. a. p. sw.	6 53 4 34		6 0	
2 pónđj. Wschjch b.	Wschjch duch	21. Hilaria	6 55 4 32		sth. pop.	
3 wut. Huberta	Huberta	22. Alberta	6 57 4 30		4 51	
4 šreda. Korlje	Korl. Bor.	23. Jak. jap.	6 59 4 28		5 35	
5 štw. Blandiny	Zacharia	24. Arethasa	7 0 4 27		6 38	
6 pjat. Leonharda	Leonharda	25. Marziana	7 2 4 25		7 57	
7 šobota. Erdmana	Engelberta	26. Demeiria	7 4 4 23		9 23	
45. ty d ž e n. Dop.: Matth. 18, 21—35. Pop.: Matth. 21, 28—31.						
8 nedj. 22. n. p. sw. tr.	23. n. p. sw. tr.	27. 22. a. p. sw.	7 6 4 21		10 47	
9 pónđj. Bojidara	Urfina	28. Terenza	7 7 4 20		sth. dop.	
10 wut. Marcjina Ruth.	Liberia	29. Anastasia	7 9 4 18		0 6	
11 šreda. Marcj. bisk.	Marcj. bisk.	31. Zenobia	7 11 4 17		1 21	
12 štw. Modesta	Evagria	30. Stachisa	7 13 4 16		2 35	
13 pjat. Arkadia	Stanislawowa	1. Novembra	7 15 4 14		3 47	
14 šobota. Lewina	Klementina	2. Njindina	7 17 4 13		4 59	
46. ty d ž e n. Dop.: Matth. 22, 15—22. Pop.: Mark. 12, 41—44.						
15 nedj. 23. n. p. sw. tr.	24. n. p. sw. tr.	3. 23. n. p. sw.	7 19 4 11		6 10	
16 pónđj. Edmunda	Rehora	4. Jana jap.	7 20 4 10		th. pop.	
17 wut. Huga	Dihmara	5. Galazeta	7 22 4 8		3 53	
18 šreda. Heshchia	Heshchia	6. Pawota	7 23 4 7		4 26	
19 štw. Hiljbetj	Hiljbetj	7. Hieronyma	7 25 4 6		5 12	
20 pjat. Pokutny pjat.	Benigna	8. Spyt. Mich.	7 27 4 5		6 11	
21 šobota. Mar. wop.	Mar. woprur.	9. Dnejsa	7 28 4 4		7 21	
47. ty d ž e n. Dop.: Matth. 25, 31—46. Pop.: Matth. 20, 20—23.						
22 nedj. 24. n. p. sw. tr.	25. n. p. sw. tr.	10. 24. n. p. sw.	7 30 4 3		8 37	
23 pónđj. Klemenca	Klemenca	11. Biktora	7 32 4 2		9 57	
24 wut. Khryfog.	Khryfogena	12. Jana jalm.	7 33 4 1		11 14	
25 šreda. Katrziny	Katrzine	13. Jana Chr.	7 35 3 59		th. dop.	
26 štw. Konrada	Konrada	14. Filipa	7 37 3 59		0 35	
27 pjat. Huncjerja	Basilea	15. Sap. posj.	7 38 3 58		1 58	
28 šobota. Rusa	Sosthena	16. Matth. Ev.	7 39 3 57		3 23	
48. ty d ž e n. Dop.: Romst. 13, 11—14. Jan. 15, 1—15.						
29 nedj. 1. nedj. adventa	1. n. adventa	17. 25. n. p. sw.	7 41 3 57		4 55	
30 pónđj. Sandrija	Sandrija	18. Platona m.	7 42 3 58		6 29	

Potny mjes. 2 nov. rano 1 hodj. 47 min. ma rijane a jasne wedro.	2 Nowojulj 2 Lukow.* 2 Brody.* 2 Šrodt.* 2 Slabland. 11 Drazdja ny.*
Postl. bjet. 8 nov. wecjor 5 hod. 4 min. na deschjiz a šnjeh posaje.	3 Bart * a l. mifi. 4 Meszajzi dlo.* 4 Radeberg 6 Stara Darbna.* 7 Trebulje.* 9 Gubin.*
Wtody mjes. 16 nov. wecjor 6 hodj. 44 min. pchj. neše snjeh a wjetr.	9 Lubnow. 9 Rosbór.* 10 Damna. 11 Pokczniza* 16 Stokpno. 16 Rydbach. 16 Wign.*
Prijeni bjet. 24. nov. wecjor 6 hodj. 22 min. ma te same ne- stajne desch- cjiojte a snjehojte wa- dro.	17 Jafonja. 23 Wöpsort.* 23 Rubin. 24 Dobrotug* 24 Šty Ro. morow.* 25 Radeburg* 28 Žitawa.* 30 Wiffopizy* 30 Worol. 30 Gagn.* 30 Pchibub.*
Stoljetna protyfa. wot 1. do 6 wjetr a po- mroczene ne- bjo; 7. renje; 9. do 17. sym- ne deschjiofo- te wedro; wot 18. pane snjeh, kiz hacj do hód leži a wulku symu pchineše.	Burste prawidła v pschistowa. Schtoż necha woji roszje- racj. tón dy bi mošnju wot- cjinecj — Schto mi pomha wulki bród, hójž e nuiskach luty hód.

1857. Dejember, h...f, ma 31 dnjów.

Miejscowe
pſcimenienu.
W edrzej

Germani a
ſtołne wiſi.

Tydzienje a dnj.	Poredжена protyka		6 PF.		fth. fhow.		fth. fhow.	
	evangelſka.	katholiſka.	Nov...	Nov...	hob. in.	hob. m.	hob. in.	hob. m.
1 wut.	Pengina	Eligia	19 Abediaſa	7 43	3 55			
2 ſreba	Aurelije	Pauline	20 Reh. D.	7 45	3 55			
3 ſchtw.	Franza Kav.	Franca Kav.	21 Mar. wop.	7 46	3 54			
4 pjaſt	Borbory	Borbore	22 Filemona	7 47	3 53			
5 ſobota	Amoſa	Sabbasa	23 Amfilocha	7 49	3 53			

49 tydzien. Dop.: Sap. ſt. 3, 22—25. Pop. Matth. 5, 17—19.

6 wut.	Markwerba	Ambrosia	24 Klemenja	7 50	3 52			
7 pónbdj.	Mar. podj.	Teofabije	25 Klemenja	7 51	3 52			
8 wut.	Agrippiny	Melchiaba	26 Jurija	7 52	3 52			
9 ſreba	Zubithy	Damaſa	27 Jakuba m.	7 54	3 52			
10 ſchtw.	Damaſa	Damaſa	28 Eſchjey m.	7 55	3 52			
11 pjaſt	Epimacha	Dionyſta	29 Parana m.	7 56	3 51			
12 ſobota			30 Handr. jap.	7 57	3 51			

50 tydzien. Dop.: Koloff. 1, 12—15. Pop.: Matth. 11, 2—10.

13 wut.	Ignaza	Kristine	14 wut.	8 0	3 51			
14 pónbdj.	Ignaza	Kristine	15 wut.	8 1	3 51			
15 wut.	Ignaza	Kristine	16 ſreba	8 1	3 51			
16 ſreba	Ignaza	Kristine	17 ſchtw.	8 1	3 51			
17 ſchtw.	Ignaza	Kristine	18 pjaſt	8 2	3 51			
18 pjaſt	Ignaza	Kristine	19 ſobota	8 3	3 51			

51. tydzien. Dop.: 1 Jan. 1, 1—4. Pop.: Jan. 1, 19—27.

20 wut.	Ignaza	Kristine	21 pónbdj.	8 4	3 52			
21 pónbdj.	Ignaza	Kristine	22 wut.	8 4	3 52			
22 wut.	Ignaza	Kristine	23 ſreba	8 5	3 53			
23 ſreba	Ignaza	Kristine	24 ſchtw.	8 5	3 53			
24 ſchtw.	Ignaza	Kristine	25 pjaſt	8 6	3 54			
25 pjaſt	Ignaza	Kristine	26 ſobota	8 6	3 54			

52. tydzien. Dop.: Jak. 4, 13—15. Pop.: Matth. 25, 14—30.

27 wut.	Ignaza	Kristine	28 pónbdj.	8 6	3 58			
28 pónbdj.	Ignaza	Kristine	29 wut.	8 6	3 57			
29 wut.	Ignaza	Kristine	30 ſreba	8 6	3 58			
30 ſreba	Ignaza	Kristine	31 ſchtw.	8 7	3 59			
31 ſchtw.	Ignaza	Kristine		8 7	4 0			

Poſny
miej. 1. dezb.
pſchipołn. 11
47 minutow
rjane dny
pſchineſa.
Poſl.
bjeł. 8. dezb.
rano 7 hobj.
27 min. jaſne
nebj a mer-
ſnenje ma.
Miody
miej. 16. dezb.
pſchipołn. 11
hobj. 51 min.
poſaſena ſu-
che merſnenje
pſchi jaſnym
nebj.

1 Bart. (l.m.)
2 Reſiraczi-
blo.
7 Djeleje.*
7 Drjowl.*
7 Brody.*
8 Wiſibirſeg.
9 Kroſyn.
9 Eiſenberg.*
11 Stara
Darbna.*
14 Luboraſ.
14 Grobł.
15 Waſſchej.*
16 Kuland.
19 Wojezſd.*
19 Trebuſe.*
21 Kulow.*
21 Mujaſow.*

Prjeni
bjeł. 24. dezb.
rano 7 hobj.
26 min. na to
ſamo jaſne
wedro poſaſe.
Poſny
miej. 30. dezb.
wecjor 10 hobj.
23 min. ma
ſnieh a wjetr.

Stare
pſchiſłowa.
Dwanacjen je
poſłom, ſi-
nacjen je hwi-
ſtem, djeſaſj
kojich kaſnów
dziejewj je por
jandjelow,
wóſhom Wo-
ziſch
ſydom Wo-
ziſch
barom, ſchleſj
bje karanow
wym kwaſnym
domi w Rana
w Galilejiſtim;
pecj je miedzi
ſnejnów; ſchj-
evangeliftj;
tj ſu patriar-
choj, dwaj ſta-
ſiehoraja Wo-
ziſch hanenaj;
ſedyn je tón
wjerny Wóh
na wyſokim
nebj.

Stoljetna
protyka.
1. a 2. ſyma,
na totruj
ſnieh pſchin-
dje; 9. do 15.
wulke ſyma;
16 jaſno no-
wy ſnieh pa-
ne, ſij nowu
ſymu pſchine-
neſe; 23. dje
deſchj a mer-
ſnenje ſaſtane
hacj do ſonja

Mjekotre europiske weřchi.

Zan, kral sakski, rođj. 12. dez. 1801; ženeny Amalieu Augustu, bakerskej pryngeshynu, rođj. 13. nov. 1801. Dječci: 1) Marija Augusta, rođj. 22. januara 1827; 2) Bedrič August Albert, rođj. 23. hav. 1828; ženeny pryngeshynu Karola s Wasa, rođj. 5. augusta 1833; 3) Marija Hilžbeta, rođj. 4. februara 1830, wudowa nebo genuesskeho wójwody Ferdinanda; 4) Bedrič August Jurij, rođj. 8. aug. 1832; 5) Marija Sidonia, rođj. 16. aug. 1834; 6) Hana Marija, rođj. 4. jan. 1836; ženena s tořfanskim herbitim melwójwodu Ferdinandom; 7) Margareta, rođj. 24. meje 1840, ženena s rafuskim aržiwójwodu Korlu Ludwigom; 8) Sofia, rođj. 15. mjerza 1845. Bedrič Wylem IV., kral prusti, rođj. 15. okt. 1795. Franz Josef, kšhejor rakusti, rođj. 18. aug. 1830. Alexander II., kšhejor ruffi, rođj. 29. hawerl. 1818.

Napoleon III., kšhejor franžowski, rođj. 20. hav. 1808. Abdul Medjid, kšhejor turtowski, rođj. 23. hav. 1823. Maximilian II., kral bakerski, rođj. 28. nov. 1811. Leopold, kral belgiski, rođj. 16. dez. 1790. Bedrič VII., kral danski, rođj. 6. okt. 1808. Ota I., kral grichiski, rođj. 1. jun. 1815. Jurij V., kral hanoverski, rođj. 27. meje 1819. Viktoria, kralowa jendželska, rođj. 24. meje 1819. Wylem III., kral niederlandski, rođj. 19. febr. 1817. Don Pedro V., kral portugalski a algarkiski, rođj. 16. septembra 1837. Pius IX., bamž rómiski, rođj. 13. meje 1792. Viktor Emanuel, kral sardinski, rođj. 14. mjerza 1820. Isabella, kralowa španiska, rođj. 1. oktobra 1830. Oskar, kral šwedski, rođj. 4. jul. 1799. Ferdinand II., kral šzilski, rođj. 12. jan. 1810. Wylem, kral württembergski, rođj. 27. sept. 1782.

1.

Pomhaj Bóh Wam!

Khwal teho Knesa, moja duscha,
Za chzu teho Knesa khwalicj, tak dořho, hač žiwj šym,
A mojemu Bohu spjewacj, dofelj tu šym.
Rejsspuřkejcej šo na šieršchtow, ani na čłowrke dječci,
Woni wschať pomhacj nemóža!
Zich duch wuńdže a woni šo sašo wróćja do semje,
Zehdom šu šhubene wšchitke jich myřlje!
Derje temu, kotrehož pomóž tón Boh Jakubowy je,
Kotrehož nadźija steji na tym Knesu, jeho Bóh.
Kij nebjo a semju, morjo a wřchitko, šchož we nich
je, scjinit je,
Kij mjeru djeri wječnje,
Kij prawo wopofasuje tym, kij řchiwdu czerpia,
Kij błódnym křlieb dawa.
Tón Knes wotewri mocji řlepym. Tón Knes pořbje-
huje poraženych.
Tón Knes lubuje prawych.
Tón Knes řakhowa řufomnikow, řyrotam a wudowam
wón pomha.
Tón Knes wobroćci pucj beřbóžnych.
Tón Knes je ř kralom wječnje, twóř Boh, Zion,
Wot naroda do naroda.
Hallelujah!

E utymy řlowami 146. psalma praji řřchedženat řwójim lubom Eserbam na to norwe řeto 1857: pomhaj Boh. E wřeselschim duchom dyřli łoni šo tute pořtrowenje řrama a řiwichi, řřchetož runje to řańdžene řeto, kotrehož bjeh je dořonjany, je móžnje řriedowato, řo Boh pomha!

Šchtó chyt te řyřly řicjicj, kotrež šo řřchi řawo-
čatfu a we řrienej polořzy řańdženeho řeta šu řřche-
liwate? řchtó řachnowacj te řdychnenje řhudych řudzi,
řij we jich řyřtnych wutrobach šu řo řibale? řchtó mu-
mjericj tu nufu a řlaroř, ř kotreř šu řo řřchjedneje
řiwnořsje a pořriebnořsje dla řřchitzy, najbóle řhudji, bje-
džili? W tych řrienich řřchjesřich mjeřazach bje to wřchjed-
nje nařba řyřtnoř a řlaroř: ř wotřal mořmemy řřlieb?
Nufa a trada řneřřchtej řřchudjom. Mjekotry by řady
řuř řřlieba řřiedt, hdy by jón mjeř a hdy jón mjeř-
jeřche a řebi ř nuřu bje tak wele warbowat, řo řebi
pořruta bje řupit, dha wón řo neřwaji, řřuboko ř nořom
do neje řracj, dofelj řo řnyřdom mineřche řař řřen.
Drohe bje wřcho, a řořdu řobetu řo wřchitzy řrař-
řachu, řcho je w mjeřzi řito řlacjito, a hdy bje řuř
deřje řito, wřeseliřu řo wřchitzy, hdy pak bje řorje
řcho, řforjeřche řořdy. Čjeřti a řrudny čjař bje řřchi
řawočatfu řańdženeho řeta, a wutrobniřcho řdychnowarřche
řo ta řřřwa: najř wřchjedny řřlieb daj nam dženřa!

Tola pak mamy řo řřchi tym teř na to dořomnicj,
řak řřadnje je Bóh we teř nuř řwóju pomóž řřewit.
Ř řrienemu: řřchedženo, to warba řřubeho řuda we
řerřřtim řraju, hdy řyma řo bliři, řlacjeřche řjazy,
dyřli wele řet řredy. Nebje to wulka pomóž? Ř dru-
hemu: Bóh tón řnes řrajeřche ř tym řierřchtam, řij tu
řatořnje řrawnno wójnu we ranishim řraju wadřichu:
wono je doř teje řalořsje, řo woni mjeř čjinjachu. Nebje
to teř wulka pomóž, řo řo ta neřweřtoř a čjemnoř
teho čjařa rořřwjetli? Ř řřejemu: we naljećju
wuřotowa tón Knes, řij je nebjo a semju, morjo
a wřchitko, šchož we nich je, scjinit, pola a řahony ře

ſwojim żohnowanjom. Szyn ſo na najreńſcho ſe-
lenjachu a rożjichu a lubjachu bohate žnje. Njeje to
mulk pomog, hdyž jedyn wonka wiſcho widżiſche na
najreńſche ſtejeci a ſo radżici, ſchoż cżlowiſka ruka bje
wuſywała na nadżiju, ſo ſo wutroba ſmjejeſche a
nowe dowjerenje cżerpaje ſteho widomneho Bożeho
przedomenja, kotreż pſchipomedaſche: cżajaj ſhwilſu
na Boha, ton czi ſ nuſy wupomha! A ſchwertemu:
te rjane bohate žnje, kiż ſu ſo do brożnjow dom ſhowate,
kotrej Boh pſches ſwoju hnadu bje wobarnowot pſchede
wſchitſej ſchodu, kotrej cżinjachu, ſo ſo ſa jedyn tydżeń
poſruta ſhlieba wo polożja wetſcha a tuniſcha możeſche
pſchedawacj, pomhachu je wiſcheje nuſy! Njeje, hdyž
my to wopominimy, tak ſu ſo te druhe ſchjeż mieſazy
jandżeneho lieta we ſpofożnejſzi a weſelo-żi minyle,
hedne a nuſne, ſo my ſaſpiwamy: Boh pomha.
Nedyrbeli my wum-żeni ſ nuſy, woſcheweni pſches
Božu debrotu, wobarnowani pſched wetſchim neſbożom,
ſ weſełym duchom a ſ weſelożju, dżak polnej ſwiedzi-
derje temu, kotrehoż pomog Boh je, kotrehoż nadżija
ſteji na tym kneſu, jeho Božu, kiż wjeru djerzi, kiż
hłednym ſhlieb dawa, poſbiehuje poraženych, ſyrotam
a wudowam pomha. Nedyrbeli też my Eſerboi dża-
kominje ſawyſſacj: tćn kneſ je ſ kralom wjećnj, w
moj Boh, Zion, wot naroda do naroda. Hallelujah!

Pomhaj je Boh; ſ taſtim weſełym ſwiedzenjem
teje wjeru ſtejmym wſchitzy na proſy noweho lieta,
wchladojo na to jańdżene a na jeho nuſu, kotraż je
pſchjetrta a na jeho ſtyſnoſzje, kotreż ſu pſchewinene.
A ſ temu my ſo ſ nowa we dowjerenju a we nadżiji
poſylnieni ſo poſtrowjamy ſ tym dobrym pſchecjom:
Pomhaj Boh. My ſ taſtim ſłowom ſebi beſ ſobu
wutrobnje pſchewimy; ſo by Boh, tón wótż naſcheho
kneſa Jeſem Chryſta na to lube nowe lieta, kotreż
wón nam ſpoćzi, chyzł być naſcha nadżija, naſch
troſcht, naſcha radoſz, naſcha pomog, naſche ſbożje, naſch
ſhierluſch. My wuprajamy ſ taſtim poſtrowenjom,
„Pomhaj Boh“ pſchi ſapocjatuſu teho noweho lieta,
ſo by won tón hnadny a ſmilny kneſ nam wſchitſim
ſtrowoż cżjeka a mjer duſkje dał a pſchede wſchitſim
neſbożom na cżjeli a na lubli a na duſchi wotżowjzy
naſch wſchitſich wobarnowat. Pomhaj Boh wam, reſne
pſchedżenat ſ buram a ſublerjam, ſo byſcheje we pofożu
a mjeri te bohacjje ſſicjene dary Boże wużiwali, a
ſ cżejzi teho dobroćiweho dawarja nałożili a ſmilni a
dobroćiwi byli pſchecjiwo nuſnym, potrebnym, ſhudym
a ſhorym. Pomhaj Boh wam, ryćzi wón ſ tym, kiż
ſ ſhudobu a ſ nuſu ſo bjeđja, hacj runje liepſchi cżaj
je pſchichot, ſo bychu wopomnili: wulki dobył je,
ſchoż bohobojaſny je a ma doſz na tym, ſchoż jemu
Boh da. Pomhaj Boh wam, pſcheje wón tym, kiż
we ſchoroſzi a braſchnoſzi to nowe lieta ſapocjinaja abo
we bjeđu teho ſameho na ſhore ložo pſchindu, ſo bychu

we ſcierpliwoszi a we pobbacju do Bożeje wolje ſwój
ſchijz nopyli a wopomnili: tyſchnoſz pſchineſe ſcierpliwosj,
ſcierpliwosj ſhonenje, ſonenje, paſ nadżiju, nadżija paſ
neſahanibi! Pomhaj Boh! wota pſchedżenat do wiſchjech
ſchjeżjjanſkich domow ſerbiſheho fraja, ſo by ſo we
nich tón kneſ cżejzi pſches pobożne a bohobojaſne
żiwjenje, ſo bychu ſo djerzi we nich wotečajnyte we
wſchjem napominanju ſ temu kneſej, ſo byſchjej
dobrota a ſwjernoſz ſo we nich ſetkatej, prawdoſz
a mjer ſo wotoſchatej, ſo by ſwjernoſz na ſemi roſta
a prawdoſz ſ nebja hladata. Pomhaj Boh wam,
praji wón też wſchitſim, tońż to lieta budżat ſ cżajneho
hubenſtwa wotwołani, ſo bychu ſbożnu hođžinu ſmierzje
mjeli a doſtali wjećjnu ſbożnoſz pſches naſcheho kneſa
Jeſem Chryſta.

To ſpoćzi Boh!

2.

Knihi ſa domjazu knihownju.

Chyzł-li ſcho cżitac nabóžne abo modleſke knihi,
dha ſo jemu poruczeja, hdyž je ewangelſkeho wjeru-
wuſnacja, ſzlehowaje piſma:

Miſionſki poſot, piſany wot f. d. Rychtarja w Kluffchu,
kiż mieſacjnie wuhadja a kotrehoż jenotliwe cżiſto
jenoż 5 np. wćacji;

Jana Arndta paradžiſahrodka, ſałożena a wudata
wot Blochmanna we Trajđžanach, pſchetożena wot
J. Barſka w Khwacjizach;

Cżlowecja wutroba, tempel Boži abo ſydblo teho ſteho
we djeſacjich ſnamenjach prjodſtajena (w Lubiju).
Powedancjo a ronecja ſa djerzi a

Nedżelu dopolnja a popolnju, dwoje kniży pſchetożene
wot f. Kruſchwizy, duch. w Borchczi;

Epochi trajaza bibliſka protyła ſa wſchitſe dny na žyle
lieta wot Gutmana, pſchetożena wot J. Barſka w
Khwacjizach.

Œli a jeho ſynaj abo Bože ſudy na ſtych ſtarſchich a
djercoch, przedowanje wot nebo Zaſuba, duch. w
Budyſhini.

Prjedowanje na nedżelu Miſerikordias Domini, djer-
žane we porſchitſim Bożim domi wot f. d. Krü-
garja w Borchjizach.

Œa katoſtiſkich hođži ſo ſ pieknemu cżitanju:
Dobre ſemo na pwodnu ſemu wot J. Kucjanſka a
Wofobné dar za Kſjeſjjanow, mółžich ha wotroſcja-
nėch wot kanonikuſa Bufa.

Knihi druheho wopſchjecja, kotreż ſu wužitne a
hedne ſ cżitanju, ſu:

Bohumit aby Bože rukowanie na ſyrotach, powedancjo
ſ 30letneje wojny wot Kulmana;

Wustojny pčojat, wot Kulmana. Tuta knižka so
wosebje wščitnim herbstim pčojarijam f čžitanju po-
rucija, dokelž we nej we rianej herbstej ryczi je
rofestajene, kak maja so pčoty f mužitom plahowacj
a kublacj.

Skucyje f hudancžkam.

Pšchedženat wie, lubi Eserbjo a Eserbowki, so
njekotři wot waš su sebi pržju dawali, wuhudacj,
ščto so w tych ščitujkach žhowa, fotrej maja we
pšchidanku f promyžy na l. 1856 to napišmo:
hudancžko, a so su bes wami mudre hlowny, kiž su
kórky a na mježi te prawe skucyje namafali, f ko-
trymž su potajnu mysl tych słowow wotankali.
Ale wón so boji, so so to wščitum na jenaste waschnje
neje poradžito a so je tón abo tamny newještj, ščto
je bylo mjenene. Žeho dla wón sa nusne djerži,
predy hacj nowe hudancžka horje dawa, te stare wuložicj.

To ščtož po prjenim hudancžku wščo žere a spopada
a jenož pšches wodu so haciej móže, je: wohen!

We druhim hudancžku je mjenena: radliža.

Renje wonjaza, jako žhorosj jara bolaza wjež we
tšecjim hudancžku je: roža.

Sčtwórtje hudancžko pokaje na pluh; prjedku stót,
šadku rólnik, šrežba dremo, seleso, a pódla wróny ležja,
wacjij f brěšow šberajo.

Pžate hudancžko je: fashčej; tyscheš, kiž jón džjela
netreba jón, nošcherio pšchi pšchewobženjach f wetšcha
štromi a šylni mužojo, nerodža wo njón; a morowy
newje, so we nim leži.

Sšyli pak wuhudat, luby čžitarjo, ščtož so we
šlowach ščesteho hudancžka žhowa, dha sy mudra
hlowna. Ža mersaza wjež, fotraj ženeho hrebe, hdyž
ju ma, fotruj žadyn pak rody nešhubi, a fotraj, hdyž
je dobžta, je tež šhubena, je škóržba, abo prožesj.

4.

Sčtwórtja fash.

Pšched nimalje tšitšecžimi lietami pšchindže stary
mužik do mjesta. Wón mjejesche šnjeh bjelu hlownu,
šeparasche so na dubowny kiž a widžicj bje na nim, so
žhobenje jemu jara čžejko pada.

Žako wón f wrota mi do mjesta džjesche, wuhlada
jeho wrótnik, kiž mjejesche tam ačžisj dla wobšedžbowanje
a wotasche na teho ščedžiweho mužika: swotkel dha,
džjedo: — Šhatow wotmolwi tón ščedžiwž. —
Šdžeha čžecje? prashesche so wrótnik dale: — Do
mjesta! šdychowasche tón mužik! A ščto dha w mježji
čžecje? — Ža čžyž swojeho najstarešeho syna

wobškoržicj! — Ščto? swojeho syna? Čžoho
dla? — Ža sym so pšched njefotrymi lietami na
wument synyž a sym swojim ščesžjom synam swoje
burisťe lubto dat. Žón najstarešji beresche sebi pola
a lufu a da swojim bratram šžedemu 300 il. a šlubi
so čžze me hacj do šmerezje f nušnej potrebnosžu
wobštaracj! Wón pak to necha džjesje čžinicj, šwari
a šlije na mne, so nejšym dawno wumrež a ja dyržju
w swojich starych lietach hlódnj byčj a lutu nufu čžerpicj.

Moji drušy šženojo mi tež nečadža pomhacj a
teho dla čžžu ja njest do mjesta, so bych so pola
wyschnosžje wobčžejowat a wo dobru radu prashat!
Pšchi tym ronjachu so jemu šylsy f wocžow a wón
stonasche styšnje se šrudobu. — Žo je šlije a jara
nežjakomnje, prajesche tón wrótnik — ale prajče mi
tola, kak stary wy šže? — Wóž Wožo! wotmolwi tón
mužik, ja sym njest 83 liet stary! — Želi temu tak,
praji tón wrótnik, dha móžu ja wam dobru radu
dacj, a so netrebacje f wyschnosžij hicj. Wy tola mjesje,
so we šwajatym pišmi šteji: nasche žiwenje traje šydom
džeserj liet, a hdyž wyšoko pšchindže, wěšom džesacj
liet Neje wjerne? Njest pak šže wy 83 liet stary,
dha šže wy tšiljéta pšches tu mjeru žimy a nebudžerže
tu dožho čžakacj mjecj, so Wóž waš wupšchěne. —
Nostrožany pšches tajše šlowo, pohladny tón ščedžiwž
na teho wrótnika a prajesche: wy macje prawje; weno
budje najšlepe, so šasjo dom du; moj Wóž budje me
berisj f sebi bracij; ščto čžžu so hiščejen jara wo to
čžasne žiwenje staracj a mojih šynqow do hanibj
pšchuněž a wobškoržicj pola wyschnosžje. — Neč Wóž
jim woda! —

Ža to šynu so na kameň pšchi wrotach, so by
šhwiltu worpocžewat a džjesche šasjo dom. Dožho
netrajesche, so Wóž jecho f sebi wša.

Njest pak šedži na tym šamyn kamenju jecho naj-
starešji šyn wo dnjo a prošy tych, kiž nimo džjela, wo
šmilny dar, pšchetož won je prošet.

Čžesj nana a macerj, so so tebi derje pódže a ty
dožho živy budješ na semi. —

5.

Hudancžko 1.

Sšwjetle waki, tošče aby čžeršče,

Sšwjetle waki, wěšče aby mejšče

Wježa wijo po semi

Pucjij žij je šlubotl.

Nešn mužit, čžinja wěle šškowž,

Walle rostu f deščejowaje wocy,

Worja jene šworenja,

Druže w brušči šžiwja.

Głoty błęko kęda haru cżni,
Niema wlece ęo ro runini;
Żana nihey nifomu
Spucja nęęęę s bojożju.

6.

Jan a pſchedżenaf ęo wo protyży roſtrycjujetaj.

Pſchedż. Dobry wieczor! Tu ęym ja ſaęo, wujo! Ża tebi tudy tu nowowudatu pretyfu na lęto 1857 pſchineęu. Wużiwaj ju ſtrowy a duż boże mje!

Jan. Maſch dha tak jara nięne, ſo ſaęo precz ſhwataſch? Nechaſch ęo ęynęę, ſo bychmoy trochu hromadżje błężiloj?

Pſchedż. Dołho ęo nemōžu ſadżeręęę! Ża mam bałoko dom a mjeſacęſ ęo bōręy ſhowa.

Jan. Wiſchaf mōęęch wicheę nōż pola naſ woſtaęę. Moja żona tebi rjane mjeęęke tożo we hōrnej ſtmi ſhōnuje a ſ wieczeri dobru koſbaęu na blido ſtaęi, ſo żanu nuſu czerpicę nebudęęę.

Pſchedż. Moje dla! Hdyż mi taęęe pruwta te- cęęęch, dha ęo rady dam popanęęę. Hdyż me chęetaj rady hoſpodowacę, dha chęu tu weſtaęę. Ża widęu, ſo ty nięęęto na wutrobi maſch a ſo mam weimol- wenie dacę na twoje praſchenja. Też nięęęm taęęi ne- bolaf, ſo bych dobru koſbaęu ſaęęit a ſchłencęku cęi- ſheho pōdla!

Jan. Ża bych wiſchaf rady nięęęto wo protyży weđęit. Głaj! ja ęym ju nięęk dwię lęęęi ſwjeru cęital, a tola mi to a tamne we nej cęiemne woſtane, ſa cęimż nemōžu pſchincę.

Pſchedż. Ty pak tola pſchęzo nięęęto maſch! Neje dha doęę, ſo tebi tu pretyfu we naſchęj lubej ſerbſkej ręęęi ſpęęam? ſo do neje wſchitę ſnate her- manki a wiſi ſtaęam, ſo mjeſacęękōwe a weđro pſche- mjenenje, mjeſacęęka a ſtōnża ſthadęęne a ſhowanje a wſchelake druęęe nuſne wjęę s wulkej prōzu we nej woſjewjam? A tola ty żenje ſ nej ſpoęojom nięęęy!

Jan. Neęnjewaj ęo, luby wujo! Ża wſchaf myſłje nimam, na tebe a na twoję protyfu ſwaricę, ale ja chęęch ęo tebe jenoż to a tamne praſchęęę, ſchtoż nemōžu wuſłjedęicę a ſroſemicę!

Pſchedż. Eęto dha to je?

Jan. Głaj! we twojej protyży na pręenej ſtronę pſchęi ſapoęęatku ſteęi to napęęmo: żyrkwęęke lęęne ſnamenja a pod nim: ſtota lęęba, wobwōd ſtōnża, epaęty, rōmſke danſke cęęęęto, pęęęmſk neđęęłſki a. t. d., a kōżde lube lęeto je hınaſcha lęęba pſchętaęena. Ża ęym ſebi hęęom wele krōż myſłit, ſchto to na ſebi ma a neęęęm to żenje wuhudacę mōęt! Praj mi tola, ſ cęomu to we kōżdej protyży ſteęi?

Pſchedż. Twoja koſbaęa je woprawdęęe dobra! Twoja żona wję tucęęe ſwinje kormicę! jenoż ſo — —

Jan. Wujo, ja neęam weđęicę, ſak tebi koſbaęa ſtōdęi, ale ſa tym ęym ja ęo praſchaf, ſchto je: ſtota lęęba, wobwōd ſtōnża, epaęty a t. d.

Pſchedż. To chęęęch weđęicę? Hdyż byrbju wot taęęich wjęęow pewedacę, dha rumuj ſ blida koſbaęu a ſhromadę wſchitę twoje myſłicęęi a natoż dobru kęđębliwoęę!

Jan. Że dha to tak cęęęęe ſroſemicę?

Pſchedż. To ęo wję! My chęęęy naſprjōdęy wot epaętow ręęęęę! Wiſch ty, ſchto to je?

Jan. Ne! Wiſchaf to neje żane ſerbſke ani njemſke ſłowo; wjęęęę je grichęęęe abo łacęęęęęe abo hebrejſke!

Pſchedż. Mōęęe byęę! Poſłuchaj dha! Ty tola wjęęch, ſo ęo mjeſacęſ wotolo naſchęęę ſemje weęęęę! A temu treba mjeſacęſ 29 dnjęw, 12 hōđęinow, 44 minutow 2³/₄ ſekundow. Tutōn cęaę, kęż ęo lęęębuje wot jeneho młodeho mjeſacęęka ſ druęęemu, menuje ęo: ſynodiſti mjeſaę. Njęęk mamy my 12 taęęich mjeſaęow a po taęęim by lęeto mjęto: 354 dnjęw, 8 hōđęinow, 48 minutow, 33 ſekundow. Doſeł pak julianſke lęeto, kōtreż ęo po ſtōnżu wobłięębuje, 365 dnjęw, 6 hō- dęinow wopſchima, dha by lęeto, po mjeſaęu wobłię- bowane, wo 10 dnjęw 21 hōđę. 11 min. 27 ſek. kōrōęe byto, dnęęi to, kōtreż ęo po ſtōnżu wobłięębuje. Hdy by ęo to nięęk tak trechito, ſo by ęo julianſke lęeto runje ſ młodym mjeſacęękom ſapoęęęto, dha bych u ęo pſchęi ſpoęęatku druęęeho lęeta hęęom 10 dnjęw, 21 hōđę. 11 min. 27 ſek. minyle, pęęęi ſapoęęatku ſchęęęęo: 21 dnjęw 18 hōđę. 22 min. 54 ſek., pſchęi ſapo- cęęatku ſchtwōrteho: 32 dnjęw 15 hōđę. 34 min. 21 ſek. Tutōn cęaę, kęż je ęo na taęęęe waſchņęę minyle, me- nuje ęo: ſlaroba mjeſacęęka abo aſtronomiſta epaęęę. Doſeł pak taęęę lęęębowanje ſa aſtronomow a proty-

farjow jara wobczěžne bje, dha postajichu woni cžas, w kotrymž so mjeřacžk wotsto semje werczi na polne 30 dnj a epaktu na 11 dnj a pomenowachu ju: žyrtwinfsku epaktu. Na tajše wafchnje je žyrtwinfska epakta prijeneho ljeta: 11 dnjow, druheho ljeta: 22 dnjow, třećejo ljeta: 33 dnjow, aby dolež jedyn jow synodiski mjeřaz wot 30 dnjow wonka wostajicž móže, 3 dnj, štwórtého ljeta: 14 dnjow, piatého ljeta: 25 dnjow, šestého ljeta 36, abo mene 30 dnjow a. t. d. Hdyž jedyn tak dale ličbuje a kóžde ljetu 11 dnjow přichitaji, dha sa 19 liet epakta sašo je 29 dnjow a sa dwazpyte ljetu sašo 10 dnjow dotha, na kotrychž mjeřto jedyn 11 dnjow staji. Po tajšim posaje so, so hdyž so 19 liet su minyše, sašo ta šama epakta přichitaje, kotraž je předy była. Tutón 19 liet wopřichitajaz cžas menuje so: wobwódb mjeřacžka, a šlota ličba je nietyl ta ličba, kotraž wobšnameni, kotre ljetu we mjeřacžkowym wobwódbi to njetliške je.

Jan. To su jara wučene wjezy, wujo, kotrež ty tudy přjeduješ! To škoro sa bura ničjo neje!

Pšchedž. Nejšym tebi předy prajit, so to schwalba ma s tymi protyškowymi naležnosćemi? Ty pak chješch nós do wšeho tšacy; teho dla nešwar nietyl!

Jan. Nie, Bože dla niž! Ale nietyl praj mi, šhto dha to rješa, so pšchi šapocžatku protyški steji: w l. 1857 je šlota ličba: XV?

Pšchedž. To rješa to 1857te ljetu je to piate ljetu we tym 19 liet wopřichitajaz wobwódbi mjeřacžka!

Jan. Šhto dha to nietyl prajicž chže, so sy tu šajit! we Řehorjowej poredženej protyžy je epakta: IV, we starej julianskej pak: XV?

Pšchedž. To rješa: we julianskej protyžy je mlody mjeřacžk 15 dnjom, we Řehorjowej 4 dnjom starý. Tuta wšchelatož s teho nastane, so, kaž šym tebi w l. 1855 powedaš, we nowe Řehorjowej protyžy w l. 1582 su so 10 dnjom wonka wostajile, a so teho dla we bježu tych šlow ljet wot 1700 do 1800 we Řehorjowej protyžy epakta wo 11 dnjom šrotša byčž dyrbeske, dyžli we starej julianskej. Šlota ličba we wobimaj protyškamaj, we starej kaž we poredženej, jena a tašama wostane, epakty pak so přšchemjenja.

Jan. Ř cžomu to jedyn webžicž treba?

Pšchedž. Tebi to ničjo nepomha! Ty jenož trebasch do protyški pohladaj, hdy mlody a pety mjeřacžk pane, dha sy ty hotowy! Ale my, kiž protyšku sa waš wudžijamy, my dyrbimy sa tym šlebdžicž, hdy budže mlody mjeřacžk, so byčmy móhli wulicžkowaci, na kotry džen mjeřacžkowe přšchemjenje pane, a š temu je nusne šlotu ličbu a epakty šnacž. To pak hšchčen wele wažniče je teho dla, so byčmy postajicž móhli, na kotry džen jutry panu. A to webžicž je š noweho wažne a nusne, dolež po tym, jašo jutry panu, so we protyžy te wšchelake šwjate a nedželste dnj wot šapocžatka hačž do šónža ljeta postajeja.

Jun. Pomakfu, wujo! Řochu so mi šda, so to je cžejša wjež byčž, protyšku piřacž. Praj mi pak, šhto te druhe žyrtwinfske šnamenja na šebi maja kaž: piřmik nedželsti, wobwódb šlónža, romske danške cžišto?

Pšchedž. We starých cžasach šnejeske to wafchnje, so te šydom dnj tyžjenja so wobšnamenjachu s tymi piřmikami: A. B. C. D. E. F. G., tak so 1. januara piřmik A., 2. jan. piřmik B., a. t. d.; 7. jan. piřmik G., 8. jan. sašo A., 9. sašo B. a. t. d. mjeřeske. Tón piřmik pak, kiž pšchš žyte ljetu na kóždu nedželu trečeske, mešowaske so: piřmik nedželsti. My wjemž, so kóžde ljetu, kotrež ma 365 dajow, s tym šamym dnjom so štoni, škotrymž so je šapocžato, so teho dla 1. januara a 31. dežembra na jedyn a tón šamon džen panytej abo na nedželu, abo pónđželu aby wutoru a. t. d. Po tajšim ma džen 31. dežembra tón šamy piřmik kotryž 1. džen januara. Hdyž nietyl jene ljetu so š nedželu šapocžne, to rješa hdyž přieni januara na nedželu trečži, dha šmjeje tu tón piřmik A a runše tak tež budže pošleni dežembra nedžela a šmjeje sašo A. Na to so to druhe ljetu š pónđželu šapocžne a wobšantne a to ma piřmik A., nedželsti piřmik pak budže: G. třeče ljetu so š wutoru šapocžne a wobšantne a to ma piřmik A., duž ma pónđžela piřmik G a nedžela piřmik F. a. t. d. Š teho ty wufnesch, so piřmik nedželsti kóžde ljetu wo jene mjeřto do šady dže, a so, hdyž je přiene ljetu piřmik nedželsti A., dha je wón druhe G., to třeče F., to štwórté E. a. t. d. Šeli so pak jene ljetu přšchstupne ljetu je a 366 dnjom wopřichita

dha ta wjez so hinaf ma. Tehdy staj menuizy dwaj pišmitaj nedželskaj; ljebyn wot 1. januara hač do 24. februara, drugi wot 25. februara hač do 31. dežembra płaczi. S teho pschindže, so to lje to, kotrej na pschestupne szjehuje, pišmit nedželski wo dwoje mješto do sady stupa. K temu mam pschispomnici, so poredjena Rehorjowa protyfa hinajski pišmit nedželski mjecz dyrbi, džiłi stara julianska dofelz, kaž sym to w protyzy na lje to 1855 wuložit, wobej protyzy psches jene neistei.

Jan. Ljetša je pišmit nedželski we Rehorjowej protyzy: D., a we julianskej: F.

Pschedž. Zonsche lje to, dofelz bje pschestupne, mjejesche Rehorjowa protyfa pišmitow nedželskeju dweje menuizy: F. a E.; a julianska: A. a G. Teje winy dla ljetša we Rehorjowej pišmit nedželski je D. a we julianskej: F. K temu mam tebi prajicz, so, hdyž su so 28 ljet minyle, we 29. tym pišmit nedželski tón samy je, kajtiž wón je priene lje to byl. Na tajke waschnje wunamaka so saso rjadomnja wót 28 ljet, a kotre lje to tajkeje 28 ljet trajazeje rjadomnje to ljetusche je, to wupraji wobwóđ stónža, kiž we wobimaj protyfamaj, Rehorjowej kaž Julianskej, jenajki je.

Jan. Ljetša steji tu we twojej protyzy wob zyrkwinskimi snamenemi, so je wobwóđ stónža XVII. Sčto to rjekacz dyrbi?

Pschedž. To rjeka: lje to 1857 je wošomnate teje 28 ljet trajazeje rjadomnje, kotraž so po pišmitu nedželskim wulicžbuje.

Jan. Praj mi pať wujo, k čjomu je dha to treba?

Pschedž. Hdyž ljebyn pišmit nedželski a wobwóđ stónža wje, dha móže ljebyn wulicžbowacz, kajti tydženski džen je byl, na kotrymž je so to aba tamne podato. Wy wjemy, so je 12. oktobra 1492 Kolumbus Ameriku wunamakať; psches stotu licžbu a wobwóđ stónža hodži so njeť wulicžbowacz, so je to piatť bylo. Enate je, so je Jurij III., kral jendželsti 29. januara 1820 wumret, psches stotu licžbu a wobwóđ stónža móžesch wulicžbowacz, so je tehdy sobota była. Hdyž ty mi prajicz chjesch, kotry džen sy so narodžit dha chzu ja tebi hnydom prajicz; hač to je nedželu, abo pónđžu

abo drugi džen so stalo. Tcho brunja hodži so tež wulicžbowacz, na kajti tydženski džen budža wjeťe pschichodne dny, kaž 12. dežembra 1870 aby 1927 a. t. d. panyč. Chjesch ty wedžicz, kať ljebyn to čžini a wulicžbuje?

Jan. Wože dla! Ja čje prošu, woťstaj me na woťse je šwrejim licžbowanjom. Ja sym šebi wječnije wot nascheho stareho knesa schrybarja wuli krynył, hdyž we ščuli tať menowanu „Rechenstundu“ mjejachmy. Ja we mojich młodych ljetach s licžbowanjom ničžo neishym dofonjať a njeť, hdyž mam poť sta ljet sa škribetom, je moja hłowa hiščezjen twerdsja, so lje to „Čjn mal Čjns“ móžu.

Pschedž. Hewať, hdyž chjesch, chzu tebi rady to wošitko na drobne rošpowedacz!

Jan. Nie, nje, praj mi wele bóle, sčto ma tym na šebi, sčtož so romske danste čžisto menuje!

Pschedž. We čžasu hježora Konstantina bu wjeťy čžas, pjatnacie ljet trajazy, postajeny, najšere tehodla, so bychu wjeťe termije k wotedawanju dawkow mjeli. Tutón čžas mjejesche šwoj sapeczatť tsi lieta do Khrystusoweho naroda a menuje so romski wobwóđ indikcionski. Rómske danste čžisto wupraji, kotre lje to nježishe we tamnym rómskim wobwóđzi je.

Jan. Hdyž tehodla we ljetuskej protyzy steji, rómske danste čžisto je XV., dha dyrbi to rjekacz: lje to 1857 je to pjatnate we rómskim wobwóđzi? Ale, ja so tebe prascham, kčjomu je to treba wedžicz, dofelz mi to tola ničžo nepomha, hdyž jene lje to je pjatnate aby džekate aby priene k wotedawanju dawkow. Rómskemu k hježorei my šerbizy burja toľo, Bohu budi džak, žane dawanie wotedacz netrebamy! Ja newjem hač rómski hježor hiščezjen je abo niz, ale tať wele ja wjem, so ja šóđžicze lje to naschemu šralej na ščyri rasy te postajene dawki šawlacžicz mam a so wot teho mi žadyn čžlowek, tež twoja protyfa niz, pomhačž nemóže. K čjomu tola tajke nenusne wjezy do protyfi šajetš, wujo?

Jan. Wierno mašch, pscheczello! Štatu licžbu a rómske danste čžisto šnacž, to žadyn wužit nepšchizze! We predawšich čžasach bje to nuin prawlinikow a rycnikow dla, so dyrbesche rómske danste čžisto we protyzy so pomenowacz. Hdyž menuizy čži pošlenju wolu aby testament wot njeťho

ejinij a nastajeć mjejaču, dha dyrbiachu woni kóždy raś rómſke danſke cjiſto pſchijaſiej. Hdyj woni to necjinjachu, dha tajſi teſtament žanu ptacijinu nanjejeſche. Njeſt je to pſcheſ ſafony horjeſtſkhnene, a tehdla neby to niczo wadziło, hdy by to rómſke danſke cjiſto ſ protyſi wupanyło, ale wſchitſa njemiſta je kóždoljetnje pomenuje.

Zan. Za bych reſt, ſo bych ſo wſchitſe žyrtwiniſke ljeime ſnamenja precz woſtaſiej móhte, pſchetož burej wone niczo nemóža pomhać!

Pſchedž. Tebi drje to wele pomhać nemóže, ale, kaž to tebi predy ſym dopokaſaj, dha ſu wone ſ dijełom ſa naſ protyſarjow jara nuſne, ſo móhli my wuliczbować, hdy jutry panu!

Zan. Ze dha to tak czejſe? Wy jenož trebaće cjinicj, kaž ja a do jutrownje tabelli pohladacj, kotraž na prjenej ſtroni je ſobu wotcziſchjana, dha bychće wy lubi protyſarjo, hnydom wedžili, na cjinij ſje!

Pſchedž. Echó dha pať jutrownu tabellu woſtaſi? Tu my protyſarjo tola predy wuliczbujemy? Ty wjeſch, ſo jutry ſo abo w mjerzu abo w haperleji ſwecja, ale ty wjeſzje newjeſch, kať to wſchindje?

Zan. Nje, to ja newjem, hdyj ty mi to nepraviliſh!

Pſchedž. Duž poſtaćhaj! W ljećji 325, w cjaſu thježora Konſtantina, liž bje prjeni rómſi thježor, k trjž ſo wot póhanſteje pſchwjerj k wjeri do Jeſom Khryſta wobrocji, dzeržeſche ſo we Riže'i wulka žyrtwiniſka ſhromadžina. Na tu ſamú bječu wſchitzy wnihi a woſebni duchomni a biſkopojo kſcheſžijanſtwa we naranſchim kraju powołani, ſo bychú arianſtu ſwadu, kotraž bje ſo we kſcheſžijanſkej žyrtwi ſbježnyta, wuſubžili.

Zan. Kaſka je to ſwada byta, ta arianſka?

Pſchedž. Wieſty Arius, preſbyter abo ſtarichi kſcheſžijanſkeje gmejny we Alexandrii, egyptowiſhego kraja, wucjenſche, ſo Jeſuſ Khryſtuſ, ſyn boži jenajteho bycja ſ wótzom neje. Na iebo ſtroni bječu biſkopojo a duchomni we žytej Aſiſkei. Na druhej ſtroni pať Alexander biſkop we Alexandrii a wetiſchi džel wſchitſchich druhich kſcheſžijanſkich duchomnych a biſkopow ſtejiču, liž wucjachu, ſo je Khryſtuſ ſyn ſ Bohem wótzom jenejeſhego bycja. Wiſcheſ to naſta wulki

roſtorſk a wulka neſednota po žylym kſcheſžijanſtwi tamneho cjaſa. Riženſka žyrtwiniſka ſhromadžina mjejeſche wuprajicj, ſchó prawje ma!

Zan. Sa koho dha ta ſama ſo wupraſi.

Pſchedž. Wona arianſtu wucjbu ſacjiſkaſche a ſ wetiſčinu hłóſow ſa Alexandra hłóſowaſche. Na tutej prjenej dſumeniſkej abo powſchitſkomnej žyrtwiniſkej ſhromadžini ſo pať tež ſobu jednaſche wo cjaſ, wo kotrymž ſo jutry ſweczij maja. Pſchetož we tym ſo we žylym kſcheſžijanſtwi wulka neſednota a nerunota poſaſowaſche, ſo ženje na jenym a tym ſamym dnju jutry neſwecjachu, pať poſožiſche pať ſajo je dzeržachu. Wo deſhim wuradženju bu wot tych ſhromadženyh kſcheſžijanſkich duchomnych wobſanſtvene: jutry maja ſo kóždoljetnje prjenju na dželu po prjenim poſnym mjeſacjzu liž we naljecju pane, ſweczij; jeli ſo pať tutón poſny mjeſacjſ na nedželu pane, dha dyrbi ſo jutry nedželu poſožiſcho dzerzecj. K temu bu hłičežen wucjinene a poſtajene: jaſo prjeni poſny mjeſacjſ we naljecju ma tón ptacijj, liž abo na 21. džen mjerza, liž bje ſapocjaſk žyrtwiniſhego naljecja, abo po tym dnju pane, a ſo ſo tutón mjeſacjſ pſcheſ Epacty wuliczbować ma. Žow tehdla ſlychiliſch, ſo ſu Epacty jara nuſne, doſeľ pſcheſ te ſame jutrowniczka ſo kóžde ljeť poſtaſi. S teho pať tež wutneſch, ſo jutrowniczka predy hacj 22. mjerza a ženje poſožiſche hacj na 25. haperleje panycj nemóže. Tať wele móžu tebi piſchi tym praćicj, ſo ſa ſto ljeť jenož jedyn troć jutrowniczka na 25. haperleje trechi, ſchtož ſo w ljećji 1886 ſtane, kať je ſo tež we tutym ljeſtſtoratku jenicziſi troć, menujzy 1818, 22. mjerza ſwecjita!

Zan. Epodžiwać ſo tola dyrbiu, kať to protyka wiſchitſo do wjekeho porjada ſtaſi!

Pſchedž. Jutrowniczka, hdy pane, dyrbimy najprjóžny wedžicj! Hdyj tu wjemy, dha po nej ſo hodji wuliczbować, kať wele nedželow po tſjóch kralach budže, na kotru nedželu ſwjaťſi trechja a kať wele nedžel po ſwjaťej trećizy ſu. Hłaj! Loniſche ljeť 1856 bje jutrowniczka ſabže, menujzy 23. mjerza, a teho dla mjejačmy jenož jenu nedželu po tſjóch kralach a 27 nedželow po ſwjaťej trećizy. Wierſa 1857 je jutrowniczka 12. haperleje a teho dla ſmiejemy

4. nedjelje vo tšjož kralaž; a jenož 23 po šwjatej trojizy.

Zan. Za šym šebi predy husto myšlil, cjo-
hodla dha sožde ljetu nowa protyfa wuſhadža; to
tola nuſne neby byſto, hdy bychu jutry pſchego na
jedyn a tónſamon džen trechile, kaj hody.

Wſchedž. Hdyž nebychu žane pſcheſtupne ljeta
byle, dha bychmy jenož ſydom protyſkow trebali.
Dofelž je paſ ſožde ſchmórie ljetu pſcheſtupne, dha
dyrbja ſchyrnaczen protyſkow bycj, a dofelž ſa tych
ſchyrnaczen ljet jutrowniczka na wſchelake nedjelje
panycj móže, dha dyrbi ſo ſydom džeſacj protyſkow
wudžjelacj, predy hacj ſena ſtej predawſchej ſenajſe
dny a nedjelje ma!

Huſto ſo paſ trechj, ſo je protyfa ta ſama,
kotraj je židonaczen ljet predy byla. Zeli ſo živi
ſmy a Wóh ſechže, budžemy wſchaf widžicj, hacj
naſcha ſerbſka protyfa na 1865 taſama budže, lajtaž
je 1855 byla, hdyž je prjeni trócj wuſchta.

Zan. Haj! jeli ſo živi ſmy a Wóh ſechže!
Njeſt paſ džemy do ſoja hicz. Piſchi naſchim po-
medanju je ſo wecžor minyl a cžaſnik poſaſue na
džeſacj. Dobru nóž.

Wſchedž. Dobru nóž. Epjewajmy paſ predy
hiſchczen: 371, 2:

Ze hwyſedz ſwjecja renſe ſo,
So tež ta nóž je jaſna,
Ach hiſchczen wele reniſco
Šwjecji ta ſwjecja kraſna,
Kiž nihdy nehaſne
A wjecznje woſtane,
Wóž Ž:už, moſej duſchje troſcht,
Wóž pomoznik a ſwjaty lóſcht. —

7.

Raſjedyn ludžom wuſchi trjeje.

We žyrkwi duchomny na ljety widžiče, ſo jedyn
wot jeho poſluſcharſow po druhim ſo na wocji ſlehnj
a ſaſche. Hnjeſny na to dzyſche wón ſich ſbudžicj
a ſawoſta wóžizy je ſylnym bloſom: wohen! wohen!
Wſchizy wotucjich a jedyn praſcheſche ſo naſtróžany: hdy
dha? — We heli, wormalwi duchomny, a to ſa tyč,
kiž we žyrkwy pſchi prjedowanju ſpa! —

8.

Gudancžko 2.

Ach! lubi ludžjo naſlubſchi,
Raſ dže ſo mi tu na ſwjecji!
We ſóždy cžeži, potreba,
A tola taſ me wſcheſčieba!

Nalyredy ſ domczka wubite
Šym teptane a metane;
We dale potom roſmetu,
Haj do wody me cžiſtau.

We na to toľtu, waleja,
A tyſchnej hiežy wobažja,
A ſchtoha dyrblich myſlicj ſej?
So hiſchczen konz tej cžwile nej!

Njeſt wóſiju wótre želeſo
A krajo na mne dajja ſo.
Duž pſchindu na mſon ſožžany,
Kiž roſdžjeta me neſmilny.

A ſa tu cžwila jaľoſnu
Ža cžinju wuľtu doľotu.
Šłóđ bliſedy cžehe do kraja,
Hdyž cžwilaſwacj me nimaja!

9.

Wſched ſto ljetami.

Hiſchczen ſto ljet, kaj mi dženſ je, a hiſchczen liſpe
— ſpjewalſche nedawno mloda towarſchka, ſa ludžičku
ſedžo a židžane nitki weſelje pſchedžo. — Wjeľne ži-
danje to, hdyž je jedyn mlody a weſele ſwožje woleſo
jeneho ſejje! Doweľnicj paſ ſo wene nemóže. Wſchetož
ſwjate piſmo praji: naſbe žiwjenje traje ſydom dže-
ſacj ljet a hdyž wyſoko pichidžje wóšom džeſacj ljet,
a hdyž je kraſne bylo, dha je luta ſchinda a njeſt
byla. — Druhdy orje ſo piſche, ſo we Ruſſowſkej,
we Amerizy a w drubich krajač ſu piſches ſto ſet ſtari
cžłoweſojo wumreli, ale to ſo kaj dživ W:ji poſweda
a ſtane ſo rjedſo, žara porjedſo. Tež we Šerbach
je tajti piſches ſto ljet ſtary ſchidžizy, ſetrehož ſym
w Wluſniſkeja b widžil, hdyž tam pſchindžich pichedženo
ſupowacj, ſtary Rowaľ ſ menom, kiž paſ je njeſt w
Hubertusburgu w mjeri a poľoju žiwy a na ſt re-
dny piſches kralowſku hnadu dobry wumeſt wužja.
— Ale ſto ljet — to ſu hižem ljeta — a ſwetiſta
duchomne darj a možy teč cžłoweſow, kiž taſ wab-
ſtarnu, ſt woplabnu, ſo ſo na nicjo, ſchtož je ſo
we ſich mlodoſki ſtalo, prawje dopomnicj nemóž. Ea
ſto ljet ſo we ſwjecji tež wuľte pſchmenjenja ſtanu
a wužitne je pſchego, wopomnicj, ſchto a taſ je pſch-

šo lietami bylo, dofelj s teho nastane posylnenje mjery do zgo sameho, wot totrehož steji pisane w psalmi 102: ty sy predy semju sałožik a nebsa su dielo twojesurufow, wone budja sabinyej, ale ty wostaneš; wone budja so wschje sestarič, jako drašto; wone burža so pichewebroćcij, jako plat, hdyž ty je pschewebroćcij budješ; ty pak sy tén samy, tiž sy, twore lieta n-hry nerschestanu!

Wot teho, štož je so psched so lietami stalo, ču ja wam, lubi čitarjo, njest powedacj. Wo pisamy njest, hdyž pichodjenał to psche, 1836 a protka so murjeka na 1837. Hdyž so pak je 1756 a 1757 pišalo, je so sydomljetna wćina sapočjalo a wedka a je jara trudny čjaš byl, w kotnymž našč saksenski kraj je mele čerpil a tež našč berbski lud jara domaphtany byl. W ljezi 1758 budje runje sto liet, so je so nadpad pola Bulez mjet a wot teho budu wam, jeli so žiri samy a Wóh sedže, k lietu powedacj. Ketiša butu jenz wot sapočjatka a wćjenja sydomljetneje wóiny w lieta 1756 a 1757 to najwajnišče šoburjelijci. — Nam pak stareho wuja se šnjebtjelci btoru. Tcho nebo djeđ je we sydomljetnej wćint sa wojaka služil a wešebje w bitwi pola Bulez šobu pebył a po wćini dolhe lieta sa šchjubarja njebrje we holi byl. Ten je ne šwojich starych lieta 1756 šwieru napisał, ščtež je wo tej wćini šbenik a wirjiz. Tute piśmo sym šebi wot širojeho wuja wuprešut a s neho djeđu šobu, ščtož so šda wajne brcj, so bchym nashonili, kak je psched so lietami w šwiežji wenhladało. —

Wiči sapočjatu lieta 1756 wschudžom po šwiežji, po došholjetnej wćini, tiž bje predy tyła, štoiy mjer knežesche. Šhumšchj a mjeromnosje tezejachu, supowanie a wšowanje derje djeiče, bur šwoje pola s wešelej nadžiji weraše a wešhymaše, a wschite ludu šo takšeho žohnowanja, šotrež mjer pschineše a pschisperja, wutrobne šwešelachu. Ničto ničto wo tym newedžiše, so beš tym mežni semje na nowu wćinu myšla. W bramorstim kraju bje tehry štralom Bedrich II., i pschimenom wulfi. Wón bje mudry a móžny wćič, tiž bje křótko predy dwejaku wćinu wćet a we nej dofel, tiž pak tež wyšče a krasne duchomne dary mi-ječe, so šwoje knežerstwo wul-ajichne šhwalobuje we čjašu mjera k šbožu šwojich peddanow wedješ. Na to bječu druge werchi we njemšich a ne šušodnych kraja 1756. W Rastušach knežesche Marija Theresia, šotraž so na Bedricha jara bnjewaše, so bje sej we predawšej wćini šchleynski kraj wottotyl. To ju čjim bole mersaše, čjim kóe wona widješ, so tuton Bedrich wschu wežnu próžu na to w-ješče, so by s mudrym wasch-njem tuton rjany šchleynski kraj woperał a k šwojemu wuzištej nalež wal. Šilžbeta, rušowša šhje-

žorka, bje tež ška na Bedricha, dofelj bje jej k wu-štomaj pschitško, so bje wón jeje nepočjatiweho žiwenja dla, šotrež wona wedješče, šmješčne šlowa na nju ruciał. We Saksionskej pak knežesche šhuršjeršča August III., tiž tež štralom bje w Wólstei. Tón Bedrichej dobry nebie, dofelj bje wón hižom predy jedyn raš wot neho i Drajžjan wuhnaty a dekelj ty wón šwój kraj rad psches njefotre kruči bramorsteho kraja powetškil. Š žyla bječu wschite eurespise wćiti sawišne na Bedricha, dekelj bje wón we wschitšich predawšich wćinach dobył, a šwój predy mólgil a newožny kraj s mozu a s mutrošju powetškil a wu-šbjehtyl. — Beš tym, so wschurjom čiči mjer ludu a kraje webšhožowaše, nute šti predy pomenowane werchi, menujy Marija Theresia, rastuša šhježorka, Šilžbeta, rušowša šhježorka a August, šhuršjeršča saksionski štradju radu škladowachu a beš šobu šlub čjinjachu, so ščebja nowu wćinu pschecjirwo Bedrichaj sapočječ. Tón wot teho ničto neihoni, pschetež wón mjeješče wobje ruzn pełnej dječa, so by te rany, šotrež bječu jeho kraje psches predawšču wćinu nabite, šaherit a so ty we šwojim štraleštwi dobry porjad k šbožu šwojeho luda sawedł. Wón tež wot takšeho nepšchecjelischoskufowanja šwojich dobych šušodowniczo nebudžiče šhonik, hdyž nebudžiče jemu to pscheradžere bylo. Menujy we Drajžjanach šteješče we kurfšeršča-čjinškej službi sa kanzlistu abo sekretara wještj Menzel. Temu bječu te piśma, tiž šo dla šluba 1756 wschitšich wćechow pschecjirwo bramorstemu kraji Bedrichej w-điču, dowjerene. Tón pak šlubi, hdyž by wješte peney d-štal, so čže Bedrichewemu poštanzej w Drajžjanach wscho pscheradžicj a šewicj, ščtož bje jehna bewjerene. Bedrich šo tež nefomdješče, tutemu Menzelej požadane peney wupšacjicj a tak šbeni wón hnydom, ščto te druge wćiči pschecjirwo nemu šharuša. Wón teho dla šharašaše, so ty na wobaranje a wobronenje myšlił, šhromadži we křótkim čjašu wulke wćiško a nadpany i nim šakiti kraj. W mješazu augustu 1756 šupi wón je 60,000 wejakami psches šakite mešy a bje s nimi predy, hač bje šo ščto dohladał, w Wittenbergu, Torgawi a w Lipsku. Wón šam žaneho wćiča nemjeješče, tiž ty jemu pomšak abo šo jemu pschisanstul, šhiba jenz jentželischko kraja Turja, tiž tehdy baneveriski kraj wobš-đješče, šonyž pak tyču jemu Francow šo najradšcho wšali. Me predy hač móžeče tón Jentželčan jemu k pomozn štejec, miny šo čjaš a teho dla djerješče Bedrich ša nallješče, se šwojim wćikom šwojim nepšchecjekom napšchecjirwo čjahurcj, so rabyču čji jeho we jeho kraju wapanyli. Bedrich derje šaksimu šhuršjerščaji Augustej prajicj da, so čže jenz psches jeho kraj do Čžješleie čjahurcj, ale wón mjeješče wješje mełčo myšlił, radšcho we žuym kraju, džiłi w šwojim wćinu

wesł a nasz luby saski kraj je pschexo to sbożje abo wele bóle nesbożje mjeł, so we wschickich wojnach so nepscheczelśje wójła do neho malachu a jón wupusłjachu. Móžno teſ, so chyske Bedrich Augusta, saskhego ksur-fjerschtu psches to nutowacj, so by wot sluba s tymaj thjejorformaj wostłupil a neutralny wostal. Tak wele je wske, so w Sakskej wulka brośa nasta, jako so ta poweiz roschdjereske, so je Bedrich se swojim wójstom meš pschecroczil. W Dražďanach bje tehdy s mi-nistrom hrabja s Brühl, muž, kiž žane dobre meno po sebi neje sawostajil, dofelž wón krajne penesny na ne-rosomne waschn jepschecžineške a kurfjerschtu slije wob-radowaske. Tuton minister bje sam bohaty dołž; wón pak na sbožje kraja nemysleske, ale na to, so by we krasnoszi žywy byl. Wón nowe a krasne brody w Dražďjanach twareske a te same porno žanemu kralej s wobsebnaj pschu wuhotowaske. We tutych swojich brodach wón kralowśe hožiny swojim pschecjelam ho-towaske a kóde ranje wón najbóle na to swoju starosť sfožowaske, taje sufnje by so swobletal a psched swjetom so hórđil. Wón mjejeske we swojim wulskim domi wulke stwy a tomory k temu postajene, so by we krasnych thamorach a kschinjach swoje slijeborne a flote wjewy, swoje židžane sufnje kholowy a crijie hromadžował a tyč wón wjazy mjejeske, dylil ksur-fjerschta wojašom. Žuśnik s Franowśkeje, kotremuž bjachu so tute bohasťwa hdy pokazowale, praji: pokazje mi te dobre pecizinki wascheho ministra, niž pak jeho kholowy a stupnje. Tuton minister, hrabja abo grofa s Brühl, hiđžeske Bedricha, krala bramborśkeho, hižom teho dla, dofelž tón krajne penesny mudrije lutowaske a na kralowśtu pschu swojeho doma mašo waješke. Wón bje teho dla swojeho ksurfjerschtu k temu wabil, so bje do sienocženstwa s Rakusami pschecžiwio Bedrichaj stupil, nebie pak se žanej myśliczty na to spomnil, so by wójśko hromadžil abo na wójnu so pschihotował. Žako njest slyšeske, so bje Bedrich se swojimi wo-jašami so do Lipsta walil, bje wón pschilasal, so by so 17,000 wojašom nahromadžilo, a so bychu cž blisko Pirny ljeħwo wobcažnyli. Sa wojašom a sa jich woboru, sa kanony a brónje, palisady a drewo bje wón drie so staral, ale sa žanu žyrobu sa teko lubil niž. Bedrich bje strašny a surowy nepscheczel, ale surowiški a strašniški nepscheczel wójśka je hlód a tón sakske wójśko pola Pirny móžnje cžwilowaske. Džen 10. septembra 1756 cžehneske Bedrich s Lipsta do Dražďjan a žadon wojał jemu to newobaraske. Schiōž wojerśe brónje ašeske, sjejeske pola Pirny. Bedrich, hač runje so wudawaske, so s nepscheczelśkej myślu do Sakskeje nepschindže a kiž bje swojim wo-jašam sakasal, so nesmjedja ani rubicž ani wupuslicj, wobaraske tola, so so s Dražďjan a s wololnoske saskemu wójśsu žana žyroba neby pschipožkalo a woblehny s 30,000 mužemi sakske ljeħwo pola Pirny, jako ksur-

fjerschta na jeho žadanje do teho swolicž nečaske, so by so to wójśko rospusčejilo. Ksurfjerschta August to teho dla cjinicž nečaske, dofelž bje jemu se strony thježortki Marje Theresije slubene, so budže so jemu 70,000 mužy slyne wójśko do Cžech k pomozu pošlacj. W Rakusach pak taje slubenje nemóžachu djeržecj. Khejortžy nebjachu menuizy, jako Bedrich nahlie se swojim wójśkom do Sakskeje cžehniške, docžatali, so so wójna tak rucije sapocžne. Woni nemjejachu ani wojašom, ani konjom sa nič, ani penes, so bychu so wobronicž mōhli, a hdyž bje wójśko hromadžie, ne-móžachu so woni we tym sienocžicj, schto by to samo namedował. Naposlebk jako bje so wschito do po-rjada stajilo, bje posdže. Bedrich sam pschecroczil se swojim wójstom cžieste meš a jeho general Schwerin so tam se Schlepznike s 32,000 mužemi poda. Khej-žortžy, kiž bjachu so blisko Łowosť s hromadžili, buchu tam wot Bedricha nadpaneni a tón doby tam 1. o-ktoobra 1756 prjenu krawnu bitwu, so thježortžy zosacž durbjachu. Psches to sakske wójśko do weisheho stracha pschindže, dylil predy. Saksy nebjachu s hōnili, so bjachu thježortžy wot Bedricha pola Łowosť sbicil, a bježchu teho dla jenu nōž psches Łobjo hieč a do Cžje-skeje cžiekacj, so bychu so tam s thježortskimi sienocžili. Ale bramborśke wójśko jich sašo do horow sahna sašo a jich kanony pschecžehachu.

Hlód, kiž we saskim ljeħwi tnejeske, bje žalošnje wulki, so wojažy sa tsi dny nicjo s jiedzi nemjejachu; k temu dječchu slyne deschcžili, so bjachu wschiske rjeł w dolinach napiate, wschiske schcžezti a pucije na horach smaske a pelśe. Tak bje wscho sakske wójśko do horow a sčakow sanknene, kiž so wot Pirny hač k cžiesťim mešam pschjesjeraja; a nihdžen so žane wumōženje a žana pomoz nepokasowaske. Ksurfjerschta bje na twer-đžinu Königstein cžejnył a luta nusa, hlód, deschcžil, tšjenje bramborśkich fanonom, thorosť a slyśnosť sakske wójśko wobdawaske. Tehdy 14. oktobra poda so žyle, 14,000 mužow slyne wójśko Bedrichaj na hnadu a nehnadu. Tuton džen 14. oktobra 1756 je srudny džen byl sa saskich wojašom, kiž tehdy slyžachu, dofelž bjachu tak wopuschčeni, so bes pschecžela krepi ktwje do ruki nepschecžela padjachu. Ale, kaž mōj wui we swojim sawostajenym piśmi wot teho dnja piśke, dha je to to najsrudniške bylo, tak Saksy Bramborśkim su napschec žiwoschli a tšielby a mecije a wschittu brōš wot so cžiskali a Bože dla jenož wo jenicžtu sriđbku khljeba prošyli. Bramboržy so tež nad nimi smilichu a jich napschcžichu, a s nimi se wschej pschecželniwožju wobřadjachu.

August, kral pólski a ksurfjerschta saski, bu pschedraiki podawł hluboko poniženn. Wón shubi, schtož so hichcjen žanemu werchej nebie pobašo, swoje žyle wójśko a poda so 18. oktobra do Pólśkeje. Be-drich pak rospusčejowaske wyschich jateho wójśka

jako bjechu jemu i pschishahu slubili, so nebudja wjazh pshchecziwo nemu sluzij. Wojakow pak wia won do swedje sluzby. Woni dyrbiachu so jemu pschishahacj a na to bu jim saktion, fa woierska sutsnje wuslęcjena a bramborska woblecjena. Tez to bje hluboke poniženje, kotrej saksy wojazy i tym saplacizchu, so pshchprienej lijevškej sskadnoszju i bramborskeho wójska cziestachu abo do franowškej abo do cziestke sluzby stupachu.

S tym bje wójna sa ljetu 1756 skónčjena. Bedrich pak wosta ylu s ymu we Drazdjanach a sadjeržeske so jom, kaj by s kralom byl. Wón sarjadowasche trajne pokladnizy, jako bychu jeho byla, ale tola se wschej mudroszju a siutniwoszju, tak so wón kralowškim sluzomnikom a radzicelam, kiz husto wšes mjeru wysokofu sdu dostachu, mjesto 12,000 a 15,000. tl., kotrej husto jedyn mjejesche, jenož 2000 tl. dawasche, ale tez kšuršerschtowej, kiz sibi mješacnje 174,000 tl. šama sa so žabasche, jenož 7800 tl. pschiswoli. To wschat by so wschitko šwidhecj dało, hdyž nebudžiske tez druhe wustajenja postajit, kotrej bjechu krajej k schodzi a hdyž nebudžiske so nad ministrom Brühlom i tym wezjit, so jeho krašne brody wupuszicj a šahubicj a jeho samoženje nutčejahnyč dasche.

Wulke a wošebne bjechu te pschihotowanja, kotrej w symi wot 1756 do 1757 Bedrichowi nepshcheczeli cjinjachu, so bychu we naljecju wójnu pshchecziwo nemu i noweji mozu wedi. Rasusta šhejorka Marija Theresia šhromadžowasche tsi wójska a wobroni je šylnje. Wona štyt i franowškim kralom do šienocještwa a namabi teho, so slubi, 100,000 wojakow pshchecziwo Bedrichu pošlacj. Šwedški kral da so naryčecj, so čyul i wulkim wójskom do Pomorškej šapanycz. Rušowška šhejorka bie 100,000 mužj šylne wójsko pschihotowala a jemu pschishasaka, so dyrbi so do Bramborskeje walič. We šanym niemštim kraju so wschitke werchi pschecziwo Bedrichu wuprajichu a w januara 1757 wupraji niemšti krajny šejm w Regensburgu, so dyrbi so Bedrich II. wot neho wusantnyč a wójsko so šhromadžicj, kotrej by pshchecziwo nemu wojowalo. Š jenym šłowom: wschitke werchi we wschjch krajach Europskeje so na to hotowachu, Bedricha a jeho kraj i wójnu wobčejahnyč a jeho šanicicj. Niemcy a Franowšoj, Šwedšoj a Włóžy, Wuherjo a Šhrowatojo, Rušoj, Rosakoj a Kalmušoj bjechu so šienocžili a wóšjachu swoje mešje, so tychu so na teho jeničskeho dramborskeho krala došli. We wschjch krajach so šhabjowachu a šhromadžowachu ludy a narody, kiz pak mene na to myšlachu, so bychu wójnu wedi a w bitwach so bili, hač wele bóle na to, so bychu rubili, mordowali a wupuszelt.

Beš tym, so so wschón šwjet w Europi pshchecziwo Bedrichu šhejšasche, newosta šón prošny. Wón ležesche psches ymu se šwojim wójskom w Sakskej a pschihotowasche so tam na to, so by šwojim nepshcheczelam,

kiz jemu se štaženjom hrožachu, mójnje napshchecziwo stejecj móht. Wicht tym mjejesche won tez i potajnym nepshcheczelami, kiz jemu sa žiwenjom šejachu, cjinicj. We jeho sluzbi stejesche jedyn komornik i menom Glasau, kotremuž wón wulke domjerjenje wopofasowasche, a kiz i nim w jenej a tej šamej komorzy spasche. Zemu bjechu wele penes slubili, hdy by wón to na so wšak, so by šwojeho krala ššónžowal a wón bje so k nemu wólnoimy wopofasal. Hšiczen we prawym cžahu bje Bedrich sa tym pschishot, so ma jeho komornik nješajste sle wotpošlabanje a sle šwjedomnje. Jedyn weczor, jako wón i tutym šwojim sluzomnikom šamluttj we šparnej komorzy spasche, prajesche kral jemu to do woczow: ty čžesch me mericj; ja wschitko wjem, ale so tebe neboju. Na to parje Glasau kralej k nobomaj a wušna so wscheho, prošesche wo šwoje žiwenje a wo šnadu. Kral pak šawoła wojakow, kiz we blisostj na maschi šejachu a poda jim teho nešwjerneho sluzomnika, kiz bu do Ščpandawa wedženy a tam we jasni šrudny šónz wšak. Š teho podawša je widžicj, so bje kral Bedrich wot lutyh nepshcheczelow šoko wokoło woddaty a so cji na nicjo nemyšlachu hač na to, so bychu jeho njekaj i pucja wuramowali. Wón dyrbesche so teho dla na šedžu bracy.

Wón šhromadži tsi wójska a to i šškeji prošju. Penesj, kotrej jeho nepshcheczelam, wošebje Rasušchanam, pobrachowachu, mjejesche wón, a ščtož wón nemjejesche, to wón w Sakskej, hdyž wón šnejesche, kaj by i kralom byl, beresche. Wón wupišowasche jez tudy reštriterowanje a wele šakskeho luda šupi k nemu do wójskeje sluzby. Duž nebie jadyn džiw, so bje Bedrich wokoło jutrow 1757 berje pschihotowanje a wobroneny na nowu wójnu, beš tym, so we wschjch drubich krajach halše pschihot cjinjachu a penesneje trady dla jenož pomaku we tym pošracjowasche. Wón tez teho dla to sa najšepške šrójna, so by šam tu wójnu šapoczal a nečakal, hač bychu so wschitzy jeho mójni nepshcheczeli šienocžili a so na wschjch štronach na neho dali. Wicht komu šaperesje 1757 cžehniške Bedrich se šwojim wójskom se Šakskej na cžeske mešy a bje pschishasak, so by hrabja Šwlerin i drubim wójskom se Ššlesyngškej tam pschicjahnul. Njekotre mešške rasuste wójska, kotrej so šimaj na mešach napshchecziwo šajichu, buchu hnydom šbite a ošachu hač do Praha, hdyž bje so yte wulke šhejorške wójsko pod generalomaj Brownom a Šotrtingenom šhromadžito. Bedrich a jeho general Šwlerin so tam tez podaschaj a 6. meje 1757 pola Praha wul'u kramnu bitwu šapoczeshaj, we kotrej mobej wójszy, bramborske 64,000 mužj, rasuste 76,000 mužj šylne, mužy wojowascheje. Šhejoršy šejachu na horach, kiz wokoło Praha leža, Bramborsy pak tam pschishad nemješachu, šhida so psches mókre šuti, šuzje, ššesory a šaty, kiz bjechu i šłowom napelnene a se šžinu wobrošene, na wuštyh šacjenjach

a peljskih schcejkach jenotliwi djecchu. Khjezorszy, kiz hebi nebjachu myslili, so Bramborszy wot teho bola na nich pschindu, hebi runie swaczinu warjachu, jako buch na jene dobo pscheslapneni. Krawna bje bitwa, kotraj so na to sapoczinasche. Bramborske regimenty, kotrej hubenych pucjow dla jenoj jednolitwe so pschibliziej a biež mójachu, buch wot khjezorskich kanonow sahubene, a pschezo nowe na jich mjesto stupachu a s nowej mozu wojowachu. General Schwerin stupi naposled sam do priedka, lawichimny sherhoj a wotlasche: jow, moje djeczi, pojcie sa mnu! a bu hnydom wot schyrjoch kulow trecheny a raneny. Bramborszy dowjerenje neshubichu, ale kaj lawy so do Khjezorskich walichu, hacj czi naposledku zofachu a do twerdeho mjesta Prachi cjiefachu. Krawna bje ta bitwa, pschetoj Khjezorszy shubichu na 19,000 wojakow a jich general Brown bje na smercj raneny, a wot Bramborskich bje na 16,500 panwio, a bes nimi slawny general Schwerin. Dobyta pak bje wot krala Bedricha ta bitwa. Khjezorszy buch wot neho w Prasy wobtehneni a czerpjachu wulki hłob a žalosnu nusu a tež tuto mjesto budzijsche so poddacj dyrjalo, hbyj so nebudzijsche niescho podalo, pschi czimz kral Bedrich wulki smolk wobenoje. S Morawskie menujy pschiblizowasche so druhe khjezorske wójsto pod nawedomanjom generala Dauna, so by Khjezorskim wokoło Prachi k pomocy pschischlo. Bedrich, kiz to shoni, posla temu morawskemu wójstu meńshi djiel swojscho wójsta napshcejziwo, ale sa njefotre dny so sam se swojim zylim wójstom, s kotrymž Prachu woblihasche, sbjeze, so by teho noweho nepscherzela, generala Dauna, sbik. Pola Kolina we Gjejskej a we bliskozj morawskich mesow, hbyj bje hebi Daun twerde ljehto sałožik, pschindje Bedrich s nim 18. junija 1757 do twerdeje bitwy. Ssydom frócj schiormowachu Bramborszy to ljehto a sydom frócj buch wotbiežj. Na wobimaj stronomaj bu s mozu a s wulkej wobstajnosjju wojowane, ale stoncžnje dyrjachu Bramborszy cjiefacj. Bitwa bje sa nich shubena. Khjezorszy bjechu dobyli. Prjeni frócj mjejsche kral Bedrich nesboje a ta schkoda, kotraj psches to sa neho nastia, bje wopravdije wulka. S wulkim thmatom dyrbesche wón se swojim wójstom, kotrej bje so psches tu dwojaku bitwu pola Prachi a pola Kolina, jara pomeniskito, s Gjech zofacj a so saso do Sakskej wrocizj. To wójsto pak, kotrej bje hrabja Schwerin nawedowal, swój pucj s Gjech psches naschu herbstu Lujzu beresche a bu mójnje psches generala Dauna pscheljehane. Pola cjiesheho Zablonja (Gabel) bu bramborfki general Putkammer, kiz so se schyrjomj batalionami pscheciwo 20,000 Khjezorskim tsi dny wobarasche, sbity a na to so Daun na Žitawu wobrocj a tash: na tute mjesto, kotrej so newobarasche, s lancnami tselecj, so žalosny wohen we nim wudyrt, pschi kotrymž na 300 mjejschjanow srudny

honz wsa a wjazy hacj sa 10 millionow tatef wjezow a tworow so sobu spali. Jaso Bedrich to shyschesche, so Khjezorszy wokoło Žitawy tak šurowjachu a wšcho wupusjachu a spalachu, khwatasche won k pomocy a šienocji so pola Budyschina se šyftnym schlesynskim wójstom, nemójesche pak nepschecjelow sahnacj ani s nimi do bitwy pschincj, dolezj bje slaby a woni ho tež s nim do bitwy nedachu. Najhórshi cžas njest nastia sa wšitke herbske wšy wokoło Lublja a Budyschina. General Laudon menujy s 2000 Khrowatom na rubenje a wupusjenje s horow do runiny cjehnische. Gji nitoho, tež niz Šerbow, nepschepuschcijchu. Woni rubjachu, hbyj njesho namasachu a sałožicu wohen, hbyj mójachu. Woni su tehdn hacj do Barta, Hucjiny a Klusicha w nozj delje pschischli a wele wowsa, rožti a stotu sobu brali, žony a djeczi sabili a žylu Lujzu do wulkeho stracha pschinesili.

Kolinsa bitwa, kotruj bje kral Bedrich shubił, bje sa neho wulke nesboje. Wón bje s Gjech zofacj dyrbjal a nepschecjeljo bjechu nowe dowjerenje do hebe a nowu mój destali. K temu na wšchjed stronach wulki strach hrožesche. Franzosoj so wot wercora s wulkim wójstom k saksim mesam pschiblizowachu a wšchudjom dobywachu. Rosoj bjechu wot ranja bramborfke mesh pschetrocizili a generala Lewalda, kiz jim to wobarasj chysche, sbili. Schwedsoj bjechu psches morjo pschischli a Pomorsku wobšadžili. Koko wokoło Bedricha a jeho kraja mójni nepschecjeljo so pokasowachu. Kizdy hebi mysklesche, so je wón shubenj a so sa neho neje žana pomoz a žane wumojenje. Wón pak neshubi hłowu ani dowjerenje ani nadžiju. Wón bje pschi hebi wobšantnył, so so s dobrym nepodda, ale so chje dobyjz abo wumrecj. To jene pak wón spóna, so so nesnje kodbiziej. Pschetoj Franzosoj a jene wójsto, kotrej bje njemsti šejm w Regensburgu wobronik, stejachu hijom w Thuringsej wokoło Merseburga a Erfurta. Nahlje wopuschej wón teho dla Saksu se swojimi 20,000 wojakami, kotrychž hischcen mjejsche a djiesche Franzosam napscheciwo, kiz 60,000 mužj šylni wokoło Merseburga stejachu. Tej wójšy pschindžektej 5. novembra 1757 pola Rósbacha do bitwy a Bedrich bje we nej s dobywarjom. Jeho wjazy tak musjy wojowachu, so wše franzoske wójsto roscjeka, kaž by wjetr do pluwow duk. — Bes tym bje khjezorski general Habbik hacj do Barlina cžahnył a wobydlerjow hłowneho bramborfšeho mjesta do hrosy šajil a generalej Daun a Lothringen bieshtaj žylu Schlesynsku wobšadžiloj, twerdžijnju Schwidnizu a Wrotšław dobyłoj a bramborfšeho generala Beverna, kiz chysche so jimaš napscheciwo šajicj, sajakoj a jeho wójsto rosebnakoj. Jaso njest kral Bedrich widzijsche, so je jemu schlesynski kraj saso wotdobyty, sebra wón swoje wójsto, kotrej bje jemu pola Rósbacha hischcen wysche wšitako a sa

domnych horach, hbież ma khuby mało warby, je kłosej jeniejsa pschoda ludzi. Rano t śnieданju maja tam kłosej, pschopotnju t wobedu kłosej, wećor t wećerj kłosej. Hdyż też ta juschka, każ so wot kłudych ludzi wari, janu moż nedawa, dha wona tola žiwjenje djerzi. Tcho dla dyrbymy so Bohu sa kłosej porjadować a tym, psches kotrychż je t nam pschischol.

Ale t woikal dha je kłosej t nam pschischol? prachscheshe so cjeta a nalnu sebi pjatu schalku.

To chzu ja tebi wupowedać!

Eastarisku cjechnicu arabisz pastyrjo psches puszinu M. Dżesiru se swojimi stadłami, so bychu je na selencych honach a tufach pasli, kiż so średźa we pještu, każ kupy we morju, maja. Zedyn wećor kłudych so woni pod rjany wulki schtom, kiż na tej selenej kupi teje pusziny stejesh, a ławalichu sebi moheh, so bychu sebi wećor warili a džiwe swjerjata wottraschili, pschetoż te so wóhnja boja. Jako woni tak śedźichu a to a tamne sebi powedachu, padowachu t teho schtoma frake płody abo buny do wóhnja. Po kłwili so te speczedu a rjane wonenje wot so dachu, kiż pastyrjam do noša kupi. Zedyn wot nich shrabny te pecjene płody, tyfny je do kuby a sije je rostufshywschi, a hlaj, t rostnje neśłodjichu. Wón to tym druhim praji a wschitzy łapeczachu te pecjene płody shjeracj a jjesj. Wóry po tym woni łaczachu, so so jim, hać runje bjechu kłjetro sprózn, nechashc spacz a so bjechu woscheweni, jako nebychu ženje wustali. Winu teho woni hnydom pytnuchu a ju tym bunam pschipsachu.

Nasajtra ischashchu woni tón schtom, kiż mjejesche wele rjany a łachy płody, kotrej woni sobu wsachu. Wećor woni je każ preby do wóhnja shwachu a pecjichu a ta wjeż jim łaszo nanajrencho śłodjishc. Jako woni sa njekotry cjaś se swojimi stadłami dom pschidhachu, dha woni swojim sobutrjanam wot tych płodyw powedachu. Dofelż pak po žyłym arabistim kraju tajse schtomy so namachachu, na kotrychż tajse płody rostechu, dha ludžio je ischashchu a pecjene jjedźichu. Doshonetrashc, dha njedto (ja wetuju, so je to žona była) sebi wumysli, te pecjene buny t łamenemi toł a cjopty wodu na ne lecj abo je warić. Ta juschka, kotraż t teho łasta, hischjen łjepe śłodjeshc, džiłi te hoke buny, kotrej so se subami rostufacj dyrbachu. Na tajse waschnje bje ta bruna juschka, ta luboż wschittich ludži, tych łalow, kłezich, prosherjow wunamlana, kotrej we njetjishim cjaśu kłosej rjetamy. Tón nomy kłumicht, rostolczene buny we wodźi warić, so bórly po žyłym kraju rostshjeshc. Schod kusodej, žena ženi, muž mużej powedashc, kať renje to śłodji. Młoto pak abo smetanu woni janu t kłosej neberachu a hischjen dženšniichi džen we ranišchich krajach wón so beś zofora a cžorny pijs a ludžio jón runje tak raby a łubie, kuz my tufaja.

Wofoto łeta 622 po Khrystusu wustupi w Arabiszej

Mohamed, kiż so sa wetscheho pro fetu wudawashc, džiłi je Khrystus a tursowku abo tak menowanu muhamedansu wjeru łoloži. We łora ni abo biblit, łotruż bje wón łapışak a we łotrej bje wucjby swojeje noweje wjeru, abo to, schtoż maja cji, kiż t nemu djerza, wterciz a cžinitcz, rostajik, bje beś druhim łasafane, so nehmje nihto žaneho wina picj. To cžłnische, so be wschittimi naranšchimi ludami, kiż do Mohameda wjerjachu, kłosej wjaż a wjaż lubowarjow doby. Pschetoż njeshcho chje cžłowek, nech je arabiski abo grichiski, picj a dofelż bje wino twerdjie łasafane a ta palenzowa juschka so hischjen newaresche, dha doła kłosej wschudžom knejstwo. Wón swoj dobywarst bjeł t Arabiszeje do Persijeje a t Persijeje do Turfowskeje djeržeshc. We łatnatym łestotetku pak we Konstantinopli, kotrej mjesto bje hłowne we tursowstik kraju, forcmny wobshjachu, do kotrychż ludžio na schalku kłoseja dječchu, każ njest na schlenzu piwa abo wina abo na palenz. W łeczi 1554 kłosej we Konstantinopli schwarnu wjeżku nacžini. We tutym cjaśu me-nuizy tursowshy mużojo žylciki džen wot rana hać do wećora we forczmach lejachu, kłosej piłachu a jenu trubtu po drugej kurjachu. Pschi tym woni žylie cjaś modlitwy we moschjach (tak menuja so tursowske žyrwe) śłodjichu a drubdy so łta, so so też žana duscha t modlitwi a t Wożej łłuzbi nutšnenamafa. Na to so duchomni pola sultana abo tursowskeho kłjezor atrucije, wobforowachu, so so psches tu cžornu juschku muhamedanika wjera žylie łasj. Sultan to djerje spłina, so maja duchomni łrawje a łłubi, so chje łajtemu nehmansiru wotpomhać. Schto wón pak sežini? Wón napokoži tym kłosejomym forczmam cježi a wy-łoti dawł. Psches to pomhashc wón sebi łamemu; pschetoż te kłosejowe dawł rjany penes ła łieto wot-cžishcho, kotryż wón wešleje do łafa tyfny; ale kłosej-picije žadyn łonž nemjeseshc. Łudžio so wele bóle do forczmow łalachu a hórje pijachu, džiłi hdy preby. Wono je to wot łapocjatta swjeta hać do dženšni-scheho dnja we wschjeh cjaśach a krajach tak byto, so to, schtoż je łasafane, wele łjere śłodji, džiłi schto drube. Spomn pschi tym na Žjeru, kiż wót łasafaneho schtoma jjedźishc a — na łaneho so!

Ł Konstantinepla so kłosej a kłosejowa juschka do jendželšeho, łranžowskeho a njemšeho kraja rešchjeshc. Rkhełženjo so nehanibowachu, njeshcho wot Turfow na so wsacj. Wofoto łeta 1591 bje w łalstkim mjesi łenedigu snaty. Pschi łrjedku wón so tam jenoż jako łekarisa pomozna mjeż łatožowashc a ludžio te pecjene buny newarjachu ale wjeřty kłosejomy thej wot łłżjow kłosejoweho schtoma. Doshonetrashc, so so też ta bruna juschka waresche a łudžom łrašnje śłodjeshc. Wofoto łeta 1690 we wofolnoszi Rkheina kłosej domowinu namafa. Schpanisz jón, hdy pod džiłwym Spinolu psalžisti łraj wupuszjachu, t Rieder-

dwanaczen dniow po khratnym cjasu w Schlesynskej. Khjezorszy sebi nithy nemyślachu, so budze Bedrich tak khróbtu, a se swojimi 30,000 wojakami so s nimi, tiz na 90,000 mužow szlyne wojšo mjejachu, do bitwy dacj. Woni mjejachu teho dla swoje jorty a na žane waschnje so na wobaranje nehotowachu. Ale Bedrich djerjeske swojim wojakam frutu rycj a sahori jich k horliwemu wešekemu priobkwalacu, so chzedza abo Khjezorskich se Schlesynskej wuhnacj abo wšchitny wumrecj. Jako nješt webej wošy, bramborke a khye-
 jorske, 5. dezembra 1757 pola Leuthena hromadu tre-
 chischtaj, wojowachu Dramborsky tak mušy a horliwi,
 so bjechu predy hacj so skónczo khowasche, Khjezorsky
 na wšchjeh stronach sbicji. Wšches tuto nowe dobycjse,
 kotrej Bedrich tudy scjini, doby wón sašo Schlesynsku,
 kotruj Khjezorsky wopušcicj a do Czech cjeskej nu-
 sowani bjechu. A temu Rušeho bramborke kraj wo-
 pušcicjachu a so do Pólskeje scjahnytu. Schwedojo
 pak buchu wot generala Lewalda s Pomorskeje hacj
 k morju wuhnacji. Tak pschi kónzu lieta 1757 wšchitno
 sašo derje stejesche sa krala Bedricha! Wšchitich swojich
 nepšchecjelow, kóšiz jemu na wšchjeh bokach se sta-
 ženjom hrojachu, bje wón pšchewinyš. Kolínska škoda
 bje pšches rókbaške a leuthenske dobycja sašo saru-
 nana. Dokelž so syma pšchibližowasche, bje sa tuto
 lieto s wojnu kónz. Wot mjerčženjenje pak žana rycj
 nebie, ale symišti cjas bu bole k temu natoženy, so
 bychu so nowe pšchihotowanja k nowej wojni sa pschi-
 chodne lieto cjinile!

Tak je pšchod po lietami we šwjecji wonšladako!
 Žakobnje trudny cja bje byt, hdyž je so 1757 pišako.
 Wojniška žakolž je sa žyła lieto naschich wótzow ty-
 škila a luba nusa nasch saksiti a šerbsti kraj doma-
 pytała. Spiewajmy dha khyerlusch 409 we naschich
 sejewarskich a džakujmy so temu nebestemu wótzjei, so
 je nam šdžeržat mjerny cojaš; homy pak tež sa tym
 mjerom, tiz wyschi je dylti wšchitón cjlowski rosom.

10.

Šchož so cžebne, to so šije.

Wobakež Janč bje we Gušymzach pola lubeho muja
 na fermuschi byt. Jako wón domoj pšhindje, mjesesche
 wón se swojim nanom šjehowaje roštycžowanje:

Jančo, šy tu? Kaha dha bjesche na fermuschi?

Kenje!

Šcho dha šje wobedowali?

Šewinjazu pecžen!

To bje nješto sa tebe, dha šy wjeszje prawje jješt!

Nje!

Cžoho dla pak niž, wšchaf ty šwinjazu pecžen rady
 jjesch?

Wona bje jara tucjna; my nemožachmy ju jjesž!

Šcho dha šje s nej cjinili?
 My šmy ju tola šjiedli!

11.

Šudancžko 3.

Naschadžane na hriadtach
 Dušchne srostu w sahrodach;
 Noštu w semi kulojta,
 Wysche neje selenaj;
 Šdyž šym sešrawiła ja,
 Žebdy pšchindje kuchatka,
 Bere jenu po drubej;
 Do šjedžle ju rjesa šej;
 Teše wóčžo šyluje,
 Šdyž nu wona kónzule.

12.

Khofej.

Nedawno pšchindjeh do Tuchorja, hdyž mam lubu
 cjetu, tiz je me w mojich dječjaznych lietach piestonita.
 Tak husto hacj tam pšhindu, šastupiu ja k nej, so bych
 jej „Bomhaj Boh“ prajit, a so praschaf, tak so jej
 kłodži a hacj je strowa. Strowu ja ju tež tón króč
 namatak a mój sebi wšchello powedachmoi. Na jene
 dobo šapocja wona wulžyšchnje jara khofejowy spjew
 khwaličj, tiz je so we kónskej protyžy wóčžišchčaf.
 Po matej khwili šhrabny wona šwój khofejowy mlyn
 a melešche pilnje a nawari pšefny horncž. Khofej nebie
 bkeby ani cjeriškuschj, jako bje nawareny, ale šwje-
 dzesche se swojim šylnym wonenjom, so je moja luba
 cjeta we wšchjeh hospodarskich wedženstwach derje snata.
 Jako bje hotowy, šawola wona swojeho muža s bróžnje,
 hdyž s cjeladnikami pšcherizu mlócjesche, so by džiel
 mjet na tej dobroczi cžopleho khofeja, pšchetož syma
 bje wonka a lodowe rožje so bjelachu na wótnach.
 Tak so my tijo šyžechmy k blidu, na kotrymž so bruna
 kšana a bjele šchalti šwjeczachu a pódla horncž šme-
 tany a mózne dulje žokora a šchlicžka dobreho tytanža,
 tiz bje wot fermuschie hšchczen wysche wóšaf!

Krašna dobrota je tola khofej, šdychowaschtaj cjeta
 a jeyny muž, jako bjechmy prijenju šchalku wupili. Haj!
 wjeszje wjerno, pšchitajich ja, a niž jenož sa naš je
 wón takša dobrota, ale wošebje sa kudy lud. Šcho
 by kudy šapocječj chyt, hdyž neby we drohim cžasu,
 kaž šandžene lieto bje, khofej mjet. Khljeb bje drohi,
 bjerny bjechu žadne, a druge warenja nemožesche sebi
 ničto kupowacj. Š cžim so kudy chyt šejwiczj, hdyž
 neby tu brunu jušchtu, žychorijowu šotru, mjet. We
 naschich šerbstich burstich wšach so hšchczen štere
 cžini, ale we italskich wšach horneje Łužizy a na ru-

landſkeje tam ſobu pſchineſechu. Italijſzy kupcy, ki
tehdy ſe ſwojimi lódzemi po wſchjedz morjach iſjedzachu
a ſe wſchjemi ſnatymi ludami ſemie wiſowachu, ſho-
fejowe plobdy ſ raniſchego kraja wſchubjom pſchwojo-
wachu, hódzj ſo ludjom po nich chyzſche. Tez we Zen-
dzjelſkej 1620 bohaczi ludzjo kſhoſej pijachu a 1600 bu
w Lipſku prjenja kſhoſejowa forcjima pod menom „kſho-
ſejowy ſchtom“ ſakożena, ki tam hiſchjezen njekto wob-
ſteji. Hdy je ſo kſhoſej beſ Eſerbami ſaſhydlit, to ſo
neda wuſhljedzicj. Start ludzjo beſ Eſerbami wedja
ſo na to derje dopomnitj, ſe, jako młodji bjechu, we
jid ſtarichſtim domi wot žaneho kſhoſej nichó nicjo
nepomni. Kaj Eſerbjo wot Niemzow wſchelake
dobre a neobre, duſchne a neduſchne waſchnja na-
wuknychu, tak ſu tež ſchalſu kſhoſej ptcj wot ſwojich
njemſkich guſodow nawuſli. Wuczinene a mjeſte pak
je, ſo je, kaj pſches prjenju žonu hrjed do ſwjeta, tak
tež kſhoſejowe picije pſches žony do domow pſchiſchlo.
Mužjo wo tu mjehſu juſchfu nerodzachu, ale piwo,
wino a palenz ſebi ſhwalachu. Tez nareſche ſo pſchi
ſapocajſku luby kſhoſej jenož we kuchinach bohatego
luda a pſchindje we knežich hrodach na blido. Rhudy
muž ſebi žaneho pol bjerliſka ſupicj nemóžeſche, pſchetož
wón bje pſches mjeru drohi. Hiſchjezen we poſlenceju
wojni, jako Napoleon ſ Zenzjeleżanami nepſcheczelſtwo
mjejeſche a Niemzam ſakaſowawe, ſ nimi wiſowanje
mjecj, płačejeche punt kſhoſej 1 tolet a 10 nſl. Tehdy
rjeſaſche: wſmit ti buny a nawar dobry kſhoſej. Tehdy
bohaczi ludzjo jenož pſchi woſebnych ſkladnožjach: na
ſchjejinach a pſchi kwaſach a na ſwjatych a nedjelſkich
dnjach kſhanfu nawarachu. A wone neje k ſhyschenju
byto, ſo je ſchto teho dla tónz wſak. Wjeſch ty pak,
luba czeta, kak wele kſhoſej njek pſchetreba? Wu-
licbowane je, ſo je ſo w ljezi 1817 w Europiſkej
60 millionow puntow, w ljezi 1827 njehdje 185
millionow puntow, 1835 na 210 millionow puntow
a 1850 pſches 300 millionow puntow lubeho kſhoſej
jeniczy w Europti trebato. Wot teſko puntow je ſo
njekotra kraſne ſchalſa nawarila a wupila. Pomyſli
ſebi jedyn pak, kak wele puntow zychorija, morchwie,
rozki, jeczmenja a druhih wjezow ſo do neho imjeſcha!
Hdy ty ſchto wſchitón kſhoſej, ki ſo jenož ſa jedyn
jeniczi džen po zylým ſnatým ſwjeczi nawar, na
ſemju wulał, dha by nowe arabiſke morjo naſtało, we
kotrež bychmy ſo wſchitzy tepicj móhli. Dhl! kaſta
by to ſlóbka ſmecz byla, ſo we kſhoſejowym morju
tepicj! — Tepicj ja ſo nebych chyzla, praji na
to moja czeta, ale kačka bych ja tehdy rad byla, ſo
bych tak zyliczi džen we kſhoſejowej juſchzy plumacz a
ſo jecho prawje napicj móhla.

Eſchoda je, ſo kſhoſejowy ſchtom pola naſ nerofje.
Mjeſko ſadomnych ſchtomow bychu ludzjo lute kſhoſejowe
ſadzieli a plahwali. W Arabiſkej wón džiwe roſje.
We wſchjedz cjepluch krajach, woſebje w polonſchje

Amerizy wón ſo njek mógnje plahuje a ſo rſany
p-nes ſ nim warbuje. Viſje je kuloſte a hódzj to
ſamo pſchi wobnohach pſchwiſkuje, tam ſo ſnjehbiete
ſejenje namaſa, ſ kotrehož plobdy naſhanu. Bruny
kſhoſej pſchindje ſ Wiſſeje, ſeleny ſ Ameriki. S ntm
pak kupcy wſchelake ſchibaſtwo cjerja. Woni jón barbia
a pſches to wón ſtrowoſi ſchodzi. Tcho dla ma ſo
wón, predy hacj ſo pal, w cjoptej wodzi wumycj.

Pola arabiſkeho luda ſo: plobdy abo buny, ſa h u a h,
pola Perſiſkich: ſa h w e, pola Turkow ſa h v a h me-
nuje, ſ cjochož je to ſlowo kſhoſej pola naſ naſtało.
Schto me meno ſtara, prajiſch ty, hdy jenož mam,
ſchtož wone praji. Duž pti jón, hdy jón maſch;
ljepſchi a ſtrowiſchi wón je, dyžli palenzowa juſchka,
kotrež je ſatan wunamſak, ſo by duſchje ſkaht a do
ſatamanſtwa ponuril. Wjerna je ta ſchuczka:

Wopravdzje, na nim neſhu pili
Eſo ludzjo lóhzy banterót,
Eſo neſhu pſchi nim pjeni billi
A waleli ſo, kaj tón ſtót.
Na wimi, wimi, palenzu
Pak nichróžkulj ſ hanibu
Eſo kſhory pił, haj k proſchſturu!

13.

Šlowo neje žana heja.

W mjezi bje hermanſk, k temu bjechu tež žitne a
ſtótne witi. Burjo bjechu wele ſtótu domedli a ſmny
beſchje ſe ſnjehom džeſche. ſo kčdy ſwój ſtót do bucheje
hróžje ſtaicj pytaſche. Holanſki bur budziſche ſwojeju
wolow, kotrež bje na witi pſchimedl, rady pod buche
pſchineſt a nemóžeſche nihdžen žane mjeſtaſcho tredičj,
doſelj bjechu wſchitte hróžje polne. Duž pſchindje wón
tež k woſebnemu hoſežarej a proſcheſche jecho, hacj
neby ſemu wotpuſchjeł, ſo by ſwojeju wolow do jecho
hróžje ſtaicj móhł. Tón pak jecho hjeſwnie wotpoſaže,
prajizy: do moſejo dwora ženje žadyn wót nepſchindje!
Na to holanſki burit roſmerſany reſny: jedyn króčj je
ſo to tola ſtało, umuizy tehdy, hdy ſe ſo wy do
neho ſejaſny!

14.

Šudanczko. 4.

W kſečtu ſteji mujaſko,
E cjoſneł cžapku tryje ſo,
W cžerwenym je manteli,
W pumpelſtu ma ſamučki!

Bazeń wot wedra.

W lleczi njebdze posdra ſto
 (Po liſenzy to bjeſche)
 Wſz-ż dżirna je ſo pobaſa.
 So Bóh po ſwieceji dżieſche
 A zptej ſworbi polubi,
 So lletſa wedro dowoli,
 Każ kóždy luſki ſechze.

Duż horu deſchjeit proſchachu,
 Wo ſłónczko tón czaſ doły;
 Echom ſadowy chze cziſchinu,
 Cieſ mieni: wjeſt je ſtrowy;
 A ludzio haſle — to bie ſlie —
 Kaſ wele hłowow — próſtiwow bie
 Wo wedro wobroczenje.

Bóh wſchjem, każ móžno, cziſtiſche,
 A to haſle bu ħara,
 Emjeſchſt, ſbiejſt, kaſ wólina poſtaſe,
 Echtoż neczeſi, tón ſchſkara,
 A ſ knesom bie najſwólności
 Dóſſ druhi jebo nepobi —
 Wſcho prieki poolu dżieſche.

Duż Bóh ſam ſaſo wobſanſenſy,
 Wo ſwojei woli wodzicſy
 Wjeſt, mroczeſje a ſłónczne duſy,
 So móhło ſemja płodzicſy.
 A ludjom wiſacz dowoli,
 Każ chzebja, lenoſy protyſi
 A dale nicſo wjaſy.

To pouſchafche a jednota
 Saſ' kneſeſche na ſemi,
 Sa dobre kóždy wuwólina,
 So Bóh wſchjem woli ſlemi;
 A taſ je to teſ woaſto,
 So Bóh ſo ſtara ſa wedro,
 A hoſpodaſtſwo wedje.

To je ſłowo, kaſ worech.

Wobata, woſebna kneni praſchſche njebdy duchomnebo
 a djeſche k nemu: wy ſze muſ Boſi a wjeſze, kaſ je pola
 Boha; prajeſe dha mi, hacſ ſu we nebeſach ſa bohacy
 a czeſnych ludzi, kaſ ja hym, weſebne ſaw'i? Duchomny
 wotmolwi: haj! ſa hym muſ Boſi a ſnaſu Boſe ſtewo
 a wjem ſ neho, ſo ſu tam taſte mjeſta ſa tajſich ludzi,
 ale wone ſu jara ſakurene a ſapróſchene, kaſ wy cziſiacſy
 móſceſe w 1. liſzi na Korin hiſtiſch we 1. ſtawi a 26.
 ſchucſcy a ſaſo we ſzenju Mattheja 19, 24.

Kóždy ſwoje lubuje.

Wefareſz kmoſt a ſchewſez wuj ſo nedawno ſwadziſchtaſ,
 ſo kóždy ſwojeju rukow dżielo jaſo najnuſniſche a nai-
 czeſniſche ſchwaſeſche. Nebudz tola taſ ſlupy, ſawoſa
 napoſledk Wefareſz kmoſt: Kóždy tola wje, ſo je Wefar
 woſebniſchi, dżyli ſchewſy, doſelſy ſo kħlieb a zaſta na
 blido ſajitaſ, ſchſkórnie a ſtupnie paſ pod blido.

Gudaneczko 5.

Wóſ na ſchyrſech koleſach
 Dwje a poſ ſta ſonow na nim,
 Snaſomne ſu wiſchitiſch wſach.
 Ze wón nimo, dha ſo ſa nim
 Newohladaſ. Wón ſo wróciſ,
 Wiſchindje wjeſzje ſaſo k nam,
 Izlaſy newoſtane w blóciſ;
 Ze teſ wulke tu a tam.
 Hdyſ ty ſenu tutyſy ſonow
 Wiſchitiſch, dha wiſchitiſch ſwonow
 Luboſny hłóſ wola cje:
 Wuhotui wiſchaf, cħloweſe,
 Iwoſu duſchu jara ſwjeru
 S poniſnoſſiu, ſ prawej wjeru.

Lipa beſ dħaſa wonja.

Golankeſ Jan bie k wojaſam wiſchitiſch a jedyn wo-
 jeſſi wſyſchi bie jebo ſebi ſa ſluſomniſka wiſchitiſka. We
 tutej ſluſbi mjeſeſche Jan wiſcho cziſicſy, a teſ rano ſwo-
 jemu knefeſi kħoſei waricſy. Mjeſotre dny ſa ſobu neſto-
 dħiſche temu knefeſi raniſchi kħoſei; wón bie ſamuczeny.
 Wón ſawoſa teho dla Jana a praſchſche ſo jebo, cħoſo
 dla kħoſei taſ ħroinje a ħubenje ſłobzi a ſchto wiſchi wa-
 renju cħini, ſo ljeſwi neſe. Jan wotmolwi: na tym je
 wjeſzje kħoſelowy mjeſchſt wina. Kaſ to! praſcha ſo dale
 jebo kneſ. Na to Jan ſaſo dħeſche: ja wjem, ſo ſze
 kħudy a lutowacſy macſe; ſtary mjeſchſt bie roſtoħany.
 dha hym ja ſchirympu wiſaſ a kħoſei wiſchſeſ njón laſ!
 Wiſchi doſaſe ſebi kħi a wewſche Jana wiſchitiſche. Tón
 paſ ſo ſamolwi a ſawoſa: luby kneſe, ja wiſchaf neſjym
 Janu wiſchu nowu ſchirympu wiſaſ, ale ſenu moju ſtaru!

Kuficzanſki podawſ.

Wjeſta ſona w Kufeczach bie ſ tym neſbojom ſbita, ſo
 mjeſeſche wopiteho muſa. Wona wobſanſenſy, ſo jebo wjaſy
 do kħeſje nute puſchicſieſy neſha, ħyſ paſ ſaſo w noſy

poſojje pſanſy domoj pſchindſje. Hſom naſaſtra vo
tutym wobſanſnenu pſchuwleeſe ſo tón muſ motaſo poſojje
dom a biſeſche ſo nuts. Wón perſiſche, wón ſwareſche,
wón ſatrowaſche — ale to wſcho nicſo nepomhaſche,
žona wotmoſtſi ſaby ſanſnennyh burſow: ſa ſym i to
predy prajiſa, ſo cje wjaſy nu s nepuſchecju. „Ach, luba,
naſlubſcha žona, porſa muſ njeſto roſpucj, ſmjeſ ſo na
mni a wocjiſ! Eſto? rjeſny žona, ſa ſo na tebi ſmjeſicj?
Ty by hódny byſ! „Ju, ju, moſa ſkota žona, ſmjeſ ſo
jeno ſmjeſ, dſeſche muſ, neſſy ty haſle ſanſdženu nedželu
w kempſchach pſyſchaka, kaſ powoz kneſ renje prjedowaſche:
Prawy ſmjeſi ſo na ſwojim ſkocji —! Duſ
wocjiſ, a ſmjeſ ſo, moſa macje. Wot taſteje wjernojſje
hnutu puſchecji žona jeho napoſledk nuts. —

23.

Rhuda Eſyrotka.

(ſodownaſ powjeſj.)

Boſa nóz ſo pſchibliſa,
Dſjecji polne weſela
Eſebja a ſo ſraduju,
Boſoſ' dſjecſja cjaſaju.

Starſchi ſo tež prózja,
Dſjelawſchi ſo ſtaraja,
Eſhebja wſchitſich ſweſelicj,
E darami jich wobdariaj.

Ra ſemi pſchi kſcheſ'janach,
W mjeſtach a tež wſchitſich wſach
Boſe dſjecjo ſwecjene
Budje a tež ſhwalene. —

Ale wboha ſyrotka,
Kiz ty ſedjiſch ſrudžena;
Ran a macj tu wjaſy nej,
Kiz ſo lubje ſtaracſtej.

Eſtu b'dje tebe ſweſelicj,
E darami cje wobdariaj?
Ach, tu nicſto neje mi,
Kiz by njeſchto darit cji!

Kaſ, ſo wuja wutroba
Dženſa njeſchto wobradja,
Hdyj ty tola pſchi nim ſy? —
Nie, ach nie! — tón neſmilny! —

Moſk drje, wón je bohaty,
Ale pſchi tym jara ſly!
So by wjaſy ſhromadjaſ,
Nawje, kaſ by lutowaſ.

Tež ta wboha ſyrotka,
Kiz je pſchi nim ſawrena,
Dyrbi tolej ſapluſcij,
E cjinj ju dyrbi ſeſiwicj.

Wona nima nedžele,
Pſchezo budje dſjelane,
A hdyj rano ſaſwita,
Budje t dſjelu wotana.

Dyrbi do róſ noſy pſchalej;
Hewat pſchindſje cjeſta pjaſej,
Kiz tu hroſnje poſtorka,
Hdyj doſej neje napſchadka.

Taſ tež dženſa ſedžiwſchi
Pſchi ſwecjy a paſawſchi,
Wercji ſwoje toleſto
Tuto wbohe kurlatko.

Pſchi tym wona myſli ſej,
Kaſ je derje byſto jej,
Hdyj je byta we domi
Pſchi nani a macjeri.

A hdyj na ta ſpomina,
Roſſſwjetli ſo komorka,
Jandžel knej tu pſchiſtupi,
A ju taſlej poſtrowi:

Jeſuſ tón me poſzele,
Mjecj njet dyrbiſch weſeſje,
Wén je ſhlyſy rachnowaſ,
Ra wſchitko je ſedžbowaſ.

Predy hač b'dje ſaſwitacj,
Budje wón cje powitacj,
Kónž teež ſmjeje ſrudoba,
Kiz je tu cje jimaſa.

21.

Eſmjeſch.

Wó wſy bje kulenje. A kaſ to kaſ je, dſa pſchezo
wjaſy kulow nimo kelow bjeſeſche hač do nich, pſchi
tutym kulenu paſ nemóžeſche nicſto žaneho powalicj
Jaſo njeſt Janſ domoj pſchindſje, powedaſche wón macjeri,
kaſ ſu wontach kelow kuleli a dſeſche: wſchitſy nimo a
naſch nan pſchi ſamym! —

22.

Hubenje je hólzow mjecj.

Hdyj móžeja trochu rycjecj, da pſchindu pod wucjerſa
kneſtſto; hdyj je wucjer puſchecji, pſchindu pod wojerſke
kneſtſto; hdyj ſu ſ wojakow dom, wojenja ſo a dyrbja
ženu poſluſchacj! Taſlej ſtoržeſche nedawno Wiſtarcz wui
Huſtlerz wujel.

A ty budjeſch ſ darami,
E rjanymi a kraſnymi
Wobdarena bohacje,
Kiz cji nicſto newoſme.

Taſlej dſeſche jandžel t nej
A ſo ſhubi potom jej.
Wona ſedji ſtróžena,
Nawje kaſ a ſchto ſo ſta.

Tola jeje wutroba
Wiſtſke ſtowa wobſhewa,
Kiz ji poſoſ prajeſche,
A tež jemu wjereſche.

Ejaſo na dſjecjatko,
Etyſny rucjy, lehny ſo
Ra lawku tam pſchi bliſji;
Ju tam nicſo mjecjſcheci.

Ranje porſa ſaſwitacj,
Wuj ju dſeſche ſawolacj. —
Wona nicſo neſlyſchi,
Wuja ſwar ju neſbudji.

Taſ, kaſ bje ſo lehnyta,
Taſ tež bjeſche wuſnwa
A wjecinem' ſbóžnem' žiwénja,
A nebeſtemu weſelu.

A taſ bieſche doſtaſa
Kraſne dary dſjecjatka
Tam pſchi Jeſom Khrystuſa,
Hdžej te wjecjne hody ſu.

№ 8° 141

Wschodzenia

Pratyka

sa Szerbow

na sfeto

1858.

S nakladom maczizy perbssteje.

W Kommissii w Smolerjowej Liharni.

[4/8° 3495.]

W tutym 1858^{ty}m ljecki po Khrystuſu, kotreż 365 dnjów wopſchija, liczi ſo

wot ſtworenja ſwjeta	5807,	wot ſałoženja budyſſeho tačanſtwa	638,
wot wuſtaſjenja julianſkeje protyſi	1903,	wot ſpocjatkſa reformacijie	340,
wot czerpenja a horjeſtacja Khrystuſoweſcho	1825,	wot naroda krala Jana	56,
wot ſpocjatkſa iſcheſzjanſtwa we Eſerbach	893,	wot ſałoženja maczijy ſerſkeje	10.

Żyrfwinſke ljetne ſnamenja.

W porożenjei Rehorjowej protyży		W ſtarei julianſkei protyży.
XVI	ſłota liczba	XVI
XV	epalty	XXVI
XIX	wobwód ſłónza	XIX
I	rómſke daniſke cjiſło	I
C	piſmif neżelſti	E
3	neżelje po 3 kralow	1
4. haperleje jutrowniczka 23. mjerza		
25. neż. po ſw. trojicy do 1. adw. 28.		

Saczmicije ſłónczka a mjeſacžka.

W 1. 1858 budżetej ſo ſłónciko a mjeſacžk dwójży ſaczmicj. Priene ſaczmicije mjeſacžka budže ſo ſtač 27. februara wecjoř 9 hodj. 57 min. a budže pola naſ w Europiſkej kaſ w Afriży t widženju hacj do 12 hodj. 7 min.

Priene ſaczmicije ſłónczka ſmieje ſo 15. mjerza. Kruć ſłónczka budže ſo tudy ſaczmity widžiej pola naſ 12 hodj. 37 min. hacj do 3 hodj. min. a tej w Ameriży, w Afriży a w Aſiſkei.

Druhe ſaczmicije mjeſacžka ſmieje ſo 24. auguſta pópólnju, ale budže jenož widžene w Auſtralijiſkei, we połoſkei Aſiſkei a we połoſkei Ameriży.

Druhe ſaczmicije ſłónczka 7. ſeptbr. pópólnju budže jenož we ſredźnej a połoſkei Ameriſkei t widženju.

W ljecki 1858 kneži Merkur.

Stoljetna protyſta praji, ſo ſu te ljeta, we kotrychž Merkur kneži, bóle ſuche a ſymne, džiłi cjopte a te- ho dla bóle neplódne, džiłi plódne.

Naſjeto budže cjopte a ſuche pſchi ſapocjatkſu; w meji pať ſmiejemy wele mroſow a mernienjow.

W ljecku budže wele deſchjifow, kotrež pať ſuchu ſemju prawje woſchewicz nemoža. Eſyno a žito budżetej ſo renje domkhowacj.

Sapocjatk naſymy dyrbi deſchjifoſty, kónz pať ſuchi byci. — Wo rianej naſymy pſchindže ſyma pſchi ſpocjatkſu deſembra t wele ſnjehom, tiž hacj do februara leži.

Naſjetny ſyw, woſebje jecimeń, budže ſo derje radžiej; tola dyrbi ſo wſchitſo ſahje woſpſy.

Hoſj je ljetu predu w ljetji ſuche a cjopte byſo, dha roſſa a pſchenja maſo ſornow, ale wele ſłómy

ſmiejetej; jeli pať predaſke ljecko wóire byſo, dha budže wele ſornow.

Prieni a poſleni ſyw budżetej naſlepiſkei. —

S blaſkami budže wele ſadu roſſ, raniſki wjetr budže ducj a maſo hrimanjow ſa žyle ljetu! —

Schtyri ljetne czaſy.

Sapocjatk naſlecia:	20 mjerza 10 hodj. 15 min. wecjoř.
ljecka:	21. junija 5 hodj. 55 min. wecjoř.
naſymy:	23. ſeptbr. 9 hodj. 5 min. dopóln.
ſymy:	22. deſembra 2 hodj. 52 min. rano.

Schtyri kwatembry.

W poroż. Rehorjowej a w ſtarei julianſkei protyży.

24. februara	Reminiſcere	12. februara.
26. meje	ſw. trojicy	20. meje.
15. ſeptembra	iſchija	17. ſeptembra.
15. deſembra	Ruzije	17. deſembra.

Jutrowna tabella.

1859 24. haperleje.	1864 27. mjerza pſch. l.	1869 23. mjerza.
1860 8 = pſch. l.	1865 16. haperleje.	1870 17. haperleje.
1861 31. mjerza.	1866 1. "	1871 9. "
1862 20. haperleje.	1867 21. "	1872 31. mjerz. pſch. l.
1863 5. "	1868 12. = pſch. l.	1873 13. haperleje.

12 nebeſke ſnamenja.

 boran,	 lam,	 tſjelnik,
 byt,	 knežna,	 kſorožſ,
 dwójnikaj,	 waha,	 wódny muž,
 raf,	 ſchorpion,	 rybi.

Abbreviatury abo pſchifrótsenja ſłowow.

⊙ ſłónczko,	ſſh. pop. ſſhadženje pópólnju.
☾ mjeſacžk,	ſſh. dop. ſſhadženje dopólnja,
☾ pópłny mjeſacžk,	ſh. pop. ſchowanie pópólnju.
☾ poſleni bjertliſ,	ſh. dop. ſchowanie dopólnja.
☾ młoby mjeſacžk,	hod. hodžina,
☾ prieni bjertliſ,	min. minuta,
	* ſtótne wiſt.

1858. Januar, wulki rózſ, ma 31 dnjów.

Wieſeć ome
pſcheinjenje.
Wedro.

Hermanti a
ſtónie wiſi.

Tydzjenje a dny.	Poredjena protyła.		Stara julianska Dezember 1857.	☉ ſſhabj. hod. m.	☾ thow. hod. m.	☾ Wieſeć mianenja.	☾ ſſh. thow hodj min.
Tert dopoin: Romſf. 8, 24—28; popoin: Luſ. 12, 15—19.							
1 pjatſ	Nawo Iſero	Nawo Iſero	20 Ignazja	8 7 4 0		ſſh. pop.	
2 ſobota	Matſcharja	Mataria	21 Julia	8 7 4 1		1 24	
1. tydzjen. Tert dopoin: Tit. 3, 4—7; popoin: Luſ. 2, 33—40.							
3 nedj.	po now. lieti	po now. lieti	22 4. adven	8 7 4 3		8 47	
4 pónbj.	Bakſarja	Lita	23 Dagoberta	8 7 4 4		10 7	
5 wut.	Eimeona	Telesſora	24 Had. a Jjev.	8 6 4 5		11 22	
6 ſreba	Iſſoch ſr.	Sw. 3 kral.	25 Bojſi dzien.	8 6 4 6		ſſh. dop.	
7 ſchtw.	Juliany	Bojſidara	26 Boj. macj.	8 5 4 7		0 30	
8 pjatſ	Erharda	Severina	27 Schjiejep. m	8 5 4 9		1 49	
9 ſobota	Gjeſjomiera	Juliana	28 20,000 m.	8 4 4 10		3 2	
2. tydzjen. Tert dopoin: Gal. 3, 23—29; popoin: Luſ. 2, 41—52.							
10 nedj.	1. nedj. po 3 fr.	1. nedj. po 3 fr.	29 n. po hodi.	8 4 4 11		4 16	
11 pónbj.	Aloſiſje	Hygina	30 Anſiſje	8 3 4 13		5 28	
12 wut.	Reinholba	Artadia	31 Melaniſe	8 3 4 14		6 33	
13 ſreba	Gilarſta	Leontia	1 N. l. 1858.	8 2 4 16		7 29	
14 ſchtw.	Jelira	Gilaria	2 Sylweſtra	8 1 4 17		8 11	
15 pjatſ	Bohuv.	Pawowa	3 70 japoſſt.	8 1 4 18		ſh. pop.	
16 ſobota	Erduuthy	Marczella	4 Theofanta	8 0 4 20		5 33	
3. tydzjen. Tert dopoin: Romſf. 12, 1—6; popoin: Jana 2, 1—11.							
17 nedj.	2. nedj. po 3 fr.	2. nedj. po 3 fr.	5 n. po n. ſj.	7 59 4 22		6 52	
18 pónbj.	Jelizithy	Petr. ſlow. R.	6 Iſſoch kral.	7 58 4 23		8 10	
19 wut.	Briſſi	Kanuta	7 Jan ſcjen.	7 57 4 25		9 29	
20 ſreba	Jab. Sebaſt.	Fabiana Boſcj.	8 Jurija Kr.	7 56 4 26		10 49	
21 ſchtw.	Hanſje	Hanſje	9 Polymutha	7 55 4 28		ſh. dop.	
22 pjatſ	Vinzenza	Vinczenza	10 Rehorja R.	7 54 4 29		0 10	
23 ſobota	Chariny	Mariſe ſlubeſe	11 Theodoſia	7 52 4 31		1 36	
4. tydzjen. Tert dopoin: Romſf. 12, 14—21; popoin: Matth. 8, 5—13.							
24 nedj.	3. nedj. po 3 fr.	3. nedj. po 3 fr.	12 Triodium.	7 51 4 33		3 6	
25 pónbj.	Paw. wobr.	Paw. wobr.	13 Hermyla	7 50 4 35		4 24	
26 wut.	Polſkarpja	Polſkarpja	14 Zacheja	7 48 4 37		5 53	
27 ſreba	J. Khrjoſt.	Jana Křejoſt.	15 Paw. Th.	7 47 4 39		6 56	
28 ſchtw.	Karoliny	Gjerilla	16 Marzella	7 45 4 41		7 38	
29 pjatſ	Theob.	Francza Cal.	17 Antona	7 44 4 43		ſh. pop.	
30 ſobota	Adelgumby	Martine	18 Athanaſije	7 43 4 44		6 17	
5. tydzjen. Tert dopoin: 1. Korinth. 9, 24—27; popoin: Matth. 20, 1—16.							
31 nedj.	Septuageſima	Septuageſima	19 Septuag.	7 41 4 47		7 40	

☀ Poſleni
bjertlit 7. jan
rano 1 hodj.
36 min. po-
ſaje na ſymu.

☀ Mſoby
mjeſ. 15. jan.
rano 6 hod.
22 min. pſchi-
neſe deſceſej
a ſnjeh.

☾ Prjeni
bjertlit 22.
jan. weſior 5
hodj. 47 min.
poſaje na
ſymu.

☀ Poſny
mjeſ. 29. jan.
dop. 10 hod.
1 min. ma
ſymu ſe
ſnjehom.

Stoljetna
protyła:
Rowe lieto
ſapocjne ſo
ſe ſymu; 8.
pane ſnjeh,
wot 15. ſyma
troch. ſaſtane
ale ſnjeh a
deſceſejit dje
atrajeto hacj
do kónja.

1 Lipſt.
5 Bart (lane
wiſi)
6 Neſwaſſi-
do.
11 Maſezj.
12 Gaſſch-
trow.
18 Kinebdrſ.
23 Dudyſſin.*

Serbſſe
pſchiſłowa.
Stary ma
ſmerez pſched
woblicjom,
mſoby ſaſhri-
betom.

Schtój dze
njeſſſto do-
ſtaſej, dyrbi
njeſſſto wu-
ſtaſej.

Schtój ſa
wotſſjen
pſſchima, ni-
cjo w hoſſſch-
czi nima.

Schtój ſtom-
dji cjaſ, ion
ſſomdji
kwaſ.

Rimaſch ma
kódje lieto
mſode.

1858. Februar, mały różk, ma 28 dnjów.

Wieściagłowe
wshemjenjenje
Wedro.
Sermanti a
skotne wiśi.

Tydzień a dnj.	Poredżena protyfa.		Stara julianska Januar.	☉		Mieście Januaria.	D	Pośleni	
	evangeliska.	katholiska.		śh. h. m.	śh. m.				
1 pónđj.	Brigitty	Ignacja	20 Euthymia	7 40	4 48		śh. pop.	6 jertlik 5. fe-	1 Luban.*
2 wut.	Marije wuczijs.	Św. Mar.	21 Eriodionia	7 40	4 49		10 16	bruar, wecjo-	1 Łukow.*
3 średa	Blazija	Bwazija	22 Timotheja	7 38	4 51		11 31	10 hodj. 6 m.	1 Rumburg.
4 śchw.	Beroniki	Handr. Korf.	23 Klemenśa	7 37	4 52		śh. dop.	na hrośne we-	3 Radeberg.*
5 pjat.	Agathy	Agathė	24 Keniśe	7 35	4 54		0 46	dro pośaje.	3 Żarów.*
6 śobota	Dorotheje	Dorotheje	25 Jurja Th.	7 33	4 56		2 0	☉ Młody	3 Neśwaczi- dło.*
								mjeś. 13. fe-	8 Shoreł.*
								bruar, wecjo-	8 Gaśyn.*
								11 hodj. 2 m.	8 PŃchibus.*
								ma mośre	9 Ś. lch- trow.*
								wedro.	12 Kalawa.*

6. tydzień. Tekt dopoń: 2. Korinth. 11, 21—31; popoń: Łuk. 8, 4—15.

7 nedj.	Seragesima	Seragesima	26 Mjaśopuśka	7 31	4 58		3 14	☉ Prieti	15 Biskopizy.*
8 pónđj.	Honorata	Jana mart.	27 Jana Kryś.	7 29	5 0		4 22	6 jertlik 21. fe-	15 Nowośalż.
9 wut.	Apolloniśe	Haśle	28 Euf. S.	7 28	5 2		5 22	bruar, rano	15 Wożereż.*
10 średa	Scholasti	Scholasti	29 Ignaza	7 26	5 3		6 10	1 hodj. 48 m.	15 Brov.*
11 śchw.	Eufrosiny	Deśderia	30 Kreof.	7 25	5 5		6 44	pschimeśe	17 Bernardzi- ż.*
12 pjat.	Jordana	Eulaliśe	31 Cyriaka	7 23	5 7		7 10	lępiśe	20 Trebulśe.*
13 śobota	Eulaliśe	Juliane	1 februara	7 21	5 9		śh. pop.	wedro.	22 Drajdzany
								☉ Potay	22 Luboraś.
								mjeś. 27. fe-	22 Ģróđ.*
								bruar, wecjo-	23 Barśchj.*
								10 hod. 54 m.	24 Jaśonja.*
								pośaje na ne-	
								śtajne wedro.	Śerbśke
									pschikłowa.
								Stoljetna	Pjośki w sy-
								protyfa:	mi nenofśa.
								1.—4. mro-	
								cjne, 5. rjanj	Paduśchne
								dzeń, 9. wulfa	penieśy ne-
								śyma, 10. śy-	pljeśniwja.
								mny dzień, faj	
								śa wele ljet	Kaj Ńur leczi
								neśe jabyn	po wjeśfikŃu,
								był. 11. a 12.	tať paduchej
								śara śyma, 14.	woczi po
								cjoptło fdeśch-	branju.
								cziom, na fo-	
								tryj wulfa	Neprawy
								moda Ńjeju-	trośch dzieśacj
								je, hacj do	prawych
								śonja wjeśfi-	Ńejeze.
								toje a Ńje-	
								hoje wedro.	Wecjorne pu-
									cziť wśchelaťe
									śhonja.

8. tydzień. Tekt dopoń: 2 Korinth. 6, 1—10; popoń: Jana 10, 12—16.

21 nedj.	Innocen.	1. nedj. pośta	9 Quadragef.	7 5	5 23		2 10		
22 pónđj.	Pjetr. Ńt.	Pjetr Ńt.	10 Charelamy.	7 3	5 25		3 41		
23 wut.	Lazara	Romanė	11 Eufrosiny	7 1	5 27		4 48		
24 średa	Kwatemala	śuśe-doe	12 Kwatemala	6 59	5 28		5 35		
25 śchw.	Matthiaśa	Matthiaśa							
26 pjat.	Wiktoria	Wofira	13 Eulaliśe	6 57	5 30		6 9		
27 śobota	ReŃtoria	ReŃtora	14 Aurenzia	6 55	5 32		6 31		
	Wolbrechta	Leandra	15 Dneśima	6 53	5 34		śh. pop.		

9. tydzień. Tekt dopoń: Ģebr. 12, 1—6; popoń: Math. 15, 21—28.

28 nedj.	Reminiścere	2. nedj. pośta	162. poś. nedj.	6 51	5 36		6 34		
----------	-------------	----------------	-----------------	------	------	--	------	--	--

1858. Mierz, naljetnik, ma 31 dnjow.

Mješčackowe
pšchemjenje.
Wedro.

Sermant a
stotne wisi.

Tydjenje a dny.	Poredjena protyfa.		Stara julianska Februar.	☉		Mesece imameja.	☾
	evangeliska.	katholiska.		sthadj. hod. m.	thow. hod. m.		stf. thow hod. min
1 pónđz.	Albina	Albina	17 Konstanzije	6 48	5 37		stf. pop.
2 wut.	Amalijs.	Simplicia †	18 Drihodora	6 46	5 39		.9 8
3 šreda	Kunigundy	Kunigunde †	19 Archippa	6 44	5 41		10 25
4 schtw.	Hadriana	Adriana	20 Lea i Cat.	6 41	5 43		11 40
5 pjatf.	Polutny pjatf.	Bedricha	21 Timotheja	6 39	5 44		stf. dop.
6 šobota	Fridolina	Fridolina	22 Eugena	6 36	5 46		0 56

☼ Pošleni
bjerltik 7.
mierza wecjor
7 hodj. 0 min.
je mješickojny
a brojny.
☼ Młody
mješ. 15.
mierza pšchi-
połnju 1 hod.
2 min. pošaje
na jasne
nebjó.
☼ Brijeni
bjerltik 22.
mierza dopot-
nja 8 hodj.
31 min. ma
podeschciju
rijany cjopły
czas.

1 Stokłnyo.*
1 Żaban.*
2 Bart' a
lane wisi.
2 Dobrochub*
3 Nefwaczi*
dfo.*
3 Radeburg*
8 Drazdja-
ny.*
8 Galsch-
trow.*
8 Rydwald*
8 Lubin.
8 Solant.*
now.

10. tydžej. Tekt dopotn: 1. Pjetra 2, 21—25; popotn: Łut. 20, 9—20.

7 nebj.	Dull	3. nebj. pošta	233. poš. nebj.	6 34	5 47		2 8
8 pónđz.	Filemona	Filemona	24 Polysarpa	6 33	5 49		3 11
9 wut.	Rebeti	Francisłki	25 Skow. Jan.	6 31	5 51		4 4
10 šreda	Alexandra	Raja	26 Teresije	6 28	5 52		4 43
11 schtw.	Rosiny	Rosiné	27 Porfyrja	6 26	5 54		5 11
12 pjatf.	Rehefa	Rehořa	28 Prokopa	6 24	5 56		5 33
13 šobota	Salomona	Nicefora	1 mierza	6 22	5 58		5 50

☼ Połny
mješ. 29.
mierza pšchi-
połn. 12 hod.
58 min. pšchi-
neše symne
wedro.

10 Kłrořino.
10 Rubland.
10 Rusow.*
15 Wolezniza*
15 Rydwach.
15 Dubz.*
15 Grabin.*
15 Goliřdyn.
21 Brimafł.
29 Kulow.
29 Luborař.
30 Barschj.*

11. tydžej. Tekt dopotn: Romst. 5, 1—6; popotn: Jana 15, 18—25.

14 nebj.	Látare	4. nebj. pošta	24. poš. nebj.	6 19	5 59		6 3
15 pónđz.	Krystofa	Longina	3 Eutropia	6 17	6 0		stf. pop.
16 wut.	Henrietty	Heriberta	4 Gerasima	6 15	6 2		7 39
17 šreda	Herry	Patricija	5 Konona	6 13	6 4		9 6
18 schtw.	Anselma	Czerilla	6 42. mart.	6 11	6 6		10 35
19 pjatf.	Josefa	Jozefa	7 Basilia	6 8	6 8		stf. pop
20 šobota	Joachima	Archippa	8 Theofilakta	6 6	6 9		0 5

☼ Połny
mješ. 29.
mierza pšchi-
połn. 12 hod.
58 min. pšchi-
neše symne
wedro.

☼ Sberbste
pšchickowa.
Hdyj bohaty
wumre a
řhudy řwinyo
řarjeje, dha je
wulle powe-
danje.
—
Wot mowřa
konik piekne
řořka.
—

12. tydžej. Tekt dopotn: Romst. 8, 31—39; popotn: Jana 16, 16—22.

21 nebj.	Judita	5. nebj. pošta	95. poš. nebj.	6 3	6 11		1 31
22 pónđz.	Rosmira	Oktawiana	10 Kodrata	6 1	6 13		2 43
23 wut.	Eberharda	Wiktoria	11 Sofronia	5 59	6 15		3 36
24 šreda	Gabriela	Simeona	12 Theofona	5 57	6 17		4 10
25 schtw.	Marije pšhip.	Marije pšhipow.	13 Nicefora	5 54	6 18		4 35
26 pjatf.	Rasula	Ludgera	14 Benedikta	5 52	6 20		4 54
27 šobota	Ruperta	Ruperta	15 Agapita	5 50	6 21		5 8

☼ Stoljetna
protyfa:
Mierz je wot
pocjatf. hacj
do 22. ř we-
řřka řymny,
22. pšhindje
cjopły deschj,
nebjó řo wu-
jasni a na
to řiane
cjople dny
pšchithadjeja.
Pšchi řknyu
pař řařo řyma
řařupj.
—

☼ Sberbste
pšchickowa.
Hdyj bohaty
wumre a
řhudy řwinyo
řarjeje, dha je
wulle powe-
danje.
—
Wot mowřa
konik piekne
řořka.
—

13. tydžej. Tekt dopotn: Pšhitp. 2, 5—11; popotn: Math. 21, 1—9.

28 nebj.	Palmar	Bowonizka	166. poš. nebj.	5 48	6 23		stf. pop.
29 pónđz.	Eustach.	Eustachia	17 Alexia	5 46	6 24		6 48
30 wut.	Guida	Kwirina	18 Cyrilla w.	5 44	6 26		8 4
31 šreda	Detlawa	Balbiné	19 Jozefa	5 41	6 28		9 20

☼ Stoljetna
protyfa:
Mierz je wot
pocjatf. hacj
do 22. ř we-
řřka řymny,
22. pšhindje
cjopły deschj,
nebjó řo wu-
jasni a na
to řiane
cjople dny
pšchithadjeja.
Pšchi řknyu
pař řařo řyma
řařupj.
—

☼ Sberbste
pšchickowa.
Hdyj bohaty
wumre a
řhudy řwinyo
řarjeje, dha je
wulle powe-
danje.
—
Wot mowřa
konik piekne
řořka.
—

1858. Gaperleja, jutrownik, ma 30 dnjów.

Mieścicowe
schemlenieje.
Wedro.

Hermani a
stotne wiki.

Tydzień a dni.	Poredżena protyka.		Stara iulianska Mierz.	⊙		Mieście maucyje.	D
	evangeliska.	katholiska.		sthabj. hod. m.	sthow. hod. m.		
1 schw.	Selowy schw.	Re. Schmörf	20 Jana Scr.	5 39	6 29		st. pop.
2 pjatf	Gjicki pjatf	Bukli pajf	21 Jafuba B.	5 37	6 31		11 50
3 sobota	Darla	Richarda	22 Basilia	5 34	6 33		st. dop.

14. tydzień. Tert dopołu: 1. Pjetra 1, 3—9; popołu: Mark. 16, 1—8.

4 niedz.	1. swedz. jut.	1. sw. dz. jut.	23 1 sw. jut.	5 33	6 34		0 58
5 pónbz.	2. swdz.	2. sw. dz. jut.	24 2 sw. jut.	5 30	6 35		1 56
6 wut.	Trenda	Wilhelma	25 Błagowj.	5 28	6 37		2 40
7 średa	Luisy	Herm. Josefa	26 Kortula	5 26	6 39		3 11
8 schw.	Gölestina	Mansweta	27 Ruperta	5 24	6 41		3 36
9 pjatf	Theofila	Mar. Kleop.	28 Hilaria	5 21	6 42		3 54
10 sobota	Daniela	Mechtildé	29 Marka	5 19	6 44		4 2

15. tydzień. Tert dopołu: 1. Kor. 15, 50—57; popołu: Jana 20, 24—29.

11 niedz.	Quasimodog.	1. niedz. po jut.	30 Quasim.	5 17	6 46		4 21
12 pónbz.	Eustorgia	Julia	31 Hngaza	5 15	6 48		4 33
13 wut.	Justin.	Hermogené	1 Gaperleje	5 12	6 49		4 45
14 średa	Tiburza	Tiburcja	2 Tita	5 10	6 51		th. pop.
15 schw.	Paterna	Paterna	3 Jos. a Reh.	5 7	6 52		9 41
16 pjatf	Marona	Marona	4 Niketasa	5 5	6 54		11 12
17 sobota	Rudolfa	Rudolfa	5 Theodula	5 3	6 56		th. dop.

* 16. tydzień. Tert dopołu: Romf. 10, 8—14. popołu: Jana 21, 15—17.

18 niedz.	Miserik. Dom.	2. niedz. po jut.	6 Miserik.	5 1	6 58		0 31
19 pónbz.	Hermogena	Timona	7 Jurija	4 59	6 59		1 32
20 wut.	Sulpizja	Severiana	8 Domascha	4 57	7 1		2 13
21 średa	Adolara	Anselma	9 Gushcha	4 55	7 3		2 41
22 schw.	Sotera	Sotera	10 Terenza	4 53	7 5		3 1
23 pjatf	Jurija	Jurija	11 Antirasa	4 51	7 5		3 17
24 sobota	Alberta	Idelq	12 Basilia	4 49	7 7		3 28

17. tydzień. Tert dopołu: 1. Pjetra 2, 11—17. popołu: Łuk. 24, 46—49.

25 niedz.	Jubilate	3. niedz. po jut.	13 Jubilate.	4 47	7 8		3 39
26 pónbz.	Kleta	Kleta	14 Martina	4 45	7 10		3 50
27 wut.	Tertull.	Anthima	15 Arisarcha	4 43	7 12		4 1
28 średa	Witala	Witala	16 Mchazija	4 41	7 14		st. pop.
29 schw.	Sibillje	Petra	17 Simeona	4 39	7 15		9 35
30 pjatf	Eutropia	Rhate Sien.	18 Jana Dez.	4 37	7 16		10 45

6 Posłeni
bierlik 6. ha-
perleje popo-
nju 2 hod. 33
min. pschi-
neże nestajne
wedro.

12 Młoby
miej. 14. hap.
rano 12 hodj.
5 min. pofaje
na rjane
wedro.

17 Prieni
bierlik 20.
hap. popo-
nju 3 hodj. 16
min. ma
deszczik.

26 Polny
miej. 28. hap.
rano 3 hodj.
45 min. pofa-
je na cjopty a
plódny cjaś.

Stołetna
protyka:

Hacj d. 15.
Gaperleje je
symnea fuche
wedro. 16. a
17. w noży
mersnenje, so
rójje w sabro-
dach smersnu;
wot 24. hacj
do kónza bu-
djesaśo cjo-
pysche. — 25.

budje so hri-
macj ale po
hrimanju
cjopto
wostacj.

—

6 Sajer-
chow.
6 Dziejie.
7 Męswacj-
dło.
10 Stara
Darbna.
12 Wóspork.
12 Wóspow.
12 Khocje-
bua.
14 Męswacj-
dło.
14 Radeberg*
17 Driów.*
19 Nowosalz.
19 Brody.*
20 Damna.
26 Matezy.
26 Rame-
niew.*
26 Wje-
schow.
27 Słyko-
morow.

—

—

—

Serbste
pschikłowa.

Holiczka bes
lena, nima
żanoh mena.

Pieni so boji
lehnycj sta-
njenja dla.

—

—

1858. Maja, różnomyślny, ma 31 dniów.

Miejscowe
pochodzenie
W e d r o.

Hermani a
stotne wisi.

Wydzienie a dni.	Porządzone protyka.		Stara julianska Saperleia.	☉		☾		Pogodni Giertl. 6. meje rano 7 hody. 30 min. ma riane cjopte dni.	1 Bart.* 3 Drajdzjany 3 Wojerecz.* 3 Luborasz.* 3 Łukow.* 3 Radmeria.* 3p.* 5 Nefwaczja dło.* 7 Kalawa.* 10 Lubij.* 10 Kameńz.* 10 Zabaz.* 12 Nefwaczja dło.* 12 Cifenberg.* 12 Łukow.* 14 Bestow. 14 Pschibus.* 17 Gafyn.* 17 Kinsbork.* 17 Sefank. nom. 17 Gródk.* 18 Barschaj. 25 Wolbra- możp.* 25 Kulow. 25 Zychalin. 31 Bisfopizy* 31 Ruhland.
	evangeliska.	katholiska.		stadi. heb. m.	thow. heb. m.	Melele manna.	stf. thow. heb. min.		
1 Sobota	Św. Jafuba	Św. Jaf. 22.	19 Hermogena	4 35	7 19	☾	stf. pop.		
18. tydzień. Text dopołu: Jaf. 1, 13—18. popołu: Jana 16, 5—15.									
2 niedz.	Cantate	4. niedz. po jut.	20 Cantate	4 33	7 21	☾	stf. dop.		
3 pónidz.	Kschija nam.	Kijz. namaf.	21 Januaria	4 31	7 23	☾	0 36	☉ Młody	
4 wut.	Floriana	Monist	22 Paraflyta	4 29	7 24	☾	1 11	miej. 13. mej.	
5 Freda	Gothard.	Bia pat.	23 Jurija	4 28	7 26	☾	1 38	rano 8 hody.	
6 schw.	Jan. Pf.	Jana Pfort.	24 Sabwaśa	4 26	7 27	☾	1 58	37 min. wob-	
7 piatf.	Bohumjera	Stanisławowa	25 Marka Ev.	4 24	7 29	☾	2 12	thowa riane	
8 Sobota	Dietricha	Michala jiew.	26 Basilia	4 22	7 31	☾	2 27	a cjopte wedro.	
19. tydzień. Text dopołu: 2 Korinthy. 9, 8—11. popołu: Jana 16, 23—28.									
9 niedz.	Regate	5. niedz. po jut.	27 Regate	4 20	7 32	☾	2 38	☾ Brjeni	
10 pónidz.	Wiktoria	Antonia	28 Jafona	4 19	7 33	☾	2 50	Giertl. 19. me-	
11 wut.	Adolfa	Florentina	29 9 mart.	4 18	7 34	☾	3 3	je weczor 11	
12 Freda	Pankraz.	Pankrazja	30 Jaf. jap.	4 16	7 36	☾	3 19	hody. 9 min.	
13 schw.	Boje fty.	Bojch ftycja	1 meje D. fty.	4 14	7 38	☾	stf. dop.	smieje pschi	
14 piatf.	Krystiana	Pachomia	2 Athanasia	4 13	7 39	☾	10 8	stajnej cjo-	
15 Sobota	Sofije	Sofije	3 Timotheja	4 11	7 41	☾	11 20	plodzi hrima- nje.	
20. tydzień. Text dopołu: Ephef. 2, 4—7; popołu: Jana 15, 26—16, 4.									
16 niedz.	Grabi	6. niedz. po jut.	4 Grabi	4 10	7 42	☾	stf. dop.	☉ Potny	
17 pónidz.	Jodofa	Bruna	5 Treny	4 8	7 44	☾	0 10	miej. 27. meje	
18 wut.	Benanza	Felira	6 Gioba	4 7	7 46	☾	0 44	weczor 6 hody.	
19 Freda	Potenz.	Petra Cölest.	7 Kschij. nam.	4 6	7 47	☾	1 7	54 min. pschi-	
20 schw.	Theresije	Basillije	8 Jan. Theob.	4 5	7 49	☾	1 22	nefe cjopty	
21 piatf.	Prudenja	Donata	9 Jefasja	4 4	7 50	☾	1 36	deschjif.	
22 Sobota	Heleny	Helené	10 Schim. Sal.	4 2	7 52	☾	1 48	—	
21. tydzień. Text dopołu: Ephef. 1, 9—14; popołu: Jap. Ef. 2, 1—13.									
23 niedz.	1. św. śwjatt.	1. św. śwattom	11 1. św. śwj.	4 1	7 53	☾	1 58	☉ Riane wedro	
24 pónidz.	2. św. śwjatt.	2. św. śwattom	12 2. św. śwj.	4 0	7 55	☾	2 9	traje hacj do	
25 wut.	Gurbana	Gurbana	13 318 móty.	3 59	7 56	☾	2 23	6., 7. wjetr,	
26 Freda	Kwatem.	Sousje dni	14 Kwatem.	3 57	7 58	☾	2 38	wot 8. do 18.	
27 schw.	Florenza	Melema	15 Pachona	3 56	7 59	☾	stf. pop.	budje jara	
28 piatf.	Wylema	Germana	16 Serp	3 55	8 0	☾	9 38	cjopte, wot 25	
29 Sobota	Manilla	Ansonia	17 Andronika	3 54	8 1	☾	10 3	do 20. pónidze	
22. tydzień. Text dopołu: Romf. 14, 23—33 popołu: Jana 3, 1—6.									
30 niedz.	Św. śwj. troj.	Św. św. trojicz.	18 3 53	8 2	☾	11 10		plodny	
31 pónidz.	Patronasje	Patronelle	19 Potenziana	3 52	8 3	☾	11 40	deschj; wot	
								29. do 30. ja	
								jara plodny	
								cjaś.	
								—	
								—	

Serbste
pschistowa.

Młodemu
dubiejdyrbich
s cjaśom
hlówu cjez.

Kury ftyścha
najradzjo ka-
pona spje-
waci.

Hermanfi a
skotne wisi.

Tydzjenje a dny.	Poredjena protyfa.		Stara julianska Meje.	šhadj. hod. m.	šhow. hod. m.	Nebesne znamjenja	šth. šhow hod. min.	Bošleni	2 Nešwaczi- dfo.
	evangelska.	katholiska.							
1 wut.	Rifodema	Fortunata	20 Thellaleja	3 51	8 4		šth. dop.	bjertlik 4. jun.	4 Stara.
2 freba	Marzelina	Grasma	21 P. J. A.	3 50	8 5		0 2	weejor 9 hodj.	Darbna.
3 schw.	Grasma	Boj. cjewa	22 Basiliška	3 49	8 6		0 18	11 min. po ka-	5 Lubin.*
4 pjatf.	Karpasfa	Karpasfa	23 Sap. Pi. p.	3 48	8 7		0 32	je na dešč-	7 Šhorelj.*
5 šobota	Bonifaza	Bonifacza	24 Simeona	3 47	8 8		0 43	ciji.	7 Lubnjom.
23. tydžej. Tert popoſn: 1. Jana 4, 16—21; popoſn: Luč. 16, 19—31.									
6 nedj.	1. ned. po šw. tr.	2. ned. po šw.	25 2. n. po šw.	3 47	8 9		0 55	mjeſ. 11. jun.	14 Rychwald.*
7 pónđj.	Lufrezije	Lufrezije	26 Karpa	3 46	8 10		1 8	pop. 3 hodj.	14 Rumburg.*
8 wut.	Medarba	Medarba	27 Jana P.	3 46	8 11		1 22	36 min. ma	14 Grabin.*
9 freba	Prima	Prima	28 Rizetaſa	3 45	8 11		1 41	neſtajne	14 Gubin.*
10 schw.	Dnofria	Dnofria	29 Theodaſije	3 45	8 12		2 7	wedro.	14 Luban.*
11 pjatf.	Barnab.	Antonia	30 Iſaaka	3 45	8 13		2 47	4 min. ma	14 Brov.*
12 šobota	Baſilida	Baſilida	31 Herminy	3 45	8 14		th. pop.	Prjeni	21 Gaſch- trow.*
24. tydžej. Tert dopoſn: Jač. 1, 21—25; popoſn: Luč. 14, 16—24.									
13 nedj.	2. ned. po šw. tr.	3. ned. po šw.	1 junija	3 45	8 14		10 40	bjert. 18. jun.	21 Gučina.*
14 pónđj.	Elifeja	Baſilia	2 Rizeſora	3 45	8 15		11 8	dopoſn. 9 heb.	21 Mužakow.*
15 wut.	Bita	Bita	3 Lužiliana	3 44	8 15		11 28	4 min. ma	22 Biſibriej.*
16 freba	Engelſberta	Kainera	4 Metroſona	3 44	8 16		11 43	riane a cjopte	24 Wleſjin.*
17 schw.	Lawry	Marfa	5 Dorotheje	3 44	8 16		11 53	wedro.	24 Wöglint.*
18 pjatf.	Arnolſa	Juliané	6 Roberta	3 44	8 17		th. dop.	Polny	28 Rychbach.
19 šobota	Gervasfa	Gervasfa	7 Theodata	3 44	8 17		0 6	mjeſ. 26. jun.	28 Driewf.
25. tydžej. Tert dopoſn: 1 Thimoth. 6, 6—10; popoſn: Luč. 15, 1—10.									
20 nedj.	3. ned. po šw. tr.	4. ned. po šw.	8 4. n. po šw.	3 44	8 18		0 17	dop. 10 hodj.	28 Luborač.*
21 pónđj.	Filipiny	Kloſta	9 Cyrill. Alex.	3 44	8 18		0 30	8 min. wob.	28 Roſbort.*
22 wut.	Pomhajboha	Barolina	10 Thimothėja	3 45	8 18		0 44	thowa rjane	28 Jarow.*
23 freba	Baſilia	Agripiné	11 Bartromja	3 45	8 19		1 4	wedro.	29 Šly Ro- morow.
24 schw.	Jan. ſſchejenifa	Jana ſſchejenifa	12 Dnofria	3 45	8 19		1 31		29 Wart.*
25 pjatf.	Elogia	Proſpera	13 Aſwilling	3 46	8 19		2 7		
26 šobota	Jerem.	Jana ha Paw.	14 Elifeja	3 46	8 19		2 56		
26. tydžej. Tert dopoſn: 2 Korinth. 4, 13—18; popoſn: Luč. 6, 36—42.									
27 nedj.	4. ned. po šw. tr.	5. ned. po šw.	155. n. po šw.	3 47	8 19		th. pop.	Stoljetna protyfa:	Šerbſſe
28 pónđj.	Lea	Lea druſh.	16 Tyčhona	3 47	8 19		10 7	Junij ſoſ rja	pſchiſtowa.
29 wut.	Pietra Pawoła	Petra ha Paw.	17 Emanuela	3 48	8 18		10 25	nym wedrom	Šwjet ſo
30 freba	Paw. wopomn.	Paw. wopomn.	18 Leonzja	3 48	8 18		10 38	apocjine, 9. a	dijwnje wo-
									bročja, hdyj
									žona muja
									w mozy ma.
									—
									Maſany neto-
									pyt ſo wo
									dnjo won ne-
									wjeri.
									—
									Próſny mſeč
									neſteji.

1858. Julij, praznik, ma 31 dnjow.

Miešaczkowe
přichemjenenje
Wedro.

Hermaniti a
řtote wiři.

Dřbjenje a dnj.	Poredžena protyřka.		Stara julianska Junij.	fřh. m. řh. m.		fřh. m. řh. m.	D
	evangelřka.	katholřka.					
1 řhtw.	Theodoricha	Theodoricha	19 Zudařka j.	3 49	8 18		řth. pop.
2 pjatř	Mar. domap.	Marj. domap.	20 Methodia	3 50	8 18		11 2
3 řobota	Kernelia	Euloga	21 Juliana	3 51	8 17		11 12

27. tydžej. Text dopořn: 1. Pjetra 3, 8—15; popořn: Ľuf. 5, 1—11.							
4 nedž.	5. n. p. ř.	6. ned. po řw.	22 6. n. p. ř.	3 51	8 17		11 26
5 pōndž.	řharlot.	řilomeně	23 Ľgripiny	3 52	8 16		11 42
6 wut.	řtařařa	Dominiři	24 Jana řřh.	3 53	8 16		řth. dop.
7 řreda	Wilibalda	Wilibalda	25 řebronije	3 54	8 15		0 4
8 řhtw.	řiliana	řiliana	26 Davida	3 55	8 14		0 36
9 pjatř.	řyřilla	řyřilla	27 řōnj ři. p.	3 57	8 14		1 23
10 řobota	Bořuřř.	řeliciřtě	28 řyřilla	3 58	8 13		1 33

28. tydžej. Text dopořn: Řomřř. 6, 3—6; popořn: Matřř. 5, 1—12.							
11 nedž.	6. n. po řw. tr.	7. ned. po řw.	29 7. n. p. ř.	3 59	8 13		řth. pop.
12 pōndž.	řendriřka	Jana Ľualř.	30 Wřř. řap.	4 0	8 12		9 30
13 wut.	řargareřřy	Anařleta	1 juliřa	4 1	8 11		9 47
14 řreda	řonaventury	řonaventurě	2 řřufnj. W.	4 2	8 10		10 0
15 řhtw.	řapōřřt. řijel.	řendriřka II.	3 řyazinthu	4 3	8 9		10 12
16 pjatř.	řafaela	Mar. řarm.	4 řandriřa	4 4	8 9		10 23
17 řobota	řleria	řleria	5 řthanařřa	4 5	8 8		10 36

29. tydžej. Text dopořn: 1. Pjetra 2, 5—10; popořn: Řarka 8, 1—9.							
18 nedž.	7. n. po řw. tr.	8. ned. po řw.	68. n. p. ř.	4 6	8 7		10 51
19 pōndž.	Řuřina	řinczenja	7 Dom. Ľřw.	4 7	8 6		11 8
20 wut.	řlařa	Řariřhě	8 řrofopa	4 8	8 5		11 33
21 řreda	řrareda	řrareda	9 řanřraja	4 9	8 3		řth. dop.
22 řhtw.	Řar. Řabl.	Řar. Řabl.	10 45 mart.	4 10	8 2		0 5
23 pjatř.	Řpollinara	Řpollinara	11 řřufmije	4 12	8 0		0 50
24 řobota	Řřyřřiny	Řřyřřině	12 řrofřa	4 13	7 59		1 48

30. tydžej. Text dopořn: Řomřř. 8, 12—17; popořn: Matřř. 7, 15—23.							
25 nedž.	8. n. po řw.	9. ned. po řw.	139. n. p. ř.	4 15	7 57		2 57
26 pōndž.	řany	řaně	14 Ľřwille	4 16	7 56		řth. pop.
27 wut.	Řariřřy	řantaleona	15 řwirina	4 18	7 54		8 47
28 řreda	řantaleona	Řazaria	16 řthemog.	4 19	7 53		9 0
29 řhtw.	řeatriřy	řeatricě	17 Řar. Řab.	4 21	7 52		9 10
30 pjatř.	Řuřřy	řulittě	18 řyazinthu	4 22	7 50		9 21
31 řobota	řlorentiny	řgnacja řolog.	19 Řařřiny	4 24	7 48		9 34

ř Pořleni bjertř. 4. řul. řano 7 řod. 33 min. wo- řtane řjopto.	2 řuřta * 2 řubž. * 2 řalawa. * 3 řubin. * 5 řdžieř. * 5 řřoknjō. *
ř Mřodž mjeř. 10. řul. wecjor 10 řodž. 14 min. pořaje na wjeřřřkořte a deřřjřřkořte wedro.	5 řernardžij. 39. * 5 řřiebulje. 6 řarřřhčj. 7 řeřwacjij. řřko. *
ř řřieni bjertř. 17. řul. wecjor 9 řod. 28 min. ma newobřřajne wedro.	10 řuřřow. * 12 řowowalž. 13 řalřřh- řřom. 13 řrobžijřh. řřjo.
ř Pořny mjeř. 26. řul. řano 12 řod. 53 min. přřhineře řřane wedro.	19 řubij. * 19 řřjera- řřow. 19 řořřijniza * 26 řowřorř. * 26 řowj řerřborř. 29 řamenjž. * 31 řubjřřin. * 31 řubin.

řřolietna protyřka: Julij řa- pořine řo ř wulkeř řoržō- tu; 5. deřřhčj. řij řuřřdo 21. ř newobřřaj- nym wedrom řraje; na to nebjō řo wu- jařnta řjoptj čjař řačj do řōnřa wōřřa- ne.	řřerbřřke přřhřřřowa. řōnu předy nepōřřnajeřřh, řačj ř nej řōřř řelje neřřijřřh. — řřōb neřřla- da na řřřřřu, ale řřřōř je we řřřřř. — Řřřřř řřōřř řřřřř řřjeha přōřřniřřh wōn je.
--	--

1858. Avgust, žnež, ma 31 dnjow.

Mieščackowe
přemienjenje.
Webro.

Hermanti a
stolne wisi.

Tydjenje a dnj.		Poredjena protyka. evangeliska. katoliska.		Stara julianska Julij.	☉ řřhadj. řhow. hod. m. hod. m.		Nebeřte řmanjenja.	D řřh. řhow. hod. min.		Pošleni řert. 2. aug. popořn. řhod.	2 Kulow.* 3 Eisenberg.* 4 Reřwaczi.* břo.* 9 Ğubin.* 9 Kinsbörk.* 10 Bart.* 10 řty Ro. morow.* 10 řalsř. trom.* 13 Beřkow. 16 řhoreř.* 16 řaban.* 16 řestank. now. 18 Radeburg.* 23 Rame. njow.* 23 řrabın.* 23 řafyn.* 23 řubland. 23 řieto. řchow. 24 řalsř. trom.* 24 řrodf.* 27 řtaraz.* řarbna. 28 řtrand. 30 řóřwörk.* 30 řožkowp.* 30 řubař.* 30 řubnjow. 30 řufow.* 30 řroby.* 30 řrebulje.* řerbřte přřřřřowa. řajpreby řwaricj, a řotom řwa- ricj. 20. a 21. řřřiane webro. řřřwot 22. do řónza newob- řajnje.	
31. tydžeř. Tert dopořn: 1. Korinř. 10, 12—13; popořn: řuf. 16, 1—9.												10 min. přřř- neře řylne deřřejřř.
1				20	4 25	7 47		řřh. pop.	10 6	☉ Mtodp		
2 pónbž.	Ğustawa		řřera řeřřař.	21 řimeona	4 27	7 45		10 6				
3 řut.	Auguřta		řřeřřepana	22 řar. řabl.	4 28	7 43		10 32				
4 řreda	řominika		řominika	23 řrefina	4 29	7 42		11 12				
5 řřtw.	řswalřa		řřř	24 řřřřřřř	4 30	7 41		řřh. dop.	0 9			
6 pjařř.	řřřřř		řřřřř řřřř.	25 řany	4 32	7 39		1 27				
7 řobota	řonata		řaletana	26 řermolana	4 34	7 37						
32. tydžeř. Tert dopořn: řomřř. 2, 1—11; popořn: řuf. 19, 41—48.												řert. 16. aug. přřřřřřř. 12 řod. 32 min. řotaje na řulřř řřřřřřř.
8	10. ř. ř.		řřř řř řř.	27 řř řř řř řř	4 36	7 35		2 58				
9 pónbž.	řřř		řomana	28 řřřřř	4 37	7 33		4 31				
10 řut.	řawřeniza		řawřeniza	29 řalinika	4 39	7 31		řřh. pop.	8 18			
11 řreda	řermana		řusane	30 řiliřa	4 41	7 29		8 30				
12 řřtw.	řlary		řařřana	31 řudozina	4 43	7 27		8 42				
13 pjařř.	řurory		řippolita	1 auguřta	4 44	7 25		8 55				
14 řobota	řusebia		řusebia	2 řeřřepana	4 46	7 24						
33. tydžeř. Tert dopořn: řomřř. 11, 16—20; popořn: řuf. 18, 9—14.												1 min. řa řřřřřřřř a deřřejřřřřř webro.
15 řeřž.	11. ř. ř.		řřř řř řř.	3 řř řř řř řř	4 47	7 22		9 12				
16 pónbž.	řocha		řocha	4 ř mart.	4 48	7 20		9 33				
17 řut.	řiberata		řiberata	5 řuřřřa	4 49	7 18		10 4				
18 řreda	řugurřřř		řelené	6 řřř	4 51	7 16		10 43				
19 řřtw.	řealřa		řulia	7 řomizja	4 53	7 14		11 37				
20 pjařř.	řernřarda		řernarda	8 řmiliana	4 54	7 12		řřh. pop.	0 44			
21 řobota	řnařřařřa		řranćřřřř	9 řatřřiařřa	4 56	7 11						
34. tydžeř. Tert dopořn: 1. Korinř. 4, 1—5; popořn: řatřř. 13, 24—30.												řtoljetna protyka: řřř řařo- řjařř. řewulřa řřřřřřř; 5. přřřřřřř řulřř deřřejřř, řřř traje řařř do 19; na to
22	12. ř. řř. řř. řř.		řřř řř řř.	10 řř řř řř řř	4 57	7 9		1 56				
23 pónbž.	řařřř		řřřř řerřř.	11 řatřřřřa	4 59	7 7		3 12				
24 řut.	řarřřř.		řarřřřřa	12 řojja	5 0	7 5		4 29				
25 řreda	řubwřřa		řubwřřa	13 řarřřa	5 2	7 3		řřh. pop.	7 30			
26 řřtw.	řamuella		řeřřřřřa	14 řónz řořř.	5 3	7 1		7 42				
27 pjařř.	řeřřarda		řeřřarda	15 řar. řř. řř.	5 5	6 58		7 54				
28 řobota	řelagja		řawřřřena	16 řóřř. řuba	5 7	6 56						
35. tydžeř. Tert dopořn: řomřř. 7, 18—25; popořn: řuf. 10, 25—37.												řřř řařř, řřř řařř. řřř řudřř neře, ale řřo- řali.
29	13. ř. řř. řř. řř.		řřř řř řř.	17 řř řř řř řř	5 8	6 54		8 11				
30 pónbž.	řřřřa		řřř	18 řřřřa	5 10	6 51		8 35				
31 řut.	řořřř		řaimunda	19 řandr. ř.	5 12	6 49		9 9				

1858. September, późniejszy, ma 30 dniów.

Mieściłowe
wskazanie.
Wdro.

Hermani a
skotne wisi.

Tydzień a dni.	Porządka protyła.		Stara juliansta August.	fshabj. thow.		Mieście flamania	D
	evangelsta.	katholsta.		heb. m.	heb. m.		heb. min.
1 środa	Egidia	Egidia	20 Samuela	5 14	6 46		sth. pop.
2 śwtw.	Abzalona	Rahela	21 Thaddeja	5 15	6 44		11 7
3 piatk.	Manfueta	Manfueta	22 Agathy	5 17	6 42		sth. dop.
4 sobota		Rosalije	23 Lupa	5 18	6 40		0 30

36. tydzień. Text dopołu: Phil. 3, 12—16; popołu: Łuk. 17, 11—19.

5 niedz.	Magna	Dneffara	24	5 20	6 37		2 0
6 pónbz.	Magna	Dneffara	25	5 22	6 35		3 31
7 wut.	Reginy	Reginé	26 Abriana	5 23	6 33		4 58
8 środa	Mar. nar.		27 Bojmena	5 25	6 31		sth. pop.
9 śwtw.	Eidonijs	Gorgonia	28 Mójfafa	5 27	6 29		6 48
10 piatk.	Walcherije	Mikławowsch Th.	29 Jana sm.	5 27	6 27		7 1
11 sobota	Abrama	Prota	30 Alexandra	5 29	6 24		7 16

37. tydzień. Text dopołu: Gal. 5, 26—6, 5; popołu: Matth. 6, 24—34.

12	Amata	Amata	146	5 31	6 22		7 35
13 pónbz.	Amata	Amata	2 septembra	5 33	6 20		8 3
14 wut.	Pw. fsh.	Rzija powósch.	3 Mamerta	5 35	6 17		8 38
15 środa			4 Anthima	5 36	6 15		9 26
16 śwtw.	Eufemije	Kornelia	5 Babyla	5 38	6 12		10 28
17 piatk.	Lamberta	Josefa Kup.	6 Zachariaśa	5 39	6 11		11 37
18 sobota	Tita	Januaria	7 Michafa	5 40	6 9		th. dop.

38. tydzień. Text dopołu: Eph. 3, 14—16; popołu: Łuk. 7, 11—17.

19	Kalixta	Brioki	7	5 42	6 6		0 52
20 pónbz.	Kalixta	Brioki	8 Mar. nar.	5 43	6 4		2 9
21 wut.			9 Joachima	5 45	6 1		3 26
22 środa	Moriśa	Mawriczia †	10 Menodory	5 47	5 59		4 44
23 śwtw.	Thellje	Polixené	11 Theodory	5 49	5 57		sth. dop.
24 piatk.	Jana pob.	Gerarda	42 Antonia	5 50	5 54		6 2
25 sobota	Kleofafa	Kleofafa	13 Kornelia	5 52	5 52		6 19

39. tydzień. Text dopołu: Eph. 4, 1—6; popołu: Łuk. 14, 1—11.

26	Kof. a Dam.	Kofmé a Dam.	14	5 53	5 49		6 39
27 pónbz.	Kof. a Dam.	Kofmé a Dam.	15 Rifetafa	5 55	5 47		7 10
28 wut.	Wiazława	Waczswawa	16 Eufemija	5 57	5 45		7 54
29 środa			17	5 58	5 42		8 56
30 śwtw.	Hieron.	Hieronyma	18 Emenia	6 0	5 41		10 15

Włody
miej. 7. sept.
popołu 3 hod.
4 min. ma
newobstajne
wedro.
Prieni
biert. 15. sept.
rano 6 hod. 6
min. posaje
na renifski
cjas.
Polny
miej. 23. sept.
rano 4 hodj.
9 min. ma se-
nak riane
wedro.

Postleni
biert. 30. sept.
rano 2 hod.
41 min. wob-
rowa riane
wedro.

Stoljetna
protyła:
Hacj do 4.
riane wedro;
na to budje
hrymacj a po
hrymanju
budje desz-
cziłojte; wo
20. do 29.
budje stajne
wedro. 30.
pónbz desz-
cził.

Serbste
pschisłowa.
Daj posoj,
dha masz
posoj.

30 Huska.
Jeś a picz
je pot żywe-
nia, w heli
lejecj yte.

1858. Oktober, winowz, ma 31 dnjów.

Mieſiaczkowe
pſchemjenjenje.
Wedro.

Hermantki a
ſſotne wiſi.

Tydzjenje a dny.	Poredžena protyſka.		Stara julianska September.	☉		☾	☾	☾	☾
	evangelſka.	katholiſka.		ſſhabj. hod m	ſſhow. hod. m.	Reſeſe mameſa.	ſſh. ſhow. hod. min.	☾	☾
1 piatſ.	Remigia	Remigia	19 Trofina	6	1 5 39		11 43	☾	☾
2 ſobota	Rahelje	Dié	20 Euſtachia	6	2 5 36		ſſh. dop.	☾	☾
40. tydzjeſ. Text dopoin: Hebr. 10, 38—11, 6; popoin: Matth. 22, 34—40.									
3 nedj.	18. n. p. ſw. tr.	19. ned. po ſw.	21 19. n. p. ſ.	6	4 5 34		1 9	☾	☾
4 pónđj.	Franziſka	Francza	22 Joſaſa	6	6 5 32		2 35	☾	☾
5 wut.	Plazida	Placjida	23 Jan. podj.	6	7 5 30		3 38	☾	☾
6 ſreda	Jidy	Bruna	24 Theſije	6	9 5 27		5 19	☾	☾
7 ſchtw.	Eſthery	Marfa	25 Euſtrofyny	6	11 5 25		ſh. pop.	☾	☾
8 piatſ.	Eſraima	Brigité	26 Jana Th.	6	13 5 24		5 21	☾	☾
9 ſobota	Dionyſia	Dionyſia	27 Kaliftrata	6	14 5 21		5 38	☾	☾
41. tydzjeſ. Text dopoin: Eph. 4, 22—28; popoin: Luſ. 10, 38—42.									
10 nedj.	19. n. p. ſw. tr.	20. ned. po ſw.	28 20. n. p. ſ.	6	15 5 19		6 3	☾	☾
11 pónđj.	Cereona	Plazidije	29 Cyriaka	6	17 5 16		6 35	☾	☾
12 wut.	Marimilliana	Marimilliana	30 Rehorja	6	19 5 14		7 18	☾	☾
13 ſreda	Kolomana	Euwarda	1 Oktobra	6	21 5 12		8 14	☾	☾
14 ſchtw.	Burkſh.	Burkharda	2 Cypriana	6	23 5 9		9 21	☾	☾
15 piatſ.	Hedwiſt	Kaliſta	3 Dionyſia	6	24 5 7		10 33	☾	☾
16 ſobota	Hawla	Hawwa	4 Hierothia	6	26 5 5		11 48	☾	☾
42. tydzjeſ. Text dopoin: Koloff. 3, 14—17; popoin: Luſ. 13, 6—9.									
17 nedj.	21. n. p. ſw. tr.	22. ned. po ſw.	5 21. n. p. ſ.	6	28 5 3		ſh. dop.	☾	☾
18 pónđj.	Luſ. Ev.	Luſaſka	6 Dom. jap.	6	30 5 1		1 4	☾	☾
19 wut.	Ferdinandba	Petra	7 Sergia	6	32 4 59		2 21	☾	☾
20 ſreda	Wendelina	Wendelina	8 Pelagia	6	33 4 57		3 37	☾	☾
21 ſchtw.	Burſchl.	Burſchle	9 Jaſ. Alf.	6	35 4 55		4 58	☾	☾
22 piatſ.	Kordulje	Kordule	10 Gulampia	6	37 4 52		6 21	☾	☾
23 ſobota	Severina	Severina	11 Filippa	6	39 4 50		ſh. pop.	☾	☾
43. tydzjeſ. Text dopoin: 1. Pietra 1, 21—25; popoin: Matth. 25, 1—13.									
24 nedj.	21. n. p. ſw. tr.	22. ned. po ſw.	12 22. n. p. ſ.	6	41 4 48		5 11	☾	☾
25 pónđj.	Wyleminy	Kryſantha	13 Kampa	6	42 4 46		5 51	☾	☾
26 wut.	Gioba	Euariſta	14 Nazarethha	6	44 4 44		6 48	☾	☾
27 ſreda	Sabiny	Sabine	15 Guthimia	6	46 4 43		8 3	☾	☾
28 ſchtw.	Eſtim. Jud.	Eſtim. Jud.	16 Longina	6	48 4 41		9 30	☾	☾
29 piatſ.	Narziffa	Narziffa	17 Joſeafa	6	49 4 39		10 57	☾	☾
30 ſobota	Klaudia	Klaudia	18 Luſ. ev.	6	51 4 37		ſh. dop.	☾	☾
44. tydzjeſ. Text dopoin: Phil. 1, 3—11; popoin: Matth. 18, 21—35.									
31 nedj.	Sw. reform.	23. ned. po ſw.	19 23. n. p. ſ.	6	53 4 35		0 22	☾	☾

Serbſte
pſchiſtowa.
Hdjecz je žona
w kſolowach,
tam je cžert
hoſpodaſ.

Wiesaczkowe
pchemjenenje
W e d r o .

Tydzjenje a dny.	Poredžena protyfa.		Stara julianfska Oktobor.	fthabj. hod. m.		fthow. hod. m.		Nebeste fthomija.	fth. fthow hod. min.		Mfoby miej. 5. no- embra we- cior 5. hod. 36. min. ma moftry cjař.	Brieni bjertl. 13. nor. wecior 9 hod. 32. min. poľaje na newob- fajne wedro.	Polny mjař. 21. no- embra rano 3 hod. 14. m. přhiweře přhi jařnym nebu fymu.	Pořleni bjertl. 27 nov. wecior 6 hod. 24. min. po- ľaje na wjetr.	Stoljetna protyfa:	Łufow. 1 Łrodny.* 1 Ruřland. 1 Ğrōřt.* 2 Bari* a lane wifl. 3 Radeberg* 3 Neřwacj- bfo.* 5 Stara Darbna. 6 Trebulje.* 8 Drajbjanj. 8 Łowofaľ. 8 Ğubin*. 8 Łubnjow. 8 Rořbōřl.* 9 Ğaliř- trom.* 11 Poľcizna* 15 Stoľpny* 15 Neřbach. 15 Biřn*. 16 Ğařonja*. 22 Wōřpōřt.* 22 Łubin. 23 Dobroľuř* 23 Ğky Ro- morow. 24 Radeburg* 24 Ğemr.* 29 Ğařyn*. 30 Borořl. 30 Přhibuř.* Ğberbfke přhiřtowa. Ğdij řw wyřkō hory, tam řu hľu- boķe doľn. Přřeřřwa- tawko, řřko- dowawka. Pimo řady řa pıćjořtu wonja.
	evangelfka.	katholfska.														
1 pōndj.	Wřřiech řw.	Wřřiech řw.	20 Arthenia	6 54	4 33				fth. dop.							
2 wut.	Wřřiech duřř.	Wřřiech duřř.	21 Ğilariona	6 55	4 32				4 3							
3 řreda	Ğuberta	Ğuberta	22 Ğlberta	6 57	4 31				4 20							
4 řřtw.	Korľe	Korľ. Bōř.	23 Ğaf. řap.	6 59	3 29				5 40							
5 pjař	Wlandin.	Ğařaria	24 Ğrethafa	7 1	4 27				6 57							
6 řobota	Łeonřarda	Łeonřarda	25 Ğarjiana	7 3	4 25				fth. pop.							
45. tydzej. Text dopoľn: Pħil. 3, 17—21. popoľn: Matħ. 22, 15—22.																
7 řreda	23. n. p. řw. tr.	24. řed. po řw.	26 24. n. p. ř.	7 5	4 23				4 34							
8 pōndj.	Ğmeriřa	Ğobōřreda	27 Neřtora	7 7	4 21				5 13							
9 wut.	Bojřdara	Łrřina	28 Terenja	7 9	4 20				6 5							
10 řreda	Ğarćjina Łuth.	Łiberia	29 Ğnařtařia	7 10	4 19				7 7							
11 řřtw.	Ğarćj. biřř.	Ğarćj. biřř.	30 Ğenobia	7 12	4 17				8 16							
12 pjař	Łobēřta	Ğvagria	31 Ğtařiřa	7 14	4 16				9 30							
13 řobota	Łrřabia	Łtaņiřwawa	1 Ğowembra	7 15	4 13				10 45							
46. tydzej. Text dopoľn: Ğalat. 6, 7—9. popoľn: Matħ. 25, 31—46.																
14 řreda	24. n. p. řw. tr.	25. řed. po řw.	25. n. p. ř.	7 17	4 13				11 58							
15 pōndj.	Łeopolba	Łeopolba	3 Ğcepsřma	7 18	4 12				th. dop.							
16 wut.	Ğmunda	Ğmunda	4 Ğana řap.	7 20	4 10				1 13							
17 řreda	Ğuga	Ğřřmara	5 Ğalaćeta	7 22	4 8				2 30							
18 řřtw.	Ğeřřřia	Ğeřřřia	6 Ğawōla	7 24	4 6				3 50							
19 pjař	Łoľutny pjař.	Ğiľjibety	7 Ğieronyma	7 25	4 5				5 16							
20 řobota	Łonraba	Łenigna	8 Ğpyt. Ğiř.	7 26	4 4				6 47							
47. tydzej. Text dopoľn: 2 Ğor. 5, 1—10. popoľn: Matħ. 25, 15—22.																
21 řreda	25. n. p.	26. řed. po řw.	26. n. p. ř.	7 28	4 3				fth. pop.							
22 pōndj.	Ğaćjilře	Ğaćjilře	10 Ğrřřa	7 30	4 2				4 35							
23 wut.	Łlemenja	Łlemenja	11 Biktora	7 32	4 1				5 46							
24 řreda	Łrřřogena	Łrřřogena	12 Ğana řařm.	7 34	4 0				7 12							
25 řřtw.	Łařřjiny	Łařřjiny	13 Ğana Ğr.	7 35	3 59				8 42							
26 pjař	Łonraba	Łonraba	14 Ğilřpa	7 37	3 58				10 10							
27 řobota	Ğuncjerja	Ğařilea	15 Ğap. pořř.	7 39	3 57				11 33							
48. tydzej. Text dopoľn: Łuf. 1, 67—73. popoľn: Ğomřř. 13, 11—14.																
28 řreda	1. n. abventy	1. n. abventy	16 27. n. p. ř.	7 40	3 50				fth. dop.							
29 pōndj.	Łaltera	Łaturnina	17 Řehorja	7 41	3 55				0 53							
30 wut.	Ğandrija	Ğandrija	18 Ğlatona m.	7 41	3 55				2 10							

1858. Dezerber, hodownik, ma 31 dnjów.

Wjeściaczkowe
wshemjenjenje
Wedro.

Hermantki a
fotne wisi.

Tydzenie a dny.	Poredжена evangelista.	protyka. katholista.	Stara julianska November.	sthadj. hod. m.	thow. hod. m.	Rebete mamaja	sth. hod. m.
1 preda	Longina	Eligia	19 Albediaša	7 42	3 55		sth. dop.
2 schtw.	Aurelije	Pauline	20 Reh. D.	7 44	3 54		4 44
3 pjatf.	Franza Kav.	Francza Kav.	21 Mar. wop.	7 46	3 54		6 1
4 sobota	Borborj	Borboré	22 Gilemona	7 48	3 53		7 16

⊙ Młody
mjes. 5. dez.
dopólnja 11
hodj. 2 min.
pshin. snieh
a mersnjenje.

1 Mieszwaczi
dfo.*
6 Biskopizj*
6 Djejeje.*
6 Driowf.*
6 Miforas.*
6 Brody.*
7 Bart (lane
mifi.)

49. tydzień. Tert popoſn: Matth. 3, 1—10. popoſn: Zap. st. 3, 22—25.

5 1. n. adw.	2. n. adw.	23 1. n. adw.	7 49	3 53		sth. pop.
6 pónbj.	Mikławf.	24 Katrziny	7 51	3 52		3 58
7 wut.	Markwarda	25 Klemenja	7 52	3 52		4 58
8 preda	Mar. pobj.	26 Jurisa	7 53	3 52		6 5
9 schtw.	Agrippiny	27 Jakuba m.	7 54	3 51		7 17
10 pjatf.	Judithy	28 Echejey. m.	7 56	3 50		8 31
11 sobota	Damafa	29 Parana m.	7 57	3 50		9 43

⊙ Prieni
bier. 13. dez.
wecjor 4 hod.
18 min. pofa-
je na symne
dny.

8 Krophyn.
8 Eitenberg*
10 Stara
Darbna.*
13 Luboras.*
13 Grof.*
14 Galsch.*
14 Warfchj.*
14 Pischibrig*
15 Ruhland.*
18 Wojerecz.*
18 Trebulje.*
20 Kulow.
21 Mujaſow.

50. tydzień. Tert dopoſn: Łuf. 3, 15—17. popoſn: Kolofj. 1, 12—15.

12 3. n. adwenta	3. n. adwenta	30 1. n. adw.	7 58	3 50		10 56
13 pónbj.	Euzije	1 dejembra	7 59	3 50		th. dop.
14 wut.	Jfidora	2 Habakufa	8 0	3 50		0 9
15 preda	Kwatembar	3 Eofrona	8 0	3 50		1 24
16 schtw.	Ananiasz	4 Borborj	8 1	3 50		2 46
17 pjatf.	Izaafa	5 Sabafa	8 2	3 50		4 9
18 sobota	Wunibafda	6 Mikławfcha	8 3	3 50		5 40

⊙ Polny
mies. 20. dez.
popoſnju 1
hodj. 56 min.
ma symu a
snieh.

14 Warfchj.*
14 Pischibrig*
15 Ruhland.*
18 Wojerecz.*
18 Trebulje.*
20 Kulow.
21 Mujaſow.

51. tydzień. Tert dopoſn: Jana. 1, 13--18. popoſn: 1 Jana 1, 1—4.

19 4. n. adwenta	4. n. adwenta	7 1. n. adw.	8 3	3 51		7 8
20 pónbj.	Amona	8 Batapia	8 4	3 51		th. pop.
21 wut.	Domaszka	9 Mar. pobj.	8 4	3 51		4 41
22 preda	Beaty	10 Menafa	8 5	3 52		6 13
23 schtw.	Dagoberta	11 Daniela	8 5	3 53		7 47
24 pjatf.	Wojciech	12 Epiridia	8 6	3 53		9 16
25 sobota	Hodowniczka	13 Guſtraza	8 6	3 54		10 40

⊙ Poſleni
bier. 27. d. 3.
rano 6 hodj.
28 min. pshi-
neſe jaſne
wedro.

⊙ Sierbske
pſchiflowa.
Wſcho butra
neſe, ſchtoz
ſo maje.
Wſche ſte-
ſich, hlube
paneſch.

52. tydzień. Tert dopoſn: Łuf. 2, 15—20. dopoſn: Febr. 1, 1—11.

26 2. n. adw.	2. n. adw.	14 1. n. adw.	8 7	3 54		11 59
27 pónbj.	Jana fi	15 Eleutheria	8 7	3 55		sth. dop.
28 wut.	Newin. bjeccj.	16 Aggaja	8 7	3 56		1 17
29 preda	Jonathana	17 Dymitry	8 7	3 57		2 36
30 schtw.	Dawida	18 Seb. m.	8 7	3 58		3 52
31 pjatf.	Eylveſtra	19 Bonifaza	8 7	3 59		5 7

⊙ Stoljetna
protyka:
1. dez. rjany
dign; wot 2.
do 15. wjetſi-
ſoſte; wot 16.
do 20. symne
wedro; na to
hacj do ſonja
pónbj. snieh,
ſiz wulku ſp-
mu pſchifo-
tuje.

⊙ Wſchitko ma
ſwój ſonj,
ſotbaſa
dwa.

Obliczanie danie.

3 Procent.					4 Procent.					5 Procent.				
lata	lata	lata	lata	lata	liczby.		miesiacy.		lata	liczby.		miesiacy.		lata
					tol.	1/10	tol.	1/10		tol.	1/10	tol.	1/10	
1	1	1	1	1	1	1/10	1	1/10	1	1	1/10	1	1/10	1
5	5	5	5	5	5	5/10	5	5/10	5	5	5/10	5	5/10	5
10	10	10	10	10	10	10/10	10	10/10	10	10	10/10	10	10/10	10
15	15	15	15	15	15	15/10	15	15/10	15	15	15/10	15	15/10	15
20	20	20	20	20	20	20/10	20	20/10	20	20	20/10	20	20/10	20
25	25	25	25	25	25	25/10	25	25/10	25	25	25/10	25	25/10	25
30	30	30	30	30	30	30/10	30	30/10	30	30	30/10	30	30/10	30
35	35	35	35	35	35	35/10	35	35/10	35	35	35/10	35	35/10	35
40	40	40	40	40	40	40/10	40	40/10	40	40	40/10	40	40/10	40
45	45	45	45	45	45	45/10	45	45/10	45	45	45/10	45	45/10	45
50	50	50	50	50	50	50/10	50	50/10	50	50	50/10	50	50/10	50
60	60	60	60	60	60	60/10	60	60/10	60	60	60/10	60	60/10	60
70	70	70	70	70	70	70/10	70	70/10	70	70	70/10	70	70/10	70
80	80	80	80	80	80	80/10	80	80/10	80	80	80/10	80	80/10	80
90	90	90	90	90	90	90/10	90	90/10	90	90	90/10	90	90/10	90
100	100	100	100	100	100	100/10	100	100/10	100	100	100/10	100	100/10	100
200	200	200	200	200	200	200/10	200	200/10	200	200	200/10	200	200/10	200
300	300	300	300	300	300	300/10	300	300/10	300	300	300/10	300	300/10	300
400	400	400	400	400	400	400/10	400	400/10	400	400	400/10	400	400/10	400
500	500	500	500	500	500	500/10	500	500/10	500	500	500/10	500	500/10	500
1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000/10	1000	1000/10	1000	1000	1000/10	1000	1000/10	1000
5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000/10	5000	5000/10	5000	5000	5000/10	5000	5000/10	5000

Obliczanie, jak wysoko 1 punt pójdzie, gdy zennat 1, 2, 3 hacz 100 tol. platzi.

10 Procent.					20 Procent.					30 Procent.				
lata	lata	lata	lata	lata	liczby.		miesiacy.		lata	liczby.		miesiacy.		lata
					tol.	1/10	tol.	1/10		tol.	1/10	tol.	1/10	
1	1	1	1	1	1	1/10	1	1/10	1	1	1/10	1	1/10	1
2	2	2	2	2	2	2/10	2	2/10	2	2	2/10	2	2/10	2
3	3	3	3	3	3	3/10	3	3/10	3	3	3/10	3	3/10	3
4	4	4	4	4	4	4/10	4	4/10	4	4	4/10	4	4/10	4
5	5	5	5	5	5	5/10	5	5/10	5	5	5/10	5	5/10	5
6	6	6	6	6	6	6/10	6	6/10	6	6	6/10	6	6/10	6
7	7	7	7	7	7	7/10	7	7/10	7	7	7/10	7	7/10	7
8	8	8	8	8	8	8/10	8	8/10	8	8	8/10	8	8/10	8
9	9	9	9	9	9	9/10	9	9/10	9	9	9/10	9	9/10	9
10	10	10	10	10	10	10/10	10	10/10	10	10	10/10	10	10/10	10
20	20	20	20	20	20	20/10	20	20/10	20	20	20/10	20	20/10	20
30	30	30	30	30	30	30/10	30	30/10	30	30	30/10	30	30/10	30
40	40	40	40	40	40	40/10	40	40/10	40	40	40/10	40	40/10	40
50	50	50	50	50	50	50/10	50	50/10	50	50	50/10	50	50/10	50
60	60	60	60	60	60	60/10	60	60/10	60	60	60/10	60	60/10	60
70	70	70	70	70	70	70/10	70	70/10	70	70	70/10	70	70/10	70
80	80	80	80	80	80	80/10	80	80/10	80	80	80/10	80	80/10	80
90	90	90	90	90	90	90/10	90	90/10	90	90	90/10	90	90/10	90
100	100	100	100	100	100	100/10	100	100/10	100	100	100/10	100	100/10	100
200	200	200	200	200	200	200/10	200	200/10	200	200	200/10	200	200/10	200
300	300	300	300	300	300	300/10	300	300/10	300	300	300/10	300	300/10	300
400	400	400	400	400	400	400/10	400	400/10	400	400	400/10	400	400/10	400
500	500	500	500	500	500	500/10	500	500/10	500	500	500/10	500	500/10	500
1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000/10	1000	1000/10	1000	1000	1000/10	1000	1000/10	1000
5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000/10	5000	5000/10	5000	5000	5000/10	5000	5000/10	5000

W s c h i d a w k.

Nielotre europiske wërchi.

Jan, kral saski, rodj. 12. dez. 1801; ženeny s Amaliu Augustu, bajerstej prynczynu, rodj. 13. nov. 1801. Dzieći: 1) Bedrich August Albert, rodj. 23. hap. 1828; ženeny sprynczynu Karolu s Wasy, rodj. 5. augusta 1833; 2) Marja Hiljbeta, rodj. 4. februara 1830, wudowa nebo genuesskeho wójwody Ferdinanda; 3) Bedrich August Jurij, rodj. 8 aug. 1832; 4) Marja Sidonia, rodj. 16. aug. 1834; 5) Hanna Marja, rodj. 4. jan. 1836; ženena s ródzanskim herbistim welwójwodu Ferdinandom; 6) Margareta, rodj. 24. meje 1840, ženena s ródzanskim arcywójwodu Korlu Ludwigo; 7) Sofia, rodj. 15. mjerza 1845. Bedrich Wylem IV., kral pruski, rodj. 15. okt. 1795. Franz Josef, ksejor rakuski, rodj. 18. aug. 1830. Alexander II., ksejor ruski, rodj. 29. haperl. 1818. Napoleon III., ksejor francuski, rodj. 20. hap. 1808.

Abdul Medjid, ksejor turecki, rodj. 23. hap. 1823. Maximilian II., kral bajersti, rodj. 28. nov. 1811. Leopold, kral belgiski, rodj. 16. dez. 1790. Bedrich VII., kral dansti, rodj. 6. okt. 1808. Dta I., kral grichiski, rodj. 1. jun. 1815. Jurij V., kral hanowesti, rodj. 27. meje 1819. Wiktoria, kralowa srodzelska, rodj. 24. meje 1819. Wylem III., kral niderlandiski, rodj. 19. febr. 1817. Dom Pedro V., kral portugalski a algarbiski, rodj. 16. septembra 1837. Wius IX., bamj rómiski, rodj. 13. meje 1792. Wiktor Emanuel, kral sardiniski, rodj. 14. mjerza 1820. Isabella, kralowa hispaniska, rodj. 1. oktobra 1830. Oskar, kral szwedzski, rodj. 4. jul. 1799. Ferdinand II., kral szyliski, rodj. 12. jan. 1810. Wylem, kral württembergski, rodj. 27. sept. 1781.

1.

Pomhaj Bóh Wam!

Se swojim postrowenjom: „pomhaj Bóh“ postrowja pschedenaf na to lube nowe lieto swojich lubych snach a pscheczelow we serbskich wbach a miestach a nadzija so pscheczej so serbskeho erta wesela a wutrobne: werschpomaj a k nam witaj! Sdy by po rykach a basnicich schlo, kotrej tonsche lieto bes ludom roschjerene bjechu, po kotrych so semja 13. junija 1857 sahubicj dyrbesche, dha wopravdji so wjazb nebychmy wchladali. Zeli so tu a tam žana serbska duscha psches tajke rycije a basniciki wot sahubenja swjeta moliej a do hroty stajiej data, dha pak s zyla je so to wesela shonenje scjinilo, so so nictó wot nas do tajke newjery a sazwyslowanja neje pschinesz dat, kaj je to s druhich krajow pscheczej bylo. Wesela je to shonenje teho dla, dokelz je wazne swjedzenje sa to, so je sebi nasch serbski lud strowu a žiwu mjeru do wschedomoneho smoricjela a sdjerzja nebesow a semje a do Božeho słowa sakhomał. My smy po Božej woli hischcjen živi a duž chzemy so witiacj a postrowicj s naschim starim postrowenjom: pomhaj Bóh nam dale k schozonnemu a strowemu žiwenu po czieli a po duschi a wón sdjerz nas wschitlich we swojej hnadzi Isjom Khrysta dla.

Tajkeje pomozj a hnady Božej smy my jara potreblivi. Pschetoj nasch kraj je psches tu stajnu

suchotu, kotraj we meji a juniju lieta 1857 knejesche, trudnje domapytany. Psches nju je so wulka schoda na polach a lufach stata, naljetne smy so stasyle a tež nadzije na dobre žnje su so saucizowale. Tu a tam su so žita na pjestojtach polach a horkach wuhorile, a s lufow je so malo smy dom khowalo. My so nebojimy, so s teho wulka drohota nastane, dokelz we druhich wokolnoschjach a krajach suchota neje tak wele schody nacinila, kaj pola nas we Eserbach. Ale jene je k wobzarowanju, menujzy to, so so len neje radzil. To budze wina, so serbske pscheczejje w smy nismjeja žaneho dobreho dzijela a so s teho sa khudy lud jow a tam naljeto wschelaka nusa a staroz wo wschjedny khleb nastacj moze. Tola pak nadzije so pschedenaf, so budje direktorij khudjinskich towarshwow so sa dzijelo se Schlesynskeje staracj, kaj je so to druhe lieta stato, a so w Hucini, Barczi, Budyschinku a Rodekach dzjetome stady dale wobsteia, so sebi tam khudji budja dzijelo k pschasy kupowacj moz. S zyla mamy so na teho spusheczej, wot kotrehoj so spijewa:

Ly dobre. pucije wschubije

A pomoz mudzielich,

Ly wojohnujech ludzi,

Sim swjetlo sazwiczejich;

Cje niczo nesamolji,

Twój stult ko dyrbi stać,
 Wscho dje po twojej woli,
 Ty możesz sbożje dać.

Œ tajšej schuczkju pscheje pschedżenaf wschittim swo-
 jim lubym serbstim bratram a sotram na to lube
 nowe ljeo žiwe domjerenje t Bohu. Wón prośy teho
 lubeho Boha, so by wón wośebje to domjaze žiwenje
 beś Œserbami chytł bohacjje požohnowacj. Pschetož
 hdyž we kšeszejianstich domach derje stej, tam so tež
 cji sami, kiž we nich bydla, derje maju. Wot do-
 mjazeho sboža wotwiśuje sbożje a derjehejcie luba w
 gmejnach a w krajach. Nech teho dla we kóždym
 serbstim domi, we domi bohacych kiž kłudych dobrota
 a swjernošć so setkujetej, prawdoś a mjer so woko-
 schujetaj, so by swjernošć na semi rośta a prawdoś
 f nebeś hladata. Nech Bóh wschittim kšeszejianstim
 mandžeskim swoju hnadu spoćzi, so bychu so beś
 sobu lubowali a czeźili. Nech wón starym dziedam
 a wotkam weśety swjatof wobradzi, so bychu we
 mjeri wotećakowacj móhli na teho Kneša kłóś, kiž jich
 w swojim časju wupšehne a f teho kłubenswa wu-
 wedje do nebeśeje krasnośje. Nech wón serbstich ho-
 spodariow a hospośow pilnoś a próžu žohnuje, so
 woni wschjedny kłhleb f dźakowanjom t sebi beru.
 Nech wón serbstim starščim dawa móž a mudroś f
 wotećehnenju swojich djeći we počćinowśi a w na-
 pomnjanju t temu Knešej. Nech wón serbstej mto-
 džint, holzam a holzam, synam a dźotkam serbsteho
 luda swojeho swiateho ducha dawa, so woni w poč-
 ćinowśi a newinowśi, we dobrych počćinkach a pobo-
 žnym waschnju pschod tym Knešom so siewja jako
 žiwe hałofy teho winowego penfa. Nech Khrystuš
 we kóždym serbstim domi bybli se swojim słowom a
 dachom, dha budje spokojnoś a mjer wschudjom ludji
 žohnowacj a sbożje wot Boha we wschjich duśchach
 kćjiecj. A temu

pomhaj Bóh wam! —

2.

Klucjje t hudancźkam.

Dofeł je we pschidawku t protyży na ljeo 1857
 pschedżenaf swojim snatym a pscheczelam pecj huda-
 ckw horjedat, dha wón sa nuśne djerži, tudy te
 klucjje t nim pschipołozicj.

Te swjette woli, wot kotrychj přjene hudancźko w
 protyży na ljeo 1857 rycji, su: wodowe rjekti.
 Te so po semi w kłubofich pucjach wija, f hory bježo
 haru cjerja, po runini pať njeme djeja, sworenja,

kiž do nich panu, morja, družje sworenja pať, kať
 ryby a t. d. we swojim bruschi sežiwja.

To, schtož so we druhim hudancźku wopishe, je:
 žitne sorno. Wone rośje we swojim domcźku, to
 rjeka we kłósku, wumłoci so f teho sameho, mljeje a
 peće so a pschindje jako kłhleb abo tyłanz na kóžiany
 mlyn tych subow! —

So je we tšecjim hudancźku žybla mjenena, to
 drje su mudre kłowy wuhudate!

Te mućatka we schawórtym hudancźku f cjerneje czapku
 a we czerwenym manteli su: schipki.

We pjatym hudancźku je ton wóś na schtyrjoch
 kolebach: ljeo se schtyrjomi naljetnymi časami. Tych
 dwje a poť sta žonow na nim su te 52 nebjelje abo
 tydjenje, a ta najlubošnišča žona wot nich, kotraj so
 se swonenjam wschittich swonow na žyrtwach czeźi, je:
 nebjela.

3.

Kajfež je pomhaj Bóh, tajfe je wjeršchpomaj.

Œsljeborny Wicjas, mlynť w Galskhezach, bje na
 połonje swojich ludji t wobebu wotaf. Wschitzy, mlynť
 a mlynkowa a jeju djeći, kať tež wotročzy a slu-
 žomne holzy wokoło blida stejachu a blidowe pacjerje
 po starym waschnju spjewachu. Žako woni runje tu
 schuczkju spjewachu: pój, Žesom Khrystheje, budź našch
 hósž a požohnuj, schtož nam wobradził sy, dha so
 možnje mo šwine durje sałłapa, so so wschitzy wó-
 jstwi strožichu a so modlicj sałłachu. Po małej kšwilli
 so pať durje schjeroto wotećinjachu a psches ne stupi
 stary invalida, kiž jenož jenu nohu miejeshe. Žon sejeje
 swoju czapku a praješhe: wele dobreho wot teho kneša
 Žesusa a won djenša nemože wasch hósž być; wón
 teho dla me počzele, so bych jeho mjesto sałłupik.

Mlynkej so tuto słowo teho leśneho stareho wo-
 žaka lubeshe a wón kaśashe jemu, so sa blido synycj
 a sobu wobedowecj. Po wobedji pať da wón
 temu wotkudnenemu cłonekej, kiž bie jemu rośpowedať,
 kať bje we krawnej bitwi wokoło Woržyna w l. 1813
 swoju jenu nohu šhubił, muśu a žyrobu sobu na
 pucj tať wele haćž tón neśž mójšhe. Mlynť pať so
 dopomni na to, schtož piśane stej pola Matih. 25, 40.

Jan a pschedżenaf so wo protyży rośryčujetaj.

Jan. Witaj wujo! Ja so weśelu, tebe sašo
 widjeć! Ja so bojach, so so sašo wohladacj nebudžemoj!

Pſchedj. Gzoho dla? Eſy ty tchory pobyt? Albo ſy do Auſtraliskej wucjahnyj chyt? Albo ſy ſnadź ſebi myſlił, ſo protyka dale wuſhadźeć nebudźe?

Jan. Nie! Ja bjech ſo mele bóle, kaj druhy ludźio, do hroſy dał, ſo ſo w ljeći 1857 ſemja ſa-
hubi a ſo ljeťo 1858 nedocajamy a po tajſim teź janu protyku wjaźy trebacj nebudźemy!

Pſchedj. Ach! teho dla, wujo, ſy ſo nabojał? Eſy dha ty teź jedyn wot tych małowierjazych ſche-
ſzjanow, kiž ſu ſo ſańdžene ljeťo wot kſetow a pſchi-
wſery neroſomnych ludźi ſaſlepicy a do bojoſzje a hroſy
ſtaicj dali, ſo ſudny džen pſchindźe a ſemja pſches kometu
kónž woſme? Ja bjech tebe ſa roſomniſcheho djeržal,
wujo! Echťo wie, hać ty neſyſy cžiniť kaj burjo we
Pólskej, Gzjeſkej a drubdžen, kiž neſyſu woſyli, ale
ſwoje lejomſtwa pſchedaľi, penesy pſchepili a pſcheczi-
nili, dokeľ ſu ſebi myſlili, ſo ſo drie tola wſchitko
kónžej bliži!

Jan. Nie! tak hłupy ja neſym byť! Ja ſym
ſwoje pola wobdźeťal, bjerny wobkopował, len a je-
cžmeń woſyt a wſchitko wobſtarať, kaj druhe ljeťa,
ale bojoſzje a hroſy ſo ja neſym ſminyć móhť, ſo
by tola možno bylo, ſchťož ſo powedaſche, ſo kometu
pſchindźe a ſ naſchej ſemju hromadu ſtorczi a naſ
wſchitlich do ſtaženja ponuri.

Pſchedj. Ja wjem, ſo bje keš ludźimi powedane
a we wſchelaťich nowinach piſane, ſo 13. junija ko-
meta pſchindźe a ſo budźeťaj wón a naſcha ſemja hro-
madu ſtorczić a ſo ſo ta ſama ſahubi. Ale ja
ženje do teho neſym wjeriť a hlaj! 13. džen junija
je ſo minyť; žadyn kometu neje ſo widzić dať; na-
ſcha ſemja ſteji a my ſmy, Bohu budź džať, wſchitzy
žiwí. —

Jan. Braj mi pať tola, ſ cžeho dha je tajta
baſniečka naſtać móhťa, ſo kometu pſchindźe a ſemja
ſo pſches njon ſahubi?

Pſchedj. To chzu tebi prajicj! Wjeſty prjeđar
ſ menom Mathej Lahnſberg, kiž je w belgiſtim mjeſzi
Lüttichu žiwý, prjeđowaſche jenu neđelu. Dokaľ ſo
jara na te hriechi a te beſbožnoſzja hnjewafche, kotrež
ſo we Lüttichu wobendźechu, dha wón tajſich hroſno-
ſzjow a nehmamſtrow dla jara we ſwojim prjeđo-
wanju ſwareſche a, kať by ſtary profeta byť, ſwojim
poſłucharjam ſ Božim hnjewom hrojeſche, prajizy, ſo
budźe Bóh tón wſchehomežny cžlowſtu ſchlachtu ſho-
ſtać a na nju ſwój ſud dopuſchicj. So by wón
tajſe ſwoje hroženje wobtwerdžiť, dha pſchipovedaſche
wón, ſo po hwjeđarſkich poweſzjač ſnadź ljeťo 1857
wulfi kometu pſchindźe a ſo budźe tón runje na ſemju
ſtorczić a ju žylje powalić, tať, ſo ta hrjeſčna cžlowſka

ſchlachta a žylje ſwjet kónž woſme. A temu napomi-
naſche wón ſwojich poſłucharjow, ſo dyrba poſutu
cžinić a ſo wobroczić. To bjechu niefoťſi nowiny
piſario ſtyſchelt a bórſy do Pariſa piſali. Tam no-
winkario to, dokaľ runje nicžo liepſcheho neweđižu,
do ſwojich nowinow ſtaicj dachu a teź džen poſtaicju
a na tajſe waſchnje ta žalofna poweſj: 13. junija
wulfi kometu pſchindźe a ſemju ſahubi —, ſo po žylje
Europi roſneſe. Zuta baſniečka ljeťaſche ſ wetſchich
nowinow do meńſchich a dolho netrajeſche, dha kóždy
weſny bur a ſhježkar wo nej weđiſche. Wona pſche-
ſtoći ſ wulſim ſhwatom wulke atlantiſke morjo, ſo
we wſchej Ameriky hnydom kóžde dječjo wo tym ble-
džeſche: 13 junija wulfi kometu pſchindźe a ſwjet ſahine!

Jan. Glej, glej! Jedyn nehy reť, ſo je to mó-
žno! S wotkal pať je tón Lüttichſki to weđiť, ſo tať
ſ wjeſtoſzju ſemſte ſahubenje predy prajicj móžeſche?
A neje dha nicžo na tej wjezy wjereno?

Pſchedj. Nieſchťo je wjerne, wſchitko druhe
pať je jenož wumyſlene a pſchiſtajene. Wjerne menuizy
je, ſo ſo wot hwjeđarjow jedyn kometu docajuje,
kiž je ſo w l. 1264 a 1556 ſjewiť a wot kotrehož
praja, ſo budźe ſo, dokaľ 300 liet ſ ſwojemu pučo-
wanju wofoto ſlónža treba, we tych lietach wot 1856
do 1860 pola naſ widzić daci. Ale žadyn hwjeđar
abo aſtronom, hdy by wón teź tón najmudriſchi cžlo-
weť byť, newje ani ljeťo, ani mjeſaz ani džen wulicj-
bowaci, na kotrymž tutón kometu tať ſtejecj budźe, ſo
my jón na naſchej ſemi widzimy. Hłupož teho dla
je, hdyž chze ſchťo wjeſty džen poſtaicj a prajicj, ſo
budźe na tym ſamym na naſchu ſemju ſtorczić!

Jan. Dha my ſo dale bojecj netrebamy?

Pſchedj. Mój wujo! Echťož cžloweťojo wo taſ-
kich wjezach bledja, to je tola jenož cžlowiſke mudro-
wanje a wulka je to nemudroſz, hdyž ſcheſzženjo na
tajſe ryćje a wumyſlene kſeti ſo ſpuſchcžje a pſchi-
nich teho žylje ſabudu, kiž wſchitke wjezy we nebeſach
a na ſemi wodzi po ſwojej wjećnej mudroſzi.

Jan. Neje dha pať ženje možno, ſo by ſo ſemja
ſahubicj móhťa?

Pſchedj. Móžno wſchaf to je! Kať je ſemja
ſwój ſapociatł mjeťa, tať teź ſwój kónž ſmjeje a ſwiate
piſmo praji: nebeſa budja kať kad ſahinyć a ſemja
budźe jako draſta ſeſtaricj a cži, kiž na nej bydla,
budja ſańci; (Zeſaias 51, 6.) — a woſpet: nebio
a ſemja budžetej ſahinyć (Matth. 24, 35) a woſpet:
njetziſche nebeſa a ſemja budja pſches jeho ſłowo wot-
ložene a ſ wohenju ſſhowane na tón džen teho ſuda
a ſatamanſtwa beſbožnych ludźi (2 Pietr. 3, 7.) Wjeſte
po tajſim je, ſo cžať pſchindźe, we kotrymž nebio a

semja sahinetej. Wone so jenož prascha, psches kaslu winu so to stacj može. Wina teho pak može dwosaka bycj abo swontomna abo snutskomna, to rjesa, semja može so sahubicj a na fruchi hicj abo so swontach s njetajstj hwjesdu hromadu storci abo so so wot nutsa rospufne.

Jan. Stah dha može so semja rospufnycj?

Pschedj. To može so stacj, dokelj je we snutskomfzi nascheje semje luty wohen.

Jan. Wohen dyrbjat nutsa we semi bycj? S wotkal ty to wjesch?

Pschedj. To so s teho potaje, so we medzowych podtopkach, czim hlubische su, czim horzyscho je. Tej s teho możesch to wśnacj, so w tymi pinzy, czim hlubische wone leza, czim cjoplische su. Zadro nascheje semje s wohnia wobstawa. To je wjeste, kaj schto! Hlaj! hdy by jedyn chyzł kcj psches naschu semju tynycj, dha by tón 1700 mil abo 20 millionow łochcj dołst bycj dyrbjat. Stora semje je pak jenož 8 mil tołsta, a hdy by jedyn tat hluboko nuts do semje pschincj mōht, dha by tam tajska horzota byla, so by so želejo schtrjelo. Najhlubische medzowe podtopki su jenož 1500 łochcj hluboke, a czim hlubischo jedyn do nich pschindje, czim horzyschi loft so tam namaka, so so jedyn naposledt pocji runje jako by we wute-penej pozj sedjat. To wschitto tola sa to swjedzi, jo we snutskomfzi semje wohen bycj dyrbi. Wopomni t temu, so so husto semjerjenje stane a so su wjeste wohen pluwaze hory, kotrej s cšagani wohen, warjazu semju a spalene kamenje wumetuja!

Jan. Smotkal dha tajske semjerjenje nastane, a kaha dha pschindje, so tajske hory druhdy wohen pluwaja?

Pschedj. Hlaj! satožt abo sapocžatł semjerjenjow, kaj pola wohen pluwazyč horow, mamy jenož w podsemfskim wohnju pytaj! Pod semju je wele schwabla a želeja, kotraj so sapalitał, hdyž woda t nimaj pschistupi. Psches to nastawa wulka para, kotraj wuhod pyta. Ze tuta para jara wulka, dha chze wona so roščjericj, a se semje wustupicj a rostorhujje teho dla s wulkej mozu swerščinu semje. Predy hacj tuta para won može, czini wona spody w semi wulki ropot a brimanje; semja rji a so tichaše; sylne storki ju hnuwaja; tu a tam pane fruch semje do hromady, dokelj je so spody dudława scjinita; horki a hory šypaja so da hlubiny a na druhich mjestnach posbiehujja so nowe hory! To je semjerjenje. Ze pak ta para, we snutskomfzi semje nahromadžena, we blisfomfzi wohenpluwazyč horow nastala, dha so wona psches ne a psches te hluboke djery, kcj we nich do semje

nutsdžesa, wuwala a warjazu semju, spalene kamenje a wohen sobu wumeta. Tat dołho hacj su wohenpluwaze hory tu, psches kotrej snutskomna para swōj wuhod namaka, tat dołho žadyn strach sa semju neje. Hdyž bychu so njehdje te djery a schmary, kotrej psches storu semje do jeje snutskomfzie du. sašypnyte, so ta snutskomna para neby won mōhta, tehdy by so žyla semja sahubicj mōhta. To by runje tat bylo, jako by jedyn chyzł želešny abo foverowy fotol swodu napelnicj, jon wobjecj a pod nim tepicj a wschitke djery a schmary twerdije jary-kecj abo saljepicj. Psches wodu, hdyž so wona wari, nastane para, kotrej tajska mōz dołtane, so, hdyž nihdjen won nemože, žyly, tej najimerdschi fotol rospufne. Hdy by njetł semja tat satkana byla, dha by ta snutskomna para ju tam a sem rosterhnyla, wschitka woda, kcj we rjesach a moriach je, by so do snutskomfzie wulala a tam by naposledt psches wohen tajska mōzna para nastacj dyrbjala, so by žyla semja do wele fruchow so rospufnyla a rosljetala.

Jan. To by pak žalofna wjez byla!

Pschedj. Haj! žalofnje by to bylo. Hdyž jedyn wopomni, kasli wreskot a kaslu haru tu czini, hdyž so jedyn mały fotol rospufne a psches to žyle thjeje so powalu, dha može sebi jedyn trochu myslitj, kaske wreskotanje a kasli ropot by tehdy nastacj dyrbjat, hdy by so semja rospufła, kotraj je 1700 mil abo 20 millionow łochcj tołsta kula. To drje tej je jasposchtoł Pjetr prajicj chyzł, hdyž won we swojim 2. ližji, 3. stawji, 10. schtucžzy praji:

teho Knesa džen pak budje pschincj jako paduch w nozy, na kotrymž nebesa sańej budja s wulkim ropotom; čelementy pak budja so psched hjezu roščschtrjecj a semja a te wjezy, kcj na nej su, budja so spalicj.

Jan. Po tajkim swjate pišmo tež wot teho rycji, so so semja psches wohen sahubi. Hdy dha pak so to stane?

Pschedj. Wschaf ty šlyschich, so so praji: „teho Knesa džen budje pschincj jako paduch w nozy“ a w 8. schtucžzy so pschistaji: „to jene nochzu, so by potajene bylo; so jedyn džen psched tym Knesom je jako tawšynt liet a tawšynt liet jako jedyn džen. Tón Knes so se slubom nekomdji, jako njetosi to sa komdjenje maju, ale wón ma cšerpenje s nami a nochze, so by schto šhubeny był, ale so by so kōždy t posucjł wobrocjł.“ Tat swjate pišmo wo sahubenju swjeta wucji a cšas a hodjimu temu Knesel porucji. Čilowel po tajkim Waha spytuje a hani, hdyž chze prajicj, so wo tym wje. Čwajate pišmo pak je psches jene s myslu wucjenych mužow, kcj po wobledžborwanju

5
teho, sčtož so na semi a spodby neje a wysche neje
stawa, wobtwerdzuja, so semja psches wohen, we jeje
snutskofzi pschewyazy, junu swoj kónz walmé!

Zan. Po tajsim my so žaneho komety bojecz
netrebamy?

Pschedj. Možno tež to je, so nascha semja na
swojim pucju, kotryž wona wokolo stónza czint, njekat
f jenyum planetu hromadu storczij, abo so kometa f
nej tak blisfo pschindje, so wona psches to schfodu
czerpi. Nemožno to neje. Gdy by so to pak stato,
so by planeta aby kometa naschej semi blisfo pschischof,
dha by so lóft na nej a wokolo neje tak možnje bro-
madu stloczit, so by psches to so pufnyez a na truchi
roslietacj móhla. A gdy by kometa aby planeta nje-
hje na nju trecht, dha by psches to tajsi storf nastat,
so by so na semi wscho powaliko, woda f morjow a
f rjekow wulaka a wschitfo so tepilo!

Zan. To by pak tola žalosne stajenje byto!

Pschedj. Za chju tebi tu wierz hyschejen wob-
schjernischo wopisacj. Gdyž jedyn na wosu sedzi a
konej nahlje fastanetaj abo wós so njehdje wo kameni
storci, dha so jedyn do prjedka timne. Čzim ruczišče
wós sjeđe, čim možnišcho jedyn do prjedka ljeta. To
možesch sebi trochu pomyslicz, gdyž parny wós, kiz
ruczišcho bježi dnili khurejta, wobfedzibujesch. Gdyž tón
nahlje fastane abo na kameni abo na njekajsi sabjewf
storci, dha wschitzy, kiz we nim sedza, so na tón
bof poshyla a fashczje a druge wjezy, kiz we nim
leza, so tam kuleja, hjež je so tón storf stat. Nascha
semja je tež tajsi wós, na kotrymž my sedzimy a wo-
kolo stónza jespzimy a to tak khjeisse, so sa jenu
hodzinu 1700 mil daloko pschindjemy a 120 frócz
ruczišcho lecjimy, dyžli kula, kiz so f kanony wusiel.
Gdy by njest tutón wós, menujzy nascha semja, we
swojim sjesdzenju na kometu, kiz je f twerdeho frucha
stworeny, storczika, dha by so wschitfo, sčtož na nej
je, jako woda, khjeisse, staly a t. d. na tón bof po-
shylo a panylo, na kotrymž je so tón storf stat. Morjo
by se swojich brjohow stupilo, so na tón bof waliko
a na swojim pucju wschitfo žive stworenja, cslowekow
a stot, zyle mjesta a wšy, holje a staly, hory a
schtomy we swojich možnych žolmach tepilo.

Zan. Žalosnje by to byto!

Pschedj. Haj! to je wjerne! Wopomni jeno
dale! Gdy by tón kometa, f kotrymž nascha semja
móhla hromadu trechicz, runje tak twerdy abo twerdshi
był, dnili wona, dha by tola jedyn wot wobeju, abo
semja abo kometa na truchi hiež dyrbjak. Gdyž f
temu wopomnišch, so nascha semja, kaj predy prajach,
ja jenu hodzinu 1700 mil abo 3400 hodzinow bježi
a kometa husto wele ruczišcho leczi, dha možesch f teho

tu žalosnje wulku móž pónacj, f kotreiz byschtaj wo-
baj hromadu storczikoj, a wono so prascha, hacž bynascha
semja, kiz ma cjehtu sforu, tajsi storf wudzerjata.
Wieste je, so jedyn wot wobeju, abo kometa abo semja,
bychtaj na truchi rosleczej dyrbjakoj a f najmenschemu
beš wofschfobdenja neby to wotbježako. Haj! tak
šym tebi njetk po možnoszi na drobne respowedał, so
so semja a kaf so wona móže sahubicz a kónz wsacj.
Wina teho móže dwojaka bycz abo swonkonna abo
snutskomna; to rjeka, wona móže f njekajsej hwjesdu
a f kometu hromadu storczicz abo so wot snutska
rospufnwcj.

Zan. Tcho dla ta bojsoz, kotryž šym dla teho
pschishadzaje komety mieł, neje newušna byla? Abó
sčto dha mjenisch, kaha dha f tutym kometu stej?

Pschedj. Wjesch dha, sčto kometa je?

Zan. Tak wele wjem, so je hwjesda f rjanym
blyhczajnym prutom!

Pschedj. To masch prawje! Komety su hwje-
sdy, kiz su planetam we tym podobne, so wokolo stón-
czta rhodja; ale nepodobne su jim we tym, so f tak
twerdych fruchow stwarene nejšu a so maja rjanym
blyhczajnym prut, a so je porjedko widzimy. Planety
my na jasnym nebiu sóždy weczor widzimy, dofelž
swoje wieste mjesto maju a swoj wot Boha wotmje-
reny pucž wokolo stónczta djeja; komety pak so jara
daloko wot stónczta wotšala a su jenož tehdy widzejc,
gdyž po dokonjanym bjehu so stónczku sako bliža,
sčtož husto wele stow liet traje. Komety tež nejšu
jenajše. Pak su jasne, pak bluke, pak menische, pak
wetische, pak róžate, pak kulojte. Njekotre su daloko
wot naš a tak male, so je jenož hwjesdarjo psches
šwoje toczene schlenzy widzejc mója; druge jenje
newidzimy, dofelž wo dnjo na nebiu stej! Tež we
tym nejšu jenajše, so su pak f wetichich twerdych
fruchow sestajene, pak jenož f menichich, dofelž psches
te šame a sady nič su druge hwješt widzejc. Wu-
czent hwjesdarjo praja, so su wschitfo planety predy
komety byle, a so tež nascha semja, predy hacž wona
so je stwerdnyla, ničjo druge neje byla, dyžli tajsi
kometa. Woni menujzy wucza, so komety, gdyž su
wone dołho doš, to rjeka wele tamšont liet we wul-
kim schjerostim powjetši šwjeta wokolo cžahale, so bóle
a bóle stwerduja a so potom planetam runaja a so
je ro tajsim tež nascha semja we bjehu liettamšyntow
tak stwerdnyla, kajaž njeto je. S wetšcha maja
komety blyhczajny prut: tola pak niz wschitfo, pschetož
njekotre su jenož f jasnymi pruhami wobdate. Gdyž
pak maja prut, dha je tón stajnje na tym boku, kiz
je wot stónczta wotwotroczeny. Tcho dla hwjesdarjo
praja, so tón šamy jenož pola tych cometow nastawa,

liž hišcejen nejsu prawje stwerbnene a so dale niečo neje, dyžli swježo stoncnych pruhow, kotrej so psches łametu blyhcaja.

Jan. Kasi pak tón kometa je, kotryž so łonsche ljetu doczakałasche, a wot kotrehož sebi wele ludzi myślesche, so naschu semju sabubi?

Pschedj. To je tón samy, liž je so w l. 1556 widzieć dał, a liž je so přeni króć w l. 1264 siewit, a liž po tajsim 292 ljet treba k swojemu pucjowanju wokoło slónczla. Wón by po tajsim w l. 1848 saso pschibadźec dyrbiat a wschitzy hwjesdarjo bjechu wulicjili, so wón tehdy saso pschincj dyrbi. Dofelž wón pak tehdy nepschindže, dha su hišcejen juntróć licjili a wuschjedžili, so wón we ljetach 1856 hač do 1860 pschindže a so budže 2. augusta 1858 slónczku najbliže stječej.

Jan. Po tajsim jedyn newje, hač nepschindže a so tež w l. 1858 saso bojeć mamy, so móhla psches njón semja kónz wsacj?

Pschedj. Budž dobreje nadžije, wujo! Ja chzu tebi k dobremu trošćej prajcě, so hwjesdarjo we tej wjezy psches jene nejsu. Niekotři wobtwerdžuja, so tutón kometa pschindže, niekotři pak saso praja, so je hižom nimo nascheje semje schoł, newidženy wot žaneho cłoweka.

Jan. Duž so psched nim bojeć netrebamy?

Pschedj. Ecy pak ty bojašny cłowek, wujo! Ja tebi praju, so wučeni hwjesdarjo a žadyn cłowek niečo dale newedja, hač to, so budže tutón kometa do wulkeje bliskosje semje sturicj, ale wón hišcejen na wjazy dyžli isti sta tawšynt mil wot neje sdaleny wořtane. Wot teho komety, kotryž so nieř doczaka, nicžoho so bojeć nimamy. Ale w l. 1933 džen 31. dezembra so kometa doczakuje, kotryž je hwjesdar s menom Biela munamalak. Tón može abo tehdy abo w l. 2115 džen 26. dezembra nastitje k semi stupicj a ju wobschodźicj.

Jan. To je wulki trošćt, pschetož tehdy je tola wjazy žiwy nebudul!

Pschedj. To drje niz! Ale tež to wjeřte neje, so budže won tehdy se semju bromađu storcžicj. Wón je so w l. 1826 a w l. 1832 siewit a su hižom tehdy ludžjo jeho dla we bojosi byli, a neje so sem nicžo stalo. E žyła je to prošna a nekšesčijanska bojosa, hdyž so psched kometami bojimy! Wjeřch dha kak wele kometow je?

Jan. Ne!

Pschedj. Hwjesdarjo su wulicjili, so je jich na 439 tawšynt!

Jan. Božedla! Hdyž temu tak je, dha wschaf može tola kóždy džen tajsi kometa pschincj a naš wschitich a žylu semju stóncowacj.

Pschedj. Móžno to je, ale stač so to nebudje, dofelž Bóh, tón wschekomóžny knes, wschitke wjezy a tež komety wodji se swojej prawizy a je kóždej hwjesdži jeje pucj wotmjerik! Dowjer so jemu, wujo, a wotstup wot twojeje pschiwjern a bojosaže, pschetož: Bóh kneži na nebjul! Wopomni wele bóle we ponižnosji, tak krasne te štutli Baze su, kasi džiwny a wulki swiet je, liž je wot Bóha sworeny a so wot neho šderži.

Jan. Jene mam so pak tebe prafčerj, menužy to, hač je to wjerno abo niz, so komety nesbožje pschipowebaja? Wschaf so praji, so wojna abo semjerjenje, abo khorosj abo drohota abo suchota abo njeřato teho runja nastane, hdyž kometa na nebjul so posaje? Neje dha to wjerno, wujo?

Pschedj. Oh! ty luba pschiwjera, hdy dha budješ ty saskaj knežicj! Al ty swjata mudrosj Bóža, hdy dha budješ ty w cłowstich a kšesčijanskich dušach twoju móž siewicj! Tak wele ljet so ewangelion Žesom Křyřta ludžom předuje, a s wulkej prošu so we šculach wučji wjera do Bóha wschekomóžneho stworicjela a tola hišcejen su ludžjo pschiwjery pschitšileni a tak klupi. Ja tebe prošcu, luby wujo; wopomni sebi tu wjež swjeru, hač kometa móža předybježet njeřasteho nesboža bycj a hač wón móže we wini bycj, so drohota a suchota je była. Khorosj, semjerjenje a wschelaki kšichj je cłowstwu šlachtu domapřtal a neje so žadyn kometa předy widjeć dał. Kometa tola s tajsimi wježami niečo cjinicj nima! Tón pschindže a dje we swojim postajenym časul. Druhdy je so stalo, so je so we ljetach, hdyž je kometa na nebjul stějak, njeřaste nesbožje podato, so je stotny mór knežik, so je cjeřka khorosj tu a tam wele lubji morika, so je semja rjaka, so buchu wot krupom hnyy na polach šžazene. Na to su hnydom beš ludom mudri wjeřčerjo a profetojo wustupili a prajili: to je kometa šawinowak. Ale neje so runje podobne nesbožje jow a tam stalo, a žadyn jenicžti kometa neje po žylm nebjul widjeć byl? Merjeka to Bóha hancj, hdyž jedyn na neho nespomina a sabudže, so wschitko so po jeho woli stane. Neje to hrjech, hdyž lud tajsim profetam a wjeřčerjam wjeri a so neboji teho šameho, liž naš bje ale naš saso hoji, liž naš rani ale naš saso wobala? Šchtož wuschit a wutrobu wjeřččenjam cłowškeje nemudrešje podba, tón šazpi Bóha a pschekrupi přieniu kasi, kotrej rjea: ty dyrbišch so Bóha wysche wscheho bojeć, jeho wysche wscheho lubowacj a so jemu wysche wscheho do-wjericj! Haj tutemu swojemu Bóhu džemy so we

7
wſchjem dowjerić, wujo, a neč komety pſchiindu abo
nepſchiindu, jemu žiwi być, jemu wumreć, ſa lubo
wſacj ſe wſchjem, ſchtož wón nam póſzele, neč je
ſbožje abo neſbožje a jemu poſtuchacj, kiž je prajił:
ja ſym tón wſchedomožny Bóh, khodj pſchede
mnu a budj ſromny!

5.

Gudanczko. 1.

Gudaj, ſchto ſym, hdyž cji praju:
W lecju me do kuta ſtaju,
W ſym, hdyž wſcho ſamerſne,
Pilna ruſa pyta me.
We mjeſzi me nerodja,
Na wſach paſ me lubuja.
Schtož me teyze, tón me hnuje,
So mój jaſył móžnje ruje.
Khodzicj nemžu, tola bježu,
Steju pſchego a neleju.
Na ſſoch nohach ſieju ja,
Dyrbju hdyž, me noſchuj.
S nohu, ſ porſtom diſetaja
Cji, kiž pſchi mni ſydaja.
Schjere je, ſchtož wudjela
So mnu ruſa cjlomeczna,
Na ſlóneczju paſ bjeli ſo,
Hdyž to ſ wodu krepicj jo.
Gudaj, ſchto ſym, hdyž cji praju,
So me Eſerhjo derje ſnaju. —

6.

Schtož je jara mudry, je pol nemdry.

Ganſez Marcjin a Gumpatez Handrij ſo junu
wo tym roſtocyjowachſtaj, ſo ſu woły a krowy a wſchit-
tón howjaſy ſſot nieł piches mjeru drohe. Hdyž to
taſ dje, prajeſche Ganſez Marcjin, dha budja
napoſledł woły taſ jadne, ſo jedyn ſebi žane wjažy
nebudje kupicj móž. Ach! kmoſe, wotmolwi na to
Gumpatez Handrij; taſ doſho hač mój wobaj žiwaj
budžemoj, dha na wołach pobrachowacj nebudje!

7.

**Ruricj trubfu tobaka, to je kražna
dobrota.**

Khurweič bramborſt, Bedrič Wylem, pomeno-
wany wulſt, kiž bje 1658 žiwy, bjieſche mudry a
cjeſje doſtojny knež. Wón te naležnoſtje ſwojeſho

kraja na naiſſiepe ſariadowaſche a jeſho meno je weſtawi-
ſnach bramborſkeho kraja wyſoko cjeſzene.

Tón bje njeſhdy we ſwojich krajač pohyl, kiž pola
Rheina leža, abo wrócił wón ſo ſ wóiny dam, kotruž
bje ſ franžowſtim kralom wedł — ſ wjeſtoſſju ja to
newjem prajicj — ſ krotkim ſłowom: wón cjeſniſche
njeſhdy domoj a wſchidwje ſebi wuhlocžorneho
mura ſobu, kiž bje ſo w aſtriſkich puſzinach narodžił.
Murojo najreſniſhi cjlomeſto neſſu a jich cžorna barba
ſo niſkomu nelubi, kiž ma bjele beſwoczjo. W tam-
nym cžaſu ludžjo hiſchcjen žaneho tajſeho mura ne-
bjechu widžeti a teho dla ſo burjo we bramborſkich
wſach a mjeſchcjenjo w marſkich mjeſtach žakofnje
bžiwachu a wočti roſdžierſachu, hdyž tuteho mura na
khurweičowym woſu ſedjo wohladachu. Woni hubu
roſdajachu a bóle na teho cžorneho cjlomeſta, džił
na ſwojeſho khurweiča hladachu, hdyž ſo tón pſcheſ
wſy a mjeſta weſeſche. Žonam paſ a dječjom hoła
bojoſž na ſchju lijeſeſche, hdyž jeſho widžachu, pſchetož
jim ſo ſdaſche, ſo je to žiwy cžert, kiž ſ khurweičom
po kraju wokoło jieſdji.

Jedyn džen ſo ſta, ſo ſo khurweič pſcheſ kraja
weſeſche. Jeho cžorny mur na woſu pola pohoncja
ſedjo, jeſho pſchewodžieſche. Tón jara rady trubfu
tobaka kureſche. Tobakurenje paſ bje we tamnym
cžaſu hiſchcjen mało ſnata wjež. Žehdom hiſchcjen
waſchne nebie, kaž njeſt, ſo by kóždy krumjažy hoł
ſmoju ygaru w hubi mjeł. Haj! na wſach hiſchcjen
žadyn cjlomeł ničjo wo tobakurenju newedžieſche. Žako
khurweič pſchi ſwojim wokołojieſdženju na wſy a
do mjeſkow pſchindje, dha ſo wſchudžom lud ſhroma-
džowaſche, ſo by jeſho wohladat a jemu ſwoju luboſž
wopokaſat. Taſ rucije paſ, hač ſo weſni burjo teho
cžorneho mura na khurweičowym woſu dohladachu,
ſčžiniču tſi ſchžijił a wołachu: hlejce, hlejce —
to je cžert — žiwy cžert; Bóh ſwarnuj naſ! Hač
runje bliſko k nemu neidžechu, dha tola ſ daloka ſa
nim khodzachu, ſo bychu ſebi cžerta prawje wobhla-
dali. Žemu murej ſo to derje ſpodobaweſche, a wón
ſo ſmjejeſche, ſo ſo jemu jeſho bjele ſuby ſ huby
ſwječjachu a burow bojoſž a tſchepotanje nadpany.
Žako bje khurweič we jenej wſy ſ woſa wuſtupił,
ſo by ſebi žyſkej wobhladat, dha tón mur tež ſa nim
džieſche. Žeho paſ lóſcht pſchemo, tobaſ kurej a wón
ſčžje ſwoju trubfu ſe ſaka a ſažehli ju. To hiſch-
cjen žadyn wot tyč ludži nebie widžił a jako ſo njeſt
ſchjern tobakowj kur ſ huby mura ſbiehaſche, dha
wſchitžy nejotro kročelje do ſadn ſupicu. Wſchetož
ſylna bojoſž jich nadpany a ničjo jim wjeſjiſcho
nebie hač to, ſo tón cžorny kureč, kiž pachaweſche kaž
ſatepena pjež, ničto druht byčj nemože, džił žiwy

čert. Zenož nekotši woslaču stejo, so bčhu sebi tu wjez bliže wobhladati. Na jene dobo stupi mur t jencmu buritej a posticzi jemu swoju trukfu, jako by prajicz čhyt: pšheczelso, spytaj tola, hačz duschnje neshodži. Zón pak nastrožany sčjeze tšhepotajo tšjetije swoje čzapfu, a hluboko so poshilejo refny: nje! hnadny fnes čjercje, ja žadyn woheñ nežeru.

Tak bie pšhed dwjemaj ljetstotetkomaj. Nichto nerošemische tobač kurejz a pšhed murom so ludžjo bojaču, kaž pšhed čjertom. Njetf pak burjo pjeñnje sobotu, hdyž do mjesta pšhindu, t snatemu pšhefupjez na herbškej hašy djeja a so teju muirow neboja, kotrejuž ma pšhed swojimi tšlamami stejo, ale njetotw krašny punt tobaka kupja, so bčhu pachacz mōhlt wor ranja do wečjora. Čjašy so pšchemjenenja a my so s nimi pšchemjenjamy.

8.

Bjerny.

Rōjbe lube ljetu woselo Zafuba sčjehne so bes ludom to wazne prasčenje, sčto bjerny, na hriadkach polow stejo, činja! Pšhindžesčli w tym čjašu na žneñšti hermant do mjesta, dha so mješeczenjo naj-naležniščo wobhoneja, kač bjerny wončah na kraju steja, hačz budža so ljetša radjicz abo niž. Džesčli do Barta abo do Wōsporka na stōtne witi a dwaj abo tšjo šedja njehdje pola karana piwa abo sčflencjzki čzisteho hromadžje, dha mōžesč wještj byci, so sebi bes druhim tež wot teho powedaja, kajse su ljetša bjerny, hačz je selo čorne abo hšheczen selene, hačz je wele tšorwch abo strowwch pod peñsom. Zafubne bjerny su tehdom hšjom skate a trochu hšjom kōždy wje prajicz, kač bubža bjernowe žnje wupadacz.

To žadyn djiw neje, so temu tak je, a so ludžjo kōždoljetnje tajšu staroš dla bjernow maja, refne Gumpafez kmōtr, so šmjejo. Nje wiščač, wotmōlwju ja, ja so tež nedziwam. Bjerny su naslšepčli dar Wojt, kotryž je nam tōñ hnadny fnes we nebesach wobradžil. Bjerny a tšosej stej husto jeniczka jjedž hšōbneho tšudeho luda. Hdyž nebyštaj taj dwaj byłaj, bjerna a tšosej, dha by žalosnje wulka nusa po žyłym šwjeczi tnežila.

Wjerno je, refne Gumpafez kmōtr, ale tež ni. Wšes bjerny je tež to palenz palenje a palenz picije nastalo, kotrež je tak wele neshoza a tak wele hričha na šwjeczi porodžilo! Rewješch dha, so so s bjernow ta helška juha wari, kotruž ludžjo kaž nembri do so žłokaja? Neje tutōñ palenz čjertowšti jjed, s kotrymž so cžieto a duška moritej? Rewješch dha, so wot teho čjaša, so so bjerny plahuja, čjert wele wešesčst

woselohodži po šwjeczi, dofelž wižzi, so palenz jemu pomha wele tawšynt dušchow tōwicj do jeho helškeje šwecije? Wrawje mašch, kmōse, wotmōlwju ja, so je palenz wele sčtoby naczinit a so bjerny na tym wtnu maja, dofelž je lešny čłowek te same palicz nawučizk. Ale priecz so neba, so su bjerny tež wšes mjeru wulki wužit pšchineške. Hdyž nebyčmy bjerny mjeti, dha ja nebyč wedžit, sčto by tšudy lud čhyt jjež.

Gumpafez kmōtr pak na to dale refne: sčto dha su tšudži ludžjo w predawšich čjašach t jjedži mjeti, jako hšheczen žane bjerny neshajachu? Wšetož to tola kōždy wje, so bjerny nešhu pšhezo jako wšhedna jjedž snate byte. Sčto su woni tehdy jjedli? Na to wotmōlwju: ludžjo su tehdy jahty, hejdušchu, hroč a teho runja bole byli, byžli njetf. Woni sebi swoju jjedž bole wot rianče a pšheñczneje mufi hōtowachu a bjechu tež žiwi, hačz runjež ani bjernow ani tšoseja neshajachu. Ty by sebi tu dobrotu, so bjerny mamy, hšheczen bole tšwalit, hdy by ty druhdy, kaž ja, stare kniht čjitat, we kotrychž steji: a bie tehdy a tehdy wulki hšōd a wulka drohota, so sčōt a čłowekōjo mriješachu. Tehdy pak bie na pol mene čłowekow, byžli njetf, a njetf, tak dolšo, hšcz bjerny mamy, wot teho žana rycj wjažy neje, so bčhu čłowekōjo hšōdu mrijeti. Kaža dha by byto, hdy byčmy bjerny nemjeti? Kōždy wje so dopomnicj, kač šrudne bie ljetu 1847, hdyž so bjerny prient frōcz radžike nebjechu, ale šnile, čjorne a tšore, jako wot mora sčžene, pod peñsom so namatachu. Kajsa nasti tehdy drohota! A neje wona trafa hačz do ljeta 1856, we kotrymž bjechu sašo strowe a dobre?

Dofelž su bjerny tajši wužitny a wadžny pšōb nasčjeje semje, dofelž wot nich tak wele wotwišuje, dofelž my jich nihdy nečhamy a nemōžemy parowacz, ale je nufnje šami sa so a sa šwōj stōt trebamy, dha my so sčōbnje prasčamy, swotkal su wone t nam pšwiščke.

To pak čžu ja wam tudy rošpowedacz; buj poslušajcie!

Dohti čjaš su ludžjo mjenili, so su bjerny s amerikansčeho kraja s menom Virginia t nam pšwiščke. We tym pak su so melili. Wele bole we Peruansčkej pokōničjeje Ameriki, tam hdyž so guano, s kotrymž njetf ratarjo swoje pola hnoja, namata, maja bjerny swoju domowinu. Tamni wobydlerjo su sebi bjerny warili a s nich tšlieb pesti wele čjaša preby, hačz Španišky t nim pšwiščhadžachu. Španišky, kiž pod nawedowenjom wještšeho generala Wizarra peruanski kraj wunamachu, su prieni Europišky byli, kiž su bjerny jjedli. Woni je pak sa wazne nešhu djerželi a mašo so wo ne starali, čžohōž dla tež žana powež

3
wot nič t nam pschischla neje. Wjesly John Ham-
kins, irlandski lódnik, je prijet byl, tiz je bjerny
sobu do Zendzelskeje pschisest. Tón bje menujzy do
pschistawa we Santa-se we nowej Messilantsej pschi-
sjet a jako bje tam pschischot, zaneje zyroby wjazy sa
swojich ludzi na lódzi nemiek. Na to bje won swo-
jim lódnikam pschikafak, so dyrbya na kraj stupicj a
hladacj, hdze bychu njeschto t jiedzi dostali. India-
narjo pak jeho ludjom ničjo nebjechu dacj móhli khibi
bjerny. Dofelz jendzelszy lódnizy s tuzymt kuskami
newedzichu wobshadzej, dha so woni pschi prjedku
na ne hnjewachu a hebi njeschto druheho jadachu.
Zako pak ničjo nenamafachu ani nebestachu, dzili
tajse kullki, dha so woni na lódz saso wrócichu a je
pschi wóhnu peczechu. A hlaj! te nemało derje
stodjachu. Zela pak, dofelz druhtzen ljespu zyrobu
dostachu, dha woni te bjerny zylje sabudhu. Njeschto
mało bje jenož we jenym kuczi lódzje ležo wostalo.
Zako so ta lódz domoj wrócji, namafachu te
bjerny, tiz bjechu so renie djerzale. John Hamkins
je na to wsa a dofelz wón sam jene kubo mjejesche,
da wón je na polo nasabzej. Nichtó pak dale sa
nimi nehladasche a duž buchu sabyte.

Hasle 20 ljet posdzischó pschisewe admiral Walter
Raleigh njeschto bjernow s Ameriki do Zendzelskeje.
W l. 1584 wón, runje kaj prerw pomenowany Ham-
kins, te same na swojim kublí plahowacj sapocza.
Zemu so pak tež djiesche kaj tamnemu, nichtó sa
nimi nehladasche. Wón tehdomnischej jendzelskej
kralowej Hilzi wo tuzych bjernach powedasche a jej
jich njeschto dari. Kralowa Hilza na to hornz
nawaricj da. Wone jej derje stodjachu. Tcho dla
da wona swojemu kralowskemu sabrodnikej pschisafnu,
so dyrbi je we kralowskej sabrodzi sadzej a plahowacj.
Tón pak mało prózy na ne wajejsche a hebi wele s
nich nečinishe. Na tajse waschnje buchu saso zylje
sabyte.

Njekotre lieta posdzischó pschindze Franz Draka,
klawny lódnik do Brasilijske a spósna tam wulki
wuzitk bjernow. Zako so do Zendzelskeje domoj wró-
cji, wsa wón wele kórgow sobu s tym wotpohlada-
njom, so chyz ptacj, hacj nebychu we jeho wótnym
krajú rostle. Wón wele prózy na ne waji a wulki
kuch kraja s nimi wobhadja. Hdzy bjechu sestralske
a jo fara derje rabzile, wdzili wón symjo wot nich
wetichim kublerjam a buram a napominasche jich, so
bychu kullt sadzeli. Wón tuto symjo do Stalfseje
a do Njemow rospósta, so bychu wchudjom s nimi
spytali. Tutón Franz Draka je po prawym tón muz,
kotrehoj newustawatemu prógowanju my so djałowacj
mamj, so ludzjo bjerny lohzy seshachu. Djiwno pak

je, so hebi ludzjo, wosebje burjo tehdy ničjo s bjernom
nečinjachu. Woni newedzichu s nimi wobshadzej a
je plahowacj; wóni je, jako njeschto noweho, sazpijachu
a so na te kullt smjejachu. Esamo wuczeni mužso
newedzichu, sak dyrbya tutu nowonamafanu zusu
rostlinu naložicj. Tak so we starych kronicach smje-
schny podawt poweda, tiz sa to swjedzi, so pschi prie-
nim spocjatku, jako bjerny t nam pschindzichu, nichtó
jich trašny wuzitk nespósna.

W l. 1621 bje we Herborni, nassauskeho kraja,
hdzej bje wyšoka schula, jedyn muž s profesorjom, s
menom Jan Matthej. Wón bje stary mužik, jara
wuczenj ale neženeny, lubowasche rójie a rostliny
psches mjeru jara a bje knihi wo sahojenisich mozach,
tiz wšelake rostliny maja, spisak. Psches to bje
hebi khyalobne meno debyl a snajomoz po zulych
krajach. Tón mjejesche dobreho pscheczela w Oksfordzi,
tiz bje profesor na tamnischej jendzelskej universiciji.
Wobaj dwaj hebi kusto we nastupanju rostlinow a
rójom listy pisaschaj a hebi swoje shonenja we na-
stupanju natury sobu dzjelischaj. — Tehdy bjechu
runje bjerny we Zendzelskej njeschto, wo czimž so wele
ryczesche. Na kralowske blido buchu stajane a kralow-
ska swójsa je rady jiedzische. Tón oksfordski profesor
dosta njefotre kullt wot kralowskeho sabrodnika darane
a myšli pschi hebi: ja chju tola swojemu lubemu
pscheczelej w Herborni, tiz je lubowar nowych rostli-
now, jenu póstacj; to je njeschto noweho, na czimž
wón so sweseli. Wón položi jenu jeniczku bjernu
do schwarneje maleje tysti a pósta tu do Herborna.
Ta tyška s tej jeniczku pschindze we prawym cžasu
na Jana Mattheja a tón so wutrobne na nej swes-
seli, so je jeho dobry pscheczel w Oksfordzi na neho
lubosnje spominat a retne lešnje pschi hebi: hlaj! to
je wšesje jena nowa kwejka s Ameriki. Wón sadzi
nješt knydom tu bjernu do róroweho hornza a staji
tón psched wošno, hdzej stónčisko mejowe prawje renje
swjecji a pall. Bjernicizka roske renie a saksjeje po
krótkim cžasu s rjanym módrym teženjom. Professaraj
Matthejej so ta módra rjana rójicizka wubernje lube-
sche. Kójde lube ranje, hdzy bje stanyl, wón na nju
pohlada. Wschitkim swojim dobrým snatym wón ju
pokasowasche a so pschi tym hordzesche, so ma tajtu
nowu, hichcjen zenie newidjenu, jadnu kwejku.
Wichetož wona je s Ameriki, prajesche wón, a je nje-
schto wubernje wosebneho. Runje we tych dnjach,
hdzy ta bjernicizka wešesje kcejjesche, dyrbesche jeniczka
dzjowfa nahladneho muža we Herborni kwap mječ.
Wona bje póczjiwa, bohobojasna, pjefna knejna, lu-
bowana a cžejena wot wschitich po zylým mjesji.
Sejny nan bje šušod a dobry snaty s profesorjom

Matthejom. Žabyn džiw teho dla nebie, so newe-
sziny nan k tutemu swojemu fušodej dzjesche, jeho
na kwasz profncj. Newesta pak da psches nana
knefej professarej wele dobreho prajicj, so by wón
tola thróblje jej prawje rjane kwasne woneschto sobu
póstat. Tutu prostu siewi nan knefej Matthejej.
Tón stupi smjeso k wótnoj, hđej rójowy hornj s feje-
zajej bierniczku stejesche, a wóttamajo to módre fejenje
prajesche: ja szelu tudy tej rjanej lubej neweszi naj-
žadnišchu a najrenišchu kwjetku, kotruž ja wobpedžu.
A woprabwđie na taske waschnje je tuta newesta wot
prieneje bierny, kotraž bje do nassaušeho kraja pschischta,
woneschto pschi wjerowanju mjela a šo s nej wulgy
jara hordžila. Ništo pak pschi kwasu a pschi wje-
rowanju neje webđit, so je ta kulka, kotruž bierniczka
we semi płodži a porodži, niz pak jejne módre fejenje,
to najwužitnišche a najwagišche, cžohož šo cžlowef
wefelicj ma.

Šteho pobawka mójesch wuśljedicj, kak mało ludži
pschi přiedku wedžesche, šcho s biernami sapocjeć.
Hđyž to wučeni mužjo, kak tutón professor Matthej
newedžichu, dha šo jedyn spodjiwacj nemóže, so burjo
na wšach wele mene so tym pschindžechu, kak a k
cjomu ma šo bjerna nakojeć a trebacj. Wjeste pak
je, so bjerny beš ludem cžejki nutškhod namafachu.
Wótoło leta 1590 buchu wone we njemštim kraju
snate. Zato šu thursjeršta Biedrich V. w Pšalzy,
tiž bje posdžišcho s kralom w Cžeskej, s jenej jendžel-
skej pryncešsynu woženi, buchu bjerny s Jendželsteje
sobu da Heidelberga pschuwesene a we tamniškej wo-
kolnošti tam a šem plahowane. Ale tšizeciji liet tra-
jaza wójna, wot l. 1618—1648, sadžewasche jara,
so šo bjerny beš ludžimi nemóžachu roščhiericj. We
tutej žałosnej wójni, we kotrejž žyly njemšti kraj wele
cžerplicj mjejesche, burjo a ratarjo žane pola newobšy-
wachu a hđyž to runje cžinjachu, buchu jim husto
žnje psches nepšchecžellste wóšsta šahubene a šfónzowane.
W l. 1648, hđejž ta wójna šwoj kónz dosta, buchu
pak tola w darmstadtškim kraju bjerny plahowane,
dokelž je se starych powešžjom widjeć, so šu burjo
tehdy šwojim duchomnym džešat wot bjernow wote-
bacj dyrbeli.

Žara dolho je trało, předy hač šebi bjerny w
prušt看 kraju pschecželstwo burow dobuchu. Što liet
je šo storo minyła, so ludžjo sapočachu frosemicj,
kajti Woži dar je šo jim s biernami wobradžit. Bedrich
wulki, tiž bje psched sto lietami živy, tón šamy, tiž
šydomlietnu wójnu wedžesche, dawasche šebi wščitnu
mójnu próžu, so by tute bjerny w Schlesynskej sawet.
Burjo a rycerklublerjo šo wobarachu a žane šadžecj
nechachu. Na to wón krutu pschikasnju a wwerdy

wufas da, so ma kážby bur a kublek wještj fruch
kraja pschi khostanju s bjernami wobšadžecj a kralow-
šzy sastožnižy w Schlesynskej mjejachu tu poručnož,
na to hladacj, so by šo to wuwelko. Pschi tym je
šo stało, so šu šo njefotš klublerjo rabscho khostacj
a do jasłwa šadžicj dali, hač šo bychu bjerny na
šwojich polach šadželi.

We Saksionštim bjechu bjerny wótoło leta 1680
w Boigtlandži snate. Šsyn bohateho bura w Búr-
schizach pola Plauena bje šahrodnistwo wufnył a do
Jendželsteje pucjowal, hđejž bje dolho w šahrodach
kralowškich dželak. Zato šo wón dom wróci, pschi-
neše wón bjerny sobu a šadžesche je na nanowe
polo na hriadi. Jcho fušodžjo šo jemu bešbožnje
šmiejachu, so wón polo, kotrež by, hđy by wóšf abo
róžku abo druge žito wóšyt, wele wjažy nešto, štaksim
newužitnym płodom wobšadžuje. Hač jim runje do-
pokajowasche, kak wužitne wone šu a kak derje wone
šlodja, dha woni tola jemu newjerjachu a žane ne-
šadžachu. W l. 1715 pak wpschi hajnik s Beulwitz
nad Schlettawom a wpschi leutnant s Wiskau w ru-
dowych horach šebi wšchu próžu dawaschtaj, lud ša
bjernyšadjenje dobyć. Dokelž bje tehdy žito jara
drohe, dha křudži bóršy šo nawucžichu, bjerny waricj
a jješ. Tak šo bóle, ale tola jara pomalu roščhierja-
chu. Bohacj kurjo wótoło Lipska a Mišchnja 1730
hišcejen nicžo wo nich wedžicj nechachu. Woni šo
na te jendželsta kulki, kak woni jim rjefachu, šmiejachu
a šwoj žort s tymi mužimi cžerjachu, tiž jim špytachu
dowesj, kajti wulki wužit wone maju. Ducho-
mni na wšach šo próžowachu buřow naryčecj, so
bychu bjerny šadželi, ale tajžy dostachu to žortne me-
no: kulfowi předarjo. Wjesty duchomny Ungebauer
we Naumhosi pola Grimmy mjejesche šo jara šlje,
pschetož jcho wóšada, dokelž ju s mozu k bjernyšadjenju
džeržecj cžyšche, jcho pschecžehasche, so budžische storo
wo šwoj hamt pschischot. Tež do Łuzizy k Ešerbam
šo bjerny jara posdžie a cžejšo pschecžisčejachu. Knezja
je na šwojich polach šadžachu, ale burjo, tiž mjejachu
robotow dla wulku nedowjeru k nim, runje to nečži-
njachu, šchož knežia cžyřchu a šo dolho wobarachu,
předy hač s biernami špytachu. To je njefšto noweho,
prajachu woni, my čžemy pschi starym wostacj. Wot
jeneho wobštarneho šerbšeho šchjedžirza šym ja šly-
škal powedacj, so jcho džjed je jemu prajit, s kajšej
newolu je na šwojim poli bjerny šadžat, so žanu
neje šam jiedt, ale wšchitte šwinjom dak. Tón tež
pschistaji, so je we jcho wšy jedyn bur byt, tiž je
jene lieto njemu pecj mjechow wuryt a neje wozit,
šcho s nimi cžinicz. Jcho fušodžjo pak, jcho wuřmje-
wajo, jemu to meno: kulfowy mjech dachu, a wón

je čas živenje to meno kulka sakhowak. Wot teho pilneho bjernyplahowanja pak snadž wšchitzy wutha-
džeja, kiž njett hišchjejen to meno: Kulka maja.

Jenož tehdy, jako burjo na wšach a wšchitzy lu-
džjo spósnachu, so wulki wužitk a wulku dobrotu wot
bjernow maja, sapocjachu woni je pilniško sadžec.
Pomału, jara pomału je to šhto. Drohe lieta, we
kotrychž žitne žnje so nebjechu porabžile, su halle bjer-
nam f wainoži a f temu pomhale, so ludžjo njeshko
do nich djerzachu. Spodžiwne pak je a wostane wo-
prawdžie to, so su so ludžje tak dotho pschecijwo
bjernam wobarali. Skoro dwje szi liet je tralo, preby
hač je so wot luda spósnato, tak dobre a wužitne
bjerny su. A hdy bychmy je njett dyrbeli parowaci,
kajke hawtowanje, kajta nusa by nastala. Hdy by
njett jadyn kral abo knez wustupik a w swojim kraju
sahasat, bjerny plahowaci, kajki ropot, kajta revoluzia
by wudyrika! Wohu budž djač, so je mamy a jeho
chzemy proshy so meni teho kneša Jesom Khrysta,
so bychju so foždoljetnje berje radžile a ta sta khorosk,
kiž je pscheszeha, wot nich precz wostala.

Hdyž pak na sawedjenje bjernow spomniš, kaž
sym je tebi njett rospowedač, šhto f teho nawuťneshč,
kmoťse? Ja cji praju, ty f teho nawuťneshč, so je to
knicjomne waschnje, po kotrymž so wšchitko, šhtož je
nowe, sazpi a we ratarstwi a burowstwi wšchitko so
fhwali a lubuje, šhtož je stare. Šhtož to nowe sazpi,
doľelž je nowe, tón je runje tajki blašen, kaž tón, kiž
to, šhtož stare je, chze sřhowaci, doľelž je stare. Tež
jow bodži so prajec, šhtož japoschtot praji: spytaće
wšchitko, a to dobre sđeržecje.

Šhtož pak wasche ratarstwo a burowstwo nastupa,
lubi Šerbio, dha woopomicze, so je tajka rycj jara nepšche-
myšlena, kotraž so jow a tam sřlyšči: djjed je to a tamne
čjinił; mějnan je jo tež tak čjinił, teho dla ja tež tak čjinju.
Dale pak je to jara nemudre, hdyž wy chzeće jenož na te
mudre hłowy pošluchaci, kiž so we waschej wšy na-
mafaja a beš pschemyšlenja sudža. Tutyh mudryh
hłowow je na dož. Woni šedja a bledja, hdyž je
so njeshko noweho wurnamafalo: to neje f nicjomu.
Wy pak pola nich šedžicje a hubu rosdajiwšči spje-
wacie f nimi: to neje f nicjomu. Bóh tón kneš
wřhudžjom we wřchjeh šhtantach a we zuřyřh krajach
wřchelake dobre na swjetko cžehne a pschineše, so by
so wot ludži f jich liepschemu natožiko. Šhtož to
beš spytanja sazpi a sacjšne, tón čjini hřjeh a šebi
řkřdobu. To dobre pak, kotrež chze Bóh saweřž, neda
so horjedžeržecj. Hdyž jietra so sapocjachu řchžjepicj,
dha weřni burjo morkatachu a prajachu: to je hřjeh,

my nedamy swoje dječji řchžjepicj. Njett — su wřchitzy
mudri dořž, so temu wřazj newobaraju. Hdyž so žele-
řnizj twariachu — dha mudre hłowy na wřach so
řchafechu a huby mörčjachu: to rješa Bóha spytowaci
— a njett — woni so šami na želeřnizach pje-
tnje woža. Hdyž so we řchulach čjitanie dječjom
po liepschim waschnju wucjizj sapocja, dha te mudre
hłowy so wřhudžjom řbjechachu a bie sřlyřhecj: nasch
pop a nasch řchrybač staj blařnai — wonaj pschine-
řetaj nasche dječji wo prawu wjeru, my chzemy stary
A B C f řhaponom sasř mjecj — a njett su pjeřnie
f pokojom, hdyž jich dječji f meřšchj prožu a f wet-
řchj wuřchitnořžiu čjitačj nawuťny, dyžli woni šami.
Wřchitko nowe, šhtož je dobre, ma maľo pschecjelow
a lubowarijom, ale to nowe, šhtož je wot řteho, ludžjo
rad a f weřřliom řapschimnu. Šawjet je řřh a wo-
řtane řřh. Teho dla neřudž ničto do čjaka a pošlu-
chaj kőždy na tych, kiž jemu dobre radja. Spytaćje
wřchitko a to dobre řđeržecje. Woje mje! —

9.

Šřyry popet dječjom hoji.

Bimbřečez Gustelk, trochu nahly a lořy hólčjiz,
bjesche wo řřwi wokoto bjeħajo a haruwajo wulku
řchřlu a řhofejome řchallk, kiž na blidži řřejachu, rořbit.
Deho nan, jako to pytny, bjesche so jara rořhřjewal
a f řřjom na teho hólža dječje wotajo: beřbőžny
hólčje, wřeřh ty, šhto masch řa to dořřaci? „Ach!
luby nano,“ wotmolwi maľy Gustelk, „wostaje me
na pokoj, ja wřchaf ničjo mjecj neřham!

10.

Šudancřko 2.

Wón ma řři, tež řchřyri noři,
řima břjuch a žane rohi,
řhřibet ma, pak tebi f lubu
řima hłowu ani hubu.
Šřlyny je, so weľe nořy,
řhřodžicj wón pak nemőže,
čřřije řima a je bořy,
Hdyž řon řtoreřřch, řlepőze;
Hdyž řy řřřőžny, trebasch řon,
Řaby neře tebe wón.

Buſiczanſki nadpád

14. oftobra 1758.

Pó! so mnu, luby serbsti cýtarjo, pó!, ja chcu
 tebe weř na mjeřto we Šerbach, hdyž pšed sto
 ljetami frudnje wonhladaře, hdyž je řo wele krwje
 pšelalo a řo wele tawřynt cřloweřow moriřo!

Poj so mnú, praji vschedjenaf, moj chzemoj hroma-
 dije stupici sredja do serbskeje krajinu a spiewacj Bohu
 temu knesje djač a khwalbu, so je nam a naškej njet-
 zhišej schlacheji zohnowanie stoteho mjera spočijt a
 spieršat!

Hdyž wokoło Budyščina abo w doli delneje Spre-
 wje rchodžisch, wuhladašch na horach ležo žyrkei, kotrejež
 wieža dalošo šo widžici da po žylm šerbstim kraju.

Gdyż wieczorne słońcisko swoje posłane jasne prubi-
 na tu to miejsce szele, dha ty też wohladacj mozesz, to
 wotolo teje zyrkujes so wesz mupsczejziera, s nowymi
 a starymi hbieżemi a brożnemi, jako bychu furjatta
 sedzate wotolo paty. Ze twarenia su w nowiszkim
 cjasu nowosestajane, dokolj je plomjo s djzela pozrelo,
 sztoż bje stare. A halle pched krotkim je so ta stara
 zyrke wonfacy a nutsfacy na najreńszu ponowila, so
 je to Boże weśelje, tam nuts a wonfhodzicz, a we
 nej te rjane Boże s służby dzerzecz.

Snajesj ty tu weś, luby pŝceczelo? Wona leži na khibeczi kerkateje wyschiny. Pŝches nju czełne ŝo ta ŝlara droħa, kiz do Schlesynŝkeje a do Żitawy weđje, na kotrejż w prebawŝcich cjaŝach wulke, wot ŝchjeszič, woŝmich konjow czełnene woŝy wele millionow żentarnarjow droħich tworow jow a tam nimo wożacyu. Wod nej weđje njett ŝeleŝniza nimo, na kotrejż parny wos wele króci ŝo džen weŝelje ŝahwiŝda, hdyż na bliŝtim pomorowŝtim ŝaŝanŝchjeu wo minutu ŝaŝtane. Nedaloko wot neje poŝbiehaje wyŝoka hora Ŭżornoboh ŝwoju ŝchjeru hłowu, i kotrejż mójesj ŝo daloto a ŝchjeroko roŝlabowacj po ŝerŝtim kraju a widzić ŝerŝke woŝy a mjesta, ŝerŝke doliny a hórty.

Boj so mnui do Bukcz, praju ja hifchczen junfrócz: to je ta weß, wo kotrej ja ryczu. Hdyj njett tam pſchindjeſch, namafafch ty tam dobry mjer knežicj. Blódre ſahony ſo wokoło neje wupſcheſzjeraja, wobſyte ſe žitnymi ſornami, worane wot pilnych burow, wobtate ſe ſelenymi leſkami a rjanyimi ſchtomowymi alejami. Ženož tu a tam ſtychſchjch naſhmu ſſjelenje mjerneho hajniſa, kžj ſ ſſjelbu pſcheß pola a keſſi kſo-
hij, ſo by bojaſneho ſajaza ſ bjernjazeho ſela abo ſ li-
ſtojſchjch runkligow a ſawowch keſciſow wuhnal a norſt. Hinał je tam lieſka, dylji pſched ſto lietami. Lehbby tam ſylna wojerſka hara we mjefazu oſtobru

saschabjesche a prawna bitwa so bijesche. Wsched so
 lietami, praju ja, to bje w cjasu sydomlietneje wojny,
 wot kotrejez sym ja tonsche lieto we protyzy wschelo
 powedał.

Pójs teho dla so mnu, a pohladaj sto ljet sady so,
 so by nashonik, kak je tehdy we Buzeczach a wokoko
 Buzecz we bližichich serbskich wšach wojna naschich
 wótzow žalostnje domapytala, a jim hluboke rany
 bila. Pójs a posłuchaj!

Pŝchi ſapocjattu ſieta 1758 bje menujzy Bedrich
 wulki twardziſnu Schweidnitz dobył, a ſo potom do
 Morawſkeje podał, ſo by tam twardziſnu Holomuz
 dobył. Tudy puł bje wón wulku ſchodu mjet, a ſaſo
 do Schleſynſkeje zoſač dyrbiat. Ruſſojo bjechu ſo deſ
 tym wot połnozy do jeho kraja walili a pod nawedo-
 wanjom generala Bermora mjeſto Kralowz wobſadziłi
 a ſo tam twardzie ſynſli. Wot tam bjechu ſo wóni
 do Pomorſkeje a do Marki ſejahnyli a rubili a puſzczili.
 Grabja ſ Dohna, kij mjejeſche w Pomorſkej roſtaſo-
 wač, jim wobaracz nemōžeſche, ſo Woſnan, Elbing
 a Toruń wobſadziachu. Woni daſe Danſt ſpalichu
 a twardziſnu Kūſtrin wobſiehnuchu a wſchudjom jaſoſnje
 ſaſhadziachu. Tuty m ſwojim ruſſowſtim nepſcheczelam,
 kij ničo neczinjachu, dyžli wſzy a mjeſta wupuſzczij
 a kraj wurubicz, cjeħniſche Bedrich napschecziwo. Djeń
 21. auguſta pſchindze wón do bliſkoſzje Kūſtrina; a
 25. auguſta da ſo wón ſ nimi do frawneje bitwy
 pola Zorndorfa, we kotrej Ruſſojo 19000, Wramborſzy
 10,000 morowy a ranenych mjeſajachu a cji preñſchi
 ſbicij zoſač dyrbiachu.

Bes tym, so so Bedrich pola Růstrina f Russami
 hbedzjesche, bje so ratustki general Daun se swojim wojs-
 skom se Schlesynsteje do Satsjonsteje wobrocizk, hdzjez
 bje so tej wojsko njemstecho sejmia podato. Daun
 chyzsche Drejdzjany dobycj a s tym Bedricha wot Łobja
 wotcizscheczej. Dokelz pať drajdzjanski bramhorski
 kommandanta, hrabia se Schmettau, s tym hrozjesche, so
 chje zyle mjesto a kralowski hród spalicj, a s pólverom
 do łofia tšjelicj, dha Daun wot swojeho prieniceho
 prjedschacja wotstupi a twerde ljeħwo wysche Byskopj
 f Stolpnju wobczahny s tym wotmyslenjom, so chyz
 Bedrichej pucj do Schlesynsteje sadzjewacj. General
 Laudon bje so bes tym se swojimi Rhrowatami a
 Pandurami psches Łužizu hacj f Wojerzjam sczabunť
 a wot tam hacj do Rhoczehusa dale po zylej holi
 mjesta a wšy wurubik, burom czwjelowat a žałosnje
 krawne stuki wschudzjom wuwedť. Wotoko Weleczima
 stejesche mešchajelba, we Lubiju prynz f Durlach a
 we šhorelskej krajini general Wahlen. Daun mjenešche,
 so je wschitko na najšjepe sřjadowať a so Bedrichej

mężno nebudje, sašo do Schlesynsteje hicj a wón mjejsche myślije, swoje wobšadżene mjesta derje wobthowacj, dofelj se žitawy a f Czech wschu wójnstu zyrobu se swojich magazinow f lóhkim dostowacj mjejsche.

Dotho netrajese, so Bedrich tež do Saksonsteje pschindje. Esredj septembra bje wón sašo tu. Wón hnydom wobšadny, Dauna a zyle ratuste wójsto f jich twerdych ljechow a do Czech wucjischcjej. Dofelj bjechu jeho wojazy wot stajneho wokolocjahanja a wot twerdych bitow, kotrej bjechu mjeli, fhjetro spróznj, f temu tež wedro jara hroine a beschcjkofite bjesche, dha wobcjahny Bedrich twerde ljechow Daunej f napschecja nize Biskopj f Budyshinej. Wot jow myślišche wón swojich nepschecjelow pschjeschacj, hacj nebudja fhcyj a jich tak wobcjahnyej, so wot žitawy wotriesnjeni budja, hdzej woni swoje magaziny mjejachu. Daun so pak nehibasche. Weleczjansta dżielba scjeje so do Lubija a budyšta do Wósporka. Bramborszy pak pod generalom Ratzom pschithadjachu f Budyshinej a lejachu wot Kratez do Tšjelan.

Jako njett Daun spóina, so Bedrich bliže f nemu stupi a so je wo prawdži strach wot žitawstich magazinow wufanknenny bycj, pschemjeni wón swoje zyle wójsto. Wahlowej dżielbi kasasche wón, so wokoló Butez stajicj, so by lubjisku drehu wobšadżila. Wón šam so 5. oktobra se Stokpnja sbjehasche a so psches Wózkowy, Jazonzu a nimo Křostawy we hubenym, beschcjkofitym wedri f lubistej stroni scjeje, tak so 7. oktobra bes Křitkami a Lubijom twerde ljechow wobcjeje. Tam so tak šyny, so prawe ramjo jeho wójsta na wuřmuzowu horu pola Żarkow, f kotrej bjechu Wahlowi Křowatojo bramborskich tšjelow wotehnali, ljewe wofchidko pak hacj do Lejna dospo hasche a wón šam f Křibetom f Lubisej stejese.

Jako bje Bedrich psches desertirow a wobhonerjow šhonit, so so Daun se Stokpnja f ranju cjehe, pschikafa wón Rałowemu korpsej, so sady Wósporka f Křischowej stupicj a fhwatasche šam se swojim wójstom na Budyshin. Wobhonerjo bjechu jemu prajili, so Daun sady Lubija stej. Jeho dla sa njefotre dny psches Šprewju nimo Borka delje cjehušche f wotmyšlenjom, so cže nepschecjelow dale pschjeschacj a se swojimi wojakami f Butezam so blizicj. Wón teho dla wójsto do štyrjoch retomafow dżielešche, so by štere liepe tam docjahnył. Džen 11. oktobra so wón wot Budyshina sbjehasche a bje hijom fhjetro dalšo do přjedka, jako bu cžah wojnstich wosom, kiz so sa poslenim retomafow wesešche, wot fhjezorskich pola Żentez nadpaneny. Zyle dopolnje, jako so tuton cžah, kotryž marschal Keith wot Budyshina kryjesche a we

kotrymž so wscha wójnstka potreba namakasche, na starej drósy wiesche a walesche, bje tořta kurlawa šarjemala, so Bramborszy dalšo wofoto so widicj nemóžacha. Nahlje, jako we dolini pola Żentez bjechu, wali so f boka wot Rachlowa wulka dżielba Křrowatow na tón cžah a nemala bitwa nasta. Żenticienjo nařtroženi wot tšjelenja a wołanja, cžefachu se štotom a wopuschcžichu swoju meř. Kral pak, jako to tšjelenie f dalša pytny, pošla tam swojich tragunariow a Keith f Budyshina lohtich husarow f pomozy, so po křofej bitwi fhjezorszy sašo zofacj dyrbiachu. Woni bjechu pak tola 18 wojow šobu wfali a Żenticienjo, dofelj bje wofoto polonja wscho sašo f mjerom, wróćcžichu so pomalu sašo domoj. Na to cžah dale dżiesche! Jako pak přieni Bramborszy do Butez stupachu, pocjinasche so kurlawa šhubiowacj a šlónćto šwjecicj. Jow hasle nařtroženi widicju, so bjechu nepschecjelej bliže pschishli, hacj dobre bje; pschetož wschitke hory f potonju bjechu wot nepschecjelskich wojakow wobšadżene, kiz f brónju w horschczi na nich wotcžafowachu.

Njett hasle so Bedrich dohlada, so je wot wobhonerjow šje wobwóženny a jo nepschecjel niz sady Lubija ale předy neho stej. Ešto pak cjinicj? Do sady hicj, so jemu nechasche. Nicjo jemu wysche nemofa, hacj so wofoto Butez ljeharj. Ale ta krajina f žanemu dobremu ljechow nebjie fhmana. Jeho wyschzy jemu šynlje wotradjachu, so nešnje tu wofkak. Wón pak kasasche trucje, so dyrbi so ljechow wottyfacj a hacj runje wyschi kwatirski kneš f Marwig so to cjinicj f mezu wobarasche, dha wón tola na swojej głowi sawofa a wobšadny, tu so šynycj.

Jako bje to ljechwischcjo wottyfane a pschemjerene, řjadowasche Bedrich swoje wójsto takle. Wysche a nize Butez lejesche wulke wójsto. We Butezach bjechu wschitke fhjeje a dwory f wojakami a wschitke kólnje f konemi a wschitke brónje f wofami pschepelene. Čzi dyrbiachu wysche why f Żornofškam a na tym boku f Lejnu wulke našypy scjinicj a batterije twaricj, so bychu ljechow wobronili. To bje prawe ramjo. Ljeve lejesche hacj f Worzynej a f Kotezam. Nize Trebenz a wofoto Drožbija lejachu njefotre bataillonj. We Njecini a Koperzach bjechu so grenadiriow postajili. Do Łusta a do Kuřcžanistich našypow tšjelzy dořahachu, f kotrymž so we Kofaszy a Čornjowi husarojo šienocžichu. Wójstowe cžolo stejese wot Rodez na nepschecjelske ljechow wobrocjene. Rodezy a Wajizy bjeschtej f garbami wobšadżenej. Zyla cžekta artilleria bje do přjedka stajena. Kral šam lejesche w Rodezach na knezim dwori. Jako bje to wschitko řjadowane, pschicjeje tam do Rodez tež stary marschal f Keith, kiz bje do teho cžasa w Budyshinu

moštał. Temu połašowasche kral, jako bje pschischot, zyle liehwo. Tuton stary wojnow shoneny schiedziw, jako bje febi wschitko wobhladał a spósnał, takje straszno a hubene kralowe liehwo je, tšchajesche hlouwa a bjesche t kralej: jeli so naś Rafusz tudn na pokoj woštaja, dha su hódni, so so swobwjescheja. Kral pak so smjejo jemu wotmolwi: my dyrbiwy so nadziejcz, so so woni naś bóle boja, dylti schibenzy. Tola pak wobsanfny wón tal ruczje, hač by nowy proviant, na kotryž wón cjałasche, dostal, tuto straszne mješto wopuschecij. We noy wot 14. do 15. oktobra chyzsche won t Butez so sczahnycz a so t Rychbachej wobrocijcz, so by tam prynza t Durlach nadpanył.

Jeho myšlje pak jeho sjebachu. Nóz wot 13. do 14. oktobra pschindze a saniczi wschitte priódwójacia pschekhrobledo krala a pschi samym jeho sobu. We tej samej je so bučiczanstki nadpad stal.

Kral Bedrich bje teje wješteje nadzije, so thjejoršy jemu ničjo cziničz nebudza. Wón Dauna jako bojašneho a roshladniwego generala snajesche, kiz jeho hač do teho cjaša hichczen zenje nebie nadpanył ani so t nim do bitwy dał, khiba so by t temu nufowany był. Tcho dla bje wón wješty, so Daun jeho jow pola Butez na pokoj woštaji. We tutej myšli bu wón psches wopacjne roszprawy derfertirow a wobho-nerjow wobnwerdzjny. Jedyn tajti spion, kotremuž bjechu thjejoršy wojazy wiazy penes saplaczili, dylti bje jemu Bedrich lubił, pschindze do Rodez, kralej powedajo, so so Daunowe wojsko wot Lubija do Czech dale cjezne. Tež poweda so, so je bes thjejoršimi jedyn general abo myšchi był, kiz je sa dobry penes Bedrichej wele wot rafushego wojska pscheradzil, so je Daun runje tehdy sa tym pschischot a teho pscheradnika nufował, na Bedricha pšacj, so cze so thjejorše wojsko do Czech puschecijcz.

Š krótkim, Bedrich bje bes starozje a wješty, so so jemu wot swojich nepšchecjelow jow wołoko Butez ničjo sledo nestane. Hač runje we nozy wele lohtich pšekšow a wosheje Pandurojo t bramborštim strazam, kiz na nashypach wyske Butez t Żornohylam a t Wu-ješu stejachu, blisko pschiljeschedu a so t nimit do tšielenja dachu, dha tola Bedrich ničjo na to nedawasche. Pschetož Pandurojo sašo zofachu, hbyž so t kanonami na nich tšjelesche. Hač tež husarajo kralej a swojim generalam prajicz dachu, so so nepšchecz bliz cjezne, dha wón tola do teho newjerese. Wón bje tal throbly, tak wješty, so thjejoršy ničjo pschecziwo nemu nesa-pocznu, so hichczen w nozy wot 13. do 14. oktobra pschifala, so moža so wschelake brigady, kiz bjechu pod brón stupicz dyrbjake, t mjeru podacz.

Bez tym pak, so Bedrich we tajtim throblym do-wjeranju sawosła a wsche bramborste wojsko we dobrym mjeri wotpoczowasche, bjesche Daun se swojimi wyschimi radu sšadował, so by Bedricha a jeho liehwo nadpanył. We nozy wot 13. do 14. oktobra hotowasche wón so to wumecz a Bedrichej schiju slemicz.

Hizom weczor 13. oktobra, jako bje so sacziko, bje so zyle thjejorše wojsko pschecjahowacz sapoczajo. Raubon, kiz wołoko Wuješa, Mešchiz, a Rachtowa stejesche, cjeznesche so t Esowrezam delje a blizjesche so t Trebenzam, so by Bramborštim do thribeta pschischot a jim pucz do Budyschyna saraczil. Š ranju kommanditowasche wojwoda t Ahremberg a mjejesche porucznoš, so wot Żarłow a Gjernjowa t Kotezam a t Wichowam wobrocijcz, so by tam w prawym cjasu liewe woschidło Bramborškich nadpanył a jich wot Razoweje dzjelby pola Wósporka dzjelit. Daun pak t generalomaj Odonellom a Einzerom scjeje so we tej samej nozy psches hory po wurubanych puczach t jadrom swojeho wojska t Żornohylam, so by so wyske Butez na swojich nepšchecjelow walił.

Daun a jeho generalajo bjechu febi tu wjez jara berje wumyšliti. So bychu wot Bramborškich moliti, dha nebiechu swoje stany abo zelty, kiz we swojim liehwi wołoko Keitz t Walowam a Schpifawam mje-jachu, spotorhalt, ale bjechu tam niekotrych wojakow t hubonami woštajili, kiz tak hewał we nozy liehwowe wohnje tepicz a bubnowacz dyrbjachu. Tute wohnje tej bramborške strazje widjachu a febi teho dla ničjo sledo nemyšlachu. Tcho runja bjechu thjejoršy hizom dwaj dnaj sa sobu wele šerbskich a niemstich burow t blistich šerbskich a niemstich wšow hromadu honiti a jich nufowali, schtomy na horach wołoko Lejna a Włózan puschecjcz. We tutej nozy wot 13. do 14. oktobra dyrbjachu tuczi ludžio to samo cziničz, schtomy puschecjcz, spjewacz a haru hnacz, so neby so ton ropot wot bramborškich štyšecjcz dał, kiz by psches cžahanje wojakow a jšedženje wosow nastacz mošli.

Tež to bramborške strazje molesche, a hač tej runje bruhdzjen so tym šdasche, jako bychu niešcho wot teho štyšcheli, tak bychu wosw jšedžile abo brónje schczertake, dha wón tola ničjo takje nedoczafachu, pschetož móžny weczorny wješt šchumesche a wón ničjo ne-widjachu, dofelž toška cžma semju ktyjesche.

Na tych połonskich nashypach, kotrež so wyske Butez selenja, stejachu jich strazje. We Butezach nutškach a we zlym liehwi wscho we dobrym mjeri spasche. Wufeczjan weš bje t wojakami pschepelnena, hródzie a kónje bjechu połne konjow, dworn połne wosow. Bučiczenjo bjechu šledom sami sa so a sa tych swojich bleczł namakali, hbyž bychu swoju hlouwu

Ł cziſhemu nŏznemu ſpaniu połoſiſz, mŏhł. Wot Bufeſz ł tym bramborſkim naſhyppam bjechu wŏjniſte ſtany ſtajene. We twarenjach a we ſtanach pał drijemachu wojaſz a lubjiſo ł mjerom, pſchetoſz wſchitſy bjechu ſprŏzni wot teje bjeſiſteje hary! Eſlepa nŏ, krywaiſche weſ a liehwo! Tołſte mrŏćjelſe ſo wot weſora wa-lachu. Symny mećjorny mjetſił wujelſche. Œana jenićſa hmejſda neſhwjecjelſche. Nićjo ſtyſchecj nebie, byłi druhby ł baloſa wołanje ſtraſow abo ſchćerſot wojerſtiſch brŏnjow.

Œenu wot tyſch ſtraſow, ki ſ bjechu wot bramborſkiſch naſbŏle do prjełda ſtajene, mjejelſche tu nŏ Œolaneſz Pieter, dobry Eſerb. Wŏn bje ł Pomoreſz rođjony, predy pola Eałow ſłuił, po tej bitwi pola Pierny w l. 1757 pał ł Bramborſkim ſupicj dyrbał a ſo tu we wſchelatiſch bitwach jara khrŏbly wopolaſowat.

Wŏn ſtejelſche pola cjeſteje artillerije a wujwaiſche dobre domjerenje pola ſwojich wyſchich. Łŏn ſo nemato ſweſeli, jaſo bje jaſo tu do ſwojeje ſerbſteje wŏtnjeje krajiny pſchiſchŏł. Dołel ſ bje ſtajnje we wo-jerſtej ſłuił ſtejecj dyrbał, nebie hliſchcen ſwojich ſtarſchich a bratrow w Pomoreſzach wiđjicj mŏhł. Ale wŏn bje weſeli, ſo bje dženſ jaſo Bułecjan kowareſz Ħanſu wŏhladał, ł kotrej bje jaſo młody towarſch dobry był, predy hać bje do woiny cjałnył. Wŏn pał teſ ł tei nebie dołho ſo rođercjowacj mŏhł, dołel ſ bu hnydom jaſo na ſtraſ wŏpoſłany.

Łutŏn Œolaneſz Pieter ſtejelſche w kŕłach wyſche ſwojeje baterije w ſamſnu nŏſ na ſtraſi! Wŏn ſam luit ma ſłoro naiſtraſniſche mjeſto! Tołſta nŏſ jecho wobbawa. Œanu kroczałku pſchec ſo wŏn wiđjecj ne-mŏje. Mołry mjetſił na neho duje a ſyma jecho tiſaſe. Œeho kŏił powiſcha ſrudnje hłowu a ſmorczi ł cjaſa-mi, dołel ſ je hłŏbny! E hałſow w kŕłach ſpaduje wŏſŏttnene liſicjſto a ł baloſa ſaſłyſchuje wŏn harn a hłŏw ludzi, ki ſchłomy puſchecjſe na neſchecjeliſkim liehwi a wołanje ſtraſow ł bramborſkiſch batterijow, ki pał baloſo wot neho ſu.

Œeho myſłiſe ſu pola kowareſz Ħanſje w Bułeczach a we ſtarſchijſkim domi w Pomoreſzach. Łutſe ſonadjiſe, ſwo-ich lubych jaſo wiđjecj a jim radoſtnje „pomhaj Wŏh“ prajicj! Łał ſedjo na ſwojim kŏnju ſaſłyſchi wŏn na jene dobo we ſwojej bliſkoſzi nićjaſte ſchŏiowanje. Wŏn ſwoj teſał twerđſcho do ruti bere a poſłucha — a hlaj wſchitſo je ł mjerom. Po ſhwili — ſchto to je? dha ſo jemu ſda, jaſo by jaſo pſchi nim ł boł nićſchto cziſchje krocziło a we ſuchich liſzjach bliſe ł nemu ſtupało. Wŏn pał nićjo newiđzi, kał wele teſ wŏczi napina. Wŏn Ħje hiſjom tiſjelicj a ł mećjom tam rubacj, ł wŏłkał te potajne ſynti pſchitidu, dha

ſo ł nemu mały ſchłalt cziſchjei | prajicj: Pieter, Pieter, a dołne ſo jecho ruti a ſchepne ł cziſcha: ja ſym to-warſki hŏł ł Bułez, kowareſz Ħandrij. — Eſchto ty jow Ħjelſch, beſboſny hŏłcje, ſwari Pieter, a kał dha ſy ſo tu łe mni domaiſał? Wudj jenoſ ł mjerom, rełne kowareſz Ħandrij, ja Ħzu tebi juſſje wſchitſo wupomedać. Nićł Ħzu tebi jenoſ tał wele prajicj, ſo je me kowareſz Ħanſa poſłala. Wona ma wulke ſadanie po tebi a dawa tebe proſyć, ſo by ty jenoſ na jenićſku hŏđjinku ł neį pſchichŏł; wona na tebe czał a twŏj nan a twoja macjerka ſtaj ł Pomoreſz do Bułez ł neį pſchichŏł a Ħzetaj tebe radu wŏhla-dacj! — Kał dha mŏhł ja tudy ſwoje mjeſto wo-puſchecjicj, wŏtmolwi Pieter! dži a praj mojim lubym, ſo juſſje dopŏlnja, hdy ſym łe ſtraſje, ł nim pſchit-du! — Nić! dženſ dyrbiſch bić, rełne Ħandrij jaſo, ſchto wie, ſchto ſo juſſje ſtane: Œa Ħzu tebi prajicj, kał ſo to wuwelſz hŏđji; ja Ħzu na twoje mjeſto ſupicj; hlaj ja ſo na twojeſo kŏnja ſynu; ty mi twŏj kŏbuk, twŏj mantyl a twŏj teſał daſch a ja Ħzu tudy ſtraſowacj, kał ſtary wojał; beſ tym mŏjelſch ty do wſy dońc, hdy ſ wſchitzy ſpia a wŏłŏto pecziſch pſchindjeſch jaſo. — Pieter wſchemyſłi ſebi na ſhwilkę tu wjeſ. Łuboſz ł ſarſchim a ł ſwojej Ħanſi jecho jara wabi. Ale hnydom rełne wŏn: Œe to hdy ſwjet ſtyſchkał, ſo je ſadyn Eſerb ſwoju ſtraſ wopuſchecj! Ło ſo niłby ſtać nemŏje! Dži, Ħandrijſo, a praj mojim lubym, ſo ſo juſſje wŏhladamy. Ħandrij ſo wŏćzi a Pieter je jaſo ſam.

Wieter hwiſda a wuje a tołka cziſma jecho wobbawa a nŏſ noĥze ſa Pietera jańcho kŏnſa dobyć, hać tola ſłŏncjnie w Bułeczach pecj bić ſtyſchi. Wŏn ſoychne a praj pſchi ſebi: Ħakowano Wŏhu! džen ſłoro pſchindje. Ale ſchto to je? Œemu ł napſchecjja ſo nićſchto hiba. Wŏn Ħje tam runje wuiſtelicj, — dha ſo ne-baloſo wot neho ſylnje tyli, zyla cziſoda muſi jecho wobbawa. Daunowi tiſjelzy tu ſu a jimaſa na wſchich bołach bramborſke ſtraſje. Wŏni ſu je po kŏitkim pſchewinuli a batteriu dobyłi. Pieter jenićki ſo pſche-ruba a cziſori ł Bułezam. Eſſſne tiſielenje ſo ſbiełne wot Trebenz hać ł Œornſhyłam, kanony ſapocjnu reitcj, ale to bramborſke, kotrej ſu Ħjejorſzy dobyłi a je na bramborſkiſch wobrocziłi. Wŏłanſa wſchudjom, wŏjniſka hara, tiſielenje a praſłanie ſo ſapocjne; Ħje-jorſzy ſu bramborſke liehwo nadpanyli! — Bliſe a bliſe cjełne ſo to tiſielenje; wot boł Trebenz waleja ſo Œhrowatajo a Pandurojo; Ħjejorſzy wſchudjom ſre-dja we bramborſkim liehwi kał je ſemje roſtu. Ne-pſchecjel mori a kŏnjuje, hdy ſ neſchecjela namala.

Dh! kałſe je to ſałſne wŏtucjenje było w Bu-łeczach we zlyłym bramborſkim liehwi. Wojaſz a Bu-

kiczenio wotucza hafle, hduż so thjezorsty hjom do wšy drieja. Wele stow we drjemanju leži a newedžo, sčto so stane, sabicji, stonowani žiwjenje shubja. Wo-
jazy newoblekani we koschlach hrabaja po brónjach, hduż žane namakaja a wobaraja so, hač so nemorja. A tofsteje cymy dla husto bramborsty na bramborstich tšjeleja a kałaja a so bes sobu kónzuja. Wefni wo-
bydlerjo nastrojeni a tšchepotajo newedža, hduž so we tej hart potajicj. Mužoj a žony a dječji steja wo jstwi abo leža kleczo na kolenach abo taja so we kól-
njach a brónjach. Rasbojasniški cžekaju do pinow. Založenje, ptafanie, stysanie wšchubjom. Kulista rya so s mjernym ludjom do jstwy a ranja jow nana, morja tam syna. Stari a thori na swojich kožach stonaja a spjewaja pacjerje.

Dubony a trompety wołaja, kulki hwišdaja a wuja, mrejazy leža na dworach a sduchaja, raneni pytaja we thjejach wukhowanje. Tołsta cžma sawala bitwi-
ščczo da cžorneho ruba a schjera kurjawa woddawa smercž sazpiwatych bjeđerjow. A hlaj — sčto to je? Tam na kónzu wšy s Trebenjam, hduž kowarnja steji, so na jene dobo šapate, pšomjo swjecji. Wo krotkej poč hodžint steji žyła weš we polnym wóhnju. Naj-
preby so hogny kónz pschi drošy pali. Sčto pač čže haščecj? Dale a dale jere šapaty wohen a hont wobndlerjow s thježow won nepscheczestim tulam na-
pscheczjwo. Macjerje s dječjattami wołajo a ptafajo wofoto bludža, mužoj s wujazym stotom jow a tam bjeħaja, młobdženy starych noscha a wobja; a ničto nemje, hduž so wobrocžicj, hduž se wšy cžekacj! Wšchite pucje su wot wojowarjow sabacžene, na wšchjed haščach cžala smercž na nič; hufarojo jječħaja do wšy, nowe regimenty pschifħadžeja. Koto wofoto hro-
žaja smercž a stobjaza wójna. Založne ranje sa wbo-
hich wulščjanow!

Kral Bedrich bje w Rodezach, kaž jeho žyłe woj-
sko, s mjerom spał. Žafo so hčos prieneje kanony wysche Bufež slyščecj da, stoczi wón se swojeho koža. Wo krotčim k nemu powež pschindže, so su thježorsty ljeħwo nadpawyli a so jeho wojazy zofaja. Na mješt pschifħaje wón brunswissemu prynzej Franzej, so dyrbj s tšjomi regimentami k pomogy khwatacj a te so bje-
dža, kaž lawy, ale podarmo.

Na botu k Trebenjam bliži so Laudon se swojimi
Athrowatami a hont bramborstich tšjelzow do Bufež! Wot Kolkawš jječħa maršal s Keith se swojim lu-
dom do wšy, ale wón se nufowany, so niže Bufež
scžahnycj a tam jeho nepscheczestla kula trecht, so morwy s konja pany. Na budyškej stoni rubaja bramborsty
jšejni se šapatym hñewom, ale pschēmōž nepscheczelow

hont itč do saby. Daun pschczo nowe regimenty do
wšy wala a nowe rjady rjabuje, kiž čžeħja so weščicj
nad bramborstimi sa wšchelate bitwy.

Nutščach pač w Bufežach wofoto žyrtwje wojuja
bramborsty mujnje. Sčydom stow nepschewlinitych muji
tam steji. Woni nezofaja, hač runješ thježorstje kul-
sta jeneho po druhim poražuja.

Nepscheczestjo itč hač na pohrebniščczo cžščczo,
ale woni so saby murje wobaraja, kaž lawy. Wóh-
njowe pšomenja dale žeru, wšchite twarenja koto
wofoto so pala, nastrojany lud woła, wottorhneny
stot styšnje stiwli a ruje, kulje s hromadami na
bramborstich pabaja, — ale woni so nepoddadja. Daun
roščeršany ščele nowe regimenty pscheczjwo nim, ka-
nonowe kulje roščrajuja žyrtwinu murju, so kručj s
neje na nič padaja, ale woni steja twerščcho, dyžjt
murja. Wščēmōž thježorstich cžščczji itč na pošlešč
dale — woni cžekaja do Božeho domu. Thježorstje
kulje pschetsčjeleja tofste žyrtwine durje a pscheryja so
hač do snutščomnych durjow, kaž dženš hščščjen wšččž
moželč. Žafo njett bramborsty ničjo wjazy do tšjel-
bow nimaja, sapočžne so motenje nutščach we domi
modlitwy, wón so scžini mordaršča jama. Wofoto
wołtarja, na kubiach, we delnych kawčach bija so
s bodatom a s tešatom. Krej lije so, hduž so to
škowu prjeduje: kał krašne su te nohi tych, kottž
mjer pschipowedaju. Ženož mała cžrjōħba so s žyrtwje
wubije a wetschi džel tych šamych so hščščjen won-
čach mori a wostane ležo bes tymi towarščami, kiž
tam na pohrebniščczu rowy kryja. Thježorsty su Bu-
fežy dobyli.

Hščščjen pschczo so tołsta kurjawa shubika neje.
Bramborsty pač neħadža cžekacj. Prynz Dessaušti
werch Moriz a prynz Franz brunswisłi šhromadžujetaj
hščščjen juntrōčž infanteriju a spytataj thježorstich s
palaych Bufež wuhnacj. Ale wuska je to haška, po
kotrež so do Bufež kałmaja a thježorstja artilleria nad-
pane itč. Prynzej Franzej bu šłowa wottšjelena, prynz
Moriz na smercž ranený, žyła jesu dželba pač dyrbj
pschčed pschēmōžu zofacj.

K pošlenemu so kral Bedrich šam se sčtyrjomi
regimentami sšhroħli, so do wšy cžščczecj. Ale jšejni
so jim napscheczjwo šajja. Kral šam do najwetsčeho
štracha pschindže; dwaj młobaj tnešaj busčtaj jemu
pschi boku satšjelenaj; wón trawt s jeneje ranj; ne-
pscheczestjo jeho woddadža a čžeħja jeho sašecj, hufarojo
jeho wurubaja. — Duž cžekaja!

Wofoto džešacjich so stōncžto se swojimi pruhami
pschčš kurjawu cžščczji. Bože stōncžto pač swjecji
na na krawniščczo a smertniščczo, na mješto wu-

tupenja a smertneho staženja. W Butezach so hšiščien palč a tošty kur so t nebju wala. Tež w Trebenzjach a we Droždžiju su plomenja dómse a bróžnje sežrale. Wot bota t Kotezam a wot Łuska a Łuščžan-
stich nashypow šlyšči so šylne tsjelenje. A Wosportej a wofoto Kšiščowa so Ragowy korpš hšiščien bje. Ty so tam netrebašć wobroczič! Pohladaj jeno tu na to mjesta, hdyž je bramborske ljeħwo stajało, dha smješć došć. Tu w Butezach wosyše a nje wšy ležć djerwacj tawšynt morwyc a ranenyc s bramborskeho wójsta a wšom tawšynt hšiejorskich, a bježji so s dźjela se smertnym šyskom. Ščto jich pohreba? Ščto jim na pšewoženje pódaje?

Kral Bedrich, jało pytny, so je tu wšitko na kónz, pšitafa žyemu wójstu, so kručje sřadowacj a čejne so, pščežehany wot swojich nepščeželow, do šady. Pola Droždžija, nimo Konez a Porschi, pščeš Bjełu Ĥoru, pščeš Pščiwcziy a Budyšćinl sežehne so wón na Ščrjenzu na kraležanskich herach. Šrudny čjah bje to, ale šróbly kral nebje dowjerenje šubik. Jało wón s generalom Goltjom po lum-
išćich kulač jječasche, prajesche wón t temu: mój pščeželjo, hšiejorsky nešju naž na žane pšejne wasčnje je španja wubudžili! Na to general Goltz wotmolwi: to so tak stane, so jedyn tyč se španja wofa, s šotrymž jedyn racy wo dnjo neryči! Wy macje prawje, wotmolwi na to kral, ale ja tutym knešam wo dnjo polafam, kał nepščišojnje šu so šadzerželi. Na tajše wasčnje žotowasche kral. Jało won do Konez pščińdže, čyšče so jemu pišć. Wón jasta pola Konilez dwora a žadašče šebi ščlěńšću woby. Jało bje Konilez nan jemu ščlěńšću podač, rešne wón t nemu: wy macje tu čžerstwu dobru wobu: ta mł wubernje ščodži, a dači jemu bramborski toleč, kotruž Konilez šwójsta hšičje dženša t wopommenšću ščowa. Pšched wečžoran bje so wetsčt dźjel wójsta na kraležanskej Ščrjenzy ščromadžil. Kral šupi t artilleriji a prasča so tyč wojakow: hdyž macje wasche kanony? Čžert je nam te šame we nozy wšak, wotmolwi šróbly wojak. Nō, rešny Bedrich, dha čžemy je jemu wo dnjo šašo wotdobycz! Tu na kraležanskej Ščrjenzy hotowasche šebi bramborske wójsto ljeħwo a wotčakowasche na hšiejorskich, so pščińdu a jich s nowa nadpanu. Šo tyčju jich pak wottrašćili a šwoju nusu tajili, dha bramborsky tam wyššok nashyp čžinjachu a wulle šudnjaze roly položichu, šć kanonam podobne wonladachu. Laudon dře tam so bližisče, — ale ničžo dale nšapocja. Bramborsky tu wostachu a s Budyšćina draštu a nusu potrebu dostachu a šwojich ščorych a ranenyc tam do lažareta poštachu, a Daun so 17. oktobra t Wor-
žynej seže, hdyž bje wulle ljeħwo pščišotowal.

Jene pak hšiščien hšiejorsky čžinjachu, woni bje čžu Buticžanam a ludjom s blisćich wšow pomozni, morwyc hrebacj. Pšči tym woni marsčalej Keithei, šć bje pola Butez panył, wojeršku čžej wopofasachu a pšči jeho pohrebi s 12 kanonami tsjelachu. Keithowy wopomnik hšiščien dženša, ša wostarjom we buticžanskej žyřtwi šćjo, wot tamneho šrudneho 14. oktobra kemsčazym ludjom poweba!

A kał je so Holanez Pietrej seščto, šć we tamnej nozy na šćazi biesče? Šon pščišantny so t tym bramborskim wojowarjam, šć so ne pohrebnisčju na šćmery wobarachu. Wón bje jedyn wot tyč, šć so s žyřtwje wubichu. Kanonowa kula bje jemu prawu nohu wotrašća. A šowarezam donešeny, wot šwojeje Šanžje wothladany, šćže wón šašo t šćrowoži — ale ščromy invalida wón wosta a na wojnu wón wjazy nščejnesche. Wón je ša šćeto s Šanžu kwaš mjeł a wele ljet w Butezach s nej we ščojomnym mandžšćwi był a tam šowarik.

12.

Šudancžko 3.

Ščama wot so ryčju ja,
Něch me drusy ščudaja!
Moja ryč šo šćocžina!

Šatčiejju čži na ščtomi,
Šwešćelu čže wulžpšćnje,
Polubju jich wele čži.

Wostacj tajša nemōžu,
Šćjanu barbu šćelnu
Ščo ja potom wobleku.

Tasčeje me nežadacj
Šćinajšću me w myšćach masč
A tež na to porčafasč!

Ščyž pak barbu čžerwenu
Na ličžu ja došćanu,
Dha šo tebi polubju.

Hšiščien ty me wostajišć
Dož me čžornu newidžišć,
A šo na to wšćelišć.

Ščyž me tajšu dočafasč
Ša mnu šorje dašćafasč
A me t šćrowej jjeđji masč! —

N i c z o !

Linakez Pietr sedziſche na ławi pola blida a bje ſo ſpodoſpożenymaj ruſomaj na wocij ſhlenyſ. Wón neſpaſche a nebjie tej wotuczity. W tym wonom pſchindje Jurij, jeho ſuſhod, ſ nemu a jaſo jeho na wocjomaj lejo wuhłada, wocja jeho wotacj: Kmóſe, he! ſchtoha cjinich? Epſich? Nie! Eſy dha ſrudny? Nie! je ſo cji ſchto ſtaſo? Nie! Ach! w ſy ſei wjeſzie jenu kubit? ach! nie wſchaſ! Eſyſi ſnadj wulfej ſtaroſſi? Nie! Eſy dha meſſazy? Nie! Wola cje ſuby abo ſy khorj? Nie! Ró! praj mi jenož, ſchto cji je, ſa cjim myſliſch. Cjiſzie ſa nicim! Ty ſo mi ſraſch w kłubofich myſłach bycj? Nie! kmóſſie, ja ſebi žylye niczo nemyſlu a to je mi tak naſſhepe! —

Horſkež kłuda ſyrota ſ Bureſtež.

We Buraſtežach, hbjęž Eprewja pluſkotajo nimo kłwata, mjeſeſche pſched nimalje dwazezy abo tſiećzi lieta mi Horſkež wui rjane burſte kłubo. Žona bje jemu wumreła, wón paſ mjeſeſche wot neje dweju ſynow, kotrymajž Jurij a Miſławſch rjeſachu. Taj pachotaj bjeſchtaj derje ſroženaj, ſ temu pilnaj, dżetawaj a ſpróznawaj.

Wot jeju młodoſſie ſem bje Horſkež wui wobeu ſ napominanijom a ſ dobrym pſchikładom na to hnaſ, ſo dyrbeſchtaj jemu we hoſpodaſtwi pomoznaj a ſłužomnaj bycj. Taj hólaj paſ we ſwojich myſłach hromadzie neſpchaſaſchtaj. Jurij bje gramny, nahranny, ſtupy cłowek. Wón radny žadyn czerwenny penež ſ móſchnje newſa, hdyž bje jón do neje tytnyſ. Eſmilenje a luboſž ſ ludjom wón neſmajeſche; laſomſtwa a penežna luboſž w jeho duſchi knejeſchtei. Miſławſch bje hnaſchi. Wón nebjie ločzy ſmyſhleny, ſo by peneſy roſćjiſtat abo pſchecjinik, ale wón lubowaſche kłubnych a dareſche jim radny; wón niſcho nećjiſchejeſche a niſkomu ſ dobrej wolu žanu kſchindu nećjinieſche.

Horſkež wui nebjie žadyn bohaty muž; wele bóle mjeſeſche wón kłuch dołha na ſwojim kłubi. Jeho pola a kłi jemu paſ renje neſiechu, ſo mōjeſche we dobrych lietach dañ derje wotweſž a hiſchcjen niſchto ſa huſbene lieta na boſ kłaſž.

Doſełž paſ jeho ſynaſ bjeſchtaj wotroſtkaſ, jeho žona ta domjaža ſmjerna hoſpoſa wumreła, wón paſ

poćinaſche ſtary a ſpróžny bycj, dha wón wobſanſny, ſo na wumenit ſynny. Jurij kłyſche ſo ženić a Miſławſch mjeſeſche Gañſchež Gañzu lubo, kotraj bje pieſna a poćejwa hołcja, ale ſmerez kłuda. Horſkež nan napschecjiwo temu, ſo ju ſebi Miſławſch braci kłyſche, niczo nemjeſeſche. Wón Gañſchež kmótrowe dżiejci ſnajeſche, ſo bjechu pilne a ſwierne, wot wutroby dobre a cjecheje myſłje. Jurij paſ na taſte priđkſwaćije ſwareſche. Wón baſtaſche, ſo je ta hołza kłuda proſcheſka, ſo niłma czerwenego penežta we ſamoženju, ſo Miſławſch napoſledt, hdyž ju ſebi wołme, na proſcheſti kji pſchindje a taſte a hinaſte. Wón radjeſche, ſo dyrbi Miſławſch Gañzu wopuſchcjej a radjoſo ſa bohatej hladacj, ſo je doſž bohatty hołzow w Bureſchcjan woſadji, kji bychu ſa cjeſž djerieli, ſo ſa nim wudacj. Taſte ryćje Jurjowe Miſławſcha žałoſnje hřebachu a hñjewachu. Taj bratraj huſto twerdzie hromadu ſijedjeſchtaj, a napoſledt ſo taſ ſwađiſchtaj, ſo žane ſłowceſto wjaży hromadzie neryćjeſchtaj. Poďarmo bje, ſo nan jeju napominaſche a na Wože ſłowo dopomneſche, kotrež praji w Pſ. 133.: hłaj taſ pjeſne a luboſne je to, hdyž braſia we jenej myſli hromadzie bydla: pſcheroj tam wudjeli tón Kneſ žo hnowanje a žiwenje na wjećne. Ta bratrowſta ne pſchecjelnimoſž bje ſo kłuboto ſaforeniła a pſchęža bratrowſkeje luboſzie bje ſouſchena. Ebožie bje teho dla, ſo Jurij na to myſleſche, hdyje by ſo woženik a ſo druħdžen na žentwu kłodjeſche.

We Ejewaldzi bje wudowa, kotrež ludžio „ſtara kuntmora“ rjeſachu, doſełž wona kōždemu, kji ſ nej niſchto cjinieć mjeſeſche, krej wużyza, to rjeſa, kōždeho wujeba a wot kōždeho, kji ſebi pola neje peneſy poćejowaſche, židowſku dañ bereſche. Bohata wona bje, ale taſ nahrabna a laſomna, ſo ſebi ſamej jiedž nepopſchejeſche a ſo newobleſaſche, kaž druſy ludžio. Roſtorhana a ſapłatana, kaž proſcheſka, kaſeſche wona po ſwojim domi woſoto a bje nećjiſta a neſchwarna kaž žyganſka. Wona wobpeđjeſche rjanu žiwnoſž a mjeſeſche na nej kłłamaranju. Jeje waħa a miera bje nepravna a ſchtož wona pſchedawaſche, bje wſcho na jebanje pſchihotowane. Wona drijeſche a drapaſche a ſchtrabaſche wſcho hromadu, ſo bje to hręch a haniba. Žejny nebo muž bje ſprawna duſcha byt. Wona bje jeho paſ taſ cżwilo wala a hñjewala, ſo wón bōrſy wumre. Tuta ſtara kuntwora mjeſeſche jenićžu dżowu. Ta ſama bje na pohłabanje duſchna doſž, ale we wſchjem na ſwoju macj podobna; ſtupa, nahrabna, nećjiſta hołza, ſo ju niſchto wele mił daloſo nerodjeſche. Macj a dżowka ſmerdjeſchtei wot neďobreje kłwalby, ſo žadyn roſomny a pjeſny hołz žimaj bliſto neſpſchindje a ſa by ſo kōždy

hanibowak, hdy by wot neho rjeako, so won do Liwolda t antodej kuntworzy na žentwu thudzi.

Zurij, kiž žanu cjeſz we žiwocji nemjeſche, paſ do-
brej woči ſa kulojte penieſy, djeſche tam na žentwu.
Dofełž kōždy ſwojejo runja lubuſe, bie ta wjez bōrſy
na cjeſte. Stary Horſtež nan neprajeſche t temu nie
a wobſantny, ſo na wument ſynycj. Miſkawſch doſta
kubło a dyrbeſche ſwojemu bratraj Zurjej 800 toleč
wōn dačj. Dofełž ſebi tōn paſ tute penieſy na mjeſzi
žabaſche, dha ſebi Miſkawſch wulki dołh nacjini a mje-
jeſche jara cjeſzi ſapocjati.

Alle ſa to wōn tež ſwoju Gaſnju ſa žonu do-
ſta, kotraž jemu drje žane kubla ſobu nepſchineſe, ſa
to paſ pilnu ruſu a pieknu bohabojaſnu wutrobu.
Wona porodži jemu ſa poldra ljeta luboſnu dżowczičku.
Wot tuteho poroda ſem paſ woſta wona thorowata,
a hdyž bie ſo ljetu minyło, ležeſche wona na marač.
To bie ſa Miſkawſcha wulke neſbožje. Kōždy jehō wu-
trobnje wobžarowaſche, pſchetož wonaj bjeſchtaj jaſo
dobraj mandjeſtaj wjaaj byłaj, to rjea, we luboſi, we
jednocij a w mjeri. Miſkawſch ſam bie pſches tuto
wotemrecije ſwojeje mandjeſkeje kłuboko raneny; we-
ſelje a ſpokojnoſt nechaſchtej wjaaj do jehō wutroby
pſchicij. Wōn ſebi ſtary cjetu ſa hoſpoſu pſchitiſti.
Kiž jemu ſwjeru ſtajeſche. Alle wōn pſchego kłubſcho
do neſboža ſajeſe. Njetotre ljeta ſa ſobu bjechu jara
hubene žnje; krupy jehō pola trečichu a ſta hroja
thoroſz jemu truw we hōdži mori. Pſches to wſchuko
naſtaču Miſkawſchej cjeſte ſtarojie, ſo jemu žiwenje
lubo nebie. Wōn nihdžen na žadyn palenž neħodjeſche,
ſwjeru a pilnje djełeſche, žadyn troſchit menujnie precj
nečjiſaſche a tola jehō wjez do prijedſa hieč nechaſche.
Žehō jenicje weſelje bie jehō luboſna dżowczička, jehō
Marka, to jenicje kubło, kotrež bie jemu jehō ſahje
ſemrjeta mandjełſka ſawoſtajita. Tutu ſwoju lubu
Marku wōn t wutrobu lubowaſche a cjeħuiſche ju horje
we wſchjem napominanju t temu Kneſej. Za paſ ſa-
cjeħwaſche, kaž rjana rōžicjka. Beſ woči bie wona
hiſchcjen reniſcha, džiłi jeje mačj a jeje wutrobicjka
bie cjiča, weſeła a pjełna, ſo kōždy, kiž ju wiđjeſche,
ju lubowaſche. Jeje modrej, newinowatej wočzy ſo
luboſnje a we ſprawaej newinoſzi ſmjełotaſchtej, ſo
kōždy jej dobry byčj dyrbeſche.

Č niki Miſkawſch žane towarſtvo nemjejeſche,
thiba jenoz t Bureſchežan mlynkež čłowekomaj. Mlyn-
kowa a Miſkawſchowa nebo žona bjeſchtej wot mlodo-
ſtje ſem dobrej ſnatej bylej, a teho dla tež taj mujaž
ſo ſeſnaſchtaj a hromadu djerjeſchtaj. Tucji mlynkež
ludžjo bjechu tež ſprožniti čłowekojo. Wot wſchitich
wo wſy bjechu lubowani. Woni bjechu drje jara bo-

hačji, ale pſchi tym nebiechu ani hōdži ani laſemni
a woni ſe wiđjemi, kiž pola nič mliec dachu, derje
činiſaju. Mlynkež mjełachu jehō jenicjeħo ſuna,
kiž bie woč dra ljet ſtarſchi, džiłi Marka. Mlynkež
Pjetr a Horſtež Marka teho dla huſto hromadje
hrajeſchtaj, hromadje do ſchulje thodjeſchtaj a ſkoro
kōždy džen hromadje bjeſchtaj. Wōnaj bjeſchtaj ſebi
dobraj a to trajeſche tał dołho, hač hromadje na pa-
cjerje thodjiſchtaj.

Jaſo bie Marka ſe ſchulje wuſtupita, ſo jene ne-
wedro po druħim na Horſtež dom waleſche. Ča thō-
roſz knejeſche wō wſy, kotraž wele čłowekom mori.
Najpriđdy Horſtež djeł wumre. Wōn bie ljedom
woči ſantnył, dha pſchibježa Zurij t Liwolda. Tōn
žyly čaſ, ſo bie ženem, nebie wōn ſo pola nana a
bratra poſaſał. Tał rucije paſ, hač bie ſiſchak, ſo
bie nan wumreł, dha wōn thwataſche, ſo by ſwoj
woſleni djeł wot nanoweħo ſawoſtajenſtwa brał. Mi-
ſkawſch ſo ſnim wadzič nechaſche, doniž luby nan
na marač ležeſche a pſchiwołi po taſtim t wſchemu,
ſchtož ſebi jehō bratr žabaſche. Tōn paſ pſcheda wſchitto,
ſchtož na neħo pſchindje, wredy hiſchcjen hač bie na-
nowe cjełto do ſemje pohřebane, djeſche ſobu t pſche-
wodženju a wot pſchewodženja dom do Liwolda. Taſte
nepſchitojne a nełuboſne ſađerženje Zurjowe merſaſche
Miſkawſcha žaloſnje. Wōn bie wele nozow piſhi thō-
rym kōžu nana waħowak; t temu ſo njel to mer-
ſanje a rudjenje pſchibwa. Teħo dla dołho netrajeſche,
ſo wōn na thorym kōžu ležeſche. Dobri kuſħodžjo,
woſebe mlynkež ludžjo, jehō wothladachu a džen a
nož pſchi nim woſtaču. Alle Miſkawſch wumre a Marka
bie ſyrota.

Wſchitkim ludžom wo wſy tuta ſmercj teħo ſpraw-
neħo Miſkawſcha t wutrobi djeſche, naſbole jim paſ
to piekna a luboſna woſwrocjena Marka žel činiſche.
Miſkawſch bu t cjeħju pohřebany a wulka ſyla ludži
djeſche jemu na pſchewodjenje. Čhtōž je ſprawy a
bohabojaſny był we ſwojim žiwenu, tōn ſo hiſchcje
we ſmerczi cjeħzi wot luboſije. — Dofełž bu po wo-
ſtejažym ſaſonju wſchitto we Horſtež domi ſaſyħlowane,
dha wſachu mlynkež Marku t ſebi. Woni ju troſchto-
waču tał derje, hač možachu. Pjetr, jeiny towarſch,
ſ nej płaſaſche — a hnydom bie ta, prienja wulka
ſrudoba pſchewinena. Čhtō dha tež ſchyrnacje liet
ſkare dječjo wje, ſchto je ſhubilo, hdyž nan a mačj
jemu wumrełaj! Marka, kiž wot mlynkež ſo lubowana
wiđjiſche, neweđjiſche, ſchto to rjea: ſyrota byčj, a t
temu thuda ſyrota. Dorſy ſo menujy poſaſowaſche,
ſo bie Miſkawſch wjaaj dołha ſawoſtajiti, hač ſamo-
ženja. Ča njetotry čaſ mjejeſche ſo to riane burſte
kubło, a wſchitto, ſchtož bie Miſkawſch mjeł a wob-

sedzil, pschodacij, so Marzy nico wysche newosta, hacj schtoz na zimoci mjejesche. K temu bu Jurij wot sudnistwa sa jeje formindu postajeny a won na tym wobstejesche, so dyrbesche k nemu do Ljewalda cjahnucej. Mlynkez, wšak bychu ju lubjerady pschi sebi sšhomalk, ale Jurij to na jane waschnje pschidacij nechascche. Wón mjejesche dobru winu k temu.

Jurij mjejesche so menujzy we Ljewaldu derje. Wón bje se swojej pschichobnei macjerju a je swojej žonu jena wutroba a jena dušča. Za stara kuntwora schtrabascche a drapascche a so drjejesche a won se swojej žonu sej we tym pomhascche. Wón bje sapoczak se žitom wikowacj. Lakomnstwo a skuposj bjeschier jich wutrobom twerdy swajak a mammon jich pschiboh, kotremuž so woni domjerjachu. Hdyž mōzachu, dha woni ludzi jebachu a hdyž mōže schto dopokajacz, so šu woni, to rjeka Jurij abo jecho žona abo jecho pschichodna macj, khudemu wo wšy cjerweny peněžt abo kruh kšhibu darili, dha čhu so ja we Sprewti, hdyž je najšlubča, tepcej dacj. Šmjech a haniba bje to, kak tucji ludžjo so sadzerjachu. K temu bje Jurij hordy a naduty kaž jaba we slukichanskich hatach. Wskudžom, hdyž won pschindje, wón so swojeho bohastwa khwalesche a se žanym cžlowetom žane šlowcžto neryčesche, kšhiba so by myšlje mjet, jecho wujebacij a wobščudžicj.

We jich domi nebych mormy bycj čyž. Do tuteho doma pschindje pak Marka, ta wboha šyrota. Jurijez lubžjo ju nahnidy nebudžichu k sebi brali, hdyž nebudžichu lešne motwohladanje i nej mjeli. Woni menujzy sebi myslachu: mamly tu šyrotu, dha netrebamy sebi žanu služomnu džowfu džeržecj, a se swojej cjeledžu woni hewak žane sbožie nemjejechu, dokelž žana pola nič psches žyle ljezo newudžerža. Pschetoz žedžje wona nedosta a džietacij dyrbesche psches mozy. Za stara a mloda kuntwora Marku hnydom, dokelž bje hižom šylna holža, do služby stajischtej. Wot ranja hacj do nozy dyrbesche wona džietacij. Žylicit džien wofascchej na nju: Marja, pōj jom, dži tam, džietaj to, čin tamne a pschi tym wonej sej hiščien wumetowascchej, so je i luteje hnady we swojeho wuja domi.

Pschi přiedu Marka njeotru šylsu pšakascche, a bje jara šubna. Žej so šyštascche po nanowym domi, hdyž bje so sej derje schto, a po mlynkež ludžoch, kiž bjachu ju kaž swoje džiejco džerželi. Ale to šyštane a rudjenje jej nico nepomhascche, a hdyž hinał nemože byč, dha cžlowet to najčježe snež narukne. Wona so do swojeho hubenstwa podba, a pschi wščiem trabanju a cžkim džieli roščesche wona kaž čerstwa jjedlenka. Žjana holčža a lubošna wona bje, so kōždy so nad

nej džiwascche. Džiw pak bje to, so wot teho, schtož wščjednje widžesche, nebu sražena. — Stara kuntwora wumre, a kōždy sebi myšlesche, so so Marzy njeti ljepe pōndje, ale wščitko wosta pschi starym. Žej Jurjoma žona wumre, ale wščitko wosta, kaž wredn. Pschetoz Jurij mjejesche jenicžku džowfu, runje tak staru, kaž Marka bje, kōtrejž Khrysta rjekachu. Wot teho pak, na cžož to meno špomina, wona nico nemjejesche, pschetoz šty duch macjerje a womst we nej tžesche. K temu bje tošta, kulojta a mōlčža kaž pampuch a mjejesche woczi, kaž stara kōčža. Š je nym šlowom, wona bje hrošna, kaž nōž we džieri. —

Luta luba Khrystiska Marku nihdy snež nemōžesche. Dokelž bje ta sražena kaž mloda jjedlenka a ličžy mjejesche kaž krej a mloko a rjanej mōdrej wocžy a wlošy najolej, kaž treny len, dha so we Khrystiljnynej wutrobi sawiž a nepopschecžje mōžnje horeščet. Za šyrotu so teho dla wot boka swojeje mlodeje cžety jara šlje mjejesche. Za kulojta Khrystiska bješascche žylicit džien we domi wofoko, po ššhodži horje a delje, i pinžy na lubju a i lubje do pinžy, jaso by nufneho džieta dla so rostorhacij dyržjaka. Wona šama pak nico nedžielascche, ale šwarešche a lušascche, kaž stara hošpota a Marka dyrbesche so wo dnjo a w nozy džiejč a wščo džietacij. Želi so so schto niehdyje roštama, dha pschindje wina teho na tu šyrotu; jeli so so nješčo wopaki bje ščiništo, dha tej Jurij na nju šakrowascche. Našhubeniščej a nešwjerniščej holžy so tak šlje hieč nemōžesche, kaž so Marzy džiesche we domi jeje wuja a formindy! Za pak bje bohabojašna wot wutroby, nešesche šcierpliwje wščitku ščiwdu a troščiwowascche so psches nutnu modlitwu a poruči swoje puečje šwojemu Bohu i tej nadžiju, so budže wščitko derje čjintej.

Nech dha wona njeti je; my čžemy so trochu roščladowacij, kak pola mlynkež we Bureščezach džiesche.

Mlynkež nan bje džiwna dušča. Wón drje swoje bohastwo lubowascche, ale peněžna lubož jecho newobknežesche. Wón bje rošomny a bohabojašny muž a wujwascche domjerenje wščitlich, kōšij jecho snajachu. Žeho žona pak bje prawje ščelžtjanška wutroba, kotraž i kōždy derje mjenesche a ščudym rady pomhascche. Dobra hošpota a špravna mandželška wona bje, kiž so se šwojim mužom renje šnešesche a jecho lešnje wēdžičke šwež, hdyž bje sebi druhdy nješčo wumyšlit, schtož so jej nelubesche.

Žej so Bjetr bje wotrošt a pola nana mēnštwo wufnył. Žako bje wōšomnacžje ljet stary, praiesche mlynkež nan: moj šano, cžas je, so w žužo kšhib woptaš, so wješč, kak tōn šlodži. In dyrbiš wu,

tnych, zysym ludjom posłuchacz, so ty tym swojim
junu rosomnje rostajowacz wjesch; ty dyrbiśch pola
zysych ludzi do dzietła stupicz, so wjesch, tak wele jedyn
dzietłacz mój, a so junu wot swojich ludzi sebi wjazyn
dzietła nežadajch, hacj je dokonecz mójno. Ty dyrbiśch
na wändrowanie hici. Macj je tebi tu do brjemeschta
samalita, schtoż we zusbi trebasch. — Za tebi tudy mój-
schniczku s njeschto penesami podam. S tymi dyrbiśch
tři ljeta dośahnyć. Drazu a cziśte dyrbiśch sebi s
dzietłom saszuzicz. Za chzu pschihadowacz, hacj ty
jako wjetny a stradny hólz sa tři ljeta saso domoi
pschindzesh. Wiśaj namaj husto, so wjemoi, hdyje sy
a tak so tebi dje. Pschede wschittim pak mjei Boga
pschod woczomaj a we wutrobi, a hłabaj, so do žaneho
hrjecha nehwoliśch. Nesapomni, so rano a weczor mo-
dlicj, wobhoñ so we swiatym piśmi, khodz swjeru
te mishi. Hłabaj so stych towarischow, pschetoż woni
dobre počinki skaza. Nedowjer so kójdemu, kiz chze
tvoj dobry pscheczal bycj, pschetoż to je błoto, schtoż
so jenemu na puczju na cziśte powišcha. Niewalej so
we koczmad, nehray žane khariy a bej so na kędzbu,
so tebe lóse hólzy nesawedu. To piśch sebi do wutrobny
a dji we Bozim meni. Tón Kneś budj s tobn!

Hłjom s tuty ch napominanijow mój je jedyn pónacz,
kajti rosomny a dobry mjeschtyr mlynkež nan bje. Pi-
etir jehó tež wutrobneje lubowasche a derje wedziśche, so wón
s nim derje mjeni. Wón teho dla swoje brjemeschto,
kotrej jemu macj bje pschihotowala, a kiz wsa, so by
swoje puczjowanie do zusby nastupit. Nanej da wón
rusu a kóschesche pschi rozžohnowanju swoju lubu
macjerku, kotraž so s hórskimi syłskimi wot neho dje-
lesche. Tak prajeshche wón, lubemu nanomemu domej
Bože mje a czejnesche da swjeta. Zow so jemu pak
wščudjom derje dziejche. Napominanja swojeho lubeho
nana wón s myślow nepuschci. Wón sadzerja so pje-
knie, piśasche husto dom a wosta dobry. Po tśioch
ljetach, jako bje daloko po swjeczi wołoto puczjował a
jow a tam s dobrej khwalbu we młynach sa mlynśkeho
dzietłak, wróci wón so saso dom, czerstwy ja stowy
po czielt, mudry a pobožny po duśhi.

Mlynkež nan, jako swojeho syna saso wohlada,
smjejesche so weselje a lubosnje a witasche jehó s tym
śłowom: tón Kneś žohnui tvoj wohniśch a nutśchób
hacj do wjecznosnje. Macj pak, jako so teho lubeho
jenicjesho syna, po kotrymž bje so jej jara kysła, a
wohlada, padje jemu se syłsami wutrobneje macjerneje
weselosnje wołoto schije a nemóžeshche so doś nahladacj
na tym piśnym rjanym czerstwym pacholom, kiz teje-
resche kaž lilla na poli. Po prientim witanju pak
pschineśe macj swojemu domwróčenemu synej to
najljesche, schtož w łuchini a w pinzy mjejesche, na

blido, a jako wščitay tjo we wutrobnej weselosi bro-
madzie sedzachu, nemóžeshche Pi-
etir doś powedacz wot
wscheho, schtož bje we zusbi naschonit a widit a nan
a macj so nemóžeshchaj naposłuchacz na wščiem, schtož
syn rycjesche, hacj wón naposlebi moschen, poľnu bram-
borstich tolerijow se saka scjeje a na blido polozi pra-
bijy: nana! to hym je sebi we zusbi saszuzit a na
sprawne waschne warbowal. Zakomny a stupy ja
nejšym byt, kranyl ja tež nejšym ani nerodu cziertit,
nenuśnje pak ja žadyn kroschil nejšym pscheczinić.

Na to mlynkež nan so s nowa smjejsotasche a
dzjesche: moj syno, njest ja so twoje dla neboju. Ty
sy nawutnył, swoje penesh mudrie nełozicz a wjesch,
tak so mlynśkim a czejedzi we zusbi słuži dje. Dobry
hospodač dyrbi to wedzić, so by so wón pscheczjwo
swojim słužomnym kšesjijansy sadzeržat a jich lubo-
wał, pschetoż to wjazyn pomha, dyžli wulka a wščofa
sda, hdyj s lubosnje dzietaj. Zeli so Bóh luby fneš
tebe s nesbožom doma nepyta, dha mam ja nadziju k
tebi, so budžesh dobry hospodač. Nech Bóh czi hnadu
dawa!

Wot teho czaśa wosta Pi-
etir domach pola starśich
a bje jimaj pomozny a słužomny. W młyni pak
wschitto krasnje dzjesche.

Nan mjejesche syna, kiz jemu k czezi a k weselju
słužeshche a macj so wutrobneje nad nim stradowasche.
Dzietłacz bje doś a husto pschewełe, ale wschitto dzieto
sta so we wschej luboszi. Žane klecije ani kšakrowanie
ani swarenje nebie we mlynkež dwori k šlyschenju.
Czejedž a mlynśki a dzietawy lud a wščitay wo wšy
khwalachu pschistoi-
ne a kšesjijanske waschne, kotrej
pola mlynkež knejesche, prajizy: Pi-
etir je hščecjen bóle
dobrocziwy, dyžli jehó nan a to ma wón wot swojeje
macjerje.

Leto bje so tak minyło. Pi-
etir bje dwaj a dwa-
żezj ljet starý. Mlynk bje dwje ži tolet saptacij,
so jehó syn k wojakam netrebasche.

Žehby jenu nedzeli popoľnju mlynkež nan a macj
hromadzie pschi kšoseju sa blidom sedzeshchaj. Pi-
etir bje njehdže sashol a wobaj bjeschaj samaj luskaj do-
mach. Na jene dobo sapocja nan: macje, ja newjem,
tak to je, so mi druhdy dzieto czejšo panež; kaha dha
by bylo, hdy bychmoi so na wumenit synyio? —
Ža bych tež młodu pomozitju trebacj móhła, wotmolwi
mlynkowi so smjejo, a dopomni so pschi tych śłowach na
Horskež Marku. Tu by wona najradścho sa pschicho-
dnu dšowu mjela. Melcož pschi sebi pak wona sdy-
chowasche a neprajeshche niczo, dokelž so bojesche, so
drje jesny muž do teho neswoli. — Ža mjenju, so by
sebi Pi-
etir žonu pytal, kiz by njeschto w samoženju⁷

mjeka, rycielske młynk dale. — Se dha to treba, wot-
mohwi wona na to, so dyrbi ta holza, kotruj sebi
Pietr wosme, bohata byc? Hdy by wón sprawnu,
dziejawu a pózjeiwu holzu namafak, dha po mojej
myšli nebychmoj so prajdech; trebetoj, hacj je khuda
abo bohata. — To je wscho dobre, djesche młynk, ale
hdy by wón sebi khudu jonu wśak a wele dječji
mjet, by wón lochzy, móht wothudziej.

Sa to nech so Bóh stara, refny mona, ja bjech
tež khuda a ty nebiesche, hdyž so mój ženjachmoj, tak
bohatty kaž njett; wopomni tola, so je na Bóžim zo-
hnowanju wschitko ležane. — Wścho mjerno, prajesche,
wón, ale tehdy bjechu lijesche časzy hacj njett; njett
je wschitko drójsche, mjaz dawaniow je tež; a cježo
so njett warbuje, dwili psched, nřiczejimi lietami. Teho
dla wostanu ja pschi tym, so młodemu hólzej, hdyž so
ženicz chje, treba je, so na kruch samoženja hlada. —
Haj! wotmohwi wona, jeli so so sneš a lubowacj
móžetaj, dha to niečo newadži; hdyž pak pschi wschit-
kim wulkim bohastwi muž a žona so wadžitaj a ži-
wenje we nemjeri a nejednoci wedžetaj, to je tola
hela na semi; psched tym swarnuž nascheho Pietra
Bóh!

Tak taj dwaj so rošnyčowaschtaj a radu skado-
waschtaj, tak by jezu jeničjemu synej i sbožu pom-
hane bylo. Macj by i wutrobu rady Horškej Marku
swojemu Pietrej braschcika, pschetož wona tu holciku
lubowasche a ju jako pilnu, pjeśnu, bohabojaśnu duśchu
snajesche, hacj runje bje najkhudśha we ylym Šer-
bowstwí. Nan pak bje wot bohateje Horškej Khyrysty
w Šewaldži skychak, so ta wot nana wele tawhnt
tolet sobu krydne, hdyž so woženi, a bje hižom mel-
cjo i jeje nanom na skotnych wikach w Wóspórku
ryczak a so praschak, hacj móže Pietr i nemu pschicj
pohladacj. Šwojeje žoni wón pak wot teho niečo
nebie prajit, pschetož wón so bojesche, so drje by ta
jeho přjodwřacjie šasyla.

Nedolho po tym, so mlynkez nan a macj so tak
bjeschtaj we tym šjenociłko, so dyrbi so jezu syn že-
nicj, prajesche wón i Pietrej: Horškej Zurič w Šewal-
dži ma hišczech wele pschenzy na lubi lezo, kaž šym
skychak. Mly i fermuśhi pschenzy trebamy; duž budu
ja jemu ližit pišacj a ty dži juiśje tam a hladaš,
hacj neby jemu tu pschenju wotkupicj móht. Mlynkez
nan pišasche na Zurič list, we kotrymž pak bje mene
wot pschenzy rycz ale wot žentwy swojeho syna i Hor-
škej Zuričowej djomu, — a Pietr poda so nedjelu
rano na pucj do Šewaldka. Wofoto pońonja wón tam
dóndje, ale preby do korečmy djesche, so by wobedo-
wał. Jako bjechu ludžio i nješchporej wuschli, djesche

Pietr i Horškejom. — Tam pak bje runje dženka šbo-
žomna nedjela. Horškej Zurič bje rano sabje i Khyrystu,
swojej lubej djomu, do Nečornja i jenemu muje-
jiet. Teho dla šwjata cjiščina po ylym dwori kne-
žesche. Čjeledž, kotraž bje nawučjena, wot ranja do
wecjora lute klenje a šwarenje skychecj, mjeiesche skoty
mjer. Škuzjomni hólyy a hólyy, kiž sabje stawacj dyrbiachu
a wečor poldjie lišhacj, bjechu so spaci lehnuli. Wrota
bjechu drje wotčimene, ale žana duśha nebie nišdje
widjicj. Tež Marka bje šbožomnu nedjelu mjeka. —
Wona bje rano ke mišči bylo, šchtož bje jej wulka
dobrota, dofelj jeiny wui to husto nebowoht. Wo wa-
bežti, jako bjechu so druhy čeladnizy lehnycj řeschlí,
bje so wona wo řiwi sa blido řynyla a w biblii čži-
taka. To krasne řlowo pola Mattheja w piatym
řawi wot ptařow pod nebesami a wot křiw na po-
lach, kotrež tan nebeski wóřez řiřiwi a wóřewa, bjechu
ju prawje móžnje trořchtowale a wofschewile. Wón
tež na mne neřabudje, praji wona pośna mjerjazeřho
dowjerjenja; wón budje so tež sa mne, tu khudu řy-
rotu, staracj. Tak bje wona, řpominajo na řwoje
hubenřtwo, na řwojich řarřchich, na řwoju młodoř,
pschi sebi řpominaka a řylly řrudořy a nadžije řla-
řaka. Na to pak bje ju přořniwořz pschewinyla, so
wona řama do řrijemania řapadje, we kotrymž řřane
řony wot dječjazyřh liet, we kotryčž i mlynkez Piet-
rom hrajesche a i nim do řulie řhobžesche, ju wof-
schewjachu, so jeje woblecjo we řpanju řmjetotasche,
kaž by řandjelřte bylo.

Jako wona řpinkasche, bje Pietr cjiščie durje
wotčinit i Marku wuhladał. Wón ju na mjeřti
řpóřna. Husto bje so na tu lubořnu holciku dowom-
nit, i kotrež bje we řarřchistim domi we newinadřořti
řwojich dječjazyřh liet řbožomne towarřtwo mjet. Njeřt
wona tu ředžiřche, jako do řřwy řtupi. Šylly, kiž
bje řlakala, hiřcje na jeje čřřřwymaj ličřkomaj
řejachu a lubořne řmjetotanje weřělřch řonow jeje
woblicjo pschekrasnesche. Š mjerom wofřa wón
pola durjow řejo, newedjo, hacj so jemu nedžije.
Wón bje skychak, tak hubenje so jej we domi Zurič-
wym řhobž a sebi husto řadał, so by ju řařo wo-
hladač móht. Štara luboř młodořřnych liet so we
jeho wutrobi řoresche a jako by Bóh jemu to řutřbał,
praji wón pschi sebi: ta a žana druha nebudje moja
neweřka; ja čžu ju wumoj i řelje a ju domoj doweřz
i mořimaj řarřchimaj a ju sebi wuřwolicj sa žonu.
Po řhwili wotucji Marka ře řpanja, a džiwasche so
nemał, so řuřeho čřloweka wo řřwi wahlada. Jako
bje jeřo řřt bliže wobhladał, řóřna wona jeřo tež
a witařche jeřo ř řuku lubořnje a weřelje so řra-
řeře, řchto jeřo nan a macj čřinitaj. W dalřřim

...sopojowanju nemóžeshtaj so wonaj šbierzeci, so neby-
 šhtaj na swoje dšierzaje lieta spominašoj, a Marka
 pčaja šdychpawaj: ach! kajse swozowne cšajw to ja
 mne bječu. Wone budže so sa mne a sa tebe wró-
 cizicj, luba Marka, wotmolwi Pietr, poj a daj mi
 rufu, budž moja žona, cžebn so mnu do Brestez, ja
 čžu tebe lubowaj a čšizicj swoje žiwe dny. — Na
 to štroži so Marka. Dofelž bie šlyščała, so won t
 Rchrystina žentwupšchinzje, reknymona: ach! nemiej so
 mnu swój smjeh, Pietr; ja wjem, so jow ny moje
 dla pšchischof nešby, wuj a a čžeta pak džensa doma
 neščaj. — Bjer mt, džeshe na to Pietr, mt do my-
 slow neje pšchischo, so by twoju čžetu mječ čžyt,
 ja ju neššym widžit, a nješt, hdyž šym tebe wohladat,
 wo nju nerodžu; w a žana družbe holza nešnje moja
 žona bueč! — — Doyomn so, wotmolwi wona, na
 to, so šym je šhuda, kaj žiob a ty bohaty kaj Čalo-
 mo; to naju džieli; twojej staršej to nudy nepšchi-
 dataj. Čžit, šhtož wonaj šebi žadataj, a bi šebi moju
 bohatsu čžetu. Böh swarnuj, so byč ja na tym wina
 byč dyrbjała, so twojej staršej me a tebe polliwataj.
 — Na to jej Pietr powebasche, tak lubo ju jeho ma-
 čžerka ma, a so nan jeho lubuje a jeho ženje t žanej
 ženawi nufowajc nebudže. Wón jej s nowa webwera-
 džesche, so Rchrystu šebi ženje bracij nebudže, dofelž we
 forčamti ničjo dobreho wo nej šlyščač neje. Po do-
 štim roščužowanju napošledt Marka na to nowe
 prajčenje Pietrowe, hač čže so jemu šlubicj, „Haj“
 prajesche a monaj hiščejn dołho šedžishtaj, šebi po-
 webajo, a šhto? — to naš ničjo neštara. Wobaj
 pak šebi šlubishtaj, so nečataj nikomu žane šlowčžo
 wot tešo wšheho prajicj, hač nebudže cšaj, so je
 wiščitžy ludžjo šhonja. Pietr wopuščežt na to Horšez
 dom a dwór, so ničto jeho newidžesche. Na wečor
 piščindže Jurij s Rchrystu dom a Marka pšchepoda
 jemu tón list, kotrejž bie Pietr wot swojeho nana
 pšchinešt. Jurij, jako bje jón pšcheczitak, wnjewasche
 so, so nebie doma byt a prajesche so, hač tón pa-
 choł neje ničjo prajit, so a hdy šajo pšchindže. Marka
 na to prajesche, so to newje a džjesche do hródžje,
 kenuw dešicj. Ščtrož by pak ju wohladat, tón by
 widžit, so so wona s wešeljom smjeje a wšchitku
 šchwu wot wuja a čžety šahwawšče.

We bureščezjanskim mlyni bje so tu nebjelu wulke
 pšchemjenenje što. Wopošnju menujaj, jako bje mlyn-
 tež miščur niehđe šajšat a miščurka šama doma,
 bie t nej Hanšez smótra na wopytanje pšchi-
 šhta. Tej žoni pšči šchalz kšoseja šedžo to a tamne
 bledžeschej. Hanšez smótra bje nashonika, so je
 Pietr t Horšezam do Ljewałda šchoł a wona bóržy
 šhuda, so so to žentwý dla je štač. Duž wona po-

čža powebadž, šhtož bje wot tyčkej ludžt šlyščała.
 To bohaštwo, kotrejž šebi Jurij je nahromadžit, praje-
 sche wona, je s lutom hrječom bromadu drapanę;
 krej a pšlyh na tym penelami Jurijowymi wišaja;
 tajse n-prawe šubło nihdy nehyje; jedyn jenicžti kro-
 šhit, kiz je s neprawdu wardowaný, tawšyntý sežere;
 Jurij a jeho džowka štaj naihórschej bešbožnikaj we
 swojim domi; ščtrasu Božu štaj šebi blžom s tym
 šašluzitoj, so štaj so piščezimo tej šhudej šyroczj s
 šchidwu cžinenjom a s hrošym tucžomnym piščezje-
 hanjom šadžeržakoj. Ta luba Hanšez smótra s žyła
 ničjo dobreho a šhwálobneho wot Horšez Jurija a
 jeho Rchrystu newedžesche a s wutrebnyw derjemje-
 nenjom wot žentwý s tajšej holzu wotradžesche. Mlyn-
 tež mačzerje wutroba, jako tajse powejše šlyščešče,
 so s lutej starožiu pelnešče. Wona hiščejn ženje
 s Pietrom wot žentwý nebie ryčaka a nješt so bošojž
 a hroša na wutrobu liehasche, so budžisče so šnadž
 džensa nješt s Juriez lubžemi do šluba šapletk.

Munje tak bje so mlynkez nanej šchoł. Wón bje
 šebi wototo dweju mjezu štajit, nebjelst ropr so
 šwobletk a precj šchoł, nikomu pak neprajit, tej niz
 swojej žoni, hdyje poidže. Jemu ta wjez s tej žentwu
 na wutrobi ležesche a wón bje so teho dla do Wje-
 czej t lubemu towarškej podat, kiz piščezistwo w
 Ljewałdzi mješesche, so by so pola teho troču napra-
 šchomat, kajžy ludžjo Horšez s Ljewałdzi su. Tam
 pak ničjo dušneho nebie nashonit. Wjenčan wuj
 bje t nemu prajit: Čžezčy ty twojeho jemčžescho šyna
 do hubensywa a nešboja ponitricj? Newjesch dha, so
 Horšez Jurij swoje wulke bohaštwo je s hrječom
 bromadu drječ, so jeho džowka je hrošna kaj po čžiet
 tak tej po dušit, so je polna jžeda a šawisje, a so
 to je hrječ a hanida, tak šaj tešo liet tu šhudu šy-
 rotu, bratrowu džowku, čžwilowatoj? Rebožisčy ty so
 hrječha, so čžezčy tajšu holzu, kaj Rchrysta je, twojemu
 jenicžkemu pietnemu šynei bradžezicj? S jennym šlo-
 wani, mlynk bje wot brienčanzšescho wuja te šamo
 šlyščač, šhtož mlynkowa wot Hanšez smótry bje
 nashonika. Wšchitko pak, šhtož bje šlyščač, jemu t
 wutrobi džjesche, a dofelž twojeho šyna lubowasche,
 hrebasche to jeho žakofnje, so bje jeho tam poškat, do-
 felž so bojesche, so drje by so móht daj šašlepicj a
 wo Rchrystu rodžicj.

Neje Pietr hiščejn dom? prajesche wón so roš-
 mersann, jako bje so wróciz; ja newjem, hdyje džensa
 tak dołho wostane.

Ščto dha tola mašč? prajesche jeho žona, wščač
 sy džensa tak šy a hladasč tak hróšnje!

Ach! ničjo neje, wotmolwi wón. Ty so tola

pravje kupa boka, so hy Pjetrej dženša wotpusčjika, do Ljewalda hičj.

Na tajše waščnje swarešče mlynč zolcičt wecjor. Zemu nebe ničjo prame. Wón čjintiče tat hrošnie, kaž hewat ženje a hdyž dzyšče jeho jona smjedoracj, sathadžesche wón na nju, so sebi žiweje rady newebjšče a srudna pšafacj sapocja. Ničjo pač mlynč mene snejz nemōjšče, hacj hylšy swojeje žony. Wón ju wutrobnje lubowasche, teho dla jako jejne wšafanje widjšče, bje jemu wutrobnie žel, so bjesche tajši hrošny pšecjimo nej byl. Wón jej dšjeje samelčjecj nemōjšče, ščto jeho čjwilowasche a wuššpa njest pšched nej tu žylu wušlu starošj swojeje wutrobn. Wón so jej wušna, so je predy hižom s Hertšez Turjom wotuženju rycjal, so je njest s newa na neho pšikal, a Pjetra s listom tam poštal, so ta wjez s tej pšednju jenož je wumyšlena wjez, so je pač wot Brjenczan wujja lute nešwalobne wjezy wo Turju a jeho dšowpy štyščak a so nemōže docžafacj, so by Pjetr dom pšičščak a so so meležo pšči sebi boji, so by so jemu ta bohata Khrysta mōhlo lubičj. A temu mlynčowa wščitko powedasche, ščtož bje wot Hansčez smōryšhonita, a žylje šjebnana swojemu mužej špytowasche wušōjicj, kač wele lijepe by bylo, hdy by sebi Pjetr tu kšudu šyrdtu brak.

Wot teho mlynč ničjo nečasche šlyščecj. Wón wecjeresche a dokelj Pjetr hiščje nepschindje, dšjesche wón do loža. Mlynčowa pač cžafasche na šyna. Wokoło dšefacjich pšičhōže tōn a stupi weščy do ššwpy, macjeri lubošnje ruku ščicjo a dobry wecjor prajo.

Alč! ty hy tač sweschelny, mōj šyno, prajesche wona šyčhujō, jako by ty s nawoženju byl. Zo ja teč šym, luba macjerka, rešny Pjetr, ja šym nawoženja, hdyž wy t temu swoje požohnewanje dacje! Macj, pšči tyč šłowach wobljebny a jeje ruka tšchepotasche, jako jemu wotmolwi: moje dšjecjo, nežortuj, wot tajšeje wažneje krocjelse twojejo žiwenja šbožje wotwišuje.

Runje teho dla šym tač weščy, dšjesche Pjetr, dokelj so nadžijam, so budu pravje šbožomny. Na to so pač macj bole štroži a so prasčesche: je dha wona „haj“, prajika? Haj, wotmolwi Pjetr, wona je moja newesta! Je dha Turij teč pšičšwolit? šyčhowasche wona dale. Ščo smjesjo pohlaby Pjetr na macj a rešny: tōn? nje! teho ja hiščjczen nesnaju a neššym jeho widžit. Dha hy ty s jeho dšowtu Khrystu wščo wotryčjal? prasčesche so wona. Ne nje, wotmolwi wón, ta luba Marka je moja newesta, ta kšuba šy-
rōta, kotruž wy tač wutrobnje lubujecje! Š teč šym so ja dženša pšched Bohom šlubit.

Na to šyšny macj swojeje ruzy a šbjebny šylšoitaj wocji t nebešam weščelle šyčhujō: Kneže, twoje meno budj šhwalene do wječnosťje.

Pjetr pač sapocja powedacj, kač bje so jemu we Ljewaldži ščlo a kač hubenje so hiščjczen Marzy wola jeje wujja dže, so je so jemu ta hōlja wubernje lubila a so neča žanu druhu sa žonu mjecj, hacj jenož ju. Pšči tym pač so bošōšje šminycj nemōjšče, so drje nan do teho neswol. Macj jeho we tym troščtowasche, prajity: mōj šyno, dži do twojeje komorki a poručj žwoje pucje we modlitwi temu Knešej; ja pač čhu jutšje rano s nanom rycjecj.

Nasajtra, jako mlynč se španja wotučit, bje jeho prjene vrasčenje, hacj je Pjetr dom pšičščak a ščto je we Ljewaldži wučjint. Mlynčowa wupoweda wščo, ščtož bje jej dowjerit, a so wón pšči tym wostakš, so čže sebi kšudu Marku bracij abo neženenu wostacj. Šhwilu mlynč stonasche a so wobarasche. Na to so wón swojeje žony woprašča, ščto wona mjeni. Jaso ta pač so wušna, so je hižom wečera swojemu šynej swoje macjerne požohnewenje dala, rešny wón: ščto by mi pomhato, hdy byč ja „nje“ prajicj čhyt. Neč so Boža wola šlane! Alše ta šyrotka nešuje žadon džen dšjeje we domi swojeho čjwilowarja wostacj. Dženš hiščjczek pošjedemoj s Pjetrom do Ljewalda a ja čhu tu wjez s Turjom na čiste pščineš.

Ljedom bje mlynčowa ruku rycj šaslyščata, dha wona s komory cžefasche a Pjetrej s weščelōm powedasche, so nan do žentw s Marku šwol. Šōn pač šhwatasche t nanej a padje jemu s dšafowanjom wokoło ščije, so wón šam so šylšow šdžercj nemōjšče. Teč žyla domjaza cjeledj wo tym šhont a wulle weščelenje a šbožje pšecjije so po žylom domi šjewesche, so jedyn widjšče, kač lubo wščitzy mlynčez ludži mječachu.

Konjomaj bu najššjepschi grat nakšabženy a wokoło wošmich cžjeresche mlynčez miščtyr se swojim Pjetrom we swojim nowym wosu pšches wešč, so so wščitzy dšiwachu a so prasčachu: ščto pač tola mlynčez dženša prjōdt maja!

We šidnacjch hobžinach wuštywščaj w Hertšez dwori w Ljewaldži s woja a buščtaj wot Turija a Khrysty renje witanaj a do ššwpy pšejnje nufowanaj. Khrysta noščesche horje, ščtož mojšče a mječesche a po šwacjini dšjesche wona do horneje šwpy a Pjetr pytasche, hbye by Marku wušljebit.

Jaso Turij a mlynč šamaj dšesčaj, sapocja tōn, so čže dženša swojemu jentčtemu lubowanemu šynej žonu brasčjicj a so by jemu lubo bylo, hdy by Turij t temu „haj“ prajit. — Oh! s weščelōšju praju

ja „haj," sawoła tón s mójnym hłóšom, a dawam lubje rady moje požohnowanje.

Ra to słowo wołašče młynł swojeho syna a tón stupi do istwy, sa ruku djeržo swoju lubu Marku, kotraž so čjerwenišče kaž rjana rōžicika. Młynł stynny jeju ruzy hromadu a žohnowašče jeju a postrowi jeju jako nawoženju a newestu.

Jako to Jurij widžesche, nechasche wón swojimai wočjomaj wjerić, a rosdajniški hubu bje wón t wohladanju, kaž by Rothowa žona był, podobny na selowy stół. Što durbj to rjeťacj? sawoła wón hnjemnje! Hm! wotmolwi młynł, to čhu ja tebi wuľojicj.

Ja wćjera na tebe pišach, so čže mój syn sebi twoju djowku bracj. Ja sebi myslach so sprawny wuj swojeho bratra sawostajenu djowku jako swoju djowku djerži, a teho dla ja nemyslach na Khrystu ale na Marku. Wćjera je mój syn sam tudy pobyl a so s tej syrotu slubil, ty sy předy swoje „haj" t temu wuprajit a duž to we Božim meni pschi tym wostane.

Jurij čjinišče bećwocji kaž kraholž, kiž je so we prudkach popanył. Pjetr pak bje na to myslil, so neby ta fellija doľho trala a bje do konenja šhwatał a konje sapschahnył. Duž stupi wón do istwy, wsa Marku sa ruku, kiwašče nana, a po malej šhwili šedžichu wšchitny isjo we wosu. Nechacje Martinu kšćinju sobu bracj? prajesche Jurij. — Nje, wotmolwi Pjetr, ty my wam darimy a čjerišče s dwora, so wós jenož tak lietašče. Konej pak bježesťtaj, jako bñichaj samaj wedžiwj, tak wulki ščaj wonaj swojemu knejej dom wesetaj.

Jako pak Khrysta wotjiesćenje wosa saskyšča, pschifšćoci wona a prašesche so swojeho nana: ne bje dha nicjo s tej žentwu? wšchaf so wonaj hižom sašo přecj wesetaj. Jurij da jej na to plistu, so jej suby saschćerkotachu a saprašny hjejne durje, so bje we žylm šušobšwi t štyščenju.

Pjetr, jako swoju newestu na wosu mjejesche, čjerišče na najbližšim pucju do Buresťez. Buresťčenjo pak, hdyž štateho mlyněz nana a jeho syna a sobu na wosu mlodu holžu wahladachu, tšchasechu hłowu se spodžiwanjom. Doľho netrajesche, so wšchitny šontdu, kať je sebi mlyněz Pjetr swoju newestu, tu khudu Horťez syrotu pschiwel, a pschifšchajowachu i wešeljom, jemu wutrobne šbojie pschecj. Wecjor bješćhtaj Pjetr a Marka t knejej duchomnemu, so by jeju na pschichodnu nedželu na šletyž pschipowedał. Sa dwje nedželi bje sławny kwaš we burešćčjanštim akhni, na kotryž bjechu wšchitny dobri pschecjelo a šušobžjo pscheproscheni, a pschi kotrymž mjejesche mlyněz macj nanajnušnišcho, so by swojim lubym hošćjam

pjelnje horje služka a swoju pošlenu hošćinu jako hošćosa swjeru wobstarala. Wo kwašu pak sapocja so we młodych mlyněz domi šbojomne a wešće manabjelske žiwenje. Raž jandžel bje Marka do domu stupi, pschetož žohnowanje Bože a lute šbojie kćejjesche psches jeje pilnoš a lubošnoš we nim a staraj mlyněz čłowekaj so ženje nekajesťtaj, so bje sebi jeju syn tu khudu syrotu sa žonu wuľowil. Hšćčjen bñenša wonaj nemóžetaj doš wupowedač, kajtu luboš wonaj na šwjatofu swojeho žiwenje wot syna a pschichodneje djowki wuľiwataj! Šlaj! tu je so to słowa šwjateho pišma wjerne wopakašalo: tón Kneš wumóje teho khudeho hdyž wola a tu syrotu, kiž žaneho pomozniťa nemjesesche (Šiob 29, 12), wón napschecziwo stejt hordym, ale poažnym wón hnadu dawaj (1. Pjetr. 5, 3.)

Wjernoš teho so ždale bóle wobšwjeđesche we Jurijowym domi. Tón přjeni čjaš po tym podamtu nepoľasowasche wón so nihdže, pschetož wón so hanibewasche psched lubjimi, kiž so jemu šmjejaču. Ša njefotry čjaš pak bje wón sašo žow a tam widžć, a šhwalesche so s hordženjom a naduwanjom swojeho boħastwa a wuľbiehowasche swoju Khrystu jako najboħacjischu newestu po žylm kraju. Tola nicťo wón nju nerodžesche, hačj napošleđ jedyn pachol s mješta, kotremuž so jeje wenesh lubjaču, s nej kwaš hotowasche. Tón bje pak runje prawy šćicjomnik, lošy nerodny čłowek. Jurij a Khrysta s nim do mješta čjeħnišćtaj. Žow so pak njek jeju hubenšwo sapocja. Tón młody pschichodny syn, doľež boħastwo swojeho pschichodneho nana šnajesche, nedžetasche nicjo, ale šybasche we korečmach pišo a hrajo. Hdyž wón wecjor pjany dom pschindje, bñesche wón žonu a jeje nana. Hdyž jemu wenesh nedawasťtaj, čjinesche wón doľh, kotryž dypeschťaj savlacjicj. Jurij, tón stupy a laťomny čłowek so hñjewasche, so po krotkim šthori a wumre. Ša dješacj liet bje to žyle wulke sawoženje, kotrejž bje Khrysta swojemu mužej sobu pschinesťla, pschecjinene a wona a jeje muž so s khudobu a s nusu bjeđesťtaj. Khrysta njek se šylšojtmaj wočjomaj na swojeho muža bjeda woľasche, hačj wón, doľež bje we lutej pjanošji žimy, napošleđ hubeny kōž wsa a we ščpitajnych wumre. Wona njek, žylje woshubnena, so s tym žim, so t ludjom na pľofanja khobji a kōždeho, tež najnižšćeho bñeta rady hlada, so by njefotre kroschfi warbowacj mohla.

Wboha Khrysta, ty naš wucjisch špōnacj, šćtož šwjate pišmo praji: neprawe lubko natyje! —